

Aurelia CODREANU

Svetlana STANȚIERU

TEXTE LITERARE

ANTOLOGIE

2019

CZU 821.09:811.135.1
C 60

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Codreanu, Aurelia. Texte literare : Antologie / Aurelia Codreanu, Svetlana Stanțieru.
- [Bălți] : US "Alec Russo", 2019. - 250 p. - 1 disc optic electronic (CD-ROM ; 700 Mb ; 52x speed) : sd., col. ; în container, 15 x 15 cm. - Titlu preluat de pe eticheta discului. - Cerințe de sistem: Windows OS, HDD 64 Mb, PDF Reader. - Bibliogr.: p. 248-250.

ISBN 978-9975-50-238-2.

© Aurelia Codreanu, Svetlana Stanțieru ISBN 978-9975-50-238-2
ISBN 978-9975-50-238-2

CUPRINS

CUVÂNTUL – EXPRESIA VIE A SUFLETULUI	5
LIMBA – SUFLETUL A TOT CE ESTE FRUMOS	10
CARTEA – O CĂLĂTORIE PRIN SUFLETE, GÂNDURI ȘI FRUMUSEȚI.....	16
ȚARA – DORUL DE A STA LOCULUI	28
FAMILIA – PRIMA NOASTRĂ ȘCOALĂ	39
COPIILĂRIA – VÂRSTA TUTUROR CÂNTECELOR	63
ANII DE ȘCOALĂ – UNIVERSUL MARILOR REVELAȚII	70
ADOLESCENȚA – LABIRINT AL CUNOAȘTERII	91
PRIETENIA – REFUGIU AL SPERANȚEI	98
DRAGOSTEA – SENTIMENT ETERN	110
PERSONALITĂȚI – „RENAȘTERI” ALE EU-LUI	123
SCRIITORII – „NEAM NOBIL AL LITERELOR”	133
CARACTERUL – „COMPOZIȚIE” A OBICEIURILOR NOASTRE	151
OAMENI DE IERI – MODELE DE MÂINE	170
BUNELE MANIERE – SEMNE DE NOBLEȚE	178
PREFERINȚELE – STĂRI DE SPIRIT	192
CĂLĂTORIILE – AVENTURI ALE SPIRITULUI	200
NATURA – MAGNIFICA POVESTE A LUMII VII	213
SĂRBĂTORI... DATINI... TRADIȚII...	227
DE LA LUME ADUNATE ȘI-NAPOI LA LUME DATE	238
BIBLIOGRAFIA.....	249

CUVÂNT-ÎNAINTE

Motto:

*Citește! Citind mereu, creierul tău va deveni
un laborator de idei și imagini, din care
vei întocmi sufletul și filosofia vieții.*

(Mihai Eminescu)

Lectura este o formă a fericirii. Ultima la care vom renunța.

(Fernando Savater)

Antologia de texte literare este propusă tuturor celor îndrăgostiți de lectură. Textele selectate oferă acestora o minunată ocazie de a educa plăcerea lecturii. Scopul acestei *Antologii* este de a forma tineri cu o cultură comunicațională și literară de bază.

Beneficiarii *Antologiei* pot fi elevii, studenții, profesorii, toți cei pasionați de lectură, care au capacitatea de a recepta tot ce e bun și frumos în operele literare românești. Un accent deosebit se pune pe înțelegerea textelor, acestea fiind adaptate în mare parte. Lucrarea are dublu scop, miza fiind formarea competenței de lectură, dar și abilitatea de a interpreta textul literar. În alegerea textelor s-au luat în considerare, îndeosebi, conținuturile tematice clasice de predare a limbii și literaturii române pentru alolingvi.

Antologia de texte literare poate folosită atât în cadrul orelor de limbă și literatură română, cât și pentru studiu individual.

Ne exprimăm convingerea și speranța că această carte va fi utilă și primită cu interes de cei cărora li se adresează.

Autorii

Textele au fost adaptate, în majoritatea cazurilor, la normele gramaticale și ortografice în vigoare.

CUVÂNTUL – EXPRESIA VIE A SUFLETULUI

Motto:

*Cuvintele creează lumile interioare,
lumile care îmbogățesc lumea exterioară.*
(Ben Okri)

Cuvânt despre cuvinte

La început a fost cuvântul.

Ale noastre, de pornire în lume, sunt cuvinte de origine latină.

Cer, soare, lună, stele, pământ, apă, lumină...

E mult, e puțin? Având acestea la îndemână, Dumnezeu poate să se mai apuce o dată de crearea lumii. Dar să-i mulțumim că le avem și noi în fiecare zi, dimineață și la amiază, seară și noapte, primăvară și vară, toamnă și iarnă. Când ninge sau când plouă, când fulgeră și tună, când cade roua sau cade bruma, când ieșim la arat, la semănat, la secerat. Le avem pe șes și pe câmp, deasupra văii și deasupra râului. Și mare dreptate ar fi să se facă de s-ar simți la ele acasă și deasupra muntelui și deasupra mării. Că pentru aceasta avem și drept, și minte, și înțelegere, și cunoaștere, și știre...

Să fim atenți însă că pe lângă acestea tot de origine latină sunt și *trădător*, și *vânzător*, și *lingău*, și *coadă de topor*... Toporul, ce-i drept, e venit, dar coada e de-a noastră, autohtonă. (...)

Dar să nu uităm că *inimă*, *durere* și *dor* sunt curat ale noastre. Și le simțim pentru părinți, pentru fiu și fiică, pentru frate și soră, pentru bunel și bunică, pentru nepot și văr, pentru socru și cumnat, pentru ginere și noră, pentru unchi și mătușă...

Și oricine am fi – bărbați sau femei, tineri sau bătrâni, feciori sau fecioare – să avem totdeauna teamă și rușine de minciună, să ținem la adevăr ca la ochii din cap și să ne apărăm poarta, ușa și fereastra, ca să ne fie casa casă și masa masă.

(după Aurel Scobioală)

Vocabular

coadă de topor – trădător

Ai înțeles textul citit?

De ce origine sunt cuvintele limbii noastre?

Ce trebuie să facem ca să ne fie casa casă și masa masă?

Sfânt, cuvântul

Cuvântul este... suflet este, dacă este!
Un univers intim, sublim oval.
E munte muntele cu-nzăpezite creste,
și nu e munte fiecare deal.

Să taci, să tăinuiești cuvântul nu se poate.
Toate au fost cuvânt la început.
Inima inimă rămâne cât mai bate.
Când nu mai bate, e un boț de lut.

Tăcut și netăcut, cuvântul se răzbună.
Neiertător cuvântul e în veci.
Cu negru tunet, cel mai negru, te detună,
nici chiar cu pruncul tău să te-nțelegi.

E sfânt cuvântul adevărul când încape
neînjumătățit, neprefăcut;
e sfânt-preasfânt ca picătura cea de ape,
eternitatea care-a încăput.

Cuvântul iarăși! Am mințit de-ajuns
Olimpul.
Dar și Olimpul ne-a mințit de-ajuns...
Să ne întoarcem la cuvânt, demult e timpul!
De ce în necuvânt, Moldovă, te-ai ascuns?

(Dumitru Matcovschi)

Vocabular

a detuna – a face un zgomot ca al tunetului; a bubui
sublim, *-ă*, *-i*, *-e* – desăvârșit, excepțional, extraordinar, formidabil, ideal, minunat, perfect,
splendid, superb

Ai înțeles textul citit?

Ce este cuvântul?

În ce se transformă inima când nu mai bate?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Într-un „cuvânt” răsună nu numai sensul său, răsună în el întregul univers, precum într-o scoică marea. (Lucian Blaga)

Cuvintele însămânțează cel mai fertil pământ arabil al lumii, creierul uman. (Nichita Stănescu)

Rostirea conștientă și voluntară a unui cuvânt actualizează o atitudine. (Mircea Eliade)

Cuvântul este corabia înțelepciunii. (Sorin Cerin)

Oriunde eșuează ideile, oamenii inventează cuvinte. (Martin H. Fischer)

Cuvintele au o viață mai lungă decât faptele. (Pindar)

Cuvântul nu te ascultă, ci te înalță mereu. (Sorin Cerin)

Mai rău rănește cuvântul decât cuțitul, că cuțitul inima ți-o împunge, iar cuvântul sufletul ți-l pătrunde, și rana de cuțit se poate vindeca, iar cea de cuvânt peste puțină. De aceasta mai mult să te ferești. (Iordache Golescu)

Citește mai mult!

Cuvintele... le auzim mereu: acasă, pe stradă, în parc, chiar și în vise sau coșmaruri. Le auzim șoptite tainic, curgând uniform sau șovăind printre buze tremurânde. Când gândim, vorbim cu noi înșine; când vorbim, gândim cu voce tare. Ce ne-am face fără cuvinte? Am putea trăi viața ca pe un film mut?

Un film mut... auzind această expresie, mă gândesc la un film alb-negru, pentru că, după mine, sunetul nu poate exista fără culoare și nici culoarea fără sunet. Lumea pe care o percepem prin cuvinte poate fi înțeleasă ca pe o înșiruire de nuanțe și tonuri. Cuvintele noastre nu numai că

reprezintă o cale indispensabilă de comunicare, ci ne oferă și un avantaj asupra naturii, asupra celorlalte ființe.

De ce este importantă puterea cuvântului? Cu ce este ea mai presus de puterea forței fizice? Iată întrebarea care ne macină de secole. Răspunsul este, în aparență, simplu: vorbele stau la baza alcătuirii unei persoane, pe când forța aparține unui instinct animalic de apărare. Vorbele au, deseori, în spate, cugetări adânci și transmit emoție, afișând practic o parte din sufletul vorbitorului.

Cuvintele pe care le folosim ne caracterizează. În societate, suntem catalogați după nivelul de înțelegere și transmitere a informațiilor. Nu ne putem atrage respectul celor din jurul nostru fără a fi inițiați în arta mânăirii cuvintelor.

„Fără a cunoaște puterea cuvintelor, este imposibil să cunoști oamenii.” (Confucius). Tot ceea ce spunem are un anumit efect. Reacția pe care o produc cuvintele noastre se întoarce la noi, adesea sub formă multiplicată.

Un exemplu în acest sens ar fi studiile Dr. Masaru Emoto asupra cristalelor de apă. Luând diferite mostre de apă, le-a congelat și a fotografiat cristalele obținute. Apoi a început să spună diferite cuvinte în apropierea sticlulelor cu apă luată din aceeași sursă. Cristalele formate în sticlulele în preajma cărora au fost rostite cuvinte pozitive, precum *iubire* și *recunoștință*, erau frumoase. Pe de altă parte, cristalele din sticlulele în preajma cărora s-au spus cuvinte negative, precum *ură* și *răutate*, erau foarte diferite, iar în anumite situații apa nici măcar nu mai forma cristale. Experimentele s-au refăcut folosind cuvinte din diferite limbi, care erau necunoscute savanților. Rezultatele au fost similare.

<http://revistalr.ro/2014/11/despre-puterea-cuvintelor-de-ce-sunt-ele-importante/>

În cartea „Curiozități și amuzamente ale limbii române”, dr. Octavian Laiu aduce în atenția cititorilor o serie de cuvinte, structuri, secvențe rare etc., care amuză sau se caracterizează prin diverse „recorduri”, aspecte abordate, în mare parte, dintr-o perspectivă ludică. Iată câteva exemple din carte:

- Cele mai lungi cuvinte din limba română sunt termeni specializați din domeniul medicinei și al chimiei: *DIFOSFOPIRIDINNUCLEOTIDPIROFOSFATAZĂ* (36 DE LITERE); *ENCEFALOMIELOPOLIRADICULONEVRITĂ* (32 DE LITERE);

- *GASTROPILODUODENOJEJUNOSTOMIE* (31 DE LITERE);
- *DICLORDIFENILTRICLORMETILMETAN* (30 DE LITERE);
- *ELECTROGLOSPECTROGRAFIE* (25 de litere);
- Cuvinte cu forme identice de singular și plural sunt: *genunchi, ochi, pui, puști, pițigoii, nume, rinichi, unchi, mușchi, spate, tei* etc.
- Singurele numerale care se scriu cu tot atâtea litere cât exprimă fiecare sunt: *cinci* și *douăsprezece*;
- Un cuvânt care conține toate vocalele limbii române este *autoînsămânțările*;
- Litera care se afla la inițiala celor mai multe cuvinte din limba română este „C”;
- Printre cele mai lungi *palindromuri* (cuvinte care pot fi citite și de la stânga la dreapta și invers, fără să își piardă sensul, având același sens sau altul) se află și următoarele: *macromer – remorcă, animate – etamina, lutișor – roșitul, matlasă – asaltă, roșișor – roșilor, aliman – namila* etc.
- Singurul cuvânt cu patru consoane succesive la sfârșit este un neologism, dar asimilat de limba română: *kitsch*;
- Singurul cuvânt din limba română cu pluralul în *ă* este *ouă*;

- Cuvintele care conțin toate literele care se scriu cu diacritice sunt: *înfățișând*, *îmbrățișând*;
- Anumite cuvinte din limba română (învechite) se folosesc numai în expresii, nu și independent: *iama* (a da iama), *izbeliște* (a rămâne de izbeliște), *ghiotura* (cu ghiotura), *ghes* (a da ghes);
- În timpul unei vieți (luându-se în considerare o medie de 70 de ani), un om rostește peste un miliard de cuvinte.

<https://oltenitainfo.ro/pastila-de-gramatica-25/>

9 ianuarie – Ziua învățării cuvintelor

18 ianuarie – Ziua vocabularului

Ziua Dicționarului în Statele Unite este sărbătorită pe data de 16 octombrie a fiecărui an, în cinstea aniversării zilei de naștere a lui Noah Webster. Acesta este considerat tatăl dicționarului american. Webster a început să scrie primul dicționar de engleză americană la vârsta de 43 de ani și i-a luat 27 de ani să-l termine.

Obiectivele principale ale acestei zile sunt de a sublinia importanța abilităților de folosire a dicționarului și de îmbogățire a vocabularului.

LIMBA – SUFLETUL A TOT CE ESTE FRUMOS

Motto:

*Ce este Limba unui popor? Este prietenia,
fraternitatea și iubirea dintre cuvinte.
Poate că singura prietenie și singura iubire
cu adevărat sacră și durabilă.
(Grigore Vieru)*

Limba este nemărginirea

Ce este, în fond, Cuvântul? Nimic material, nimic palpabil. În definitiv, nimeni pe lumea asta n-a întâlnit nicăieri un Substantiv ori un Verb, căruia să-i poată da binețe sau să-i caute vreo pricină. Tocmai această „imaterialitate” a Cuvântului le-a băgat multora în cap gândul înșelător al cunoașterii „la perfecție”, trufia de a se arăta mari știutori ai limbii.

Viața ne cere să renunțăm de urgență la gândul acesta năstrușnic. Destul ne-am plimbat prin meserie ca vodă prin lobodă. „Meșteșugul muncă cere, nu se învață din ședere.” Se cere aplicat principiul excluderii: una din două – ori rămânem la convingerea că știm totul, și atunci ne tăiem creanga de sub picioare, eliminând orice posibilitate de creștere spirituală, ori vom trage concluzia că mai avem încă multe de învățat, că nu există pe lume om al scrisului, care să poată susține cu tărie că și-a încheiat procesul de perfecționare a uneltelor – și în acest caz vom îmbrățișa principiul învățaturii neconținute...

(...) Limba poporului trebuie privită prin prisma intereselor de stat, căci ea nu este un dar nemeritat, căzut din cer pe la ocazii rare, nu este o anexă a civilizației, ci este însăși civilizația, face parte din noi, este învelișul material al gândirii, este un fenomen social, așa că existența ei nu poate fi concepută decât în societate.

În afara societății nu există limbă.

Suntem datori să ne îngrijim în permanență și la toate nivelurile de sănătatea limbii materne, de spiritualitatea maselor populare la fel cum ne îngrijim de puritatea moravurilor și de ocrotirea naturii-mame.

Limba este partea perenă a existenței unei societăți.

Limba este nemărginirea. Ea are adâncimi de nebănuire, întinsuri nețărnumite și înălțimi fără de hotar. Este trecut, prezent și viitor.

Infinită-n spațiu și nesfârșită-n frumuseți este limba.

În răstimpuri, sub adieri de vânturi potrivnice, i se zbârcește fața, vijeliile o îmbătrânesc, intemperiiile sociale îi încetinesc pasul, dar ea rămâne pururi măreață în apele-i limpezi și în splendorile-i cromatice.

Izvorâtă din străfunduri ancestrale, purtată din tată în fiu, înălțată din baladă în baladă, înmlădiată în cântece străbune, frământată în covata de argint a condeierilor de până la noi, limba

este colina domoală și vrajă de codru des, văzduh înmiresmat de parfumul florilor, zbor de pasăre măiastră și susur de izvor, frământare lăuntrică și înălțare spre creste, este sângele care ne pune în mișcare sufletul și ne încălzește inima pentru a iubi și alte limbi – iată ce este și de ce merită să fie păstrată cu sfințenie limba aceasta a noastră.

(după Valentin Mîndîcanu)

Vocabular

ancestral, -ă, -i, -e – strămoșesc

intemperie, -ii – vreme rea (cu ploaie torențială, vânt, ger, viscol)

lăuntric, -ă, -i, -e – care se află în interior

năstrușnic, -ă, -i, -e – ciudat, bizar

a se plimba ca vodă prin lobodă (expr.) – a umbla îngâmfat și fără griji, crezându-se persoană importantă; nestingherit

primenire, -iri – schimbare, îmborsărire, înnoire

străfund, -uri – loc, punct aflat la mare adâncime, în interior; adânc, adâncime

splendoare, -ori – frumusețe fără seamăn; strălucire, măreție

trufie, -ii – atitudine disprețuitoare și arogantă, plină de mândrie și înfumurare; îngâmfare, aroganță

Ai înțeles textul citit?

Ce este limba?

Cu ce este asemănată limba?

Limba noastră cea română

Sărut vatra și-al ei nume

Care veșnic ne adună,

Vatra ce-a născut pe lume

Limba noastră cea română.

Cânt a Patriei ființă

Și-a ei rodnică țărână

Ce-a născut în suferință

Limba noastră cea română.

Pe pământ străvechi și magic

Numai dânsa ni-i stăpână:

Limba neamului meu dacic,

Limba noastră cea română.

În al limbii tezaur
Pururea o să rămână
Limba doinelor de aur,
Limba noastră cea română.
(Grigore Vieru)

Vocabular

pururea – mereu, pe veci
tezaur, -e – comoară, patrimoniu

Ai înțeles textul citit?

Ce va rămâne pururi în al limbii tezaur?
Ce cântă cu mare drag poetul?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Limba este un oraș la construirea căruia fiecare om a adus câte o cărămidă. (Ralph Waldo Emerson)

Limba ne fixează în lume; fără ea, ne-am învărti asemeni atomilor. (Francois Duc de la Rochefoucauld)

Limba este arhiva istoriei. (Ralph Waldo Emerson)

Limba e vehiculul care duce gândul meu în urechea, inima și gândul celuilalt. (Victor Eftimiu)

Limba este cartea de noblețe a unui neam. (Vasile Alecsandri)

Adevărata dragoste de patrie e de neconceput fără dragostea pentru limba ei. (Constantin Paustovski)

Cel care nu cunoaște limbi străine nu știe nimic despre propria lui limbă. (Johann Wolfgang von Goethe)

Limba este o hartă a culturii. Ea ne învață de unde vin oamenii și încotro se îndreaptă ei. (Rita Mae Brown)

Limba e vehiculul care duce gândul meu în urechea, inima și gândul celuilalt. (Victor Eftimiu)

Citește mai mult!

Cugetări despre limba română

- Ne-am ținut veșnic de Limba Română într-un deșert aprins în care singura umbră era umbra ecoului.
- Inșii care luptă împotriva limbii lor trebuie îngropați, când mor, în locuri cât mai ferite și cât mai adânci, ca pe cei secerăți de ciumă.
- Viețuiesc în limba mea, acționez în limba mea; de la un cuvânt până la altul se întâmplă toate minunile Universului în limba mea.
- S-ar putea crede că întreaga natură a trudit la zidirea Limbii Române.
- Toate zilele mele izvorăsc și se înalță din adâncul și din puterea Limbii Materne.
- Un scriitor nu poate învia decât în limba în care a murit.
- Din mila, din dragostea și dărnicia Limbii Române am răsărit ca poet. Limba Română este destinul meu agitat. Poate că și osteneala mea este o parte din norocul ei în Basarabia.
- Acolo unde sfârșește caracterul unui popor subjugat, acolo sfârșește și caracterul limbii sale.
- Dreptatea mea cea dintâi este Limba Română, în care lucrează iubirea lui Dumnezeu.
- Plecaseră toți peste Prut. Singurul profesor de Română în tot satul nostru, un bătrân înțelept: proverbul.
- Poți stăpâni ca un rege Limba Română, fără să poți stăpâni măcar o așchie de gând autentic.
- Nu cred că există vreun popor fără de geniu, de vreme ce fiecare popor are limba sa.
- Veniți de vă treziți, frați basarabeni, în suferințele și lumina Limbii Române, sălășluiți-vă în ea, într-o vecie, până în cele mai depărtate hotare ale dreptății ei.
- Este mai drept să spunem că ne cunoaștem cu Limba Română, iar nu că o cunoaștem.
- Natura și Limba Română; două lucruri pe care le-am găsit făcute de alții?
- Nu pot avea încredere în orice piatră, chiar dacă scrie pe ea românește.
- Bineînțeles că Limba Română este după Cerul de Sus expresia unei autorități supreme, dar ea nu poate conferi omului, în mod automat, calitatea unei moralități supreme și nici har nu poate adăuga mediocrităților.
- Limba unui popor este chiar sângele acestui popor.
- Două lucruri am întâlnit pe lumea asta zidite cu adevărat până la capăt: Biblia și Limba Română.
- Este interesant să observăm că cele mai multe cuvinte românești care exprimă lucruri esențiale sunt compuse din cinci litere: Iisus, Crist, Maria, Paști, cruce, preot, altar, Putna, soare, stele, pâine, izvor, lapte, iarbă, copac, codru, munte, Mureș, maică, limbă, doină, nuntă, copil, botez, frate, vatră, moșie, hotar, român... Să fie oare la mijloc o simplă coincidență numerică? Nu stă oare această cifră a sunetelor românești sub semnul unei taine?
- Stilul este Limba Română cutreierată de bunul-simț.
- În casele cu mulți copii, ca și în frumusețile Limbii Române, nu rămâne loc de plictiseală.

- Privește în ochii Limbii Române până când te va recunoaște și va izbucni în plâns.
- După temnița de piatră, cea mai grea este ocna unei limbi în care ești aruncat și nu o cunoști.
- Eternitatea capătă un sens concret atunci când conștientizezi că nu poți sări în ea peste credința, limba, istoria și bunăstarea moravurilor tale.
- Nicio istorie a nici unui neam nu poate fi mică și neînsemnată măcar și pentru faptul că fiecare națiune este creatoarea unei limbi, ceea ce înseamnă că este deținătoarea celei mai de seamă comori.
- Cuvântul este o superbă sălbăticiune care se lasă anevoie capturată, dar odată prinsă nu se mai desprinde de familia omului.

(după Grigore Vieru)

A vorbi despre limba în care gândești, a gândi – gândire nu se poate face numai într-o limbă – în cazul nostru a vorbi despre limba română este ca o duminică. Frumusețea lucrurilor concrete nu poate fi decât exprimată în limba română. Pentru mine iarba se numește iarbă, pentru mine arborele se numește arbore, malul se numește mal, iar norul se numește nor. Ce patrie minunată este această limbă! Ce nuanță aparte îmi dau seama că are! Această observație, această revelație am avut-o abia atunci când am învățat o altă limbă.

Nu spun că alte limbi, alte vorbiri nu ar fi minunate și frumoase. Dar atât de proprie, atât de familiară, atât de intimă îmi este limba în care m-am născut, încât nu o pot considera altfel decât iarbă. Noi, de fapt, avem două părți coincidente, odată este patrie de pământ și de piatră și încă o dată este numele patriei de pământ și de piatră. Numele patriei este tot patrie. O patrie fără de nume nu este o patrie. Limba română este patria mea.

De aceea, pentru mine, muntele munte se zice, de aceea, pentru mine, iarba iarbă se spune, de aceea, pentru mine, izvorul izvorăște, de aceea, pentru mine, viața se trăiește.

(Nichita Stănescu)

Floare de bujor la Căinari

În vechiul sat Căinari din raionul Căușani era ziuă de mai și înflorea bujorul. În dimineața aceea era multă floare, era o dimineață îmbujorată, iar într-o grădină stăteau desfăcuți patruzeci și doi de bujori pe care i-am numărat în taină.

La Căinari, la baștina poetului Alexei Mateevici, era sărbătoare, fiindcă unde se naște un poet neapărat vine timpul unei sărbători și, mai devreme sau mai târziu, locul întinerește prin cinstire și memorie. Cine, dacă nu copiii? Cine dacă nu suflarea vetrelor, atât de dureros cântate de poet în vremea lui, îl pomenește, îl venerază, îl amintește? Iar o bătrână femeie, văzând lume sosită la casa de naștere a poetului, venea cu o fotografie veche, pe care o ținea într-un tremur de mână, ca să ne spună că pe locul actualei case a fost una și mai veche și, poate, în casa aceea veche s-a născut poetul... (...)

Și cum să nu se arate Poezia într-o atât de frumoasă, limpede și pașnică dimineață ca aceea de 25 mai, când, în zorii zilei, asupra omului se desfăceau cei patruzeci și doi de bujori din grădina unei vieți... (...)

Poetul Alexei Mateevici trăiește. Chiar dacă ar lipsi verbul „a trăi” din „Limba noastră” totuna trăiește, căci însuși graiul e viu. Care altă pomenire mai sfântă să fie? Alta nu este, că

nimic nu poate sta pe locul limbii ce te naște și te hărăzește, că altceva s-ar chema uitare, înlocuire.

(după Ion Vatamanu)

- În DEX nu există niciun cuvânt care să se termine cu litera Q? Totuși, Q nu este cea mai rară consoană în cuvintele limbii române, ci X.
- Litera C este incipientă în cele mai multe cuvinte românești, în timp ce Y se găsește ca literă de început în cele mai puține.
- Din punct de vedere a numărului de vorbitori, limba română să află pe locul 5 (după spaniolă, portugheză, franceză și italiană) în cadrul familiei limbilor romanice? Pe lângă cei din România (aproximativ 20 de milioane), sunt încă 6 milioane de vorbitori ai limbii române pe glob, formând astfel un total de aproximativ 26 de milioane.
- Doar 3.91% dintre cuvintele limbii române sunt formații interne.
- În afară de România, comunități importante de vorbitori de limba română se află în Republica Moldova (limbă de stat), provincia autonomă Voivodina (limbă de stat), Rusia, Ucraina, Israel, Serbia sau Ungaria? De asemenea, datorită migrației forței de muncă și integrării europene, româna este vorbită în Spania, Italia, Franța, Portugalia, Norvegia, Irlanda, Germania.
- 38% din totalul cuvintelor din vocabularul limbii române provin din franceză sau italiană.
- Consoana cea mai frecventă în cuvintele limbii române este „r”, urmată de „t”.
- Cele mai lungi cuvinte alcătuite dintr-o singură silabă: ștreang, trunchi, sconși, sfînși, prompti, șchiopi etc. (7 litere)

CARTEA – O CĂLĂTORIE PRIN SUFLETE, GÂNDURI ȘI FRUMUSEȚI

Motto:

*Cărțile sunt cei mai tăcuți și constanți prieteni;
sunt cei mai accesibili și înțelepți consilieri,
și cei mai răbdători profesori.*
(Charles William Eliot)

Cartea

Cartea nu e o necesitate, la un moment dat ea poate deveni chiar un consumator inutil de timp și energie, iată de ce întâlnim atâția oameni care trăiesc confortabil fără a citi, dar care se impun, fac carieră, devin importanți în mediul lor.

Natura ne-a înzestrat cu instincte, emoții și mecanisme cognitive care ne permit să facem politică și business, să fim activi social și să obținem resursele necesare. A te baza doar pe intuiție, experiență și șarm poate fi deci suficient ca să îți ridici o avere, să obții un loc în viață și să te bucuri de succes. Oamenii au făcut aceasta de milenii, în lipsa cărților. Mulți o fac și acum, există atâtea exemple.

Elocvente sunt în acest sens cuvintele lui Alexis Zorbas, strigăte într-un miez de noapte: „Măi, omul e fiară, zău. Omul e fiară și fiarele nu citesc!”. Epic.

Totuși, cei care n-au cunoscut plăcerea lecturii, cei care neglijează cartea ratează un stadiu important în dezvoltarea lor intelectuală. Lectura cărților e ceea ce ne înalță deasupra condiției noastre native, deasupra instinctelor pe care le împărtășim în comun cu animalele. Ea ne permite să descoperim o dimensiune superioară a umanului din noi și e un izvor de enormă satisfacție. Ferice de cei care au găsit în citirea cărților o bucurie a vieții!

Jorge Luis Borges a mărturisit că își imagina Paradisul sub forma unei biblioteci. Visa să dedice răsfațului de a citi întreaga veșnicie. E un exemplu de om care a găsit sursa fericirii, pe măsura dorințelor sale. Cu adevărat, cititul e un soi de hedonism intelectual accesibil oricui. Un hedonism care nu necesită alte resurse decât timpul.

Apoi, o lectură bună la vremea potrivită poate fi decisivă, poate determina și profila destinul. La fel cum oamenii creează cărți, cărțile creează oameni. Pe tine ce cărți te-au creat?

(după Dorian Furtună)

Vocabular

hedonism – teorie care consideră că principala funcție a artei este de a delecta

a rata – a pierde ocazia

răsfăț, -uri – alintare

Ai înțeles textul citit?

Ce ratează cei care n-au cunoscut plăcerea lecturii?
Ce ne permite să descoperim lectura cărților?
Pe tine ce cărți te-au creat?

Voluptatea lecturii

Stăteam în casă și citeam mereu în semiobscuritate, ca și cum ar fi fost nevoie de o anumită protecție ca să nu se voaleze imaginile, „filmul”.

Pe la opt-nouă ani am descoperit locul cel mai bun pentru delicia lecturii: adăpostul de sub masă. Aveam nevoie, ca să pot citi cu voluptate, de ideea că mă ascund, că nimeni nu m-ar putea găsi. Uneori, mă urcam pe dulap. Stăteam cu genunchii la gură, sprijinită de perete, cu cartea în brațe. Acolo, la înălțime, totul era mai serios, mai lent, mai luminos. De fiecare dată însă mi-era frică să mai cobor. Câteodată trebuia să-i chem pe ai mei să mă dea jos și ei mă certau întotdeauna și nu înțelegeau nimic.

Niciodată n-am citit cu adevărat într-o casă străină. Îmi plăcea să citesc în pădure, cu spatele lipit de un brad uriaș sau cu obrazul înfundat într-o catifea adâncă de mușchi verde înflorit. Sau la mare, cu vuietul amețitor într-o parte, dimineața, când încă nu apar familiile cu copii pe plajă, sau seara, cu prosopul pe mine, cu o senzație vag euforizantă, de frig, care-ți face pielea de găină (...). Ciudat, la mare, lectura pare nesperioasă. Privirea e furată de priveliștea umană, de zbuguială și țipete, de diversitatea carnală. Și totuși, după ce te întorci din apă, după câteva plonjări în adânc, cu vâjâiala aia în cap și corpul tremurând de efort, aluneci în pasta de cuvinte ca într-un vis, la mari adâncimi. Citite neatent, frazele căpătau o consistență specială, așa cum, dacă învârți un cerc, el creează volum, o sferă colorată. La mare am reușit, până la urmă, să citesc o carte începută de multe ori și neterminată: Condillac. E o anumită voluptate în lecturile astea aparent superficiale: cititul în mijlocul mulțimilor, într-o sală de așteptare, în gară, în autobuz, în timpul orelor la școală, în pauze, la o coadă, în picioare. Atunci, gândirea ta descompusă ca o rază de lumină într-un spectru multiplu și atrasă de altceva, ascuțită de viteza unui altfel de timp (care era „timpul” locurilor, oamenilor pe lângă care treceai) înregistrează niște lucruri care te uimesc întotdeauna. Sub semnul urgenței, creierul se mobiliza formidabil,

făcea legături fantastice ca niciodată în zilele de lene, intra într-un soi de febră, de delir, lucra într-o altă turație.

Cărțile cele mai strălucitoare le-am citit înaintea examenelor, tezelor când, cu o perversitate bizară, căutam cu totul altceva, amânând materiile inutile din care trebuia să fiu examinată. Cărțile cele mai tari au trecut proba cea mai dificilă: cititul în tren. Aici se răsfoiesc de obicei volumașe ușoare, „de călătorie”. Până târziu îmi luam în tren numai volumașe grele. Le deschideam la întâmplare. Mă fixam pe un pasaj și-l ruminam acolo în timp ce vecinii mei moțâiau sau își desfăceau pachetelele cu mâncare. Legănatul, țăcănitul mecanic al trenului și mai ales faptul că parcurgeam distanțe într-o mare viteză îmi excitau creierul. Se făcea lumină în interiorul meu, cuvintele pâlăiau, o ciudată lentoare a frazelor se opunea parcă ritmului din afară, asociații de tot felul explodau în mintea mea în timp ce ochii înghițeau noi și noi peisaje, vârtejuri de arbuști, flori și copaci.

Citeam de stingeam cu creierul și corpul totodată. Citeam pe burtă, cu botul pe labe, la masă aplecată peste pagini, până înțepeneam. Citeam cu picioarele sub mine până le simțeam reci, umflate, amorțite și atunci mă descolăceam ca un șarpe, îmi dezlipeam privirea de pe paginile poroase, alergam până la bucătărie cu senzația de ace în picioare și reveneam cu bucăți de pâine smulsă și mere. Înfulcam rupând cu dinții, când din pâine, când din măr, mestecam de mă dureau maxilarele și absorbeam prin piele parcă, prin pielea frunții, turbioane de cuvinte, asociații, imagini.

Citeam pe spate, cu cartea deasupra și cu dureri în brațe, tolănită pe perne adânci, cartea se legăna deasupra mea, un soare întunecat mă orbea. Citeam cocoțată în copaci, la bunici, în diverse cotloane răcoroase, legănându-mă în balansoare, la umbra înmiresmată, lunguiață a vreunui copac, departe de toți, ceea ce-mi dădea câteodată un meschin sentiment de superioritate. Și uneori nici nu citeam. Stăteam așa cu cartea în mână, uitându-mă în gol. Se întâmplau multe lucruri în acest timp cu mine. Un fel de creșteri, de suprapuneri de vârste și timpuri. Mai greu de explicat. Dar mai era ceva, trebuie să recunosc, deși nu-mi plăcea să mă gândesc la asta: găsisem un pretext ca să mă ascund și să nu fac nimic. Să mă fofilez, adică, de la treburile casei, de la cumpărături și spălatul vaselor, să zicem. Citeam de multe ori cu sentimentul vinovăției. Asta era oare? Un alibi pentru lene? O viclenie? Comportamentul normal al oricărui ins lipsit de forță fizică? Agorafobie? Cel mai scuzabil autism? O formă de lux a (și-acum caut un cuvânt vechi, auzit demult în legătură cu lenea și nesimțirea)... „puturoșeniei”?

De ce însă mi se părea că pierd vremea atunci când n-aveam o carte cu mine? De ce tânjea nasul după miros de celuloză și mâinile după asprimea hârtiei, după netezimea ei, și ochii după puricii imobili? Ce mecanism dereglat mă făcea, când n-aveam altceva la îndemână, să

culeg hârtii de pe jos, să citesc ce-i tipărit pe ambalaje, să mă uit după reclame, după numerele de pe plăcuțele de înmatriculare, etichete și tot așa?

(după Simona Popescu)

Vocabular

agorafobie – teama patologică de a fi singur în situații sau locuri, mai ales locuri publice

consistență (fig.) – tărie de caracter; fermitate

cotlon, -oane – loc ferit, neumblat; ascunziș

a se fofila – a se strecura neobservat, cu dibăcie

lentoare – încetineală; lene

meschin, -ă, -i, -e – banal, mărunț

perversitate – imoralitate

priveștițe – tablou din natură; peisaj

a rumina – a medita

scufundare, -ări – lăsare la fundul apei

semiobscuritate – stare a unui spațiu insuficient luminat; lumină slabă, care face ca obiectele să fie abia vizibile; penumbră, semiîntuneric

a tânji – a dori mult ceva

turație – mișcare circulară a unei piese în jurul unui ax; rotație

turbion, -oane – vârtej (de apă sau de aer)

voluptate – plăcere mare a simțurilor; desfătare sufletească; încântare, satisfacție

Ai înțeles textul citit?

Unde îi plăcea autoarei să citească?

Cum este cititul în mulțime?

Când au fost citite cele mai strălucitoare cărți?

N. Leahu: *Domnule Profesor, țineam să vă întreb, fiindcă avem în față o notorietate a lumii universitare, ce credeți că ar trebui să citească, (...) un tânăr de azi, care ar fi reperatele literare de primă mărime sau de primă greutate morală, de primă greutate estetică, spre care s-ar putea îndrepta un student filolog?*

E. Coșeriu: Foarte multe lucruri ar trebui citite. Când eram la liceu, făceam o listă de lecturi cu totul necesare, făceam triade de autori. Nu știu dacă triada mai este actuală. Îmi aduc aminte că prima triadă era Homer, Dante, Shakespeare. A doua era Cervantes, Goethe, Dostoievski.

N. Leahu: *Și a treia care ar fi? Aceasta este deja o chestiune de curiozitate...*

E. Coșeriu: Nu-mi aduc aminte. Oricum, nu știu dacă putem face așa ceva și astăzi, dar eu i-aș menține pe Homer și Shakespeare, i-aș menține și acum.

N. Leahu: *V-am văzut vorbind despre Kafka, azi, și mă întreb care este locul lui Kafka într-o eventuală ierarhie?*

E. Coșeriu: E foarte, foarte, foarte sus. Dar sunt unii autori pe care lumea nu-i cunoaște, mulți, dar pe care eu i-aș recomanda și aș recomanda anumite opere. De exemplu, un danez, Jens Peter Jacobsen. Dacă s-ar citi două lucruri: *Doamna Fiordz*, o povestire și, o altă povestire, *Ciuma lui Bergamo*.

Eu nu știu dacă... *Al șaptelea sigiliu*, filmul lui Bergman, a fost scos din *Ciuma lui Bergamo*. Sau ceea ce recomand eu totdeauna e să citească pe Leskov, *Călătorul fermecat*, sau să citească un autor japonez, care se numește Futabatei Shimei, și anume romanul *Mediocritate*. Apoi sunt două povestiri ale lui Ryunosuke Akutagava. Aș recomanda o povestire care se numește *La chaumont* și alta care se numește *Poarta infernului*. Aș mai recomanda foarte multă poezie, dar poezie din acea bună. Ce-aș recomanda? Să vedem. Întotdeauna recomand din literaturi mai îndepărtate, din hispano-americană, de exemplu. Din poezia braziliană – din Carlos Drummond de Andrade ar trebui de citit numai deocâț. Și ar trebui de citit un roman extraordinar, cel mai bun roman din toate romanele sud-americane. Iar acolo sunt multe de cele bune, ale lui Mario Vargas Liosa, ale lui Hose Donoso și Julio Cortázar... [...]

Gh. Popa: *Mă tem că trebuie s-o luăm de la început...*

E. Coșeriu: Nu, nu trebuie să vă gândiți așa, fiindcă aceasta este o experiență de lectură de șaiszeci și mai bine de ani. Eu am acum șaptezeci și șapte de ani și am început când aveam cincisprezece ani, așa că sunt peste șaiszeci de ani. Ar trebui să vă gândiți ce puteți face în viitor. Am acasă vreo patruzeci de mii de cărți și toți cei care vin la mine se uită și-mi zic: „Le-ați citit pe toate?” Da de unde? Cum să le citesc pe toate?... Zic: „Eu cărțile nu le citesc, mă uit în ele din când în când. Când îmi trebuie, le consult.”

(după Eugeniu Coșeriu)

Vocabular

notorietate – reputație, faimă

sigiliu, -ii – ștampilă

Ai înțeles textul citit?

Care a fost prima triadă pentru lectură alcătuită de Eugeniu Coșeriu?

Ce ați dori să citiți din autorii menționați de savantul Eugeniu Coșeriu? Argumentați-vă alegerea.

Care este mesajul interviului?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Știi că tocmai ai terminat de citit o carte bună dacă după ce ai întors ultima pagină te simți ca și cum ai fi pierdut un bun prieten. (Paul Sweeney)

Cartea care merită citită nu e cea care gândește pentru tine, ci cartea care te face să gândești. (James McCosh)

Să citești cărți bune este ca și cum ai purta o conversație cu cei mai de seamă oameni ai secolelor trecute. (Descartes)

Arată-mi cărțile pe care le iubește și voi cunoaște omul mult mai bine decât prin prietenii săi muritori. (Dawn Adams)

Toți acei ce au acces la o bibliotecă, la cărți, sunt niște inși mai buni decât alții, mai fortificați, iar durerile îi ating mai puțin și nefericirile trec mai repede. (Mircea Eliade)

Cărțile constituie un capital. O carte din bibliotecă ține la fel de mult ca o casă, pentru sute de ani. De aceea nu este un simplu articol de consum, ci un capital, și de cele mai multe ori, în cazul oamenilor care sunt la început în viață, este singurul lor capital. (Thomas Jefferson)

Ce lucru uimitor este o carte! E un obiect plat făcut dintr-un copac, cu părți flexibile pe care sunt imprimate multe semne caraghioase. Dar odată ce arunci o privire în ea, ajungi în mintea altei persoane, poate cineva care a murit de mii de ani. Peste milenii, un autor vorbește clar și tăcut în capul tău, direct către tine. Scrisul este probabil cea mai bună invenție a omului, legând oameni care nu s-au cunoscut niciodată, cetățeni din epoci distante. Cărțile rup lanțurile timpului. (Carl Sagan)

Cititul este ca gândirea, ca rugăciunea, ca o discuție cu un prieten, ca exprimarea ideilor tale, ca ascultarea ideilor altor oameni, ca ascultarea unei melodii, ca admirarea unei priveliști, ca o plimbare pe plajă. (Roberto Bolaño)

În viață trebuie să înveți să citești printre rânduri și în oameni. Să citești printre vorbele lor și chiar dincolo de ele. Uneori, un oftat povestește mai mult decât un roman-fluviu, o privire – mai mult decât o bibliotecă. (Ileana Vulpescu)

Citește mai mult!

Povestea cărții mele

Când eram mică, fetița mea mă ruga mereu să-i spun o poveste nouă. Dar fiecare poveste nouă se învechea atât de repede, încât trebuia să vină alta să-i ia locul. Așa se face că am scris pentru ea mai multe povești. Și fiindcă îi plăceau foarte tare, m-am gândit că ar fi frumos să le citească și alți copii. Nu mai publicasem niciodată o carte nouă și nu prea știam de unde să încep.

Primul meu gând a fost să caut o tipografie. Curând însă am descoperit că a tipări o carte nu este începutul, ci mai degrabă finalul drumului pe care îl are o carte pe parcurs. Totul începe, de fapt, într-o editură.

Primul pas a fost să pun la punct manuscrisul. Adică să adun toate poveștile la un loc. Nu a fost ușor, pentru că le scrisesem pe foi, pe carnețele, oriunde îmi era la îndemână. A trebuit să le transcriu frumos, citeț, ca să poată fi citite și de altcineva. Aș fi putut să le scriu și la calculator, dar am preferat să le așez pe hârtie, ca să le pot răsfoi oricând.

Am trimis manuscrisul la o editură și m-am pus pe așteptat... A fost de neuitat ziua în care mi-au spus că le plac poveștile mele și că vor să le publice. Apoi am făcut cunoștință cu redactorul cărții. Nu îmi era prea clar cu ce se ocupă acesta, dar aveam să aflu că are un rol important. După ce a citit manuscrisul, mi-a recomandat, de exemplu, să așez în altă ordine poveștile și să renunț la un text care nu era prea bine scris. Tot el a corectat foarte atent poveștile, astfel încât să nu scape nicio greșală de literă, de ortografie sau de punctuație, și mi-a propus un format potrivit pentru o carte adresată copiilor, adică o dimensiune mai mare a literelor și a paginii.

Următoarea etapă a fost întâlnirea cu ilustratoarea poveștilor. Împreună am stabilit câte desene vor fi și care scene din povești vor fi ilustrate. Cărticica mea începea să prindă contur și eram foarte bucuroasă! Când textul și desenele au fost gata, a venit rândul tehnoredactorului să le pună laolaltă și să le așeze frumos în pagină. La final, cărticica a primit „Bun de tipar”, s-a stabilit numărul de exemplare și tipul de hârtie potrivit și a fost trimisă la tipografie.

Experiența publicării mi s-a părut foarte interesantă și cred că povestea mea poate fi de folos și altor autori aflați la început de drum. Cel mai important lucru pe care l-am învățat a fost acela că fiecare carte este unică. Trebuie s-o trimiți în lume, spre cititorii ei, în hainele cele mai potrivite, care să-i pună în valoare toate calitățile. Iar pentru asta, autorul are nevoie de o echipă întreagă de colaboratori.

(din revista *Lumea cărților*, nr. 1, 2010)

Cărțile au suflet, iar sufletul e o carte!

Da... se vede bine, cărțile au suflet, au viață, au aripi și știu să zboare. Cărțile sunt pline de frumos. Și da, sufletul meu e o carte nemuritoare, zi de zi în întregire. Cu fiecare clipă, tot mai veselă, mai colorată și încântătoare.

Iubesc cărțile la fel de mult cum mă iubesc pe mine. Sunt universul meu magic în care evaderez zilnic, cel puțin pentru două sau trei ore, timp ce îngheață și mă duce spre alte lumi.

Să nu credeți că mama mi-a citit continuu în toate cele nouă luni cât am făcut parte din ea din punct de vedere fizic. Știu doar că în acea perioadă, cât și în următoarele luni, tot nouă, cât am stat împreună, îmi povestea mult. Vorbea neîncetat, de dimineață, până noaptea târziu. Îmi descria cu arta specifică mamelor fiecare operațiune pe care o desfășura, sau îmi vorbea pur și simplu mie, mă întreba ce fac, cum mă simt și tot așa.

A urmat apoi o altă perioadă, în alt spațiu, alături de alte ființe. Perioada cărților de povești, cu coperti frumoase ca universul copilăriei, compuse din toate clipele petrecute la țară alături de bunicii mei.

Până am învățat să merg, să delimitez spații și zone am fost sub magia cuvintelor bunicii, care avea cu mine zilnic conversații interminabile, care la prima vedere părea a fi un monolog,

însă în adânc cultiva semințele plăcerii pentru cunoaștere, pentru lectură. Îmi descria cum e zăpada, ce textură are, ce miros are aerul, ce gust are viața și cum e cerul. Făcea asta în fiecare dimineață când mă plimba până pe deal și înapoi. Zi de zi cu alte și alte magii.

Când am mai crescut, am fost preluată de lumea fantastică a cuvintelor bunicului. Savuram fiecare cuvânt de pe buzele lui de parcă era cea mai așteptată porție de dulce. În lumea lui, chiar și plimbatul cu căruța devenea o scenă ruptă din basme. Atât îmi amintesc. Că fiecare zi era pentru mine o altă carte, plină de zeci de povești, de personaje, de peripeții, de întâmplări ce mă țineau în suspans, cu sufletul la gură, plină de emoții.

Anii s-au scurs, iar lumea minunată a copilăriei a fost înlocuită cu miile de pagini cu miros propriu, cu textură și alcătuire unică, ce s-au așezat rând pe rând, cumiți, în mine, în cartea din sufletul meu. Emoțiile din copilărie au crescut și ele odată cu mine și au devenit din ce în ce mai intense, mai pline, mai complexe. Însă nu suficient de complete ca să indice punctul culminant sau senzația de saturație. Sunt sigură că sunt milioane de ființe care trăiesc, prelungindu-și chiar viața cu fiecare carte citită.

Iubesc să citesc. Iubesc cărțile și fiecare rând din ele. Fiecare cuvânt și fiecare semn de punctuație. Cu fiecare carte zbor spre alte tărâmurii. Cu fiecare carte, vizitez alte lumi. Și mereu la contactul cu ele rămân cu gura căscată, ca în copilărie. Cu fiecare tărâm cunoscut, conștientizez că sunt atâtea lumi pe care le mai am de descoperit, că universul acesta e atât de minunat și complex, că o viața de om e doar un crâmpei din multitudinea de lumi. Și nu este de ajuns pentru mine. Însă cu fiecare lume nou descoperită mă prelungesc și cred că o să trăiesc mai mult. Însă deși sunt atâtea și mai am de descoperit o multitudine de astfel de apariții, știu că în suflet e loc pentru toate.

Să citesc, să descopăr, să cercetez, să explorez fiecare lume cu frumusețile ei și fiecare cu toate paginile, să vreau să cunosc zi de zi și alte spații, nu o văd ca pe o dependență, care odată cu trecerea timpului te obligă să mărești doza, dacă vrei să simți plăcerea. Deși doza de cărți se mărește odată cu scurgerea anilor din viața mea. O văd însă ca pe o dorință de evoluție. O nevoie, o sete de cunoaștere. O necesitate, un lucru firesc pe care ar fi bine să-l conțină fiecare.

E ca apa, ca aerul. Fără ele am muri.

La fel e și cu cărțile. Fără cărți ni s-ar usca sufletul. Căci se știe că atunci când două bucăți din univers se întâlnesc fiecare dăruiește ceva. Cărțile ne dăruiesc cunoaștere, înțelepciune, energie, vitalitate, chef de viață, bucurie, frumos, iar noi prin atenția ce le-o oferim, prin faptul că le alegem și le ținem în mâini, că trăim mii de emoții, că vibrăm cu fiecare rând și le transmitem asta, că le închidem cu bucurie și împlinire și poate pe unele dintre ele le îmbrățișăm, le dăruim recunoștință și astfel le dăm o parte din noi, ca să trăiască veșnic. Le dăruim eternitate, să existe dincolo de timp.

Însă veți zice, cum putem face asta, căci noi nu suntem eterni. Simplu. De acolo din suflet. El este!

(după Andreea Neaună)

<https://www.carticusuflet.ro/cartile-au-suflet-iar-sufletul-e-o-carte/>

Bunicul începea să-mi povestească o carte, dar doar până în punctul în care lucrurile deveneau cu adevărat interesante. Atunci se oprea și, mucalit, se prefăcea că a uitat continuarea, că se străduiește din răspuțeri să-și aducă aminte, dar bineînțeles, de fiecare dată, începea să se

plângă că el e bătrân și că, oricât s-ar strădui, nu mai știe absolut nimic. Dar mă ruga pe mine să citesc cartea respectivă și să-i povestesc mai apoi tot ceea ce el uitase. Așa m-a „păcălit” de mai multe ori. Până a reușit să-mi formeze nu numai deprinderea de a citi, dar acel drag enorm de a te retrage din cotidian, în universul literaturii.

Astăzi aud din ce în ce mai mult sintagma „copiii nu mai citesc”. Părinții se plâng că odraslele lor preferă jocul cu tableta sau TV-ul, cititului. Se fac sondaje, se vorbește, se dă din cap, se oftează, toate acestea ajungând la aceeași concluzie: „tinerii de azi...”.

Există deja un consens general: din cauză că azi există mai multe distracții decât aveam „noi” pe vremuri, cititul a rămas undeva la capitolul opțional și, mai grav, el pare, copiilor, desuet.

Cum refuz să cred în generalizări și cum nu pot accepta ideea că „tinerii de azi” sunt o cu totul altă specie, o specie din care s-a extirpat dorința lecturii, de câte ori prind câte un prichindel, sau de câte ori vorbesc cu părinți, strecor întrebarea: cum stați cu cititul?

Din păcate, mi se cam confirmă generalizarea. Cititul nu mai e ceva dorit, ci, mai degrabă, etichetat și plasat la capitolul „trebuie”. Un trebuie care omoară din start ideea plăcerii. „Știi că trebuie, dar...” – cam așa își încep majoritatea părinților „scuza” pentru lipsa de lectură din viața copiilor. Cei mai mulți „se roagă” de copii să citească, sau alții îi obligă. Sunt foarte puțini cei conștienți că trebuie să le insuflă dorința voluntară de a citi.

Țin minte, tot din copilărie, că bunicul avea tabietul său fix. De la ora 3 după-amiază își făcea un ceai, se așeza în fotoliul verde de lângă bibliotecă, și începea să citească. Pentru mine era, în primul rând, o imagine de liniște și siguranță: orice s-ar fi întâmplat, aceea era ora când, zilnic, se petrecea același lucru. Dar mai era ceva: imaginea lui, în fotoliu, cu ceai și carte, îmi provoca o curiozitate enormă. Îmi doream să știu să citesc pentru că atunci când citea, bunicul părea că intră într-un alt univers. Îl priveam cu coada ochiului și-l observam. Pe când dădea paginile, surâdea sau se încrunta, părând că între copertile cărții se petrece o altă realitate, la care nu aveam încă acces, dar pe care voiam să o cunosc cât mai repede (ca să văd cu cine „vorbește” bunicul).

Bineînțeles, este mai ușor să plasăm în mâinile copiilor tableta sau telefonul inteligent, pentru că, nu-i așa, viața de astăzi este complicată, pentru că noi înșine nu avem timp de mai mult, pentru că serviciul este cu adevărat solicitant și nu putem să ne împărțim în mai mulți, oricât am vrea. Pe de altă parte, ar trebui să conștientizăm acest fapt, nu să lăsăm generalizarea „tinerii de astăzi” să pervertească plăcerea lecturii pentru copiii noștri. Cu alte cuvinte, să nu ne scoatem acea scutire morală că „ei” nu mai vor, sau că „azi” sunt multe alte distracții.

Lipsa timpului este reală, dar la fel de real este și faptul că cititul se învață, că este o plăcere și nu doar o modă din zilele trecute, care azi nu mai are ce căuta pe podium.

(Stela Giurgeanu)

<https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/articol/de-ce-nu-mai-citesc-copiii-1>

– Ce alte proiecte literare te preocupă în prezent?

– Păi, în primul rând, să mai „perii” la „romanul” (să-i zicem așa) care sper să-mi apară la Editura Nemira anul acesta. Se numește *Exuvii*. E o carte în jurul căreia m-am învârtit mulți ani, pentru că mi-a făcut plăcere și nu voiam să se mai termine. Într-un fel, nici n-are sfârșit, e pentru mine o carte „deschisă”. Ce e rău e că mă ține în continuare sub puterea ei. Adică, tot ce-mi trece

prin cap e legat și acum de ea, deși am predat-o editurii, ca și cum ar trebui s-o continui, nu cu noi capitole, ci așa... nu știu cum să spun, s-o amplific. Mă ține legată de ea în continuare ca un magnet sau ca un... vampir. Și mă irită lucrul acesta, pentru că mă blochează. Nu mai pot să fac nimic din cauza ei.

Simona Popescu: „Știi ce cred că este un „om adevărat”? Cineva care deține un mesaj, care are ceva imperios necesar de mărturisit, mai mult sau mai puțin... urgent!”

(după Vasile Gârneț)

- cea mai vândută carte pentru copii din lume este seria Harry Potter a scriitoarei J. K. Rowling, formată din 7 volume, vândută în 450 de milioane de exemplare?
- cea mai mică carte din lume îi aparține lui Anatol Konenko? Cartea sa cuprinde o versiune a povestirii *Cameleonul*, de Anton Cehov. Aceasta este mai mică de un milimetru pătrat și include trei ilustrații colorate de mână.
- în anul 1000, un mare vizir al Persiei, ca să nu se despartă de cărțile sale, a pus să fie cărate cele 117.000 de volume de o caravană formată din 400 de cămile, care se deplasau în ordine alfabetică?
- cei mai pasionați cititori din lume sunt locuitorii Indiei, deoarece un pasionat de lectură din această țară citește în medie cam 10,7 ore pe săptămână?
- ziua de 23 aprilie a fost aleasă drept Ziua Internațională a Cărții datorită faptului că este data în care au murit câțiva dintre cei mai importanți autori ai literaturii universale? Printre aceștia se numără Miguel de Cervantes, William Shakespeare și Inca Garcilaso de la Vega?
- în 593 î. Hr. unul dintre cei patru prooroci ai Vechiului Testament – Iezechiel, are o viziune în care I se poruncește să citească o carte, mâncând-o – de aici expresia vizavi de o carte bună „lectura a fost delicioasă!”?
- în 330 î. Hr. pentru prima oară, cineva lecturează în gând și acesta este Alexandru Macedon care își uimește soldații citind scrisoarea primită, fără să rostească un cuvânt, iar până atunci toată lumea lectura cu voce tare?

- Noțiunea de „basm” sau „conte de fée” a fost inventată de scriitoarea franceză Marie-Catherine d’Aulnoy, la sfârșitul secolului al XVII-lea?
- 2 frați, Jacob și Wilhelm Grimm, au creat o compilație de povești tradiționale germane. Prima versiune a acesteia a fost publicată în anul 1812, iar acum povestirile sunt cunoscute ca fiind ale Fraților Grimm. Printre acestea se numără povești îndrăgite și mega-cunoscute de copiii din întreaga lume. Spre exemplu: Scufița Roșie sau Albă-ca-Zăpada.
- Adesea versiunile basmelor sunt adaptate pentru a atrage publicul larg? De exemplu, în filmul Disney Albă-ca-Zăpada, regina malefică dorea inima inocentei tinere, în timp ce în povestea originală a Fraților Grimm, regina malefică voia plămâni și ficatul fetei pentru a-i mânca.

- Piticii Albei-ca-Zăpada inițial nu aveau nume? Acestea au fost oferite de pentru prima dată de Disney.
- Versiunea franceză a lui Rapunzel nu are un final fericit? Rapunzel este transformată într-o broască, în timp ce prințul este blestemat cu râțul unui porc.
- Prima versiune a basmului Cenușăreasa a apărut de fapt în China? Datează din anul 850 d.H., iar denumirea în chineză pentru Cenușăreasa este Yeh-hsien. Aceasta purta o rochie din pene de pescăruș și pantofi de aur.
- Inițial, povestea Scufița Roșie era utilizată pentru a-i face pe copii să se teamă de animalele sălbatice periculoase din pădure? De atunci, oamenii au început să se teamă de lupi.
- „Albă-ca-Zăpada și trandafirul roșu” este o altă poveste care face parte din culegerile Fraților Grimm. Aceasta este diferită de povestea pe care o știm cu toții, întrucât printre personaje nu se află nicio regină malefică și niciun vânător rău. În schimb, apare un urs urât.
- La început, basmele se adresau copiilor și adulților deopotrivă?

La 1 februarie comunitatea internațională marchează *Ziua Internațională a Cititului Împreună*. Este o campanie de promovare a bucuriei, frumuseții și beneficiilor lecturii. Ziua Internațională a Cititului Împreună / World Read Aloud Day (WRAD) a fost inițiată de LitWorld (LitWorld.org), o organizație nonprofit fondată în anul 2007.

Din 1967, *Ziua Internațională a Cărții pentru Copii și Tineret* este celebrată în toată lumea pe data de 2 aprilie, ziua de naștere a unuia dintre cei mai îndrăgiți autori de basme, Hans Christian Andersen.

În fiecare an, pe 23 aprilie, întreaga lume sărbătorește cititul – cărțile, autorii, ilustrațiile, editurile. Cărțile au un loc special în viața fiecăruia și, de aceea, UNESCO a hotărât în 1995, în cadrul Conferinței generale de la Paris, că trebuie să le serbăm în mod oficial. Cu toate că ideea înființării unei astfel de zile aniversare există de mai mult timp, din 1995 sărbătorim *Ziua internațională a cărții și a drepturilor de autor*.

Ziua internațională a cărții și a drepturilor de autor este un eveniment anual, organizat prin intermediul UNESCO, în special pentru a promova cititul, publicarea de cărți, dar și drepturile de autor. Ideea înființării unei astfel de aniversări a apărut din 1923, când mai mulți spanioli iubitori de carte au dorit să îl omagieze pe Miguel de Cervantes. În 1995, la Conferința generală de la Paris, UNESCO a decis ca 23 aprilie să rămână data aniversării internaționale, deoarece conform calendarului gregorian, în această zi sărbătorim nașterea și moartea lui William Shakespeare (acesta s-a născut pe 23 aprilie 1564 și a murit pe 23 aprilie 1616), Vladimir Nabokov (n. 23 aprilie 1899), Manuel Mejía Vallejo (n. 23 aprilie 1923), dar și ziua în care a murit creatorul lui Don Quijote, Miguel de Cervantes (a murit pe 22 aprilie, dar a fost înmormântat pe 23). Tot pe 23 aprilie au trecut la cele veșnice și scriitorul peruan Inca Garcilaso de la Vega, englezul William Wordsworth, francezul Jules Barbey d'Aurevilly.

Hai să râdem împreună!

Și anul acesta cea mai citită carte a fost tot *Facebook*.

Pentru că o imagine face cât o mie de cuvinte, de *Ziua cărții* mulți cititori și-au făcut doar selfie cu biblioteca.

Un tip intră într-o librărie și se adresează vânzătoarei:

- Fiți amabilă, aș dori o carte de Eminescu...
- Care? întrebă vânzătoarea.
- Mihai, răspunde clientul.

Am intrat ieri într-o librărie și mi-a atras atenția o carte: *Cum să supraviețuiești cu doar 20 de lei pe zi*.

Nenorocita, costă 50 de lei.

ȚARA – DORUL DE A STA LOCULUI

Motto:

Îți iubești țara nu pentru că e mare, ci pentru că e a ta.
(Seneca)

Un neam de frați

Era odinioară un neam de frați născuți tot dintr-o mamă și dintr-un tată... Și veni acel neam într-o țară lată și mănoasă pe căile cerului de se pomenește și astăzi... Și frații se iubeau între sine și creșteau în avuție și fericire turme nenumărate ca stelele pășteau în câmpii întinse... Vecinii și hoții pizmuiau unirea, puterea și bogăția lor, dar le era teamă de dânșii, căci bărbăția lor îi îngrozea. Și astfel acești frați trăiau fericiți, și copiii lor în moștenirea cea mare rămasă de la părinții lor... Când vreo nevoie venea dintr-o parte, ei alergau cu toții într-acolo. Cădeau cu toții împreună, când vijelie mare îi doboră, dar se ridicau iarăși cu toții împreună și izbândeau.

După ce trăiră într-acest chip vreme multă, nepoții ziseră într-o zi între dânșii: „Pentru ce să mai trăim amestecați unii cu alții, mai bine să împărțim moștenirea părintească, și fiecare să ia partea sa...”. Atunci traseră cu funia și-și împărțiră moșia în mai multe părți: una la miazăzi, alta la apus și alta la miazănoapte... Săpară șanțuri și puseră râurile și munții hotare între dânșii. Și de atunci frații nu se mai pot vedea între ei. Și vecinii se umplură de bucurie... Nu trecu mult, și fiecare, șezând închis în moșia sa, uită de tot unii de alții. Deși vorbeau o limbă, nu se mai înțelegeau... Și când unele din ramurile aceluia neam se stingeau de pe fața pământului, înecate de vecini, ceilalți frați nu simțeau nicio durere... căci acum erau străini și dușmani între dânșii, și se ridicau cu dușmanii împotriva sângelui lor!...

(după Alecu Russo)

Vocabular

a izbândi – a învinge; a fi victorios; a birui, a triumfa

mănos, -oasă, -oși, -oase – bogat în roade

mumă, -e – mamă

a pizmui – a urî

a se stinge – (aici) a înceta din viață; a muri

șanț, -uri – săpătură lungă și îngustă făcută pe ambele părți ale unui drum, pentru scurgerea apei, pentru îngroparea unei conducte, pentru marcarea hotarului între două suprafețe de pământ

Ai înțeles textul citit?

Ce pizmuiau vecinii și hoții?

Ce s-a întâmplat peste puțin timp?

Cum au împărțit moșia neamul de frați?

De ce frații nu simțeau nicio durere, când unele dintre ramurile neamului se stingeau de pe fața pământului?

Moldova de odinioară

Părintele nostru Dimitrie Cantemir vorbește, într-o carte, scrisă acum două sute și ceva de ani, despre Moldova de odinioară. Multe din cele de demult le știu prin el și pentru asta îi sunt recunoscător. Multe le-am înțeles privind numai în jurul meu, și pentru asta mă închin codrilor și apelor care au mai rămas și pământurilor, care s-au schimbat foarte puțin.

Nu știu dacă sunt colțuri de lume unde săriturile climei să fie mai aprige. Firea autohtonilor a urmat pe a văzduhului; îmbrăcămintea lor a fost impusă de arșițele și gerurile excesive; adăpostul și locuința le-au cerut pădurilor; rodnicia solului le-a făcut viața ușoară; situația geografică le-a dat „liniștea vânturilor și a apelor” – cum glăsuiește un blestem vechi.

Acel rai, unic prin fertilitate, al Daciei, a avut locuitori statornici din cea mai adâncă preistorie, iar cei care s-au adăugat cu vremea, s-au supus legilor lui firești. Civilizația, portul și datina de acum zece mii de ani subzistă încă. Trecerea culturii romane de cetate se simte întrucâtva în limbă și inteligență, fără ca fondul original să fie prea alterat.

Este o poveste despre descălecarea Domniei Moldovei de către Dragoș. Așa au apucat-o bătrânii. Zice că acest Dragoș-Vodă de la Maramureș ar fi ieșit la vânatoare cu soții săi și ar fi gonit un zimbru, pe care l-au doborât lângă apa Moldovei. Capauca lui Dragoș, cu numele Molda, „pe care el foarte o iubea”, a pierit în apa care-i poartă astăzi numele. Stema țării a rămas capul de zimbru și Domnia Moldovei a început de atunci.

Istoricii, care nu afirmă nimic fără act scris și pecetluit, au avut dreptate din punctul lor de vedere să înlăture această legendă. În locul ei însă n-au pus nimic. Nefiind istoric, eu îmi voi îngădui să dau iarăși povestirii străbunilor noștri, dreptul ei. Nu sunt realități numai clădirile de piatră și peticele de hârtie; mitul păstrează eternității lamura sufletului generațiilor. Ceea ce au crezut bătrânii și ceea ce vor crede copiii noștri, e un adevăr pe care nu-l vor putea înlătura oamenii prea serioși. Niciun argument nu poate sta mai presus decât o frumusețe. Deci îmi păstrez legătura cu cei care dorm în acest pământ și nu lepăd cele relatate de Cantemir.

(după Mihai Sadoveanu)

Vocabular

alterat, -ă, -ți, -e – descompus; stricat

autohton, -ă, -i -e – băștinaș; aborigen

blestem, -e – invocare a urgiei divinității împotriva cuiva; nenorocire a cuiva pusă pe seama furiei divine

capaucă, -e – cățea de vânatoare

descălecare – (înv.) întemeiere a unei țări

fertilitate – rodnicie

fire, -i – caracter, temperament

a îngădui – a permite

a înlătura – a face să dispară

lamură – partea cea mai bună, mai curată și mai aleasă dintr-un lucru; floarea, fruntea, crema unui lucru

a lepăda – a renunța; a abandona

statornic, -ă, -i, -e – constant; neîntrerupt

a subzista – a se menține, a dăinui

soț, soți – (pop.) tovarăș, însoțitor, asociat

Ai înțeles textul citit?

Când a scris Dimitrie Cantemir despre Moldova de odinioară?

Care este adevărul pe care nu-l vor putea înlătura oamenii prea serioși?

Care sunt valorile ce subzistă încă de acum zece mii de ani?

Chemarea

Domnitorul deschise încet ușa chiliei. Înăuntru se vedea silueta unui călugăr îngenuncheat în fața unui mic altar.

– Cine ești? se auzi vocea liniștită și adâncă a monahului.

– Ștefan, domnul Moldovei.

– Domnul Moldovei va aștepta afară până când îmi termin rugăciunea.

Ștefan avu o ezitare. Nu fusese niciodată trimis afară după ce intrase. Dar ezitarea fu scurtă. Voievodul ieși, închizând ușa. Afară regăsi miresmele codrului, foșnetele înserării și privirea iscoditoare a lui Alexandru, care se așezase pe iarbă, la câțiva pași de intrarea la chilie.

– Nu e chiar atât de simplu pe cât părea? întrebă tânărul cu un zâmbet care nu avea nicio ironie.

– Nu chiar... spuse voievodul, făcând câțiva pași prin iarba moale și înaltă a poienii. O nouă lecție de umilință, se pare... Alexandru, tu vezi locul acesta?

– Dacă n-am cumva halucinații și nu sunt într-o cârciumă marinărească de pe malul Bosforului. Ne aflăm chiar în ținuturile Voronețului, într-o poiană largă, mărginită de brazi, în fața unei chilii de lemn în care se află un călugăr deloc impresionat de sosirea domnitorului Moldovei. Greșesc?

– Nu... Altceva voiam să spun... Tu nu vezi o mănăstire în acest loc?

– Ba da. E mănăstirea din imaginația Măriei Tale. Cu o arhitectură remarcabilă, ce-i drept. Și plină de picturi. O mănăstire albastră.

– De ce albastră?

– Nu știu. Așa mi-a venit. Mănăstirile de la Probota, de la Bistrița și de la Humor sunt, parcă, prea întunecate. Culorile lor bat spre negru, în ciuda contururilor aurii ale personajelor religioase. Măria Ta are nevoie, aici, de o mănăstire albastră.

– La ce fel de albastru te gândești?

– Greu de spus. Nu e albastrul lagunei și nici albastrul lui Mantegna atunci când binevoiește să vadă, în tablourile lui, cerul. Aș zice că e un albastru de Voroneț.

– Un albastru de Voroneț...

– Întocmai. O culoare care nu e albastru, ci e un mod de a vedea albastrul din punctul de vedere al poienii?

– Asta n-am mai auzit-o niciodată. Cum adică din punctul de vedere al poienii?

– Nu doar noi, oamenii, vedem lumea. Ci și lumea ne vede pe noi. Nu doar noi vedem pădurea și cerul. Pădurea și cerul ne văd și ele pe noi. Sunt o parte din privirea lui Dumnezeu. Sunt convins că această poiană ne vede, așa cum vede albastrul cerului printre vârfurile brazilor, în diminețile de vară. Albastrul de Voroneț ar trebui să fie cerul văzut de brazi și de iarbă și de tot luminișul acesta care pare o bucată de Paradis.

Ușa chiliei se deschise parcă singură. Voievodul privi spre ea, nehotărât, apoi se uită la Alexandru.

– Dacă tot veni vorba de Paradis... mormăi tânărul, arătând spre chilie. Eu aș zice că merită încercat.

Ștefan păși încet spre chilie, se opri o clipă în fața ușii, apoi intră. Daniel Sihastrul îl aștepta în picioare. Era înalt și slab, cu părul alb căzut până la umeri și cu barba lăsată să crească până la piept. Era îmbrăcat într-o rasă călugărească ce fusese, poate, neagră cândva, dar acum devenise cenușie. Chilia mirosea a lemn încălzit de soare, a straie curate și a cărți vechi.

– Preasfinte, spuse voievodul, îți tulbur liniștea fiindcă simt că am ajuns la un capăt de drum. Și am nevoie de un sfat. Sau, măcar, de o binecuvântare.

– Știu, Ștefan... Nu te-am văzut de mulți ani. Erai tânăr. Acum pari bătrân.

– Sunt bătrân, preasfinte.

– E o părere. Cum sunt multe pe lumea asta. O amăgire. Vârsta omului nu se află pe chipul lui.

– Dar în suflet?

– Cum îți e sufletul, Ștefan?

– Greu, preasfinte. Am greșit. Și am tras după mine soarta țării.

– Greșești și acum. Soarta țării nu poate fi hotărâtă de un singur om. Decât în măsura în care soarta acelui om este și ea hotărâtă de soarta țării.

– Am pierdut singura bătălie care nu trebuia pierdută.

– Nu e singura. Și n-ai pierdut-o fără să știi dinainte că o vei pierde. Ai văzut mai departe decât rezultatul acelei bătălii. Caută adevărul în sufletul tău. Nu de aceea ai venit la mine. Nu fiindcă aici e sfârșitul drumului. Ci pentru că aici e începutul lui. Și nu pe mine mă cauți, ci pe tine.

– Îl caut de Dumnezeu, preasfinte.

– L-ai pierdut?

Întrebarea pluti în tăcerea chiliei, fără răspuns. În fața altarului, o lumânare își frământă flacăra, cuprinsă parcă de neliniște. Voievodul simți că are de spus multe, dar nu-și mai amintește nimic. Greutatea din sufletul lui nu avea nevoie de cuvinte. Tăcu, fiindcă știa că Daniel îl vedea așa cum era și că nu mai e nevoie de cuvinte pentru a numi o absență. Absența nu era Dumnezeu, ci protecția lui. Lumina încrederii. Speranța că noaptea mai poate fi alungată.

– Nu ești învins, Ștefan, decât atâta vreme cât crezi că ești. Trezește-te și privește în jurul tău.

– În jurul meu e pustiu. În jurul meu sunt dușmanii. Care mă caută zi și noapte, pe cărările codrilor.

– Mai privește o dată.

Ștefan ridică ochii spre călugăr, uimit. Nu înțelesese ce voia să spună. La ce să privească?

– Spune-mi ce vezi cu ochii tăi, voievodule?

– Văd un om sfânt. O chilie de lemn. Icoana Mântuitorului. Icoana Sfintei Fecioare.

– Mai departe.

– Afară, un om care mă așteaptă.

– Credincios ție și Domnului?

– Da.

– Mai departe. Codrii Voronețului.

– Mai departe.

– Mai departe nu văd.

– Încearcă. Deschide ochii minții.

– Poate dușmanii. Mulți.

– Poate. Și dincolo de ei?

– Dincolo de ei nu mai văd nimic. Doar moartea.

– Dincolo de ei e poporul tău, Ștefan. Oamenii simpli pentru care niciun voievod n-a făcut ce ai făcut tu. Le-ai dat voie să-și adune roadele câmpului, pentru ca familiile lor să aibă

din ce trăi la iarnă. Le-ai spus, prin asta, că ei, și nu tu, trebuie să treacă mai departe prin timp. Iar ei au înțeles. Și așteaptă.

– Au înțeles? Ce au înțeles? Cine a înțeles, atunci când eu însumi nu mai înțeleg nimic? Când eu însumi sunt căzut în genunchi în fața Atotputernicului și îi spun „Ia-mi, Doamne, viața, și iartă-mi păcatele cele pământești și crucea-mă de durerea asta și de noaptea asta fără sfârșit?!”

Ștefan ridicase glasul, iar călugărul îi răspunse, la rândul lui, cu o voce aspră, tunătoare:

– Dar cine ești tu, umil muritor, să-i ceri Domnului tău din ceruri să te cruce? Cine ești tu ca să dai înapoi din fața greutăților pe care chiar el, Dumnezeu, ți le-a pus în față? Cine ești tu, pribeagule, ca să pășești în chilia mea și să îndrăznești a-mi spune că ești înfrânt? Ești umbra lui Ștefan? Atunci întoarce-te în umbră! Ești însuși Ștefan? Atunci îți spun ție așa cum Mântuitorul i-a spus cândva lui Lazăr: „Ridică-te și umblă!” Căci victoria este doar a celor care știu să se ridice atunci când ceilalți cred că au ajuns țărână! Ești tânăr, ești puternic, ai o țară care te așteaptă, iar tu nu vezi decât două icoane și pereții unei chilii? Unde ți-e vederea? Ia cornul de vânătoare și vino cu mine!

Ștefan văzu cu mirare că pe masa de rugăciuni apăruse un corn de vânătoare care, din câte își amintea, nu fusese acolo când intrase prima oară. Îl luă în mână și păși pe urmele călugărului care deschise ușa chiliei și ieși în poiana încărcată de miresme de brad și de foșnete de animale care se strecurau spre culcușurile de noapte. Pădurea mișuna de vietăți. Pădurea era vie.

Alexandru se ridică la vederea sfântului Daniel.

– E cornul bunicului tău, Alexandru. Apoi a fost al tatălui tău, Bogdan. Acum e al tău. Sună din el.

Ștefan privi cornul, puțin nedumerit.

– Nu cred că știu, preasfinte...

– Vrei să zici că n-ai sunat niciodată tu, cu puterile tale. Dar acum va trebui să înveți.

Sună!

Voievodul duse cornul la buze. Un sunet prelung, trist, înfioră pădurile.

– E bine.

– Pentru început... completă, încet, Alexandru.

– Acum sună semnalul tău.

– Semnalul meu?

– Semnalul care trece din cetate în cetate și din deal în deal atunci când tu, din tronul tău, poruncești adunarea oastei pentru apărarea țării.

– „Ridicați-vă, voievodul vostru vă cheamă la luptă...”

– Acela. Trezește-te. Nu mai sta pe gânduri. Sună!

Ștefan duse din nou cornul la gură și suflă, cu putere, cele cinci sunete, câte trei joase și câte două înalte, care alcătuiau semnalul de luptă. Apoi vru să întrebe ceva, dar călugărul îi făcu semn să aștepte. Asupra pădurii se așternu tăcerea. Cerul, până atunci roșiatic la Apus, se făcuse violet și cobora încet spre noapte. Deodată, din pădurile de la miazănoapte, răsună sunetul unui alt corn de vânătoare. Aceleași sunete, repetate de două ori. După câteva clipe, mai departe, spre Răsărit, se auzi un alt corn. Slab de tot, spre miazăzi, se auzi un altul. Voievodul privi spre Daniil Sihastrul.

– Mai așteaptă... spuse monahul. E abia începutul...

– Acum înțelegi, Ștefan? Întrebă călugărul, iar vocea lui avea ceva muștrător. Acum vezi ce se află în jurul tău și nu vedeai până acum?

– Văd, preasfinte...

– Tu ai făcut pentru ei ce n-a făcut nimeni. Iar ei vor face pentru tine ceea ce niciun popor n-a mai făcut pentru voievodul său. Te vor scoate din prăpastia înfrângerii și te vor ridica la lumina biruinței. Adună-i. Lasă-te purtat de speranța și de puterea lor. Găsește locul în care îți vei lovi dușmanii și zdrobește-i. Eliberează țara! Iar apoi vei avea timp să ridici, aici, mănăstirea la care te gândești. Și alta la Valea Albă. Și multe altele, ca un semn pentru Atotputernicul că ai înțeles. Și că nu-ți vei mai pierde niciodată încrederea în Lumina Lui.

(Radu Ciobotea)

Vocabular

aspru, -ă, -i, -e – sever

cârciumă, -i – local unde se consumă băuturi alcoolice (și mâncăruri)

corn, -i – instrument de suflat, din alamă sau din alt metal, folosit la vânătoare sau pentru chemări, semnalizări

ezitare – nehotărâre

iscoditor, -oare, -ori – care caută să afle ceva

a se înfiora – a se speria

muștrător, -oare, -ori – plin de reproșuri

pribeag, -i – călător; fugar

țărână, -e – pământ

Ai înțeles textul citit?

De ce a tăcut voievodul în fața lui Daniil Sihastru?

A cui este victoria?

Care au fost sfaturile monahului pentru Domnul Moldovei?

Pe cine caută voievodul?

Cine îl va scoate pe Ștefan din prăpastia înfrângerii?

Legenda horei

Se zice că odată veniseră la Țepeș-Vodă la judecată un boier și un țăran. Țăranul se plângea că boierul îi răpise peticul de pământ, lipsindu-l astfel de orice mijloc de trai. Boierul se plângea și el că țăranul e mincinos și pământul e al lui. Țepeș ascultă cu atenție. Când sfârșiră, așa cum era obiceiul, Țepeș-Vodă zise:

– Nu știi cine are dreptate. Pe pământ nu scrie numele niciunuia dintre voi. Să mergem acolo!

Vorba lui Țepeș nu putea fi călcată. Porniră, urmați de alai. Toți erau dornici să vadă ce se va întâmpla. Pământul cu pricina era într-o vâlcea, mic cât o palmă. Lângă el se găsea cocioaba țăranului. De acolo înainte, cât vedeai cu ochii, moșia boierului, mare și nemăsurată. Țepeș își roti ochii lui vulturești prin împrejurimi, după care îi spuse boierului:

- Tu, boierule, câți copii ai?
- Niciunul, Măria Ta!
- Dar nevastă?
- Nici! Că mi-a murit.
- Ești singur. Ia cuprinde moșia ta cu brațele.
- Nu pot nici dacă aș face zece din mine!
- Atunci cuprinde peticul ăsta de pământ!
- Nu pot, Măria Ta! Și acesta e mare pentru un singur om!

Țepeș îl privi atunci pe țăran:

- Tu ai copii și nevastă?
- Zece copii, Măria Ta, cu nevasta, a unsprezecea gură!
- Cheamă-i încoace!

Țăranul slobozi un chiot și din cocioabă apărură o liotă de copii. Venea cu ei și nevasta țăranului. Când ajunseră toți, Țepeș le spuse:

– Ia prindeți-vă de mâini și cuprindeți peticul acesta de pământ! Cei doisprezece se prinseră de mâini și izbutiră să-l cuprindă.

– Ei bine, tună Țepeș, pământul acesta e al vostru! Vă aparține! Tu, boierule, te-ai lăcomit.

Auzind acestea, țăranul, care își redobândise pământul, trase iar un chiot. Se prinseră din nou de mâini toți cei doisprezece, pentru a-i arăta voievodului încă o dată că pot cuprinde pământul lor. Începură să se învârtască. Întâi, mai încet, apoi – tot mai repede. Se născu astfel o horă. Hora bucuriei pentru dreptatea pe care le-o făcuse domnitorul.

(Petru Demetru Popescu)

Vocabular

chiot, -e – strigăt puternic și prelung care exprimă bucurie, biruință, durere
cocioabă, -e – casă mică, sărăcăcioasă; colibă
a cuprinde – a apuca ceva de jur-împrejur cu mâinile sau cu brațele
a izbuti – a reuși
a se învârti – a se roti, a se răsuci
împrejurime, -i – vecinătate
liotă, -e – s.f. (pop. și fam.) grămadă, droaie, mulțime (de ființe)
petic, -e – fâșie (nu prea mare) tăiată, ruptă sau rămasă dintr-o bucată mai mare
a surâde – a zâmbi
a tuna – (aici) a striga
vulturesc, -ească, -ești – (aici) ager

Ai înțeles textul citit?

Unde se afla peticul de pământ pe care boierul i l-a răpit țăranului?
Din ce cauză boierul nu și-a putut cuprinde moșia cu brațele?
Cum s-a născut hora?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Fii cu mult curaj! Ștergeți ochii! Adesea căderea e un mijloc de a te ridica mai sus.
(William Shakespeare)

Patria e un act de credință. Altfel nu știu cum s-ar putea defini. (Jorge Luis Borges)

Dragostea față de patrie este prima virtute a omului civilizată. (Napoleon)

Cine nu-și iubește patria nu poate iubi nimic. (George Gordon Byron)

Patria este pământul care hrănește. (Eupiride)

Patria este un copil: dacă uiți de ea, poate să plece de acasă. (Grigore Vieru)

Mama, tatăl, livada, muntele, floarea: acestea sunt Patria. O patrie nu poate exista fără oameni, nici ei fără ea. (Luis Trenker)

Citește mai mult!

Hora este un dans tradițional românesc care strânge pe toată lumea într-un cerc mare. Dansatorii se țin de mână și cercul se învâрте, de obicei, în sens invers acelor de ceasornic, cum fiecare dansator urmează o succesiune de trei pași în față și un pas în spate. Dansul este acompaniat de instrumente muzicale precum țambalul, acordeonul, viola, vioara, saxofonul, trompeta sau naiul. Lucrările de etnografie vorbesc în termeni elogioși despre hora din Banat, din Oltenia și din Moldova, care se deosebesc între ele, dar se și aseamănă prin ceea ce leagă sufletul românesc. Hora este elementul de legătură între cultul zeiței-mamă, existent în societățile matriarhale de la acea vreme și cultul solar reprezentat prin forme circulare, hora fiind ea însăși un cerc viu.

Autorul horei nu este cunoscut, dansul fiind transmis din generație în generație. Cultura populară românească, oferă posibilitatea de a observa geneza și evoluția valorilor spirituale, locul și rolul lor în universul existențial colectiv. Circularitatea horei ne amintește de faptul că cercul, ca formulă cosmică, este un univers închis, că și în arte există forme circulare sau că masa vibrațiilor sunetului are aceeași formă.

Prima menționare a horei aparține cronicarului Dimitrie Cantemir apărută în opera sa intitulată „*Descriptio Moldaviae*” în 1716. Nu este nicio coincidență că acest lucru s-a întâmplat aproape de timpul când s-a făcut prima descriere a muzicii populare. Nu se cunoaște creatorul original al dansului, hora rămâne dansul reprezentativ al românilor. Izvoarele dansului se trag din trecutul îndepărtat, de la traci și geto-daci. Din cele mai vechi timpuri viața cotidiană a poporului a fost însoțită de dansurile de colectivitate, în care s-a reflectat energia emoțională: „Hora”, „Sârba”, „Bătuta”, „Brâul” „Învârtita” etc.

<https://agentiaizvordecultura.wordpress.com/2013/09/26/hora/>

Cheile Buteștiului sunt stânci care au o suprafață de peste 110 hectare? Lanțul este încoronat de defileul de la Butești cu o stâncă care se aseamănă cu un elefant privit din profil. În peștera „elefantului” au fost găsite rămășițe ale omului preistoric, în aceste locuri fiind descoperite mai multe obiecte de pe timpul Civilizației Cututeni (mileniului VI î.Hristos). Cheile Butești sunt asemănătoare cu recifii coralieri din Marea Barieră de Corali a Australiei.

Lângă râul Prut, între satele Braniște și Avrămeni, pe o lungime de 8 kilometri și o lățime de 2 kilometri se ridică numeroase delușoare (movile) cu înălțimea de 15-30 m, care formează un adevărat spectacol al unduirii solului? Rândurile formate de aceste movile sunt paralele cu lunca Prutului. *O Sută de Movile* prezintă un peisaj de o mare valoare științifică și estetică. Există o dispută științifică referitoare la modul în care s-au format aceste movile. Unii savanți spun că *O Sută de Movile* este unicul loc din Europa, unde sunt concentrate într-un număr atât de mare recife submarine ale Mării Mediteraneene – bazin de apă terțiar, ce acoperea pe atunci teritoriul de azi al Republicii Moldova cu vreo 20 de milioane de ani în urmă. Alți savanți consideră că movilele s-au format datorită alunecărilor de teren și prăbușirilor. *O Sută de Movile* are o lungime de 8 km și o lățime de 2,3-1,7 km, iar originalitatea lui este imprimată de mulțimea microformelor de relief – peste 3.500 de movile, cu precădere alungite, pronunțate, cu pante

abrupte și înălțimi de la 1-3 m până la 30 m cum este *Movila Țiganului*. Una dintre legende spune că aici au avut loc bătălii crâncene, iar biruitorii și-au îngropat eroii, ridicând aceste movile: pentru cei de rând – mai mici, pentru căpetenii – mai mari”.

Peștera Cenușăreasa de la Criva poate fi utilizată pentru turism, căci ea ocupă locul trei în Europa după lungime și grandiozitate și locul șapte în lume printre peșterile din ghips? Peștera a fost descoperită în 1959. În timpul lucrărilor cu explozibil pentru lărgirea carierei de gips din zonă, a fost descoperită o gură a peșterii din care s-a scurs o cantitate enormă de apă. Ca rezultat a fost inundată cariera, respectiv au fost stopate lucrările de extragere, în schimb s-au deschis cavitățile peșterii, în care, după uscarea parțială, au pornit ulterior lucrările de cercetare. Astfel a fost descoperită una dintre cele mai mari peșteri din lume formată din roci de ghips. Băștinașii au numit-o Cenușăreasa.

<https://gindurisenine.wordpress.com/2017/07/22/locuri-frumoase-din-republica-moldova/>

Alecu Russo s-a născut în 1819 în Basarabia la Chișinău, în familia unui boier de viță veche, dar cu o situație socială relativ modestă.

Copilăria și-a petrecut-o la țară, în mijlocul țăranilor. Pe la 1829 o cumplită epidemie de holeră i-a secerat familia. Rămas orfan de mamă, Alecu Russo este trimis de parintele său la studii în Elveția. La 10 ani este elev al Institutului „Francois Naville” din Vernier, Viena, unde vine să urmeze studiile comerciale. Este expulzat pentru o odă dedicată lui Alibaud, atentatorul la viața regelui francez Ludovic-Filip.

Pe băncile institutului scrie primele sale încercări literare. Majoritatea lucrărilor au fost scrise în limba franceză și au apărut postum în traducerea lui Vasile Alecsandri și Alexandru Odobescu.

Ștefan cel Mare a purtat 42 de războaie și a pierdut cinci bătălii? Deși se spunea că Ștefan cel Mare a câștigat toate bătăliile purtate, a avut și cinci înfrângeri zdrobitoare. Pe 22 septembrie 1462 a fost învins în timpul asediului de la cetatea Chilie, luptă purtată împotriva muntenilor și a lui Vlad Țepeș (vărul său). În iulie 1476 este înfrânt în lupta cu turcii de la Războieni-Pârâul Alb (jud. Neamț). Pe 15 iulie 1484 pierde cetatea Chilie (azi în Republica Moldova) în lupta cu turcii. Pe 9 august 1484 pierde în fața turcilor și Cetatea Albă. O nouă înfrângere în fața turcilor a suferit-o pe 16 noiembrie 1485, când a încercat să recucerească Chilia.

Mănăstirea Putna nu a fost ctitorită inițial de Ștefan cel Mare? Se crede că mănăstirea Putna a fost ctitorită de el și pentru că a fost înmormântat acolo. De fapt, primul voievod, Dragoș Vodă, a construit o biserică din lemn la Volovăț, pe care apoi a mutat-o la Putna. În jurul acestei biserițe, Bogdan I Întemeietorul a pus bazele Mănăstirii Putna. Ștefan cel Mare a fost cel care a refăcut-o și a dezvoltat-o în perioada 1466-1469, el rectitorind-o.

Ștefan cel Mare credea în semne prevestitoare? Conform tradiției, înainte de lupta de la Vaslui a văzut o stea din direcția Dunării. I s-a descifrat că se va lupta cu păgânii și-i va învinge. Un alt semn, din 1484, arăta că urma să fie înfrânt la Cetatea Albă, de aceea a preferat să nu continue acțiunile de luptă. În realitate, nu a întreprins acțiuni militare, din considerente strategice și tactice. Visul cu „bourul alb” (bourul era reprezentat în stema țării) a fost tălmăcit ca o avertizare că țara este în primejdie și trebuie chemat poporul pentru a o proteja.

FAMILIA – PRIMA NOASTRĂ ȘCOALĂ

Motto:

Nu îți alegi familia. Acesta este un dar al lui Dumnezeu pentru tine, așa cum tu ești unul pentru ea.
(Desmond Tutu)

Părinții

Să nu te superi, tată,
Că mai adesea mă-nchin
La ochii blânzi ai mamei,
La pasul ei cel lin.

Să nu te superi, tată,
Că mai adesea mă plec
La sfântul mamei suflet,
La anii ei ce trec.

Să nu te superi, tată,
Că mai întâi și-ntâi
O văd în vis pe mama,
Veghind la căpătâi.

Să nu te superi, tată,
Că veșnic ochii mei
Întrebă-ntâi de mama,
De sănătatea ei.

Să nu te superi, tată,
Pe sufletul din noi –
El purure vă cheamă
C-un nume pe-amândoi.

(Vasile Romanciuc)

Vocabular

căpătâi – parte a patului sau a oricărui obiect unde se pune capul

pururi – mereu, veșnic, neîntrerupt, în permanență

a veghea – a sta treaz noaptea, a nu dormi în timpul nopții

Ai înțeles textul citit?

Cui se adresează eul liric în text?

De ce fiul se închină mai adesea mamei?

Nu știu cum s-au cunoscut părinții mei. Când s-a căsătorit, tata era flăcău tomnatic; avea vreo cincisprezece ani mai mult ca mama. În fotografia nupțială, de prin 1904, tata nu arăta cei 35 de ani pe care îi avea, cu toate că era deja pleșuv. Brun, uscat, cu mustață neagră, în furculiță, cu sprâncenele groase și ochi oțeliți, pătrunzători, tata părea că nu îmbătrânește. Avea o mare rezistență fizică. La 70 de ani, umbla pe jos de la un capăt la celălalt al Bucureștiului și nu putea rămâne o clipă locului; își găsea neconținut de lucru, în casă, în pivniță, în curte. Era de felul lui frugal, dar la petreceri mânca și bea cât cinci. După ce-a ieșit la pensie și s-a hotărât să se ocupe serios de educația noastră, ajunsese obositor; i se părea că trebuie să ne învețe neconținut cum să ne purtăm și mai ales, cum îi plăcea lui să spună, să ne „facă morală”. În ultimii ani de liceu, aproape la fiecare masă ne ținea o lungă predică, de altfel neconținut întreruptă de interdicțiile și glosele exasperate ale mamei.

Despre părinții mei, dar mai ales despre mama, voi avea mereu de spus în decursul acestor amintiri. Deocamdată, aș vrea doar să adaug că, la instalarea noastră definitivă la București, mama era încă foarte tânără, nu împlinise încă 30 de ani. Pe atunci, era frumoasă și încă elegantă, dar puțini ani mai în urmă, în timpul ocupației germane și imediat după război, când am sărăcit, mama a renunțat treptat la eleganță și cochetărie. La 35 de ani a hotărât că nu mai e tânără, că are copii mari și că trebuie să trăiască numai pentru ei. N-a mai vrut să-și cumpere nimic pentru ea, și ducea singură toată casa, renunțând, vreo zece ani, chiar la o biată slujnică de la țară, ca să-și poată ține copiii la liceu și universitate. În schimb, îmi dădea întotdeauna oricâți bani îi ceream ca să-mi cumpăr cărți. Am ghicit mai târziu că prin mine își îndestula, într-un anumit fel, setea de lectură pe care o avusese în prima tinerețe. I-a plăcut întotdeauna să citească, dar după ce s-a retras tata cu regimentul în Moldova și ea a rămas singură cu noi, răgazul pentru lectură se împutina din zi în zi. Păstrase, totuși, câteva cărți de căpătâi, și nu se culca niciodată fără să deschidă *Psaltirea*, *Anna Karenina* sau *Poeziile* lui Eminescu.

(după Mircea Eliade)

Vocabular

carte de căpătâi – carte de care nu te poți despărți

exasperat, -ă, -ți, -e – iritat, enervat peste măsură; încordat

frugal, -ă, -i, -e – care se alimentează modest, se mulțumește cu o hrană simplă

glosă, -e – explicație, comentariu

pleșuv, -ă, -i, -e – care n-are păr pe cap; chel

răgaz, -uri – timp liber, disponibil pentru a face ceva; odihnă

Ai înțeles textul citit?

Cum era tatăl naratorului?
La ce a renunțat mama naratorului de dragul copiilor?
Care erau cărțile de căpătâi ale mamei?
Ce titlu ai propune pentru acest fragment?

Casa părintească

Casa părintească din Lancrăm, sat situat între orașelul Sebeș-Alba și Cetatea Bălgradului (Alba Iulia) era o clădire veche, destul de masivă în asemănare cu celelalte case dimprejur. Ne rămase de la moșul, Simion Blaga, care fusese pe vremuri, până pe la 1870, preot în sat. Către uliță, de o parte și de alta a ogrăzii, erau două grădinițe împrejmuite cu stâlpi de zid și de gard, – una de flori, cealaltă – mai mică și chiar în fața casei – cu straturi sterpe: aici se ofilea în permanență un pin, de sub care culegeam adesea acele căzute, gălbui, înmănunchiate la un capăt, ca niște fânțari cu cinci picioare lungi. În aceeași grădiniță se înălța uriașul castan, ce copleșea cu coroana lui toată casa. Bănuiam sub scoarța castanului lăcașul unui duh legat în chip misterios de destinul casei și al familiei (castanul avea să se stingă de altfel, mai târziu, tocmai în anul când murea și Tata). Trepte de piatră cizelate de pași și netezite de ploii suiau din curte în casă. Alături era gârliciul, pe unde coboram în pivniță pe lespezi, sub care forfotea umedă și cu miros pătrunzător o enormă prăsilă de broaște râioase. Spre curte casa era în întregime acoperită de viță sălbatică, cu rod mărunț. Între casă și șură, se înghesuia, pitită, bucătăria de vară, străjuită de-un dud cu frunza deasă, sub care vara luam masa, învăluți de cântecul puterilor păsărești. În casă se urmau în șir patru încăperi, dintre care una era de „lux”: odaia spre uliță („casa dinente” cum îi ziceam), un modest salon, aproape totdeauna sumbru, care se deschidea rar de tot și numai musafirilor de la oraș. În acest salon, mobilat într-un fel mic-burghez, domnea totdeauna o răcoare de piatră. Mi-aduc aminte de două dulapuri vechi de nuc, cu uși ce luceau în jocuri ca de apă, și de-o comodă biedermeier pe care un ceas auriu, pus sub un clopot de sticlă, cânta, când era „tras”, două melodii vieneze cu sunete metalice, săltărețe și ușurele, ce evocau o epocă. De multe ori mă furișam în salon numai ca să declanșez automatul închis sub clopotul de sticlă. Întorceam resorturile, ce pârâiau șubrede, cu o cheie ruginită și melodiile începeau să picure. Despre ceas umbla în sat o legendă odioasă. Într-un trecut mai depărtat, poate că o jumătate de veac în urmă, se iscaser anume între comuna noastră și municipiul săsesc Sebeș-Alba un mare

proces pentru „Coasta” satului (dealul podgoriilor), proces ce avea să fie judecat în ultimă instanță la Viena. Ca împuternicit al satului pleca la Viena, cu scrisori și peceți, chiar moșul Simion. Din nenorocire procesul a fost pierdut, o încheiere și o stingere ce-o îndurau aproape toate gâlcevile ivite între români și sași. Moșul Simion care făcuse drumul anevoios până în capitala împărăției, n-ar fi voit să se întoarcă acasă cu mâna pustie. Ca să facă o bucurie celor ai săi cumpără auriul și aerianul ceas. Dar lui cască-gură din sat ceasornicul i se păru o comoară dacă nu miraculoasă cel puțin lipsită de legitimitate, iar limbile negre născociseră numaidecât legenda că moșul ar fi vândut „Coasta” pentru un „ceas care cântă”.

Șura din fundul curții, de dimensiuni neobișnuite, cu porți mari ce se deschideau trosnind din toate încheieturile, comunica celui ce intra în ogradă un sentiment de așezare, de durată, de statornicie. Clădirea cuprindea încăperi spațioase pentru care și unelte, poduri vaste pentru nutrețuri, grajduri și cămări. Lucruri de al cărui inventar nu mai ținea seama – zăceau răvășite prin șură. În anii copilăriei mele privirea se mai poticnea pe aici și de unele mașini agricole din cele mai multe pe care Tata și le-a procurat pe vremuri de la Peșta. Tata, deși preot și un mare iubitor de carte, închinat grijilor spirituale, fusese în tinerețe și un priceput, îndemânat, harnic gospodar. El, cel dintâi, s-a încumetat să aducă în regiune mașini menite să cruțe puterile omului: o greblă mecanică, cu loc de șezut înalt, de pe care puteai să cazi ușor ca de pe un cal nărvaș, o mașină de treierat... (...) Oricum, pe Tata numai mașinist îmbrăcat în pantaloni albaștri-căniți nu mi-l puteam închipui. Și în cele din urmă, nici chiar „gospodar” nu-l prea vedeam. Pe Tata eu nu l-am pomenit decât ca un pasionat om al cărții. Asupra gospodăriei el nu se mai apleca deloc sau numai arar. (...) Aproape ziua întreagă el citea, întins pe pat. Cu noi nu mai ajungea decât la un schimb de tăceri. Înainte de amiază, după-amiaza și noaptea – până pe la ora două el citea.

(după Lucian Blaga)

Vocabular

a copleși – a cuprinde, a înconjura din toate părțile

a cruța – a menaja; a economisi

gâlceavă, gâlcevi – ceartă; discuție aprinsă

gârlici, -uri – intrare (strâmtă) într-un beci

odios, -oasă, odioși, -e – care provoacă ură, indignare, dezgust

a pârâi – a trosni, a pocni

prășilă – reproducere de animale; pui de animale

resort, -uri – arc

șură, -i – construcție anexă pe lângă o gospodărie rurală, în care se adăpostesc vitele și se păstrează diferite vehicule, unelte agricole etc.

De la cine a rămas casa părintească din Lancrăm?
Cum era mobilat salonul?
De ce naratorul se furișă în salon?
Ce s-a încumetat tata să aducă, cel dintâi, în regiune?

Mara

A rămas Mara, săraca, văduvă cu doi copii, sărăcuții de ei, dar era tânără și voinică, și harnică, și Dumnezeu a mai lăsat să aibă și noroc. (...)

Sunt săraci, sărăcuții, că n-au tată; e săracă și ea, c-a rămas văduvă cu doi copii; cui, Doamne, ar putea să-i lase când se duce la târg? Cum ar putea dânsa să stea de dimineață până seara fără ca să-i vadă? Cum, când e atât de bine să-i vezi?!

Umblă Mara prin lume, aleargă sprintenă, se târguiește și se ceartă cu oamenii, se mai ia și de cap câteodată, plânge și se plânge c-a rămas văduvă, și apoi se uită împrejur să-și vadă copiii și iar râde.

„Tot n-are nimeni copii ca mine!” își zice ea, și nimeni nu poate s-o știe aceasta mai bine decât dânsa, care ziua toată vede mereu copii și oameni și nu poate să vadă ființă omenească fără ca s-o pună alături de copiii ei. Mult sunt sănătoși și rumeni, voinici și plini de viață, deștepți și frumoși, răi sunt, mare minune (...).

Mai sunt și zdrențăroși, și desculți, și nepieptănați, și nespălați, și obraznici, sărăcuții mamei; dar tot cam așa e și mama lor; cum altfel ar putea să fie o văduvă săracă? Cum ar putea să fie copiii săraci, care își petrec viața în târg, printre picioarele oamenilor?

Muiere mare, spătoasă, greoaie și cu obrajii bătuți de soare, de ploi și de vânt, Mara stă ziua toată sub șatră, în dosul mesei pline de poame și de turtă dulce... Copiii aleargă și își caută treabă, vin când sunt flămânzi și iar se duc după ce s-au săturat, mai se joacă voioși, mai se bat fie între dâșii, fie cu alții, și ziua trece pe nesimțite.

Serile, Mara, de cele mai multe ori, mănâncă ea singură, deoarece copiii, obosiți, adorm, în vreme ce ea gătește mâncarea. Mănâncă însă mama și pentru ea, și pentru copii. Păcat ar fi să rămână ceva pentru mâine.

Apoi, după ce a mai băut și o ulcică de apă bună, ea scoate săculețul, ca să facă socoteala. Niciodată însă ea n-o face numai pentru ziua trecută, ci pentru toată viața. Scăzând dobânda din capete, ea pune la o parte banii pentru ziua de mâine, se duce la căpătâiul patului și aduce cei trei

ciorapi: unul pentru zilele de bătrânețe și pentru înmormântare, altul pentru Persida și al treilea pentru Trică. Nu e chip să treacă zi fără ca ea să pună fie și măcar numai câte un creițar în fiecare din cei trei ciorapi; mai bucuros se împrumută pentru ziua de mâine. Când poate să pună florinul, ea-l sărută, apoi rămâne așa, singură, cu banii întinși pe masă, stă pe gânduri și începe în cele din urmă să plângă.

Nu doar că i-ar fi greu de ceva: când simte greul vieții, Mara nu plânge, ci sparge oale ori răstoarnă mese și coșuri. Ea își dă însă seama cât a avut când a rămas văduvă, cât are acum și cât o să aibă odată. Și chiar Mara să fii, te moi, când simți că e bine să fii om în lumea aceasta, să alergi de dimineața până seara și să știi că n-o faci degeaba.

Peste zi, ea vede multă lume și, dacă-i iese-n cale vreo femeie care-i place și ca fire, și ca stare, și ca înfățișare, ea-și zice cu tainică mulțumire: „Așa are să fie Persida mea!”, iar dacă bărbat e cel ce-i place, ea-și zice: „Așa are să fie Trică al meu!”.

(după Ioan Slavici)

Vocabular

creițar, -i – monedă mică de argint, mai târziu de aramă în uz înainte de primul război mondial și valorând a suta parte dintr-un florin

florin, -i – denumire a unor monede de aur și de argint care au circulat în țările Române până în secolul XIX

sprinten, -ă, -i, -e – vioi, iute

zdrențăros, -oasă, zdrențăroși, -oase – care este îmbrăcat în zdrențe; rufos

Ai înțeles textul citit?

Cum sunt copiii Marei?

Ce face Mara când simte greul vieții?

În câți ciorapi pune Mara banii?

Dor de tata...

Când sunt copii noștri mici

Noi pentru ei suntem TĂTICI

Ce gingaș e, și sună bine

TĂTICULE, mi-e dor de tine!

Dar anii trec și deodată

Nu mai ești Tătic, acum ești TATA
Dar și așa tot sună bine
TATA, ...îmi este dor de tine!

Dar cresc, nu le mai ești pe plac
Din TATA tu devii BABAC
Și vorba sună trist și gol
BABACULE, ...mai dă-mi un pol!

Dar viața e un foc de paie
Și vrei nu vrei, ajungi TATAIE
Iar vorba ta, în răs e luată
TATAIE, ...ia mai las-o baltă!
Și-n anii care-ți mai rămân
Te vor numi doar ĂL BĂTRÂN
Și vorba lor te năucește
BĂTRÂNE, ce-ți mai trebuiește?

Copile, tu să ai știință
Am fost un tată cu credință
Și din puțin, de-a fost să fie
Eu am răbdat, și ți-am dat ție
Dar fă-mi, te rog, o bucurie
La cimitir, de vii la mine
Să-mi zici ca în copilărie
TĂTICULE, mi-e dor de tine!

(Marin Sorescu)

Vocabular

a lăsa baltă – a nu se mai ocupa (interesa) de cineva, de ceva

a năuci – a zăpăci, a ului, a ameți

pol – monedă sau bancnotă de douăzeci de lei, care a circulat în România

Ai înțeles textul citit?

Care sunt adresările copiilor către tată în diferite perioade ale vieții?
Ce dorință are tata la finele vieții?

Bunica

O văd, ca prin vis.

O văd limpede, așa cum era. Înaltă, uscățivă, cu părul alb și creț, cu ochii căprui, cu gura strânsă și cu buza de sus crestată în dinți de pieptene, de la nas în jos.

Cum deschidea poarta, îi săream înainte.

Ea băga binișor mâna în sân și-mi zicea:

- Ghici...
- Alune!
- Nu.
- Stafide!
- Nu.
- Năut!
- Nu.
- Turtă-dulce!
- Nu.

Până nu ghiceam, nu scotea mâna din sân.

Și totdeauna sânul ei era plin.

Îi sărutam mâna.

Ea-mi da părul în sus și mă săruta pe frunte.

Ne duceam la umbra dudului din fundul grădinii.

Ea își înfigea furca cu caierul de in în brâu și începea să tragă și să răsucească un fir lung și subțire. Eu mă culcam pe spate și lăsam alene capul în poala ei.

Fusul îmi sfârâia pe la urechi. Mă uitam la cer, printre frunzele dudului. De sus mi se părea că se scutură o ploaie albastră.

- Ei, ce mai vrei? îmi zicea bunica.
- Surâsul ei mă gâdila în creștetul capului.
- Să spui...

Și niciodată nu isprăvea basmul.

Glasul ei dulce mă legăna; genele mi se prindeau și adormeam; uneori tresăream și o întrebam câte ceva; ea începea să spună, și eu visam înainte.

– A fost odată un împărat mare, mare...

– Cât de mare?

– Mare de tot. Și-și iubea împărăteasa ca ochii din cap. Dar copiii nu avea. Și îi părea rău că nu avea copii...

– Bunico, e rău să nu ai copii?

– Firește că e rău. Casa omului fără copii e casă pustie.

– Bunico, dar eu n-am copii și nu-mi pare rău.

Ea lăsa fusul și râdea, îmi desfăcea părul cârlionțat în două și mă săruta în creștetul capului. Câte-o frunză se desprindea din ramuri și cădea legănându-se. Eu mă luam cu ochii după ea și ziceam:

– Spune, bunico, spune.

– Și așa, îi părea grozav de rău că nu are copii... Într-o zi veni la el un moș bătrân, bătrân, că-și târa barba pe jos de bătrân și de cocoșat ce era. Și era mic, mic de tot...

– Cât era de mic?

– Poate să fi fost, așa, cam ca tine.

– Vasăzică, nu era mic, mic de tot...

– Era mic, da' nu așa mic de tot. Și cum veni îi zise: „Măria Ta, ai doi meri în grădină, unul lângă altul, că nu știi care sunt ramurile unuia și care sunt ale altuia; și când înfloresc nu știi care sunt florile unuia și care sunt ale altuia; și acești doi meri înfrunzesc, înfloresc, se scutură și mere nu fac. Măria ta, să știi că atunci când or lega rod acești doi meri, împărăteasa o să rămână grea și o să nască un cocon cu totul și cu totul de aur”... Piticul se duse, și împăratul alergă în grădină, și căută, căută peste tot locul, până a dat peste cei doi meri. Merii se scuturaseră de flori, că sub ei parcă ninsese, dar rod nu legaseră.

– De ce nu legau rod, bunico?

– Știu eu?... Dumnezeu știe...

Era așa de cald... așa de bine în poala bunicii... o adiere încetinică îmi răcorea fruntea... norii albi, alunecând pe cerul albastru, mă amețeau... închideam ochii.

Ea spunea, spunea înainte, mulgând repede și ușurel firul lung și caierul de in.

– Și se gândi împăratul ce să facă, ce să dreagă ca merii să facă mere. Unii îl sfătuiau ca să-i ude mereu; și i-a udat mereu; alții ziceau să le dea mai mult soare; și împăratul a tăiat toți pomii de jur împrejur. Și merii înfloreau în fiecare săptămână, și se scuturau, și rod nu legau. Într-o zi

veni la împărat o babă bătrână, bătrână și zbârcită, ca mine de zbârcită, și mică, mică, ca tine de mică...

– Ca moșul de mică?

– Da, ca moșul...

– Atunci nu era mică de tot...

– Așa mică de tot nu era. Și zise împăratului: „Măria Ta, până n-oi mulge un ulcior de lapte de la Zâna Florilor, ce doarme dincolo de Valea Plângerii, într-o câmpie de mușețel, și n-oi uda merii cu laptele ei, merii nu leagă rod. Dar să te păzești, Măria Ta, că îndată ce te vor simți florile, încep să se miște, să se bată, și multe se apleacă pe obraji ei, și ea se deșteaptă, că doarme mai ușor ca o pasăre; și vai de cel ce l-o vedea, că-l preface, după cum o apuca-o toanele, în buruiiană pucioasă or în floare mirositoare, dar de acolo nu se mai mișcă”...

– Dar ce, ai adormit, flăcăul mamei?

Tresăream.

– A, nu... știu unde ai rămas... la-a-a... Zâna Florilor...

Auzisem prin vis.

Pleoapele-mi cădeau încărcate de lene, de somn, de mulțumire. Și mă simțeam ușor, ca un fulg plutind pe o apă care curge încet, încetinel, încetișor...

Și bunica spunea, spunea înainte, și fusul sfâr-sfâr pe la urechi, ca un bondar, ca acele cântece din buruienile în care adormisem de atâtea ori.

– Și împăratul a încălecat pe calul cel mai bun...

– Cel mai bun... îngânam eu, de frică ca să nu mă fure somnul.

– ... ș-a luat o desagă cu merinde și a plecaat...

– ... ș-a plecaat...

– Și s-a dus, s-a dus, s-a dus...

– ... s-a dus, s-a dus...

– Până a dat de o pădure mare și întunecoasă...

– ... întunecoasă...

– ... de nu se vedea prin ea. Și acolo și-a legat calul de un stejar bătrân, și a pus desagile căpătâi și a închis ochii ca să se odihnească. Și... pasămite pădurea cânta și vorbea, că era fermecată. Și... cum îi aducea șoapte de departe, de pe unde ea era ca un fum, împăratul adormi, și dormi, și dormi...

Când m-am deșteptat, bunica isprăvisese caierul. Dar basmul? Cu capul în poala bunicii, niciodată n-am putut asculta un basm întreg.

Avea o poală fermecată, și un glas, și un fus care mă furau pe nesimțite și adormeam fericit sub privirile și zâmbetul ei.

(Barbu Ștefănescu Delavrancea)

Vocabular

caier, -e – mănunchi de lână, de in, de cânepă, care se pune în furcă pentru a fi tors manual

cocon, -i – fiu

cocoșat, -ă, *cocoșați*, -e – care are spatele încovoiat; gârbovit

desagă, -i – traistă formată din două părți, care se poartă pe umăr sau pe șa

furcă, -i – vergea de lemn la al cărei capăt se leagă caierul pentru a fi tors

fus, -e – unealtă de tors care servește la răsucirea firului și pe care se înfășoară firul pe măsură ce este tors, având forma unui bețișor lung și subțire, îngroșat la mijloc, cu capătul de sus ascuțit și cel de jos rotunjit și înțepenit într-o rotiță

a gădila – a atinge ușor anumite părți ale corpului cuiva spre a produce senzații care provoacă, fără voie, râsul

a înfige – a face ca un obiect cu vârf ascuțit să intre adânc în ceva; a vârî

a mulge – a extrage lapte din uger

pucios, -oasă, *pucioși*, -e – care miroase urât; puturos

Ai înțeles textul citit?

Cum arăta bunica?

Ce îi spunea bunica nepotului la umbra dudului din fundul grădinii?

Cum era poala bunicii?

Verișorii

Cu Mădălin, sau mai degrabă Mandolin-mincinosul, cum l-au botezat colegii, învățam în aceeași clasă, și, cu toate că mi-i neam, suntem prieteni buni, nu ne-am bătut decât de vreo trei ori, și atunci fără nasuri sparte. Taică-său, nenea Mihai, fratele mamei, e maior de grăniceri, șeful unui pichet aflat la vreo câțiva kilometri de vila bunicului, la vreo zece de orașul în care locuiesc eu și unde se află și școala, iar pe deasupra e și președintele vânătorilor. Mădălin stă cu părinții la pichet și maică-sa, tanti Zina, îl aduce în fiecare dimineață cu mașina la lecții, pentru care lucru fetele îi mai zic și „Puișorul-mamei”. De fiecare dată are ceva de povestit: ba că le-a trecut drumul o vulpe, ba că erau cât pe ce să calce un iepure, ba că a văzut două căprioare și un mistreț, și cum povestește toate acestea în timpul lecțiilor, doamna dirigintă l-a mai poreclit și „Gură-spartă”, ba odată i-a scăzut și nota la purtare. E omul cu cele mai multe porecle, dar nu știu să se fi supărat vreodată, continuă mereu să inventeze tot soiul de întâmplări cu animale sălbatice, deși nenea Mihai se plânge că nu mai poate de braconieri – repede, singurele

sălbăticiuni din împrejurimi au să rămână ciorile... Dar treaba lui, să mintă cât îi place, cred că are să se facă scriitor... Și-apoi mai are și un mare merit: acela să mă recunoască de lider...

Voiam să deschid porțița când apăru și mașina verde a lui nenea Mihai. Mandolin nu așteptă să oprească bine rabla și sări, dar se întinse în praful drumului cât era de lung. Alături de el poposiră și undițele, și arma cu aer comprimat, și valiza în care-și căra boarfele. Se ridică imediat în picioare, dar asta nu-l feri de palma ce i-o trase la ceafă nenea Mihai:

– Odată și odată tot ai să-ți aduni dinții de pe jos, prostule, făcu taică-său. Și ai să-ți pui o proteză ca tanti Aglaia, să râdă și găinile de tine...

N-am prea observat găini care să râdă de tanti Aglaia, deși ar avea motive, prea greu se înțelege ce vorbește mătușa, dar nici Mandolin nu dădu atenție amenințării: avea ceafa bine călită... Ridică arma, o scutură de praf și se repezi să mă îmbrățișeze.

– Servus, Culai!

Cu țeava armei sparse pachetul cu sare și prețiosul mineral se scurse pe pământ.

– Ce-i asta, sare? făcu unchiul. Semn rău! Când se varsă sarea. Iese cu ceartă...

Râse și intră în curte.

Reușii să-mi opresc pumnul la câțiva centimetri de nasul vărului:

– Încă un „Culai” și-ți mut fălcile, măi balalaică!

La drept vorbind, Mădălin e mai puternic decât mine, dar, luat repede, se cam pierde, n-are reacție, și dacă știi să profiți de asta...

– N-am cam făcut-o special, mă duc eu să cumpăr un pachet nou...

Mare diplomat băiatul!

Până să se pupe babacii și să-și manifeste bucuria întâlnirii – nu se mai văzuseră de vreo două zile! – Mădălin se și întoarse de la magazin.

– Am ceva special pentru tine, șopti verișorul.

– Și eu pentru tine... De fapt, pentru amândoi.

– Ce?

– Spune tu mai întâi...

– Ba spune tu, că eu am început...

Dar nu am putut continua ciondăneala. Mama strigă cât o țineau baierile:

– Sarea! Unde-i sarea?...

(după Aureliu Busuioc)

Vocabular

babac, -i – (fam.) părinți

ciondăneală, -eli – ceartă ușoară; dispută trecătoare

mistreț, -i – porc sălbatic

pichet, -e – subunitate însărcinată în trecut cu paza unui sector al frontierei

poreclă, -e – supranume dat unei persoane în legătură cu o caracteristică a fizicului său, a psihicului sau a activității sale

a striga cât o țin baierile – a striga foarte tare

Ai înțeles textul citit?

De ce colegii l-au botezat pe Mădălin Mandolin-mincinosul?

Unde locuiește Mădălin cu părinții?

Cum l-a poreclit doamna dirigintă pe Mădălin?

Cu ce a venit Mădălin în ospetie la verișorul său?

Viața unui copil

Nici nu vă închipuiți ce grea este viața unui copil singur într-o familie mare! Ba du-te la magazin că s-a terminat sarea, ba adu ziarul din dormitor, ba spală-te pe picioare, ba nu mânca prune verzi, ba lasă cățelul în pace, că ai scos sufletul din el...

La traiul acesta chinuit mă gândeam în drum spre magazin, dar și la zilele acelea fericite când am făcut un pic de febră și alergau toți în jurul meu ca slugile în jurul unui prinț!... Ce-i drept, fericirea a ținut doar patru zile, pentru că în a cincea mama m-a prins încălzind termometrul în paharul cu ceai fierbinte și... Nici nu vă mai spun cum s-a făcut roșie ca o sfeclă, cum m-a luat de o aripă și mi-a făcut vânt din pat, cum a luat ștergarul ud cu care venise să mi-l pună compresă și a început să-mi măsoare cu el spatele, țipând ca din gură de șarpe:

– Vasăzică, de asta se mira doctorul că nu-ți scade febra! De asta ne-ai ținut pe toți ca pe jar! Monstrule! Măgarule! Ia uități-vă ce potlogărie i-a dat prin cap!...

La masă am păstrat cu toții tăcerea, eu personal am mâncat și ceapa din supă de credeam că o să-mi întorc stomacul pe dos, dar bunicul a găsit de cuviință să împrăștie atmosfera grea și apăsătoare:

– Țin minte și eu că printr-a treia sau a patra eram sătul de școală, când un coleg m-a învățat să beau cretă. Zicea că o să fac treizeci și nouă și am să stau acasă vreo câteva zile fără niciun pericol. Dar nu mi-a spus cât anume să beau și am înghițit vreo cinci bucăți. Doctorii m-au pus să torn în mine vreo trei căldări de apă ca să-mi spele stomacul...

Am luat seama cu coada ochiului că mama se schimbă la față: ba verde, ba roșie, ba vânătă, până când n-a mai putut răbda și a sărit în picioare:

– Termină, tată, cu amintirile! Din cauza poveștilor tale face el toate prostiile! Te rog!...

A urmat o zi întreagă a tăcerii.

Bunicul s-a culcat devreme, supărat, nu s-a mai așezat la masa de scris.

Devreme s-au retras și babacii. Fără discuțiile și amintirile de pe terasă de până pe la miezul nopții.

Tristă zi...

Dar a trecut!

În schimb, mi-am amintit că anume azi a promis unchiul Mihai să-l aducă pe Mădălin, verișorul meu. Și nu pentru o zi-două, pentru toată vacanța!

Ura!

(după Aureliu Busuioc)

Vocabular

babaci (fam.) – părinți

a-i face vânt (cuiva) – a arunca, a da afară pe cineva

a măsură spatele – a bate, a lovi

potlogărie, -ii – înșelăciune; prostie

a țipa ca din gură de șarpe – a striga foarte tare

Ai înțeles textul citit?

De ce copilul considera zilele fericite când era bolnav?

Ce făcea copilul pentru a menține febra?

Ce a făcut bunicul prin clasa a treia sau a patra pentru a nu merge la școală?

Din ce cauză mama s-a schimbat la față?

La păscut albinele

Chiar a doua zi după examene am plecat să mă odihnesc la prisacă, unde lucrează bunelul.

– Ai terminat examenele, filosofule? m-a întâmpinat el zâmbind.

– Da. Ieri am dat ultimul...

– Ei, atunci, zise bunelul, na, mănâncă o bucată de fagure și odihnește-te, că mâine va trebui să duci albinele la păscut. De acum a înflorit teiul...

„Ce, parcă albinele se pasc? Mă întrebai, dar n-am zis nici mârc, temându-mă să nu mă fac de rușine în fața bunicului. În ziua aceea el a controlat câteva știubeie, iar eu i-am ajutat.

– Vezi, Dumitraș, ce vietăți harnice sunt albinele? Nu stau locului nici cât leacul, le lauda el, și trăiesc doar trei-patru luni de zile.

Asta o vedeam și eu. Albinele veneau și plecau, plecau și veneau – fără sfârșit. După ce terminarăm controlul de dimineață, bunelul începu să-mi povestească cum se pasc albinele:

– Mai întâi trebuie să-ți găsești o nua lungă, ca să le poți ajunge de la distanță, când vei vrea să le întorci, iar ca să le cunoști pe ale noastre, trebuie să le pui canaf roșu la gât. Iată, din brâul meu vechi, termină el serios.

– Oho, îmi zic, d-apoi acesta e un adevărat chin.

El însă mă privea liniștit și continuă să-mi povestească pe acest ton:

– Dar pentru ca să le poți lega canaful, trebuie să le gâdili nițel la tălpi, că ele atunci leșină de râs și poți să le faci ce vrei.

Eu știam că nu toate cele spuse de bunel trebuie să le cred, însă de la o seamă de vreme nu mai înțelegeam unde se termină adevărul și unde începe gluma.

– Acum, hai să ne apucăm de lucru, îmi porunci bunicul.

– Uite, ține cuțitul și taie-ți o nua, iar eu între timp voi scoate niște fire din brâu. Pe urmă vom lucra împreună: tu ai să gâdili albinele, iar eu am să le pun canafuri.

M-am dus de am tăiat o nua lungă și veneam spre prisacă, copleșit de o mulțime de gânduri, care îmi roiau în cap ca albinele în știubei. Bunelul veni lângă mine, îmi mai dădu o bucată de fagure și-mi propuse să mă odihnesc, că după-amiază trebuie să plec cu albinele. Luai eu fagurele, dar de inimă rea ce aveam nici nu-mi venea să-l duc la gură. Bunelul mă privea pe furiș, netezindu-și mustața, ca să nu-i observ zâmbetul.

– Ehe, măi filosofule, mă dezmetici el, d-apoi tu, cum văd, ai crezut că chiar așa se pasc albinele? Și încă spui că ai terminat cinci clase!

– D-apoi la școală nu ne învață albinăritul, încercai eu să mă dezvinovățesc.

– Ei, să lăsăm glumele la o parte și să ne ocupăm de lucruri serioase, termină el frecându-și mâinile. Albinele trebuie duse la păscut, dar nu așa, continuă el, și începu să-mi lămurească o altă teorie.

– Iată vezi pădurea ceea de pe culmea dealului? Arată el spre răsărit, în ea sunt câțiva tei, da albinele încă n-au dat de dânșii. Trebuie să le aducem noi nutreț acasă. Ia-ți nuiaua și pornește într-acolo după floare, altfel mor albinele de foame.

Mergeam eu, și nu prea, gândindu-mă: „Trebuie să fie și asta vreo șotie de-a bunicului. Oare chiar se poate să le pui albinelor în iesle ca la vaci?”

Tot gândindu-mă așa, am nimerit cu nasul în pădure. La marginea ei creșteau salcâmi, iar în mijloc – tei încărcăți de flori. Umplui repede săculețul și făcui cale îtoarsă. Bunicul mă

aștepta în cale. Nu știu în ce hal am apărut în fața lui, dar se vede că i se făcuse milă de mine și mi-a spus că de acum încolo are să trimită albinele singure la păscut.

– Da de unde știu ele drumul? l-am întrebat.

– O să le arătăm noi, zise el. Îndată ai să vezi!

Bunelul luă florile și le așeză într-o căldare cu apă clocotită, apoi mai adăugă în căldarea aceea și zahăr. Eu priveam cu răsuflarea reținută, așteptând să aflu ce o fi mai departe. Bunelul luă o lingură și îmi dădu să gust.

– E dulce? întrebă el.

Eu am dat numai din cap, că-mi fripsesem limba și nu puteam vorbi. Într-adevăr, lichidul era dulce și foarte aromat. „Ce o mai fi și asta?” îmi zic. Iar bunelul, parcă ghicindu-mi gândurile, îmi lămurii mai departe:

– Acesta se numește momeală. Ea se poate pregăti din floare de tei, de salcâm... Acum o să lăsăm siropul să se răcească, iar la noapte, când albinele se vor culca, o turnăm în fagure. Dimineața, albinele vor simți aroma siropului și vor porni în căutarea florii de tei.

A doua zi m-am sculat cu noaptea în cap, să văd cum pleacă albinele la păscut. Se ridicau una câte una și toate își luau zborul spre pădure. Peste o bucată de timp observai că de acum un roi întreg se întoarce înapoi.

– Au găsit teiul, rosti bunicul mulțumit, de acum s-or duce singure, iar tu poți să te odihnești că ți-ai făcut serviciul, zise el și-mi propuse să aduc o găleată de apă de la izvor. Întorcându-mă, găsii pe masa de sub nucul rotat micul dejun și o farfurie plină cu faguri și castraveți proaspăt murați.

– Poftă bună! Mi-a zis el, privind-mă șiret cu coada ochiului.

În această vară aveam să aflu de la bunelul multe curiozități din viața acestor harnice și bizare vietăți. Iarna, de exemplu, dacă afară temperatura e mai joasă de 18 grade nu mai părăsesc știubeiul, în care căldura e de 35 de grade. În această perioadă albinele lucrătoare consumă foarte puțină miere, o păstrează pentru generația tânără, care se ivește pe la sfârșitul lui făurar. Pe la sfârșitul lui mai apar și trântorii hrăpăreți și lacomi. Ei nu produc miere, nu lucrează, dar fac o gălăgie grozavă. (...)

Mai complicată devine situația când în știubei apare un oaspete nedorit precum e șoarecele. Pe acesta îl imobilizează repede cu înțepăturile lor veninoase, dar deoarece este peste puterile lor să-l arunce afară, îl bălsămează și-l acoperă cu ceară și propolis ca să nu răspândească mirosuri neplăcute până dă de el prisăcarul.

(după Gheorghe Marin)

Vocabular

canaf, -uri – element ornamental, constând dintr-un mănunchi de fire legate sau împletite, cu care se împodobesc diferite obiecte; ciucure
copleșit, -ă, -ți, -e – încărcat, împovărat
făurar – denumirea populară a lunii februarie
hrăpăreț, -eață, -i, -e – lacom, nesățul
momeală, momeli – hrană folosită pentru ademenirea și prinderea unor vietăți
nuia, nuiele – băț, vargă
nutreț, -uri – hrană pentru animale
prisacă, prisăci – loc unde sunt așezați stupii de albine; unde se cresc albine
știubei, știubeie – adăpost pentru albine; stup
trântor, -i – masculul albinei
a nu zice mârc – a nu zice nimic, a tăcea din gură

Ai înțeles textul citit?

Unde a plecat să se odihnească Dumitraș după examene?
Din ce se pregătește momeala?
Ce a pus bunicul pe masa de sub nucul rotat?
Ce curiozități din viața albinelor ai aflat din acest text?

Întâlnire cu mama

Deci iată cartierul de târg moldovenesc
În pomi e aur și-n geamuri galben soare
Desigur că pe mama acasă-am s-o găsesec
Acu, tata-i la uzină pe câte mi se pare.

Vin tot mai rar pe-acasă; departe-i și n-am timp.
Adesea luni de zile nu-mi amintesc de casă
Când zeci de neajunsuri mă cer și când un glas
Ce-i izvorât din suflet, pe suflet mă apasă.

S-au coșcovit pereții îmbătrâniți de ploi,
Sunt mai tocite parcă și scările de piatră
Cu coada răsucită, smucindu-se în laț,
Văd, m-a uitat și câinele – mă latră.

Dar mama... Se încurcă în fuste alergând,
Acum îi simt mireasma de prună și de pară
Cum o simțeam atunci, când prune ne-aducea
Copiilor, ce ne jucam afară.

Rămâneam în tăcere pe banca de stejar;
Cu palmele uscate fierbinți, ea îmi mângâie
Obrazul ars de soare și părul plin de praf,
Plin de poemul auriu din grâne.

(Nicolae Labiș)

Vocabular

ars de soare – bronzat
a se coșcovi – a se coji
răsucit, -ă, -ți, -e – învârtit, rotit
tocit, -ă, -ți, -e – uzat, ros

Ai înțeles textul citit?

Ce sentimente trăiește eul liric la întoarcerea acasă?
Cum este întâlnirea cu mama?

Tata

Tată, eu nu știu de ce
Nu te-au pus în cântece
Ca pe măicuța mea
Care viață datu-mi-a.
Tu ca dânsa ne iubești
Și ca ea îmbătrânești,
Tată.

Rele-n viață sunt de-ajuns,
Dacă plângi, tu plângi pe-ascuns.
Mai iei câte-un păhăruț,
Dar nu uiți să ne săruți,
Tată.

La necaz și bucurii
Tu ai, tată, mulți copii,
Că și mama-i pruncul tău,

O ferești de tot ce-i rău.
Asta-i bogăția ta
Și nu-ți trebuie alta,
Tată.

Nu ne spui vorbe de dor,
Dar ades în locul lor
Mâna tu pe cap ne-o pui
Și mai dragă vorbă nu-i.
Mai mult taci decât vorbești,
Dar noi știm că ne iubești,
Tată.

(Grigore Vieru)

Vocabular

a feri – a proteja, a apăra

Ai înțeles textul citit?

Cum credeți de ce tata nu „a fost pus în cântece”?
Cum își exprimă tata sentimentele față de copii?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Cea mai mică și mai temeinică dintre Patrii: familia. (Constantin Ardeleanu)

Familia este ca un sanctuar pentru mine. Întotdeauna mă întorc la ei să mă sprijine și să îmi dea putere. Mă liniștește să știu că indiferent pe ce cale aş apuca-o, familia mea vine din urmă. (Benjamin Bratt)

Nu e deloc mai ușor să conduci o familie decât să conduci o țară întreagă. (Michel de Montaigne)

Poartă-te cu părinții tăi, precum ai dori să se poarte și copiii tăi cu tine. (Socrate)

Familia este cel mai important lucru din lume. (Prințesa Diana)

Cel mai important lucru pe care un tată îl poate face pentru copiii săi este să le iubească mama. (Henry Ward Beecher)

Familia este școala în care ești deopotrivă profesor și elev. (Ioan Gyuri Pascu)

Familia este un basm în care ca într-un covor se împletesc mii și mii de fire colorate, când albe ca lumina soarelui, când negre ca nopțile de iarnă. (Eugen Doga)

Dragostea față de părinți e fundamentul tuturor virtuților. (Cicero)

Comportă-te cu părinții tăi așa cum dorești să se comporte cu tine copiii tăi. (Isocrate)

Ține minte: mai devreme sau mai târziu, copilul îți va urma exemplul, nu sfaturile. (Autor necunoscut)

Bunicii ne cuprind micuțele mâini doar o vreme, dar inimile pentru o veșnicie. (Autor anonim)

Bunicul este un om cu argint în păr și aur în inimă. (Autor anonim)

Citește mai mult!

Poetul Mihai Eminescu și-a petrecut copilăria în satul Ipotești, acolo unde căminarul cumpărase o căsuță pentru familia sa. Dacă la prima vedere, lumea și l-ar imagina pe copilul Eminescu ca pe un puști timid, melancolic, îndreptat către visare, izolare și litere, biografia poetului arată însă o latură necunoscută a celui ce urma să fie numit „Luceafărul poeziei românești”. Până la vârsta adolescenței, micul Eminescu și-a petrecut copilăria pe dealurile și prin pădurile Ipoteștiului, Cucorăniului și a moșiilor învecinate. Era un puști rebel, dar care se hrănea cu poveștile bătrânilor. Mihai Eminescu era cel de-al șaptelea copil al familiei Eminovici. În total au fost 11 copii. Căsuța de la Ipotești era poziționată chiar la intrarea în sat dinspre moșia Cucorăni și a fost cumpărată de căminarul Gheorghe Eminovici în 1848, odată cu două pătrimi din moșia Ipotești, de la boieroica Eufrosina Petrino. Familia Eminovici s-a mutat la țară tocmai pentru a face economie, cheltuielile din târgul Botoșanilor fiind prea mari pentru o familie numeroasă și mai ales pentru un tată care dorea să-și țină copiii la școală.

Familia căminarului a trăit înconjura de oamenii satului, morari, plugari, pădurari, ciobani și văcari. Satul era situat în mijlocul pădurilor. Acesta este locul unde a copilărit Mihai Eminescu, alături de țăranii de la Ipotești, în mijlocul unui peisaj feeric, despre care criticii spun că i-a influențat decisiv opera literară. Biografiile spun că micul Eminescu era un puști dezlănțuit, jucăuș și hiperactiv, care devenise în scurt timp spaima satului. Călărea animalele, speria puii și făcea o gălăgie de nedescris. Trăgea cu praștia în tot ce mișca. „Un copil care urlă trarara prin curte, bătând pasul prusian, spre panica cotețelor, care se urcă pe șură și se ascunde în casă prin rafturile de la scria și lăzile cu lumânări, care încalce pe câine și atacă găștele”, îl descrie George Călinescu pe Mihail al lui Eminovici, în lucrarea biografică pe care i-a dedicat-o marelui poet. Cea mai neobișnuită pozna a micului Eminescu a fost de departe cea cu omorâtul găștelor. Biografiile au aflat de la bătrânii satului că acesta a omorât, pe când avea șase ani, un cârd întreg de găște. „Eminescu, fiind de șase ani, ar fi prins și tăiat un cârd de găște din curtea lui Balș Dumbrăveanu, faptă pentru care a fost răsplătit cu o strașnică bătaie”, scria Călinescu. Dar fapta este greu de crezut având în vedere că puștiul avea doar șase ani. Mai sunt mărturii precum că băiatul prindea și băga șerpi în scorburile de nuc, ca să-i sperie pe cei care încercau să se cațere după nuci. Umbla prin șoproane și transforma ulițele satului într-un adevărat câmp de luptă, unde se războiau împărații și eroii din vechime.

Frații lui Eminescu erau destul de mari, pentru a se mai juca cu puștiul Mihail. Erau „domnișori”, așa cum arată biografiile, și se plimbau călare sau visau la fete. Singurul partener de

joacă era Ilie, fratele său cu trei ani mai mare, un copil bălai și la fel de neastâmpărat ca Mihai. Se jucau împreună de-a războiul și făceau iureș în tot satul. „Copii eram noi amândoi / Frate-meu și cu mine / Din coji de nucă car cu boi / Făceam și înhămam la el / Culbeci bătrâni cu coarne”, scria poetul. Apoi fratele său mai mare îi citea povești, inclusiv despre Robinson Crusoe, apoi făceau castele din cărți de joc și se luptau cu adversari teribili pe ulițele satului, prin „fortărețe” improvizate cu stuf și papură. „Ei umpleau astfel lumea de chiot și poveste. Pentru isprăvile făcute în bătălie, împăratul Ilie numea pe Mihai «rege-n miazănoapte, peste popoare indiene»”, scria Călinescu. După ce, asudați de joacă, se săturau de bătălii și de escaladat șoproanele gospodăriilor, cei doi frați se duceau și se scăldau în bălțile și iazurile din împrejurimi.

Eminescu a avut o copilărie idilică, țărănească, spune Călinescu. Odată ce a ajuns la școală, Eminescu a devenit un puști și mai rebel. O parte a biografiilor, în special George Călinescu, spun că lui Mihai nu i-a plăcut școala, cel puțin la început. Prefera să bată pădurile, satele, câmpiile și stânele. Mai tot timpul, sătul de caracterul autoritar al tatălui și de cicălelele sale, dar mai ales de școală, Eminescu fugea de acasă. Spre disperarea părinților, el dispărea fără urmă zile în șir. Bătea satele, dar mai ales stătea prin păduri, stâne și bordeie părăsite. „Fiind băiet păduri cutreieram / Și mă culcam ades lângă izvor, / Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam / S-aud cum apa sună-ncetișor: / Un freamăt lin trecea din ram în ram / Și un miros venea adormitor / Astfel ades eu noști întregi am mas, / Blând îngânat de-al valurilor glas”, avea să scrie el în poezia „Fiind băiet păduri cutreieram”. „Neastâmpărat din fire, Eminescu nu era copil dintre aceia care să stea multă vreme lângă vatră, să deseneze purceluși cu cărbune ca micul Călin din poveste. Pădurile erau aproape. Cu o carte și doi-trei covrigi, el dispărea de acasă înfundându-se prin codrii din apropierea Ipoteștilor și înnoptând pe unde putea”, scria Călinescu.

La fel de mult ca-n pădure îi plăcea să stea la stâne, unde mânca și vorbea cu ciobanii, dormind zile în șir în bordeiele lor. Era, spun biografiile, prins uneori cu potera călare, fiindcă dispăruse de prea multă vreme și era dus cu forța în special la școală. Se hrănea cu poveștile bătrânilor. Cel mai mult lui Eminescu, așa cum recunoștea și poetul la maturitate, i-au plăcut în copilărie poveștile bătrânilor. Vechi legende cu feți-frumoși, ilene cosânzene și zmei. În pădurile idilice ale Ipoteștiului regăsea această lume de basm și căuta compania acestor venerabili povestitori ai satelor. De altfel, criticii literari spun că această lume a basmelor, natura și copilăria țărănească i-au marcat definitiv creația. De altfel, mereu Eminescu va plânge după această viață liberă de la țară, unde dorea să se retragă, cândva, într-o căsuță. Nu a mai apucat, murind de foarte tânăr, la vârsta de 39 ani.

<https://adevarul.ro/locale/botosani/copilaria-nessiuta-baietului-mihai-eminescu>

Ioan Slavici este mult mai mult decât autorul romanului „Mara” și al nuvelei „Moara cu noroc”, opere predate elevilor de liceu. Ioan Slavici poate fi prezentat și altfel: un călător neobosit, un scriitor cu observație de jurnalist și chiar un jurnalist imposibil de cenzurat, de înfrânat. Și, nu îl ultimul rând, un om căruia îi plăcea teribil viața. De care s-a bucurat, cu bune și rele, timp de 77 de ani.

După cum aprecia criticul George Călinescu, Slavici a fost un excelent „instrument de observație” a mediului rural. Scriitorul lăsa „floricelele” scriitoricești deoparte și prefera să se concentreze exclusiv pe o cât mai bună prezentare a moravurilor, a comportamentului uman, în

funcție de clasă socială și avea o adevărată obsesie de a descrie cât mai bine, cât mai minuțios, detalii ale ținutei eroilor săi, dar și ale aspectului satului.

A fost prieten cu Eminescu, Iorga, Coșbuc, Negruzzi, Maiorescu, Caragiale, Rebreanu, dar una dintre cele mai strânse legături a fost cea cu Gala Galaction.

Slavici a scris 3 comedii, 2 drame istorice, 13 nuvele, 6 romane, 3 lucrări de memorii, dar și 19 povești pentru copii. Pe lângă romanul „Musculița”, pierdut la arestarea sa din 1916, neștiută e și soarta unei nuvele. La vârsta de 71 de ani, revista „Viața românească” i-a plătit autorului o mie de lei pentru o nuvelă care nu a mai apărut niciodată. Ultimul său roman, „Din păcat în păcat”, a rămas needitat.

A doua soție a lui Slavici, Eleonora, scrie în jurnalul ei că prozatorul era „un observator minunat”, că-i plăcea să facă „excursii solitare, cutreierând ținuturi întregi”, că avea o „fire deschisă”, era „vesel și glumeț”, chiar expansiv, că la teatru (și mai târziu la cinema) râdea atât de tare, încât ți-era și rușine să-i stai alături, pentru că lumea din sală se întorcea cu mirare spre el. Rezultă totuși din jurnalul Eleonorei că la bătrânețe omul devenise într-adevăr ceva mai mohorât și mai moralist. Eleonora Tănescu este femeia care îi dăruiește marelui scriitor și primii copii, ca rod al dragostei lor. Ioan Slavici a avut șase copii.

http://traducator1.rssing.com/chan-9208267/all_p58.html

Sigur, imaginea ideală era să fim toți acasă de sărbători, e adevărat însă că tata, fiind preot, de sărbători era foarte mult la biserică. Deci nu-mi amintesc să fi stat foarte mult împreună cu toții de sărbători. Educația mea, în măsura în care mi-a făcut-o tata, spun în măsura în care, pentru că el a lipsit mult timp din copilăria mea, n-a fost o educație în care el cobora la mintea mea, ci mă ridica pe mine la mintea lui. Ei bine, de data asta, a fost o teribilă gafă, pentru că eu, probabil, am spus ceva de Moș Crăciun și tata a spus nu trebuie să te mai prefaci, ca să-mi faci plăcerea, pentru că eu știu că ești o fată deșteaptă și nu mai crezi în Moș Crăciun, la care eu am încremenit. Eu credeam. Și am început să plâng îngrozitor. Și tata s-a speriat îngrozitor de reacția mea și și-a dat seama ce gafă făcuse.

Mama și tata erau neliniștiți că stau prea mult singură citind. Și țin minte că odată m-am îmbolnăvit nu știu de ce, în orice caz a venit doctorul și mama s-a înțelea cu doctorul să spună că m-am îmbolnăvit de citit, pentru că citesc prea mult. Culmea e că am și crezut, înseamnă că eram încă destul de mică, am început să citesc înainte să merg la școală.

Dar, de fapt, cartea copilăriei mele a fost Robinson Crusoe. Ea m-a marcat nu în sens literar sau nici măcar ca plăcere a lecturii, ci pentru că, începând de la ea, cred că principalul meu joc ani de zile, n-aș putea să spun exact dacă între 7 și 10 ani, dar în orice caz îmi amintesc mai multe veri la rând în care principalul joc era să îmi imaginez că sunt singură pe o insulă ca Robinson Crusoe, deci trebuie să mă descurc singură din toate punctele de vedere.

(după Ana Blandiana)

Ucraineanul Pavel Semeniuk, în vârstă de 87 de ani, se mândrește cu cea mai mare familie din lume: el are 346 de descendenți, dintre care 13 copii, 127 de nepoți, 203 strănepoți și trei stră-strănepoți. Acest om ar putea intra în Cartea Recordurilor.

Familia Semeniuk trăiește în satul Dobroslav din regiunea sudică ucraineană Odesa.

Numele lor au fost înregistrate în Registrul național al recordurilor și au fost propuși pentru intrarea în Guinness World Records. Este o familie unică. Până acum, cea mai mare familie avea 192 de membri și a fost înregistrată în India de Cartea Recordurilor. Semeniucii au șansa să spargă recordul.

<https://www.eva.ro/divertisment/cea-mai-mare-familie-din-lume-un-barbat-de-87-de-ani>

Mihai și Maria Ungureanu din Căpriana sunt unica familie din Republica Moldova care are 19 copii: 12 băieți și 7 fete, deja au 9 nepoți. Au o familie demnă de Cartea Recordurilor Guinness. Primul copil în familia Ungureanu s-a născut în 1985, apoi a venit pe lume al doilea, al treilea și încet-încet s-a ajuns la 19. Diferența dintre fiul mai mare și ultimii băieți, care sunt gemeni, este de 20 de ani. Atmosfera în casă este una frumoasă, fiecare știe bine ce are de făcut și împreună sunt o echipă.

https://www.prime.md/ro/demni-de-carte-recordurilor-guinness-mihai-si-maria-ungureanu-din-capriana-sunt-unica-familie-din-mo_68839.html

Hai să râdem împreună!

Mama intră în dormitorul lui Răducu să-l trezească pentru a pleca la școală, dar îl găsește plângând.

- Fiule, de ce plângi? îl întreabă.
- Am visat că școala luase foc.

Mama încearcă să-l consoleze:

- Nu mai plânge, scumpul meu, era doar un vis.
- Tocmai de-asta plâng!

Bunicul și nepotul său discutau.

Nepotul spune:

- Am pe Facebook o grămadă de prieteni pe care nu i-am întâlnit niciodată!

Bunicul răspunde:

- Pe vremea mea îi numeam prieteni imaginari...

Profesorul către elev:

- De ce tema ta pare scrisă de tatăl tău? Seamănă cu scrisul lui de mână!

Elevul:

- Pentru că i-am folosit stiloul!

Părintele: Ce învață elfii la școală?

Copilul: Elf-betul!

Discuție între tată și fiu:

– Știi că eu folosesc PC, tabletă, MP3, smartphone... Voi ce foloseați la școală pe vremea voastră?! Întreabă fiul curios.

– Mîntea!

Nicu este foarte leneș. Mama lui nu știe ce să mai facă. Într-o zi, el trebuia să facă niște teme, dar nu se apuca de treabă, ci se juca zicând că va face lecțiile a doua zi.

Mama lui îi zise că nu trebuie lăsat nici un lucru pe ziua de mâine când îl poți face astăzi.

Atunci Nicu sări în sus de bucurie și zise:

– Ascultă, mamă, să mâncăm acum prăjiturile ce le-ai făcut pentru ziua de mâine.

Două mame stau de vorbă:

– Copilul meu nu plânge niciodată noaptea, pentru că atunci când începe să plângă, eu îi cânt un cântecel de leagăn și adoarme instant!

– Și eu îi cântam copilului meu, doar că vecinii mi-au zis că decât să îi cânt eu mai bine să îl las pe el să plângă!

– Ionuț, ce-ai făcut cu cei 50 lei pe care ți i-am dat să cumperi sirop de tuse de la farmacie?

– Păi, de 10 lei am luat sirop, de 20 mi-am luat ciocolată și 20 de lei i-am dat lui Gigel să bea el siropul în locul meu...

Bulă are un frățior și copilul plânge toată ziua și noaptea și nu lasă pe nimeni să se odihnească.

Bulă îi spune mamei sale:

– Mami, e adevărat că frățiorul meu a venit din cer?

– Da, fiule.

– Nu mă miră că l-au alungat!

Mihăiță se întoarce acasă după prima zi de școală.

– Ei bine, scumpule, ce te-au învățat astăzi?

– Se pare că nu prea multe, căci mâine trebuie să mă duc din nou.

Se întoarce copilul de la prima zi de școală și le spune părinților:

– Gata! La școală nu mă mai duc!

Părinții întreabă:

– De ce?

La care copilul răspunde:

– De scris nu știu! De citit nu știu! Și nici nu-ți dau voie să vorbești!

COPILĂRIA – VÂRSTA TUTUROR CÂNTECELOR

Motto:

Copilăria nu dispare niciodată din noi, ea constituie izvorul permanent din care decurg toate meandrele vieții noastre.
(George Călinescu)

Mirosurile copilăriei

Alte însoțitoare ale copilăriei mele au fost mirosurile. Dintre toate simțurile, mirosul este cel mai încărcat de memorie. E destul să deschizi o ușă prin care pătrunde un iz familiar și toate întâmplările legate de senzația aceea îți revin în minte. O viață întreagă ar putea fi descrisă prin aromele ei. Tot așa ar putea fi povestită și copilăria mea.

Întâi de toate, mirosul aluatului cald. Dacă ar fi să-mi concentrez toată copilăria într-o singură formă a materiei, aș spune „aluat”. Anume, aluatul cald din castronul bunicii. Creștea de seara până dimineața ca o ființă vie. Eram fascinat. Și atât de legat de viața care creștea în el, încât simțeam că fiecare mișcare a mâinilor care îl frământau îl doare. Mă linișteam doar atunci când o vedeam pe bunica Arșaluis, Aurora pe românește, și pe sora ei, Armenuhi, întinzându-l și mângâindu-l, până când se prefăcea în foi subțiri. Femeile așterneau cearșafuri netede pe paturi, pe mese, peste care întindeau foile subțiri de aluat pentru baclava.

În nopțile acelea, dormeam îngrămădiți pe canapele. Foile nu trebuiau stânjenite de nicio mișcare și de niciun zgomot. Treceam printre ele cu băgare de seamă și vorbeam în șoaptă. Din când în când, bunica se trezea și, la lumina lămpii cu gaz, le ungea cu ulei amestecat cu ou. Dimineața, uscate ca niște plăcuțe de argilă și foșnind a fân de peste an, erau așezate una peste alta. Între ele, se presăra miez pisat de nucă și, deasupra, se turna sirop cald. Marginile se tăiau, așa încât foile să ia forma tăvilor care se rumeneau încet în cuptor. Duminica, la prânz, bunicul Garabet tăia baclavalele cu un cuțit lung și împărțea, măsurat, la fiecare.

Mirosul fructelor umplea toată casa. Mai ales de Anul Nou, când la armeni e încă Postul Crăciunului și se fierbe în cratițe mari *anuș-abur*. Care în traducere ar însemna „supă dulce”. E un fel de colivă, numai că în grâu se amestecă tot felul de fructe: smochine, curmale, stafide, nuci, portocale. Și, deasupra, se cerne o pudră de scorțișoară. (...)

Și apoi, celălalt miros, care mi-a dus copilăria departe, printre mirodeniile Orientului: aroma cafelei. Meșteșugul acesta bunicii mei îl aduseseră din Anatolia natală. Făceau cafeaua firesc, așa cum meșteșugarul știe după gust dacă lutul e bun sau e de modelat. O făceau cu distincție, disprețuitori față de cei care beau cafeaua fără a-i ști rosturile.

(Varujan Vosganian)

Vocabular

argilă – lut

castron, -oane – vas adânc în care se aduce mâncarea (în special, supă)

colivă, -e – un aliment care se folosește pentru ritualuri religioase (se dă de pomană la parastase și înmormântări)

disprețuitor, -oare, -ori – batjocoritor

îngrămădit, -ă, -ți, -e – înghesuit, îndesat

a întinde aluatul – a subția o foaie de aluat (de obicei apăsând-o de repetate ori cu sucitorul)

stânjenit, -ă, -ți, -e – jenat; intimidat

a presăra – a împrăști, a arunca (sare, piper, făină, nisip etc.)

Ai înțeles textul citit?

Ce prepară bunica Arșaluis?

Care erau mirosurile copilăriei?

Când tăia bunicul Garabet baclavalele?

De unde era adus meșteșugul preparării cafelei?

Dublul

Se întâmplă destul de des să-mi aduc aminte acea senzație de la sfârșitul copilăriei când, urmând să spun o poezie la o serbare școlară, în clipa în care am ieșit în fața cortinei, mi-am dat seama că nu știam ce să spun, că uitasem nu numai titlul, ci chiar și despre ce era vorba. Clipa aceea dilatată, înspăimântătoare, a suspendării deasupra prăpastiei mi-o amintesc și, după aceea, căderea lentă, cu încetinitorul, în timp ce spuneam totuși ceva, fără să-mi dau seama ce, poate chiar textul poeziei uitate, dar fără să realizez, fără să particip sufletește sau intelectual, asistând doar cu uimire și înstrăinare la funcționarea în mintea mea a unui magnetofon care își derula benzile mecanic, impersonal, pe când eu, salvată fără a înceta să cad, urmăream în cădere, cu o ureche distrată și mirată puțin, ceea ce gura mea spune: neînțeles și inexplicabil. Căci dacă textul care-mi curgea în auzul abia atent era neînțeles, încordarea și atenția figurilor celor ce-l ascultau mi se păreau inexplicabile și, miraculos, mai țin minte și acum câteva fizionomii din primele rânduri pe care reușisem să le privesc cu o intensitate întipăritoare în memorie, ca și cum n-aș fi avut nimic comun nici cu glasul de pe scenă, nici cu atenția care îl urmărea a sălii, ca și cum eu însămi aș fi fost în afara întâmplării, intrigată doar și nedumerită puțin de ea. Mi se întâmplă destul de des să-mi aduc aminte acea senzație violentă de dedublare încercată pentru prima oară la sfârșitul copilăriei, pentru că destul de des mi se întâmplă să simt cum între mine, cel care privesc, și între mine, cel care sunt privit, se cascadează deodată, neînțeles și inexplicabil, prăpastia

acelei atenții colective așteptătoare, pe care descopăr cu spaimă că nu știu cu ce să o umplu. Și dacă spaima aceea nu reușește totuși să mă pulverizeze definitiv, este pentru că, de fiecare dată, se declanșează – așteptat ca o salvatoare, de nimeni dependentă, intervenție divină – glasul acela derulându-și impersonal adevărurile, primite cu aviditate și crezute pe cuvânt, pe care le ascult și eu, înțelegând greu, ca dintr-o mare depărtare. Și, așa cum peste toate sentimentele întâmplării de la serbarea școlară plutea curiozitatea legată de textul poeziei uitate pe care nu reușeam să-l descifrez în rostirea care mă salva, cel ce privește din mine fețele înnobilate de atenție ale celor care mă ascultă ar da orice să poată întreba – depășindu-și timiditatea și condiția de observator stânjenit – „ce spune? ce spune?”.

(Ana Blandiana)

Vocabular

aviditate – lăcomie
a se declanșa – a se porni
a derula – a desfășura
figură, -i – (aici) – persoană
înobilat, -ă, -ți, -e – distins, rafinat
a înstrăina – a face pe cineva să se îndepărteze de ceva
nedumerit, -ă, -ți, -e – care este mirat; nedumerit
a pulveriza – a face să dispară
timiditate – lipsă de curaj; sfială, jenă

Ai înțeles textul citit?

Explicați semnificația titlului.
Ce sentimente trăiește personajul?
Ați trăit vreodată asemenea emoții?

Prăsadele

Peste jumătate de ceas a zărit printre gard un căpșor tuns chilug. Ștregarul părea adormit din picioare. Îi urmărea grădina, observând copac după copac, și se părea că se pregătește să sară gardul. Tușind în pumn de câteva ori, ca să nu-l sperie, Onache, întins pe o coastă, să-l vadă mai bine, l-a întrebat:

– Ce-i, măi flăcăule?

Copilul, trezit din somn, a rupt-o la sănătoasa, dar Onache l-a strigat din urmă, l-a întors la locul unde era atunci când a început discuția.

– Ce fugi, bre, că doar nu te alungă nimeni?! Am întrebat doar – mi s-a părut că-ți place ceva în livăzuica asta a mea, așa încât mai-mai erai gata să sari gardul...

– Prăsadele, a zis oarecum vinovat băiețelul.

– Păi, da, am și câțiva prăsazi. Și, zici, ce-i cu prăsadele acelea?

– Apoi... că... s-au copt.

– Hai, nu mai spune!

În aceeași clipă Onache a simțit o miros dulce de prăsade coapte. A stat o jumătate de zi în livadă și abia acum a ajuns la el mirosul lor de mare sărbătoare. S-a ridicat în picioare, și-a scos pălăria și, îndreptându-și pașii după miros, a început din mers a dezdoi fundul pălăriei în așa fel, că să încapă cât mai multe.

Băiețelul înghițea noduri, tot mutându-se de pe un picior pe altul. Onache, făcându-i-se milă, a pornit spre el cu pălăria plină, deșertând-o peste gard, în dreptul poalei ridicate de copil. O singură prasadă a rămas între nuiielele gardului și, întrucât băiețelul ajunsese în celălalt capăt de sat, Onache a șters-o cu mâneca, a mușcat-o și tocmai atunci l-a luminat – păi, domnilor, i s-au copt prăsadele în grădină, și asta schimbă radical situația!

(după Ion Druță)

Vocabular

a deșerta – a goli de conținut

a dezdoi – a întinde, a face să revină în poziție dreaptă

a înghiți noduri – a suporta cu necaz o durere fără a putea spune nimic

livăzuică – livadă mică

poală – partea de jos a unor articole de vestimentație

a o rupe la sănătoasa – a fugi

ștrengar, -i – copil neastâmpărat; poznaș

a tunde chilug – a tunde (pe cineva) până la piele

Ai înțeles textul citit?

Cât timp s-a aflat Onache în livadă?
Ce a făcut Onache în cele din urmă?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Îți aduci aminte de copilăria noastră – care s-a dus ca să nu se mai întoarcă! – ce plăcută impresie ne făcea strigarea: coooovrigi! gogoșeeeele! Cum alergam toți, copii și bătrâni, și cei mai mari și cei mai mici; cu ce nerăbdare așteptam să-și pună plăcintarul jos tablaua din cap, și cât de iute i-o deșertam! (Constantin Negruzzi)

Amintirile vechi par mai vii decât cele recente. (Paulo Coelho)

Amintirile sunt asemenea cărților din biblioteca ta. Cauți câte una când nu ai nimic nou de citit. (Tudor Mușatescu)

Când nu mai ești copil, ai murit demult. (Constantin Brâncuși)

Copilăria nu este numai copilăria pe care am trăit-o într-adevăr, dar și totalitatea impresiilor despre ea care s-au format în adolescență și la maturitate. De aceea, copilăria pare lungă. Probabil fiecare perioadă a vieții este multiplicată datorită reflecțiilor despre ea în perioada următoare. (Cesare Pavese)

Copilăria este perioada numeroaselor întrebări, posibilități și consecințe. (Alfred Adler)

Citește mai mult!

O întâmplare tulburătoare din copilăria lui Constantin Brâncuși

În 1879, Constantin Brâncuși împlinise trei ani. Un incident din această epocă îi va furniza o semnificativă amintire. În acea toamnă, cu ocazia făcutului țuicii „la cazan”, văzând pe cei care degustă lichidul ca să vadă dacă procesul se desfășoară cum trebuie, Brâncuși își umple căușul palmelor cu țuică și bea pe nerăsuflăte. Firește, cade în somn aproape instantaneu. Când este observat, urmează panica și, spre disperarea mamei, copilul trece drept mort.

Spre seară, când tatăl, Radu, se întoarce de la vie însoțit de lăutari, vede de departe semnele disperate ale celor care-l așteaptă cu sufletul la gură. Petrecerea se transformă într-o jale și tatăl crede el însuși că fiul său e mort. Totuși, cineva găsește că e bine s-o cheme pe Baba Brândușa, doftoroaie și servitoare a Brâncușilor. Brândușa cercetează respirația copilului, apoi îi pune sub nas balebă de cal, pe care a adunat-o din preajmă. Copilul strănută și, în vreme ce e lăsat să doarmă mai departe, de bucurie, petrecerea cu lăutari continuă cu și mai multă forță. Numai că, pentru băiat, acesta nu e sfârșitul aventurii sale.

A doua zi, tatăl său Radu, când îl întâlnește prin livadă, îi spuse să adune niște nuiele și să i le aducă. Cu nuielele, tatăl, după ce-l așază cu capul în jos, își bate bine copilul ca să țină minte.

Și micul Brâncuși, în vreme ce simte usturimea loviturilor, are revelația că lumea poate fi privită și dintr-o altă perspectivă și că lucrurile din jur pot apărea răsturnate. Mai ales poziția soarelui, diferită de cea binecunoscută...

(după Alexandru Buican)

Părinții lui Brâncuși erau țărani, iar copilul lor nu a mers la școală pe vremea aceea. El se ocupa de păstorit, mai întâi pentru familia lui, apoi pentru alți oameni din Carpați. Atunci a învățat pentru prima dată să sculpeze în lemn, o artă populară în zonele rurale, unde se făceau linguri, piloni pentru pat și fațade de case. Stilul acestor ornamente va influența câteva dintre operele lui Brâncuși de mai târziu.

Când avea 9 ani, Brâncuși s-a dus la Târgu Jiu să caute de muncă. Mai întâi, a lucrat ca vopsitor, apoi a lucrat la un magazin alimentar în Slatina. El lucra încă în lemn, făcând proiecte elaborate, cum este acela al construcției unei viori. Aceste proiecte au atras atenția cuiva care l-a înscris la Școala de Arte din Craiova în 1894. Ca să poată studia, a fost nevoie ca Brâncuși să învețe singur să scrie și să citească.

Busuioc cel mare despre busuioc cel mic

Eram și eu ca toți băieții: cam neascultător, cam năzbâțios... Unele năzbâții erau mai mici, altele – mai mari, după cum se nimerea. Îmi plăcea, bunăoară, să smulg pene din coada curcanilor și să fac pe indianul, chiuind și fugărind orătăniile din curte. Sau să fac pe actorul de circ.

Odată m-am întors de la circ, unde văzusem un actor care învățea pe niște bețe vreo zece farfurii, și mi-am zis că aș putea face și eu așa ceva. Farfurii acasă aveam de-ajuns, iar bețele trebuia să le aleg și să le tai de prin grădină, dat fiindcă nu aveam răbdare – voiam să mă antrenez mai repede, ca atunci când se vor întoarce părinții de la lucru să le demonstrez ce poate băiatul lor –, am scos propteluțele din ghivecele cu flori.

Prima încercare, de, ca prima, a fost nereușită: farfuria, cam greluță, n-a vrut să se mențină în vârful bățului nici pe o clipă, nu mai zic de învățat. Mai întâi, s-a lăsat pe o coastă, ca pălăria pe capul unui vecin de-al nostru când se întorcea de la crăsmă, și a căzut pe podea făcându-se zdroburi. Nu m-am descurajat deloc – rândurile de farfurii din blidar erau destul de mari și, până în seară, aveam timp berechet să le încerc pe toate.

A doua, a treia, a patra au urmat calea celei dintâi, umplându-mi bucătăria de cioburi. Le-am măturat ca să nu-mi încurce și le-am turnat în căldarea de gunoi. La a cincea, mi-am amintit că cel de la circ nu le lăsa să cadă, ci le prindea. Ei bine, încă vreo două-trei nu le-am putut prinde, mai bine zis, reușeam să le apuc nițel de câte o margine, dar le scăpam imediat. În sfârșit, am prins una. Bucuros că progrez în noua meserie, am mai stricat vreo câteva...

Polițele din dulapul cu veselă s-au golit repede, dar mă consolam la gândul că saltimbancul de la circ o fi stricat multe farfurii înainte de-a reuși să le facă să se rotească pe băț și să zboare, învărtindu-se pe deasupra capului. Ale mele abia dacă făceau o învărtitură-două. Când mă pregăteam să trec la dulapul din salon, unde erau câteva vrafuri de farfurii pentru zile mari, am auzit portița. M-am uitat prin geam – venea mama. Eu n-o așteptam așa devreme, de aceea, în primele clipe, nici nu-mă dădeam seama ce ar trebui să fac: să rămân în casă și să răspund pentru cele făcute sau mai bine să mă retrag pe un timp din ochii ei? Am ales varianta a

două – m-am ascuns în tindă și, când mama a trecut în casă, eu m-am furișat încetișor, fără să mă vadă, și am șters-o de acasă...

M-am întors hăt târziu – am zăbovit înadins, căci îmi ziceam s-o fac pe mama să se îngrijoreze de lipsa mea și să uite de farfuria. Și-apoi, auzisem și eu de superstiția că noaptea nu se poate să-ți bați copiii, că se sperie și tresar prin somn. Și, de bună seamă, nu mi-au zis nimic, s-au făcut că dorm. Eu am trecut tiptil la bucătărie – îmi era foame grozav și mă gândeam că chiar de-au să mă bată pe urmă, să mă bată sătul.

Pe plită era ceva de mâncare. Uitând pe-o clipă de isprava de peste zi, am început să caut o farfurie ca să-mi torn borș sau lapte cu tăiței – nu mai țin minte ce era acolo. Când am dat cu ochii de dulapul cu veselă, gol, m-am speriat și m-am uitat instinctiv dacă nu se furișează mama spre mine cu vreun melesteu, ceva. Nu era nimeni. Am deschis dulapul, am căutat prin sertare – nimic. În toată bucătăria, nici urmă de farfurie. Abia atunci am observat pe un taburet ligheanul în care ne spălam seara picioarele și m-am mirat, de ce l-o fi adus la bucătărie? L-am luat să-l pun jos și am găsit alături un bilețel în care scria: „De azi înainte, asta va fi farfuria ta!” Am râs încetișor – am înțeles că sunt, într-un fel, iertat și că asta poate fi toată pedeapsa. E suportabilă, mi-am zis, și am început să înfulec direct din ceaun.

(după Aureliu Busuioc)

Ion Minulescu s-a născut în 6 ianuarie 1881, cu câteva zile înainte tatăl lui a murit, chiar în noaptea de Revelion.

În liceu a rămas corigent la română. Mama poetului afirmă: „Ce rușine am pățit atunci! [...] de nu mi-o mai venit să scot capul în lume.”

A fost bun prieten cu marele Constantin Brâncuși.

Hai să râdem împreună!

Taticule, ție ți s-a îndeplinit vreo dorință din copilărie?

- Sigur ca da! Toată lumea mă trăgea de par și visam să fiu chel...
- Și?
- Păi, am ajuns!

ANII DE ȘCOALĂ – UNIVERSUL MARILOR REVELAȚII

Motto:

Educația ne-a făcut ceea ce suntem.

(Claude Adrien Helvetius)

Doc

În dreptul școlii nr. 10 încetinesc pasul. Las trotuarul, sprijin fruntea de gardul de ștachetă și rămân să privesc printre scânduri în curtea școlii.

Iată școala în care am învățat din clasa întâi până în clasa a șaptea. Aici mi-i prima învățătoare, aici am învățat prima literă, aici mi-s prietenii de copilărie.

Totul a fost bine în școala aceasta pentru mine până în ziua când a apărut un nou director.

– Doc, tu de mâine treci în clasa a șaptea „G”, îmi spune doamna profesoară într-o zi.

– Eu?

– Da, Doc, îmi pare rău, dar altă ieșire nu-i.

Doamna profesoară desface brațele, apoi le lasă să-i cadă de-a lungul trupului.

– Dar de ce? strig eu și încep să tremur.

– Că trebuie... și nu treci numai tu, ci și Briceag, Potârniche, Ulei și alții... acuș îi citesc pe toți din listă!

Clasa, care mai zumzăia după recreația mare, se face deodată tăcută, toți devenim numai ochi și urechi. Și ne-nădușim. Șapte ani am învățat cu toții împreună, niciodată nu ne-am gândit că într-o zi va trebui să ne despărțim și acum, poftim, vorbele rostite de doamna profesoară ne sfâșie.

– Dar eu nu vreau să trec! sare Potârniche.

– Nici eu nu vreau să trec, sare Briceag.

– Nici eu nu vreau să trec, sare și Ulei.

Sar și ceilalți anunțați: sar ca scânteile, ard, se sting, și iar se aprind.

– Nici nu mai vin la școală! izbucnește în lacrimi una din fetele noastre, care a fost și ea înștiințată că va trece din clipa ceea în clasa paralelă. Nici nu știu care din ele.

Mai izbucnesc și alte fete în lacrimi, dar profesoara desface neputincioasă brațele.

– Scumpii mei, se apucă ea să ne explice, dar de data aceasta cu lacrimi în ochi, dragii mei, nici eu n-aș vrea să mă despart de voi. Îmi sunteți, cum știți, scumpi, ca niște fii și fiice, dar, credeți-mă, nu vă pot reține mai mult între pereții clasei acesteia. Este ordin.

– Dar noi n-o să ne supunem ordinului, strigă pentru toți Ulei.

Ulei e cel mai liniștit copil din clasa noastră, ba chiar îl poreclisem „mutul”, acum însă strigă cel mai tare.

– N-o să ne supunem, și nimeni n-o să ne facă nimic!

– Dragii mei, iar și iar încercă să ne potolească pe noi, cei nenorociți, scumpa noastră profesoară. Nu se mai poate face nimic. Vă spun doar, ordinul e semnat. Șapte elevi din clasa noastră trec în clasa a șaptea „G”.

– De ce, în ce scop? am început noi din nou să urlăm în cor.

Strigam noi, cei în cauză, dar poate mai tare decât toți strigau băieții și fetele care rămâneau să învețe mai departe în clasa doamnei profesoare. Niciodată n-am bănuțit că la nevoie clasa noastră poate fi atât de unită. Până în ziua aceea eu eram certat cu Andrieș, colegul meu de bancă. Ne certasem de la o radieră, ba chiar și ne încăierasem la bătaie. Fusesse cu o săptămână înaintea ordinului și încă nu ne împăcasem. Însă când Andrieș auzi că e vorba să ne despărțim, striga mai tare decât toți.

– De ce, Doc, să treci?

– Andrieș, v-am explicat doar, spunea profesoara, este ordin!

– Atunci treceți-mă și pe mine!

Până la urmă toată clasa pune piciorul în prag, strigă că nu vede de ce ar trebui să fie refăcute clasele a șaptea și ochii doamnei profesoare se umezesc, ne cuprinde pe rând pe fiecare și ne sărută, ne mângâie ca pe copiii ei.

– Dragii mei, scumpii mei... poate n-ar trebui să vă spun, dar și voi, cred, pricepeți în ce scop se face schimbarea asta... (...)

– Toți acești numiți mi-s dragi și silitori, așa i-am explicat și eu directorului, am luptat cu gândul acesta la consiliul pedagogic, ba chiar m-au susținut și alți pedagogi, dar, vai, dragii mei, n-a ieșit nimic. Directorul susține că elevii buni să fie în clase bune, iar elevii mai slabi – în clase mai slabe... Vrea din trei clase de a șaptea să facă două bune, exemplare, cu care s-ar putea mândri școala în fața oricărei comisii.

– Dar noi declarăm protest – niciunul din noi nu vine mâine la școală! sare întreaga clasă în picioare.

Am rămas să ședem în bănci, m-am uitat, doar noi, cei șapte. Unii aveau privirile încă pline de speranță, una din fete plângea, iar eu ședeam cu capul plecat. Simțeam că totul e în zadar, totu-i pierdut. Clasa însă se opunea.

– Nu venim și gata! Și ei sunt elevi buni, striga în continuare clasa. Buni, ca și noi! Și nu înțelegem de ce ar trebui să ne despărțim!

Scumpei noastre profesoare din nou i s-au umezit ochii.

– Dragii mei, nu se poate... vă sunt dirigintă din clasa întâi, vă cunosc foarte bine pe toți și vă înțeleg, dar nu se poate... Cuvântul directorului!

Și-atunci ușa se deschide brusc și în clasă apare figura înfocată a noului nostru director.

– Ia stați, ce se-ntâmplă aici?! dă dumnealui la o parte profesoara și se postează sprijinit cu brațele de masă. Care, aș vrea să-l văd, încalcă ordinul direcției?!

– Eu..., dădu Andrieș să se ridice, dar tot atunci fu lipit înapoi de bancă.

– Șezi! tună directorul. Și dacă mai răcnește unul, pe loc e eliminat din școală, pentru totdeauna!...

Strigătul a fost atât de tare și de tăios, încât chiar și doamnei profesoare i se tăie răsuflarea.

Directorul ne ținu trei-patru secunde sub privirea lui rece, apoi cu aceeași voce ordonă:

– Cei șapte să mi se scoale în picioare!...

Ne-am sculat.

– Sunt toți?

– Toți, confirmă doamna profesoară cu greu, dar directorul se apucă să ne numere.

– Unu, doi, patru, șapte. Așa. Luați cărțile și tot acuma să-mi treceți în clasa a șaptea „G”.

Am plâns în ziua aceea la școală.

Am plâns acasă.

Am plâns pe ascuns, am plâns deschis.

(Nicolae Esinencu)

Vocabular

a se năduși – a se sufoca

a răcni – a scoate strigăte puternice

a sfâșia – a produce durere

a urla – a stiga, a țipa

Ai înțeles textul citit?

Până când i-a fost bine lui Doc la școală?

De ce șapte elevi trebuiau transferați în altă clasă?

Cum se adresa diriginta elevilor?

De ce și altor colegi ai lui Doc le era atât de greu să se despartă?

Școala

Ochii lui neastâmpărați scânteiau sub genele negre.

– Cum să învățăm fără școală?

– Se poate fără școală. Vom veni în fiecare seară, vă vom lămuri materialul, veți învăța și la toamnă veți da examenele, căuta să ne convingă Negruță. Ne-am uitat cu nedumerire la băieții puțin mai răsăriți decât noi care voiau să ne învețe.

– Cum să ne învățați pe noi, dacă voi înșivă n-ați terminat școala? am protestat.

– N-aveți grijă, ceea ce trebuie să învățați voi, noi de acum știm, a zis studentul care venise cu Negruță.

– Da ce vă târguiți atâta, voi spuneți doar: vreți ori nu? a întrebat Negruță nerăbdător.

– De vrut – vrem, numai că nu știm...

– Fără niciun fel de „nu știm”, mi-a tăiat vorba Negruță. Mâine-seară începem.

Așa s-a început învățătura noastră în afară de școală. Dintre toți „învățătorii” noștri cel mai nerăbdător și mai iute era Negruță. De lămurit lămurea bine, dar când pornea, nu-l mai puteai opri.

– Vrei ca eu într-o seară să învăț ce ai învățat tu în câțiva ani? mă supăram eu.

El se oprea râzând.

– Nu se poate, măi Platoane, înțelegi, nu se poate una fără alta. Toate-s legate ca verigile într-un lanț.

– Ei, dacă-i așa, spune, ziceam îngăduitor.

Uneori la lecțiile noastre ședea și Handrabur, tăcut, pe un taburet, fără a lua parte. Negruță insista să învețe și el cu noi, dar dânsul răspundea mereu una și aceeași:

– Cartea nu-i pentru mine, eu sunt omul pământului. Mi-i drag s-ascult, dar dacă amestec... Și se ridica să plece.

– Nu, nu, șezi! Se speria Negruță.

– Lasă să învețe ei, dar capul meu e bătut cu altceva, zicea Handrabur rămânând locului. Și măcar că nu lua parte la învățătura noastră, știam că nu scapă niciun cuvânt din cele auzite. Și dacă învățătorii noștri ar fi fost mai arătoși, nu s-ar fi rușinat și n-ar fi stat atâta la îndoială.

Toamna am dat examenele și am trecut în clasa a șasea, iar în anul următor ne-am înscris la școala tehnică. A fost întâia sărbătoare adevărată din viața mea. Până atunci simțeam sărbătorile numai cu stomacul. Dar când am dat ultimul examen de admitere și când Nicolai Petrovici mi-a strâns mâna, spunându-mi că se bucură pentru mine, am crezut că înnebunesc de bucurie. În coridor mă aștepta Negruță cu ceilalți învățători ai mei. I-am îmbrățișat și am început

să mă învârtesc ca un zănatic. În seara aceea Ion cu Handrabur m-au petrecut la internatul studentesc...

Cei trei ani de școală au trecut pe nesimțite. După ei au urmat anii de institut și iată mă întorc acasă. În loc de trăistuța de tort la șold duc două geamantane pline cu cărți. Odată cu traista am aruncat și gândul de a acoperi bojdeuca noastră veche și dărâmată. Nu pentru aceea mă întorc acum acasă.

(după Ana Lupan)

Vocabular

îngăduitor – înțelegător, blând

zănatic, -ă, zănatici, -e – care și-a pierdut facultatea de a judeca normal

Ai înțeles textul citit?

- Ce a propus studentul Negruță?
- Cum era „învățătorul” Negruță?
- Unde a învățat eroul principal Platon?
- Cu ce se întoarce Platon acasă?

Ora de basme

Un sistem folosit de mine pentru a obține cea mai mare liniște și disciplină a fost ora de basme. Sâmbăta, se făcea bilanțul faptelor și bune și rele petrecute în clasă de-a lungul celor șase zile. Dacă cele rele erau în minoritate, le spuneam copiilor o poveste scurtă; iar dacă nu era trecută la răboj nicio faptă urâtă, le spuneam un basm lung de o oră. Asta, bineînțeles, cu voia de la mine, întrucât nu era prevăzut așa ceva în programa analitică. Dar eu îl iubeam nespus pe dascălul Creangă, marele nostru înaintaș, al cărui cirac tare aș fi dorit să fiu, și îi urmăam pilda de a spune povești și întâmplări cu haz copiilor, care așteptau ora de basme cu mare nerăbdare și bucurie!

Și această metodă n-a dat greș și nici nu va da vreodată, dacă acela care o folosește are darul povestirii, cu care te naști și nu se poate deprinde sau învăța din nicio carte de pedagogie.

Și mărturisesc cu toată sinceritatea că dacă în primul trimestru al anului nu mi s-au dat prea multe prilejuri de povestit, apoi, în celelalte două, le-am spus basme celor patruzeci de băieți ai mei, nu numai sâmbăta, ci și joia, ca supliment pentru „buna purtare și silință la învățătură”.

Fără îndoială că le făcea mare plăcere copiilor să asculte basme; dar și mai mare plăcere simțeam eu, cel care povesteam. Lasă că era liniște desăvârșită, de parcă n-ar fi fost nimeni în

clasă, dar chipurile lor în timpul povestirii mă umpleau de încântare. Dacă eu mă încruntam, la vreo replică a Zmeului-Zmeilor, se încruntau și ei după mine; dacă eu zâmbeam, când Făt-Frumos, biruitor, îi vorbea, plin de fericire, Ilenei-Cosânzenei, zâmbeau și ei; dacă râdeam eu, când rosteam vreun răspuns șugubăț de-al lui Păcală, ei izbucneau în hohote de veselie. Iar dacă, la vreo replică duiosă, mi se umezeau ochii, și ai lor erau scâlțați în lacrimi în aceeași clipă binecuvântată; iar când sfârșeam basmul, se auzea în clasă un oftat discret de ușurare și bucurie, că, în sfârșit, eroul lor drag izbândise! Pot spune, deci, că învățătura cu elevii mei mergea cât se poate de bine. Că mai avem cu câte unii, mai sărăcuți cu duhul, de furcă, e altceva. Așa, de exemplu, cu un elev slăbuț și palid m-am străduit ore întregi până să-l dezvăț să spună genul *masculin*, în loc de *masculin*; altul spunea, în loc de *Peneș Curcanul*, *Peneș și curcanul*. După cum, cei mai mulți elevi de atunci, și unii de astăzi chiar, nu pot spune, să-i pici cu ceară, altfel decât Artimetică, în loc de Aritmetică. În sfârșit, acestea sunt nostimadele ce se ivesc cu duiumul în decursul carierei unui dascăl.

(după Grigore Băjenaru)

Vocabular

a avea de furcă – a avea de luptat cu cineva (sau cu ceva)

cirac, -i – elev, discipol, ucenic

a deprinde – a-și însuși cunoștințe temeinice într-un domeniu

desăvârșit, -ă, -ți, -e – perfect; total; deplin

a izbândi – a învinge; a birui

a (se) încrunta – a lua o înfățișare supărată; a privi aspru

nostimadă, -e – lucru, întâmplare, glumă plină de haz

a pica cu ceară – orice ai face, pentru nimic în lume, cu niciun preț, nicidecum

șugubăț, -eață, șugubeți, -e – glumeț, hazliu, poznaș

Ai înțeles textul citit?

Ce sistem folosea profesorul pentru a obține cea mai mare liniște și disciplină?

Al cui exemplu de a spune povești urma profesorul?

Cum reacționau elevii la cele ascultate?

„Raptuhopalca”

A doua zi, cu geanta mare și groasă – „raptuhopalcă”, cum o mai numea stăpânul, – Ion Creangă intră în clasa întâi a școlii primare din Trei Ierarhi.

Băieții, ceva mai răsăriți decât copilul lui, s-au aliniat frumos pentru rugăciunea de dimineață. Atât timp cât s-a rugat Domnului, institutorul era serios și solemn, îndată ce rugăciunea s-a sfârșit și băieții s-au așezat în bănci, Creangă i-a întrebat jovial:

– Și când o să fiți cumiți, măi farmazonilor?

Era o întrebare des repetată, care vădea buna dispoziție a învățătorului, și băieții i-au răspuns în cor:

– La anul cu brânză!

– E bine, bre. E bine în burtă la mine, iar la voi...

– Un broscoi!

După ce s-au amuzat puțin, institutorul a început să le predea acele noțiuni pe care trebuiau să le însușească elevii la lecția respectivă. Avea o lecție despre tainele naturii și le vorbea simplu, în linii generale despre plantele tropicale. La urmă îi întrebă:

– Ați înțeles?

Drept răspuns se auziră niște mârâituri evazive.

– V-am povestit despre portocal. Iată, vă arăt un fruct al acestui copac. Creangă scoase din geantă o portocală mare și o ridică deasupra capului. Transmiteți de la unul la altul portocala, achipuiți-o și miroșiți-o...

Când portocala ajunsese iar la institutor, era murdară de cerneală, avea creștături mărunte de dinți pofticioși.

– Tii! Parcă a trecut prin clanțul unui ferestru!... Ați înțeles ce-i portocala?

– Da...

– Nu!...

– Numai oleacă am înțeles...

Creangă începu să curețe fructul de coajă și băieții urmăreau curioși cum se curăță o portocală de coajă, adulmecând cu nesaț aroma, care umpluse scunda odaie. Învățătorul a rupt apoi portocala în două, a desprins o felie și a dus-o la gură...

Băieții priveau lupește acest miracol, nu se mișcau, nu clipeau din gene, doar mărul lui Adam le alerga spasmodic: sus-jos, sus-jos...

Apoi Creangă cu „răptuhul” în mână, trecu printre rândurile de bănci. Și pe fiecare bancă lăsa câte un mic soare. Copiii priveau vrăjiți la minunea din față, dar nu îndrăzneau să ridice mâinile, până în momentul când învățătorul le-a spus:

– Curățiți portocalele, împărțiți-le frățește și mâncați-le!

Urmă un tămbălău scurt, înverșunat, după care în clasă, printre coji de portocală și ochi fericiți, se aciuia iarăși liniștea.

– Ei, acum ați înțeles ce este portocala?

– Am înțeles! strigară băieții.

Creangă se molipsi de bucuria lor copilărească și se văzu în Humulești alergând împreună cu o droaie de copii pe lângă părintele Ion, care îi botezase în glumă „mânjii popii” și care-i purta la sărbători prin casele sătenilor, înfruptându-i cu bucate alese... Ceva dulce și nostalgic se zvârcolea în inima tânărului institutor.

Ieși din clasă cu ferma hotărâre să înfrângă rezistența lui Pișcăreanu și să publice abecedarul „Metodă nouă de scriere și cetire”.

(după Ion Iachim)

Vocabular

a se aciua – (aici) a se stabili (temporar)

a achipui – (persoane, obiecte) a atinge ușor cu degetele (pentru a se convinge că există); a pipăi

a adulmeca – (aici) a miroși

a se amuza – a se distra

la anul cu brânză! – niciodată

clanț, -uri – cioc

crestătură, -uri – semn făcut prin tăiere; tăietură

droaie – mulțime mare de oameni

evaziv – (adesea adverbial) care exprimă o atitudine vagă, neprecisă; ocolit

farmazon, -i (fam.) – om șiret; viclean

ferestrău, -aie – unealtă cu o lamă dințată de oțel spre a tăia și prepara lemn

institutor, -i – (*înv.*) persoană care se ocupa de instruirea unui copil

înverșunat, -ă, -ți, -e – aprig; mare

joyial (adv.) – bine dispus, vesel, voios, glumeț, comunicativ

lupește – ca lupul, în felul lupului; cu lăcomie

mârâitură, -iri – geamăt continuu al câinilor

a se molipsi – a se lăsa influențat de cineva sau a influența pe cineva (în rău)

nesaț – lăcomie, poftă

scund, -ă, -zi, -e – de mică înălțime; jos

spasmodic (adv.) – convulsiv

tâmbălău – (fam.) zgomot, gălăgie

a se zvârcoli – a se zbate, a face mișcări spasmodice (de durere); a se zbuciuma; a se neliniști

Ai înțeles textul citit?

Despre ce le-a vorbit elevilor la lecție profesorul Creangă?

Cum arăta portocala când a ajuns iar la institutor?

Ce a pus profesorul pe banca fiecărui elev?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Scopul educației ar trebui să fie pregătirea unor oameni care să acționeze și să gândească independent și care, în același timp, să vadă în slujirea comunității realizarea supremă a vieții lor. (Albert Einstein)

Tot ceea ce n-avem de la naștere și de care avem nevoie când suntem mari, ne este dat prin educație. Această educație ne vine de la natură, de la oameni sau de la lucruri. (Jean Jacques Rousseau)

Educația este cea mai puternică armă pe care voi o puteți folosi pentru a schimba lumea. (Nelson Mandela)

Școala însemnează ordine și chibzuință de fiecare clipă. (Simion Mehedinți)

Școala trebuie să urmărească tot timpul că tânărul să părăsească băncile ei nu ca specialist, ci ca o personalitate armonioasă. (Albert Einstein)

Nu spun că școala nu e bună. E foarte bună. Cât timp te duci la școală ca să înveți ceva ce îți place și să folosești aceste lucruri în viață ca să obții ce vrei. (Pera Novacovici)

Școala îți dă uneori temelia casei și uneori numai învățătura cum nu se clădește o temelie. (Nicolae Iorga)

O școală care să corespundă perfect ținutei sale e o adevărată insituție pentru cultivarea omului. (John Amos Comenius)

Cel ce deschide o școală închide o temniță. (Victor Hugo)

Școala trebuie adaptată la copii și nu copiii adaptați școlilor. (Alexander Sutherland)

Citește mai mult!

Acest livădar grijuliu – învățătorul

Există numeroase legende despre crearea lumii. Cea mai înălțătoare e, precum se vede, aceea despre adevăratul creator, despre voinicul Făt-Frumos, care datorită energiei de nesecat a schimbat natura...

(...) La crearea tuturor bunurilor materiale și spirituale învățătorul, acest livădar grijuliu și neobosit, își aduce aportul zi de zi, știind în cele mai multe cazuri să înfrunte, ca să zic așa, rezistența materialului încă neprelucrat, să modeleze și să pună temelii personalității, a caracterelor.

Școala a devenit o a doua casă părintească pentru toți copiii, iar învățătorii sunt sfetnicii lor. Învățătorul e ca un livădar iscusit, care în afară de cunoștințe altoiește în sufletul tânărului lăstar dragoste de viață părintească și de Patrie, nestrămutată încredere în om.

E greu să crești o livadă, să înalți o clădire, dar e și mai greu să educi din copilul, care timid și nehotărât, pășește pragul școlii, un om adevărat, care-și va da osteneala să înalțe toate clădirile, să sădească toate livezile noastre de mâine, care va face ca visele noastre de astăzi să devină realitate.

Fiecare din noi poartă prin ani, luându-le de pe băncile școlii, calitățile sufletești ale învățătorilor iubiți, fiecare din noi le transmite ca pe-o ștafetă urmașilor. (...) Învățătorul e un exemplu nu numai pentru cei mici, dar și pentru cei mari. (...)

Primul învățător... Primul dascăl și vrăjitor, care ți-a descoperit lumea nebănuită a cărții, ți-a îndrumat primii pași, a avut răbdare să-ți asculte păsul și să-ți dea un sfat și o mână de ajutor atunci când se cerea cel mai mult. Într-un anumit sens, chipul primului învățător se apropie în memoria noastră plină de recunoștință de chipul părintelui.

(după Pavel Boțu)

La școală, dar nu rămânem acolo

Și, după atâta cultură generală, să știți că aș putea nici să nu mă mai duc la școală. Să vă las să treceți glonț pe lângă ea și să nu vă continuați viața la cinema. Sau să vă dau un anume certificat, din care să reiasă, clar, că sunteți mai deștepți decât, la un loc, un cal și-un fânțar. Toți dintr-o clasă. Că știți că răsare o stea doar atunci când n-are nor pe ea. Că ați primit nota zece la mare și ați ajuns cu lecția dincolo de ninsoare. Totuși, este o chichiță: toate astea le-ați învățat ca pe „Unde ești, Chimiță?”.

E nevoie de o cretă, de o tablă, de niște caiete și de cerneală, din care, dacă ți le aruncă cineva înainte, iese o școală. Iat-o: dacă vă uitați bine peste jucării, mașini, mingi și păpuși, se și văd două sau trei uși. Printre coarnele lungi de melci se mai zăresc încă douăzeci. Fiecare seamănă cu o carte. E ceva aparte. Trebuie să le deschizi și să le închizi tu singur pe toate.

În clasă, stau cumiți, copiii atenți și se fac premianți ori repetenți. Primii clipească din gene la tabla neagră, pe care sunt făcute fel de fel de desene. Ceilalți se uită mai pe îndelete la burete. Își aduc aminte că buretele acela l-au mai văzut pe undeva, așa că ei se gândesc la mare în continuare. Copii, aici o să aflați o mulțime de povești, de poezii frumoase despre munți, și terase și case. Totul e să ascultați tăcând și să vorbiți în gând. Când veți auzi un clopoțel, după un ceas, să știți că vi s-a dat drumul și la glas. Puteți da fuga, în curte, afară și acolo vă puteți juca. Ora este pentru învățat, iar recreația pentru uitat.

Dacă voi n-ați uita așa de repede cunoștințele folositoare, recreația cred c-ar fi de-o zi. Ce-ar mai fi? Dar iată, sună după zece minute și trebuie să alergați la locurile voastre foarte iute. Că urmează cine știe ce complicată socoteală cu cine știe care portocală.

Cu cât crește un om când se ridică în picioare? (Asta, să știți, se numește adunare.) Unde se duce agale ursul după ce nu găsește miere? (Asta, ei bine, se cheamă scădere.)

Și, tot așa, venind și plecând, învățând și uitând și iar învățând, o să vă pomeniți că știți pe dinafară școală după școală. Asta puteți s-o observați singuri, uitându-vă nu în alte părți, ci chiar în cărți.

Cărțile or să fie tot mai mari, iar pozele lor tot mai mici, întâi ca niște păpuși, apoi ca niște furnici.

Când nu veți mai vedea nicio poză în nicio carte, să știți că ați ajuns cu învățatul și cu uitatul foarte departe.

(după Marin Sorescu)

Ani de liceu (cântec)

Timp, încotro mergi?
Spre ce meleaguri noi, grăbit, alergi?
Cum poți într-o zi
Să schimbi în oameni mari niște copii?

Azi, în pod pitit
Stă ursulețul cârn,
Ieri, mult iubit.

Și, vrei ori nu vrei,
Anii de școală, văd,
Se duc și ei...

Refren:
Ani de liceu,
Cu emoții la română,
Scumpii ani de liceu,
Când la mate dai de greu,
Ani de liceu,
Când ții soarele în mână
Și te crezi legendar Prometeu...

Ani de liceu,
Când se-întâmplă o tragedie
Fiindcă el te-a zărit
La un film cu alt băiat,

*Ani de liceu,
Împletind cu poezie
Tot ce ai tu mai bun, mai curat...
Ani, ani de liceu.*

Timp, nu fi hain,
Să mai fim liceeni
Măcar puțin!
Nu goni grăbit
Anii de aur ce ne-ai dăruit.

Ani de liceu,
Cu prietenii pe viață,
Scumpii ani de liceu
Ți-i vei aminti mereu,
Ani de liceu,
Enigmatică prefață
La romanul ce e doar al meu...

Ani de liceu,
Când în recreația mare
Te ascunzi că să poți înc-o dată repeta,
Ani de liceu,
Când o oră un an îți pare
Fiindcă știi că te va asculta...

(Stela Enache)

Colegi de clasă...

În curtea fiecărei școli,
Ținându-se timid de mână,
În zi de toamnă liniștită,
Un pâlț de prichindei se-adună.

În ochii lor scîlpesc steluțe
De bucurii nemărginite
Și cine știe câte drumuri
De-aici prin lume sunt pornite?

Până mai ieri amici de joacă,
Îi vezi acum porniți de-acasă.
Vor trece ani, ei vor rămâne
Colegi de școală și de clasă.

Și vor avea și alți prieteni,
Și alți colegi, dar n-o să poată
Această minunată zi
S-o uite careva vreodată.

Iar peste vremi când se vor strânge,
Puțini sau mulți iar împreună,
Vor râde poate și vor plânge,
Și se vor ține iar de mână.

Ca și acum, în zi de toamnă,
În zi de mare sărbătoare,
Când stau ca puii ocrotiți
De prima lor învățătoare...

Am vrea, știu bine, uneori,
Să fim ca și odinioară,
Copii cumiți și pe o clipă,
Să ne vedem iar grămăjoară...

(Emilia Plugaru)

<http://www.povesti-pentru-copii.com/poezii-pentru-copii/colegi-de-clasa.html>

Elevul

Sunt vesel. Pentru mine începe o viață nouă, necunoscută. Cu școala mea e o poveste întreagă. Primele două clase gimnaziale le-am trecut, în particular, la Londra. A treia am dat-o la Geneva, unde ne-am mutat după aceea. A patra am isprăvit-o tot ca pregătit în particular – la București, iar a cincea și a șasea, la Paris.

În timpul învățaturii, m-a ajutat mama, iar la matematică, fiindcă nu se pricepea, mi-a luat preparatori când englezi, când francezi, după cum găsea. Pe la începutul verii, ne-am întors în țară, instalându-ne la Dimești; după câte am înțeles, pentru mai multă vreme.

Mama ar fi vrut să dau și clasa a VII-a tot în particular, și chiar îmi găsisese un preparator, dar tata s-a împotrivit. El susținea că-i mai bine să urmez la zi, să mă obișnuiesc și eu să trăiesc în lume, nu legat toată ziua de fustele mamei.

Din cauza asta părinții s-au certat. Câteva săptămâni nu și-au vorbit deloc. În cele din urmă, mama n-a avut încotro și a trebuit să se supună. Mai ales că, de rândul acesta, nici eu nu-i dădeam dreptate.

Câteodată mă apucă o neliniște ciudată. Cum o fi să urmezi la școală? Îmi închipui că trebuie să fie tare plăcut. În primul rând, te bucuri de libertate, în al doilea rând, îți faci prieteni câți vrei și, mai ales, te plimbi nesupravegheat pe unde ai poftă. E puțin lucru? Pentru mine astă-

vară era o sărbătoare când plecam în oraș singur de capul meu. În sfârșit, îmi trec prin minte o grămadă de lucruri.

După o oră și mai bine de tăcere, tata mă întreabă:

– Ți-e răcoare, Grigore?

– Nu.

Tăcem din nou, fiecare cu gândurile lui. (...)

Pe zi ce trece intrăm tot mai adânc în materiile programei, iar eu mă obișnuiesc din ce în ce cu colegii, aruncând unora punți pentru prietenie.

Profesorii mă cam dezamăgesc, poate din cauză că aș fi vrut mai mult de la ei. Aproape toți îți explică lecția, te ascultă, îți pun notă, și cu asta, basta...

Azi, în ora întâi, Popovici-Zecimalu îi scoate la tablă pe Tarzan și pe Rogvaiv. Tarzan nu se are bine cu matematica și nici nu se omoară cu învățătura. Dar e inteligent, vioi și... simpatic. Tot ce nu știe îi șoptește Rogvaiv și el prinde cu urechea ca un actor. Zecimalu, din fericire, nu prea aude, așa că lucrurile merg strună.

Rezultatul: Tarzan capătă nota 8, iar Rogvaiv, 6. Bună socoteală. În recreație îl întreb:

– De ce ți-a pus numai 6? Are ceva cu tine?

– Ce să aibă? Niciodată cocoșul meu n-a cântat pe gardul lui... răspunde Rogvaiv. Dar e bun și 6.

L-au poreclit Rogvaiv, pentru că niciodată nu poate să spună în ordine culorile spectrului solar. E un băiat potolit, nu se amestecă în discuții, fuge de certuri și bătăi. Când avem timp liber, se duce la bibliotecă și citește... Am auzit că e de la țară, fiul unei învățătoare văduve. Tatăl lui, învățător și el, a murit anul trecut, în campania din Bulgaria.

Chiar Tarzan recunoaște nedreptatea făcută colegului său:

– Zecimalu ne-a pus invers notele.

– Ba le-a pus bine, în conformitate cu obiceiul pământului, sare Magotu neîntrebat.

– De ce măi?

– Pentru că Rogvaiv e țăran cu păr pe limbă, n-are nici izmene pe el, iar tu ești odrasla primarului.

– Așa o fi, dar nu eu, ci babacul (tata) e vinovat.

– Mie mi-a pus 5 la chimie, fiindcă s-a constatat că n-am haine de gală, strigă Domisol din fundul clasei.

– Și mie... zice Țiganu, dar se întrerupe brusc: tocmai atunci intra domnul Iliuță, de română.

E cel mai de seamă dintre profesorii noștri. A scris chiar o carte despre *Romantismul în literatura română*, pe care am citit-o la biblioteca liceului. M-a impresionat mult și nu-mi vine a crede că pot să-l văd pe autor în carne și oase și să stau de vorbă cu el. Mulți colegi nici nu-și dau seama ce om mare este profesorul nostru.

Ne vorbește toată ora despre *Luceafărul* lui Eminescu. Îl ascult, furat de vraja elocinței, uitând de mine. Frazele îi ies din gură atât de cizelate, parcă le-ar citi aidoma într-o carte pe care nimeni n-o vede. Aflu atâtea lucruri noi, atâtea frumuseți în poemul eminescian, încât singur niciodată nu le-aș fi descoperit. Ah! Trebuie să învăț *Luceafărul* pe de rost.

Cu puțin înainte de a suna, Iliuță întreabă dacă are ceva vreo nedumerire.

– Eu, domnule profesor, ridică Aguridă mâna.

– Ia spune, ce este?

– Vă rog să mă iertați, dar nu înțeleg de ce marele poet, care era foarte meticulos, n-a îngrijit mai mult forma. El zice *Cobori în jos, luceafăr blând*... Nu e bine...

Clasa freamătă, se ridică un val de proteste. Ca și când ar spune: „Iată, se găsi genialul poet Aguridă să-l critice pe Eminescu!”

– Ba e foarte bine! se aud glasuri din toate părțile.

Profesorul Iliuță restabilește cu un gest liniștea.

– Nu e bine, repetă îndărătnic colegul nostru, pentru că a spune „cobori în jos” e un pleonasm, nu poți cobori „în sus”. Dacă zicea: cobori din cer, luceafăr blând, era altceva.

Clasa hohotește... Aguridă se enervează.

– Nu fac pe deșteptul, cum credeți, îmi place foarte mult *Luceafărul* și chiar o consider cea mai reușită poezie a lui Eminescu, dar ce, adică, n-am voie să relev o mică scădere?

Deși elevul s-a adresat clasei, totuși, îi răspunde profesorul:

– Ai voie, desigur, dar trebuie să știi că într-o operă genială imperfecțiunile nu se observă decât foarte greu, pentru că sunt acoperite de perfecțiune.

(după Mihail Drumeș)

Nacu și Tacu

Avem și doi clovni în clasă. Nacu și Tacu. Activitatea lor începe chiar din clipa când se aude sunetul la recreație și ține până se dă sunetul la clasă. Cine vrea – ascultă, cine nu – poate să iasă. Tacu, de obicei, ne informează despre cele mai trăsnite noutăți ale zilei, Nacu ne ridică buna dispoziție cu bancuri. Tacu începe: „Știți oare că...” Nacu: „Zâmbiți, vă rog!”

Eu aș zice că pe Tacu face să-l ascuți, el are un cap-enciclopedie, din care tot scoate sumedenie de noutăți din domeniul științelor. Adesea însă e greu să-l ascuți. Elevii sunt gălăgioși, unii îl întrerup, dând prioritate celui alt, lui Nacu, bancurilor lui proaste, alții pur și

simplu le cer amândurora să înceteze comicăriile, ca să se poată, în liniște, pregăti de lecția următoare. Și-i păcat. Tacu are obiceiul să nu repete noutățile sale. Le aruncă în aer, cum îi place lui să spună, doar pentru o singură dată. Le-ai prins – bine, nu – aleluia.

Suntem în pauză. Am scăpat de chimie și acum ne recreăm, care și cum.

Tacu și Nacu pe voci diferite își susțin concertul, dar elevii bâzâie ca într-un știubei. Personal, aș vrea să-l ascult pe Tacu, poate aduce vreo informație nouă în ceea ce privește zborul navei cosmice americane „Mariner” lansată spre Jupiter. Mai există oare și alte ființe umane în cosmos? Asta e ideea zborului, nu?

TACU: Știți oare că ... în capitala Republicii Moldova temperatura medie anuală este egală cu +9,1 grade?

NACU: Zâmbiți, vă rog! Știți ce-i aceea viteză cosmică? Viteza cu care fug eu când ies de la școală!

TACU: Știți oare că... suprafața Lacului care se numea comsomolist era de 36 de hectare?

NACU: Zâmbiți, vă rog! Profesorul: „De ce, elevule, te emoționezi așa? Te temi de întrebările mele?” Elevul: „Nu, mă tem de răspunsurile mele.”

TACU: Știți oare că... populația pământului numără 5,5 miliarde de oameni? Potrivit calculelor efectuate de specialiști în problemele demografice, populația planetei noastre crește cu 172 oameni pe minut, 250 mii pe zi și 90 de milioane pe an.

NACU: Zâmbiți, vă rog! Un țăran, după ce s-a jeluț poliției că i-a furat cineva pufoaica, se-ntoarce în sat, intră în casă și deodată începe să țipe: „Am găsit-o! Am găsit-o!” „Unde?” întreabă lumea curioasă. „Sub maiou!” „Dar unde era maioul?” „Pe mine!”

TACU: Știți oare că... albinele reușesc să zboare și în ținuturile arctice, și în deșert? Căldura excesivă sau gerul nu le prea incomodează? Cum de izbutesc astfel de performanțe? Răspunsul l-a găsit un cercetător american, care, după experimentele făcute, e de părere că albina anihilează excesul de căldură cu ajutorul unui mecanism foarte ingenios. Când sunt ținute la temperatura de 46 de grade Celsius, albinele secretă picături de nectar care se evaporă. Apariția unei picături de nectar pe acul albinei provoacă o răcire cu câteva grade a temperaturii corpului ei. După aceea ele înghit din nou nectarul și-l elimină iar, dacă temperatura se ridică, și tot așa...

NACU: Zâmbiți, vă rog!...

Și pentru prima dată cei din clasă izbucnesc în hohote, nu râd însă de cele spuse de Nacu, ci râd de altceva. Și anume... de apariția în clasă a unei femei cu un ceaunaș acoperit în mână.

Femeia s-a oprit în fața clasei, se uită buimăcită la cei ce hohotesc, elevii însă care se aflau afară n-o lasă mult pe gânduri, o împing în clasă, o înconjoară și-i iau ceaunul.

– Mâncăm sarmale! strigă mai tare decât toți Gondea și ridică ceaunul deasupra capului, încât nimeni nu poate să-l ajungă. Mâncăm sarmale! Mâncăm sarmale!

În câteva clipe totul se clarifică. E ziua lui Tăbăcitu. Mai să uităm. (...)

– Mamă, ți-am spus... scâncește rușinat Tăbăcitu.

– Dar ce mi-ai spus, puiule?

– Mamă, ți-am spus...

Lui Tăbăcitu îi este rușine că mama lui a adus în clasă... Ce mai, un ceaun cu sarmale încă n-a adus nimeni la școală! Oamenii aduc cutii cu bomboane, ciocolată, tort, mere, dar...

– Dar ce-am făcut rău, puiule? se tot miră mama lui Tăbăcitu.

– Și-apoi când ți-am spus eu, mamă, să vii?...

– D-apoi am vrut să aduc sărmăluțe calde, puiule...

– Taci, Tăbăciture, strigă mai tare decât toți Gondea. Nu te sfii! Ai o mamă genială! Strigă, se așază direct pe podele, pune ceaunul între picioare și se apucă să înfulece sarmale.

– Cum de-ndrăznești?! apare ca de sub pământ diriginta noastră, înșfacă ceaunașul de la Gondea.

Diriginta o descoperă pe mama lui Tăbăcitu.

– Dumneavoastră?! Ah, cât sunt de fericită că vă văd... Trece spre ea. Zău c-am să vă pup!

Și femeile se cuprind, se sărută.

– Vă așteptam la recreația mare! parcă s-ar dezvinovăți nu se știe de ce diriginta noastră.

– Știți, am vrut să le-aduc călduțe! parcă s-ar dezvinovăți și mama lui Tăbăcitu.

– Așa-i... și mie îmi plac călduțe, surâde diriginta. Nu știe unde să pună ceaunul ca să ia și ea o sarma, dar Gondea între timp își revine.

– Dați să-l țin eu, doamnă profesoară.

– Ba nu i-l dați, c-o să le mănânce pe toate! Strigă mulțimea.

Clopoțelul! Blestematul! Iar vrea să ne bage la lecții!

– Aoleu! Face diriginta și tot ea găsește soluția. Aliniați-vă, zice: vă dau la toți câte o sarma și ne despărțim... Doc, da' tu ce aștepti?

– Eu am mâncat deja...

– Nu vrei să-l sărbătorim pe Tăbăcitu?

– Am spus: am mâncat.

– Stai nițel... Se zice că la chimie n-ai vrut să ștergi tabla!

Tot ce mă leagă de școala asta mă enervează, îmi ridică sângele la cap.

N-am șters-o și nici n-am s-o șterg! declar.

– Oprește-te, oprește-te... caută să mă potolească diriginta. Te-ai și pornit de-acum... Iei sarmaua? Hai, că toți au luat!

– Am spus c-am mâncat!... Dați-i lui dom' profesor! Arăt, nu știu de ce, spre profesorul de științe sociale, care tocmai intră pe ușă.

– Că bine zici, sare diriginta noastră și-i vâără și domnului profesor o sarma în mână. Numai una a rămas, domnule profesor, mă iertați!

– Și ce să fac cu dânsa? se întreabă surâzând domnul profesor.

– Azi l-am sărbătorit pe Tăbăcitu, e ziua lui de naștere.

– Da? Și eu ce să fac, zic, cu sarmaua?

– Mânca-ți-o! îl îndeamnă o fată.

– Mânca-ți-o! strigă clasa în cor.

– Credeți că face?

– Face! Face! scandează clasa.

Domnul profesor aruncă sarmaua în gură, și nu-i sarmaua.

(după Nicolae Esinencu)

- până la sfârșitul anilor 1800, doar oamenii înstăriți mergeau la școală?
- peste 14 miliarde de creioane sunt produse anual, în întreaga lume?
- în medie, un singur creion poate fi ascuțit de 17 ori și scrie până la 45.000 de cuvinte?
- creioanele pot scrie și în spațiu, în apă sau cu susul în jos?
- guma de șters a fost adăugată creioanelor, începând cu anul 1858?
- înainte de apărarea guma de șters, oamenii utilizau miezul de pâine ca să șteargă urmele de creion?
- 2.4% dintre copiii din întreaga lume suferă de Didaskaleinophobia? Aceasta reprezintă teama de a merge la școală.
- în fiecare an, în întreaga lume, peste 78.8 milioane de copii, adolescenți și adulți se înscriu la școală?
- copiii japonezi nu sunt însoțiți de părinți în prima zi de școală? Se așteaptă ca aceștia să meargă singuri. De asemenea, aceștia mereu își aduc mâncare de acasă, frumos ambalată. Este deja un obicei pentru bunici să cumpere geanta de școală a copiilor, numită *randoseru*.

<http://kidsout.ro/editoriale/stiati-ca/stiati-ca-scoala-jurul-lumii/>

De la data la care începe școala, la metodele de predare, vârsta la care copiii intră la școală și așa mai departe, diferențele sunt mari.

- În Germania, copiii primesc în prima zi de școală un cornet care poate fi plin cu dulciuri, gustărele, cărți sau mici daruri. Aceștia pot deschide cornetul doar la școală. Când intră la școală, copiii din Germania nu trebuie să știe să scrie, dar trebuie să știe să țină corect în mână un instrument de scris. Nivelul elevului este stabilit nu doar pe baza dezvoltării sale psihice, ci și al abilităților sociale.
- În Olanda, copiii merg la școală după ce împlinesc patru ani. În primii ani de școală însă, micuții doar se familiarizează cu un program, se joacă și socializează. Școala „adevărată” o încep când împlinesc șase ani.
- În Polonia, copiii poartă uniforme, de regulă formate din pantaloni albaștri sau fuste, în cazul fetelor.
- Școlile din Finlanda sunt considerate ca fiind cele mai bune din lume. Copiii desfășoară multe activități practice și nu iau note până în clasa a treia. Până în clasa a XII-a nu există evaluări naționale sau testări și nu se confruntă cu presiune din partea profesorilor din moment ce rezultatele școlare nu pot fi comparate.
- În Franța, copiii învață într-un sistem de învățământ care și-a căpătat faima că fiind extrem de rigid și foarte strict.
- În Elveția, copiii se bucură de o pauză de masă de două ore. La prânz, părinții vin să îi ia pe copii de la școală și merg acasă pentru a lua împreună masa.

<http://www.anidescoala.ro/divertisment/stiati-ca/altele/curiozitati-despre-prima-zi-de-scoala-intreaga-lume/>

Hai să râdem împreună!

Mama vorbește cu Bulă:

- Fiule, ți-am cumpărat manualele pentru școală, au fost scumpe, așa că ai grijă de ele!
- Bine mamă, nici nu mă ating de ele!

Se întoarce copilul de la prima zi de școală și le spune părinților:

- Gata! La școală nu mă mai duc!

Părinții întreabă:

- De ce?

La care copilul răspunde:

- De scris nu știu! De citit nu știu! De vorbit, știu, dar nu-ți dau voie să vorbești!

Profa către Bulă:

- Măi, Bulă, puturosule, cum poți dormi la mine la oră!?
- Cu greu! Dar dac-ați vorbi în șoaptă...

La ora de gramatică, se analizează propoziția „Iată, vaca are coadă”. Cum analizează Bulă:

– Iată este subiect pentru că este scris cu literă mare și este început de propoziție. Vaca este atribut pentru că așa îi zice mama fiicei ei. Are este conjuncție pentru că leagă cuvântul vacă de coadă. Coadă este predicat pentru că se mișcă.

- De ce a rămas celebru Napoleon? întreabă profesoara.
- Fiindcă avea o memorie formidabilă, răspunde elevul.
- Poți fi mai clar?
- Da. Pe statuia sa scrie: „Pentru memoria lui Napoleon”.

- Alo, Vladimir?
- Da.
- Ți amintești ce ne-a dat ieri la matematică?
- Câte un 3.

- Câte continente sunt? întreabă profesorul.
- Cinci.
- Numără-mi-le!
- 1, 2, 3, 4, 5.

- Tată, mi-ai făcut problemele la matematică?
- Da.
- Bine. Dă-mi caietul să le controlez.

– Ți-am citit lucrarea de control. Foarte bună, dar e identică cu cea a colegului tău de bancă. Ce concluzie să trag de aici? întreabă profesorul.

– Că și a lui e foarte bună.

Elevul ambițios este elevul care pentru examen știe de nota patru, primește însă nota opt, dar se miră de ce nu a primit note zece.

- Cum se desparte în silabe cuvântul sesiune?
- Res-tan-țe!

Începe sesiunea de iarnă. Te duci la examene sperând că te vor ajuta colegii. Coincidență: și ei se gândeau la același lucru.

Rebusistică: cuvânt din 8 litere, 3 vocale, 5 consoane și 2 „nebuni”.
Răspuns: dragoste

- Domnule profesor, când folosim cuvântul „et cetera”?

– Atunci când vrem ca lumea să creadă că știm mai mult decât spunem!

La școală profesoara întreabă pe fiecare cum ar fi școala ideală!

– Maria, tu ce zici?

– Eu cred ca avem deja o școală ideală!

– Foarte frumos, Maria, dar tu Mihai?

– Păi, nu ar strica niște manuale noi, o recreație mai lungă și mâncarea de la cantină mai bună.

– Bravo Mihai!

– Și tu, Bulă, ce crezi? Cum ar trebui să fie școala ideală?

– Bulă, foarte iritat: Închisă, doamnă! Închisă!

– Eu nu vorbesc prea mult, zise profesorul de limba română către elevul Ionescu. Când fac cu degetul așa, înseamnă că te rog să vii la tablă.

– Nici eu nu vorbesc mult, domnule profesor, eu când dau din cap înseamnă că nu vin.

Profesorul întreabă clasa:

– Dacă aveți un dolar și-i mai cereți unul tatălui vostru, câți dolari aveți?

Bulă ridică mâna. Profesorul îl lasă să răspundă, iar acesta zice:

– Un dolar.

– Nu știi matematică! zice profesorul dezamăgit.

– Nici dumneavoastră nu-l știți pe tata!

Tata, ce se întâmplă cu un fotbalist atunci când nu mai vede bine? întreabă Ionuț.

– Devine arbitru, răspunde tatăl.

Elevii sunt întrebați la școală ce meserie ar prefera.

Ionel:

– Eu mă fac doctor.

Gigel:

– Eu mă fac inginer.

Bula:

– Eu mă fac hacker.

– Dar de ce mai Bulă? întreabă învățătoarea.

– Am auzit că de la anul viitor catalogul va fi publicat online. Si daca eu n-am fost premiant, cel puțin, copiii mei vor fi!

Profesoara:

– Bulă, cum se numesc persoanele care continuă să vorbească altora, deși e clar că în cele din urmă nu mai sunt interesate de discuție?

Bulă:

– Se numesc profesori, doamnă.

ADOLESCENȚA – LABIRINT AL CUNOAȘTERII

Motto:

*Adolescența este un izvor ce se strecoară în toate
crăpăturile pământului.
(Victoria Morozan)*

Scrisoare către Făt-Frumos

Am crezut că într-o zi buzduganul va lovi în ușa mea și am să ies să te îmbrățișez. Aș fi vrut să-ți revăd calul alb. Mi-ai promis că-l voi călări cândva... Și acum, când în sfârșit aș fi putut... Ne-ai lăsat să rătăcim printre faruri de mașini... Mi-ai spus că trebuie să creștem mari și să luptăm cu toți zmeii din lume, dar nimeni nu mai vrea să lupte, Făt-Frumos. Oamenii nu au timp să mai fie viteji... unii dintre ei spun că viața e o luptă, dar foarte rar aud pe cineva care să fie sigur că a câștigat sau a pierdut. Mi-ai promis că o să mă înveți ce e onoarea, Făt-Frumos, dar oamenii nu prea folosesc acest cuvânt. Nici în reclame nu l-am prea auzit... foarte rar prin filme, dar mereu se găsește câte unul care spune că ești un prost dacă ai onoare. Ai plecat și nu m-ai lămurit...

În fiecare seară, mulți dintre noi ajungem în același loc, Făt-Frumos, niște case mici... iar eu știu sigur că am fost în castelul tău când eram mic. Mi-ai spus că nu pot sta mult, pentru că venea zmeul și trebuia să te lupti cu el...

Am fi putut fi singurii, Făt-Frumos... Mi-ai promis că nu vor fi două nopți în care să dorm în același loc, Făt-Frumos... că o să zburăm peste munți călare pe caii noștri albi și vom călători în același timp cu stelele și unde vom vedea o luminiță cât de mică acolo vom coborî și vom înnopta... M-am gândit că s-ar putea să nu pot zbura, Făt-Frumos, dar eram sigur că voi călători... Ai spus că trebuie să facem ocolul pământului și să răspândim Binele în lume, dar nu mi-ai explicat ce înseamnă Binele... Nu ai apucat. Tu știi cât se ceartă oamenii pe chestia asta cu Binele? Mă enervezi, Făt-Frumos, pentru că ești iresponsabil... Vreau să fac tot ce făceai tu și să trăiesc cum trăiai tu, Făt-Frumos, și să-i învăț și pe alții. Prietenii mei trebuiau să mă ajute, nu, Făt-Frumos? Trebuia să plecăm împreună la drum... Iar eu trebuia să știu să-i găsesc și să-i aleg, nu, Făt-Frumos? Ei bine, află că sunt singur, Făt-Frumos. Și tu nu ești aici...

Ar fi trebuit să fii aici, lașule, să ne înveți să luptăm, să ne vorbești despre onoare și prietenie, să ne povestești despre sacrificiu. Ar fi trebuit să rămâi aici ca să te poți apăra, Făt-Frumos, pentru că eu nu o pot face în locul tău, pentru că nu m-ai învățat, Făt-Frumos... Ai plecat ca un laș, Făt-Frumos, și nu ne-ai învățat nimic.

(...) Te urăsc, Făt-Frumos, te urăsc în numele tuturor calculatoarelor din lume. Tastez numele tău și mii de pagini îmi vorbesc despre tine... Și tu nu ești nicăieri, Făt-Frumos... Și nici

măcar Zmeul nu mai e printre noi... Așa aș fi fost sigur că ai existat. Ai plecat, Făt-Frumos, și ai luat cu tine și Binele, și Răul. Te urăsc, Făt-Frumos! Te urăsc!

(după Tudor Chirilă)

Vocabular

buzdugan, -e – măciucă scurtă de fier, folosită în vechime ca armă de luptă sau ca semn al puterii domnești

laș, -ă, -i, -e – om lipsit de curaj și de sentimentul onoarei; fricos

Ai înțeles textul citit?

Ce a promis Făt-Frumos?

De ce este considerat Făt-Frumos laș?

Despre singurătate

Adolescent fiind, nu e nevoie să plece ai tăi de acasă ca să-ți vezi de-ale tale. „Aventurile” printre obiecte, răscolitul cămărilor și dulapurilor nu te mai amuză. *Singurătate* – acum un cuvânt cu alt conținut. Niciodată nu ești mai singur ca în adolescență. Și niciodată singurătatea nu e mai impunătoare și în același timp mai umilitoare, niciodată nu e atât de contradictorie ca atunci. Poate din cauza asta orice adolescent își caută cu atâta înverșunare o pereche, agățându-se de oricine îi iese în cale, îndrăgostindu-se de ideea de jumătate, de ideea de a fi îndrăgostit, iubindu-se în celălalt, mereu, pe sine: avar-generos.

O, nu, singurătatea, la vârsta asta, nu-i o treabă ușoară. Să stabilești, iarăși și iarăși, un nou raport cu tine. Gândești fără să te fixezi pe ceva – gândire flotantă, reverie și coșmarerie (de la *coșmar* – n.n.) amestecate, stări imprevizibile, opuse și simultane. Gândești doar privind... (...)

15 ani. Ai colegi noi, niciun prieten, niciun dușman, nicio ființă care să ți se opună, care să te scoată din sărite, care să te facă să fii în afara ta. Nu știi ce e dragostea, dar te gândești mereu la asta. Ești singură și de-o trufie înfiorătoare. N-ai nevoie de nimeni. Cum te privești din oglindă, seriozitatea ta te intimidează. O faptură inaccesibilă, rece. Stai între cărți. Mama și tata sunt ultimele ființe care ar putea să priceapă ce se întâmplă cu tine. N-ai chef să vorbești cu ei. Fratele tău e un țănc nesuferit care nu știe decât să se zbenguie toată ziua, să se joace ca descreieratul. Asculți în neștire *Simfonia fantastică* a lui Berlioz. Ții un jurnal și n-ai ce să scrii acolo. Niște chestii foarte abstracte, peste care planează o caraghioasă megalomanie (...). Ai vrea să dansezi, dar nu știi cum, ai vrea să iubești, dar n-ai pe cine, ai vrea să vorbești cu cineva, dar n-ai ce spune. Ești vehement și paralizat. Irascibil și neprihănit. (...) Mentea tânjește și ea după

ceva. Plângi fără motiv în timp ce ronțai la un colț de pâine ca și cum ai roade mucava, până ce maxilarul se încleștează. Până ce totul devine o absolută încleștare. (...)

Singurătatea – soră bună cu vidul, singurătatea netrebnică în care licăre dulce prostia, singurătate trufașă care te face să te simți nemuritor (și mort, totodată), singurătate meschină, de inadapdat (inadapdat la tine însuși).

(după Simona Popescu)

Vocabular

irascibil, -ă, -i, -e – care se supără, se înfurie ușor

a se încleșta – a se strânge puternic, ca un clește

meschin, -ă, -i, -e – preocupat de interese mărunte; mic la suflet, egoist

mucava – carton gros întrebuințat la legatul cărților, la confecționarea cutiilor, ambalajelor etc.

neprihănit, -ă, -i, -e – care este fără păcat, fără vină, pur, curat, imaculat

netrebnic, -ă, -i, -e – nefolositor, inutil

a plana – a pluti în aer

a ronțai – a mânca sfărâmând între dinți puțin câte puțin dintr-un aliment tare, crocant, producând un zgomot caracteristic

a tânji – a se afla într-o stare de slăbiciune fizică, a fi bolnăvicios

vehement (adv.) – violent, aprig

Ai înțeles textul citit?

Ce nu te mai amuză fiind adolescent?

Ce caută orice adolescent cu înverșunare?

Scrisoare către liceeni

Citiți. Citiți mult. Citiți tot ce vă pică în mână. Nu-i mai ascultați doar pe profesori. Citiți orice, fără discernământ. Nimic nu mai e important ca lectura, acum. Apoi, căutați-vă între voi. Vedeți care citiți aceleași lucruri și înhăitați-vă. Numai în haite de oameni deștepți veți reuși. Singuri, veți fi mâncați; zece însă s-ar putea să reușiți. Gândiți-vă de pe acum să-i înlocuiți. Timpul lor trebuie să se termine. Trebuie să-i dominați...

Nu vă dușmăniți profesorii. Sunt oameni amărâți, din ale căror drame puteți învăța. Își dau priceperea pe un salariu de nimic și vă învață carte. Nu vă bateți joc de ei. Au muncit, și nu e vina lor că părinții voștri s-au descurcat mai bine. N-aveți niciun drept să-i disprețuiți. Nu le sunteți superiori. Bani părinților voștri nu vă reprezintă...

Nu alergați după bani cu orice preț. Bani trebuie să vă fie doar un mijloc, nu scop. Scopul vostru trebuie să fie cunoașterea. Cu cât veți ști mai multe, cu atât veți fi mai înalți. Orice

carte citită, orice lecție învățată se va așeza sub voi și vă va ridica deasupra celorlalți. Veți domina cu mintea. Nu e nimic mai frumos decât asta. (...)

Sunteți tineri. Nu vă gândiți că sunteți slabi. Puterea voastră stă în curățenie. Sunteți curați, n-au apucat să vă murdărească— dar dacă dintre voi nu se vor ridica luptătorii, vă vor împroșca cu noroiul străzilor pe care nu le-au reparat. Fiecare picătură de noroi înseamnă banii care n-au ajuns pe strada aceea. Trebuie să schimbați aceasta. Care e calea? Să citiți. Literatura universală vă va învăța să deosebiți Binele de Rău – Balzac, Stendhal, Dumas, Dostoievski, Dickens, Tolstoi, Goethe, toți deosebesc Binele de Rău. (...) Binele puteți fi voi. Și cu cât veți fi mai mulți buni, cu atât veți sufoca răul. Nu e imposibil. Dați scrisoarea aceasta mai departe. Deveniți buni, mai buni, cei mai buni și răspândiți-vă precum lăcustele.

(după Tudor Chirilă)

Vocabular

a disprețui – a desconsidera; a nu lua în seamă

a împroșca – a stropi

a se înhăita – a se întovărăși

Ai înțeles textul citit?

Ce-i îndeamnă autorul pe liceeni?

În ce constă puterea tinerilor?

Adolescenți pe mare

Această mare e acoperită de adolescenți
care învață mersul pe valuri, în picioare,
mai rezemându-se cu brațul de curenți,
mai sprijinindu-se de-o rază țepănă, de soare.

Eu stau pe plaja-ntinsă tăiată-n unghi perfect

și îi contemplan ca la o debarcare

o flotă infinită de yole. Și aștept

un pas greșit să văd, sau o alunecare

măcar pân' la genunchi în valul diafan

sunând sub lenta lor înaintare.

Dar ei sunt zvelți și calmi, și simultan

au și deprins să meargă pe valuri, în picioare.

(Nichita Stănescu)

Vocabular

a contempla – a privi îndelung, meditativ, cu admirație și emoție
curent, -ți – mișcare a apei în direcția pantei; curs
diafan, -ă, -i, -e – transparent, străveziu

Ai înțeles textul citit?

Care este mesajul poeziei?
Ce sentimente ți-a provocat lectura textului?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Adolescența este timpul în care luăm universul prea în serios. (Mihai Ralea)
Un adolescent este întotdeauna prea obosit pentru a spăla vasele, dar niciodată prea ostentiv pentru a vorbi la telefon.
Adolescența este singurul timp când înveți ceva. (Marcel Proust)
Geniul este o lungă adolescență. (Martha Bibescu)
Adolescența este ultima perioadă din viață când ești fericit cu adevărat că ești căutat la telefon. (Fran Lebowitz)
Tinerețea este fericită de ceea ce are viitor. (Nicolae Gogol)
Cea mai mare bogăție a tinereții este speranța fără margini și entuziasmul. (Rabindranath Tagore)
Fără îndoială că, pentru a înțelege tinerețea, trebuie ca și tu să rămâi tânăr. (Honoré de Balzac)
Tinerețea este basmul cel mai frumos al Universului trăit în toată ființa umană. Tinerețea este sufletul și sufletul este tinerețea. Tinerețea este Vedetot, Simtetot, Audetot. (Gheorghe Vodă)

Citește mai mult!

Sfaturi pentru fiul meu

– Fiule, nu confunda în viață gloata mărunților cu mulțimea sublimă. Gloata este o adunare numerică întâmplătoare și incoerentă și opinia ei este mai totdeauna greșită. Dacă mulți îți spun: Nu intra în mare, bate vântul, apa e rece, nu crede și încearcă. Aproape sigur apa e

caldă. Aruncă-te în valuri, alții se vor dezbrăca și vor veni după tine. Din aceștia din urmă se alcătuiește mulțimea, adică acea familie uriașă de oameni sensibili la exemplu.

– Ferește-te de a îmbrățișa idei paradoxale spre a fi interesant în cerc îngust. Cultivă filosofia pe care o simți adevărată.

– Filosofii pot să greșească, masele niciodată, drumul pe care îl aleg conduși de cei ieșiți din mijlocul lor și care sperie pe timizi e cel mai bun. Nu poți fi mare decât pe acest fluviu maiestuos.

– Muzica lui Beethoven e o muzică de mase, pe care cred de altfel că o înțeleg și leii, și vulturii. (...)

– Nu căuta să fii genial. Nici nu știm ce e geniul, abuzăm de acest cuvânt. Trebuie să treacă adesea sute de ani pentru ca o operă, supraviețuind, să ateste că autorul ei a fost un geniu. Ar fi absurd să te sinucizi fiindcă nu poți fi Aristotel sau Shakespeare. (...)

– Nu putem forța natura, putem totuși s-o punem în valoare. Demostene, luând pietricele în gură, și-a vindecat bătăia. Orice om prin studiu poate descoperi în el puteri nebănuite. Omenirea se corectează ținând stânci în gură.

– Reprimă-ți invidia față de omul excepțional, învață să-l înțelegi și să-l prețuiești. Un Bach n-ar fi nimic fără iubitorii de muzică, cultivatorii operelor mari pot să atingă măreția.

– Nu încerca, mai ales dacă te vei ridica cu mult deasupra comunului, să înlături dușmăniile pe care le vei stârni, făcând pe placul fiecăruia, umilindu-te înaintea adversarilor: e o trudă zădarnică, deoarece mediocrii te urăsc nu fiindcă i-ai contrazis, ci pentru că i-ai întrecut.

– Să nu cauți a fi prieten cu toată lumea fiindcă lucrul e imposibil și vei ajunge să te anulezi cu desăvârșire potrivit-te fiecăruia.

– Nici nu știm bine ce este și cine este un prieten în vreme ce știm ce iubesc cei mulți. Fii sociabil și de bună-credință și vei descoperi oameni cu inima caldă.

– Nu vorbi de tine. Oamenii detestă nu valorile, ci infatuarea, și nimic nu este mai plictisitor decât un individ care înlătură din convorbire tot ce nu e despre el.

– Iubește animalele. Nimic nu e mai măreț decât să vezi cum o ființă inferioară se înalță spre noi cu ochi plini de expresie omenească. Popoarele care aruncă cu pietre în câini stau jos pe scara umanității.

– A voi, mai ales în tinerețe să fii desăvârșit în orice societate, este contra firii. Să nu fii niciodată vulgar în gânduri. Restul trebuie lăsat în voia întâmplării. (...)

– Ești cult nu prin ceea ce ai citit, ci prin ceea ce ai avut tăria să nu citești. Cu prea multe cărți faci o librărie, iar nu bibliotecă.

(după George Călinescu)

Amprenta

Fă ceva bun în viața ta, nu doar pentru tine și cei apropiați, ci pentru lumea în care trăiești. Lasă o amprentă, o urmă a existenței tale, una cu care să se poată mândri copiii și nepoții tăi. Supraviețuiește prin fapte, prin realizări. (...)

Țintește sus și departe, încearcă să scrii o pagină, un rând sau măcar o frază în istoria meseriei sau a țării tale. Renunță la falsa modestie, aici e tocmai cazul când ambițiile sunt sănătoase. „A fi în rând cu lumea” e o cerință care îi convine lumii, dar nu-ți convine ție; acesta e un îndemn rural, care te plafonează. Constantin Noica făcuse o constatare cât se poate de pertinentă în acest sens: „Oamenii nu vor decât să joci un rol, tu trebuie să vrei să scrii o piesă.”

Meditează de pe acum: Ce va fi notat pe piatra ta funerară? Cine și ce ai fost, ce ai produs, ce ai schimbat? Când tu vei trece, ce va rămâne în amintirea ta?

Fiind în viață, ești ceea ce gândești, după moarte însă, vei fi ceea ce vor gândi alții despre tine. Ce vor gândi?

(după Dorian Furtună)

PRIETENIA – REFUGIU AL SPERANȚEI

Motto:

*Dacă există o fericire pe pământ,
aceasta este prietenia.*

(Mircea Eliade)

Un prieten

Prietenul meu Marcu e înalt, uscat, cu ochii mari și bulbucați, părul creț, mâinile lungi, picioarele lungi. Stă în banca din fund și citește romane franțuzești. Băieții îl cred prost și îi spun, din pricina lungimii nasului, „Țândărică”; iar pentru că e evreu, îl mai strigă și „Marcălă”. Marcu nu se supără nici de o poreclă, nici de cealaltă. Vine în fiecare dimineață cu romanul în ghiozdan și-l citește liniștit, în fund. Dacă e zgomot, se încruntă și citește. Dacă băieții sar pe bănci, își îndeasă degetele în urechi și citește. Dacă luptele se dau chiar în banca lui, se mută în altă bancă și citește.

Citește romanul.

Citește și când profesorii se găsesc în clasă. Atunci își reazemă cartea de spinarea colegului din față. Citește și când explică profesorii, pentru că Marcu crede că profesorii sunt, fără excepție, nerozi, iar explicațiile lor vătămătoare unui creier sănătos. Îi spune câteodată vreun vecin:

– Marcule, e aproape de tine.

Adică sunt ascultați vecinii lui de catalog. Marcu își ridică necăjit de pe carte ochii bulbucați. Se interesează de lecția din ziua aceea. Cere câteodată și lămuriri. Dacă poate să-l „ducă” pe profesor, nu se dă în lături. Numai să nu-l țină mult timp la lecție, pentru că romanul trebuie citit. Când, însă, se așteaptă să-l asculte la chimie, nu se tulbură. Știe că în orice caz va lua „insuficient”.

– Ionescu Corneliu, Ionescu Stelian, Mălureanu Marcu...

Un băiat îl înghiontește:

– Ieși, Marcule, că te-a strigat.

Și Marcu se oprește lângă tablă, cu mâinile încrucișate. Când îi vine rândul și Toivinovici îl întreabă, răspunde liniștit:

– Nu știu, domnule.

– Dar prepararea în industrie a acidului sulfuric o știi?

– Nu știu, domnule.

Toivinovici întreabă pe primii doi, care au „tocit” toată săptămâna.

Le turuie gura și umplu tabla cu formule.

- Destul, Marcu, poți să-mi scrii formula dezvoltată a acidului pentafosforic?
- Nu știu, domnule.
- La loc, Marcu.

Se întoarse zâmbind, izbindu-se cu mâinile lungi de pupitre.

În bancă, se supără pe vecini:

- De ce mi-ați închis cartea?

Odată l-a prins Noisil citind în timpul orei. Explica fazele războiului de o sută de ani și se plimba de la un capăt la altul al clasei. Îl zărește pe Marcu citind cu patimă volumul I din *Roșu și negru*, pe care i-l împrumutasem eu. Fără veste, îi pune mâna pe umăr.

– Nu se face lectură la ora de istorie. Știi ce-am spus până acum? Marcu nu știa nimic, și Noisil îl elimină pe trei zile.

- Cartea s-o dăruieți bibliotecii liceului, hotărî Noisil, adresându-se cestorului.

Iar eu îmi aminteam cu durere că era cartea mea.

Când a venit Marcu iar la școală, ne-a mărturisit că cei de acasă n-au aflat nimic, pentru că el pleca dimineața cu ghiozdanul și citea romane în Cișmigiu până auzea sunând fabricile.

– Să-i dea Dumnezeu sănătate lui Noisil, că numai datorită lui am putut sfârși *Les Misérables*.

La teze copiază. Scoate cartea sau fițuicile, sau îi suflă vecinul. Pare calm și nu se gândește la cele ce s-ar întâmpla de va avea nenorocul să-l prindă. Profesorii îl cred neghiob și incult. Când iese la tablă, se înroșește și spune banalități sau se bâlbâie, sau nu spune nimic. Lucrul acesta a silit pe băieți să-l clasifice drept un iremediabil prost. Unii, mai cu scrupule în clasificări, se întrebă cum, după atâta lectură, nu poate Marcu scoate ceva mai mult la lecție decât bâlbâiala lui ignorantă sau tăcerea și mai ignorantă.

- Pentru că disprețuiește școala și profesorii, strig eu, luându-i apărarea.

Pentru că știu că Marcu, când nu mai e silit să-și spună lecția, vorbește foarte frumos și foarte original. Ne-am făcut prieteni când ne-am întors într-o seară de la liceu împreună. Eu osândeam romanul lui Margueritte *La garçonne*, iar el îi luă apărarea.

Îl știam până atunci cum îl știau și ceilalți. Dar mi-am dat repede seama că mă înșelasem. Am început să ne împrumutăm cărți. El era entuziasmat de Balzac și m-a convertit și pe mine. Citeam numai Balzac, tot ce ne cădea în mână. Ajunseserăm erudiți în *Comedia umană* și ne întreceam unul pe altul în cunoașterea personajelor, amănuntelor și curiozităților balzaciene. Când epuizam stocul, porneam prin librării și prin anticariate să ni-l împrumutăm.

(după Mircea Eliade)

Vocabular

bulbucă, -ă, -i, e (despre ochi) – larg deschis; holbat

cestor, -i – șeful clasei

a osândi – a critica, a judeca, a dezaproba

a rezema – a așeza astfel încât să fie susținut de ceva

Ai înțeles textul citit?

Ce face Marcu la școală?

Ce atitudine au colegii față de Marcu?

Cum credeți că este Marcu în realitate?

Un număr de telefon

Martin venea din America. Dar venea aducând cu el boarea celeilalte lumi.

Un prieten la care trăgea de obicei m-a sunat să-mi spună la ce număr de mobil puteam să-l găsesc imediat după sosirea lui la București.

– O clipă, i-am spus, să-mi iau o hârtie să notez.

– Nu-i nevoie, mi-a răspuns atunci, e simplu de tot: 0722MARTIN.

Amicul îmi dăduse cu un asemenea firesc numărul acesta straniu, încât mi-a fost rușine să îl întreb în ce „sistem” urma să operez ca să-l pot forma. Ia uite, mi-am zis, nici nu știam că poți avea numere de mobil formate dintr-un prefix numeric urmat de litere! În aceeași seară, înainte de a adormi, am încercat să-mi imaginez cum voi forma eu a doua zi numărul 0722MARTIN... Dar cum, mă întrebam recapitulându-mi, înainte de a intra în somn, claviatura mobilului meu, cum s-o fi făcând trecerea pe ecran de la cifre la litere?

A doua zi, amicul care-mi dăduse numărul m-a telefonat să-mi spună că Martin sosise și că mă ruga să-l sun. Am format repede 0722.

Și a început chinul. Acum urma să formeze MARTIN. Simțeam din ce în ce mai precis că în joc era mai mult decât persoana mea sau că, prin persoana mea și prin inteligența cu care ea fusese dotată, se desfășura o înfruntare între epoci, popoare și civilizații. Simțeam că, prin prietenul meu Martin, plecat în urmă cu ani și ani din țară și revenit acum pentru sărbătorirea a 40 de ani de la terminarea facultății, poporul american mă supunea unui test. Acum, Gabriel iubitule, mi-am zis, acum chiar că vin americanii! Acum să te văd! Formează o dată 0722MARTIN!

Înfrânt, mi-am sunat prietenul care-mi dăduse numărul. „Stai o clipă, este chiar Martin lângă mine.” Rușinat, l-am rugat să-mi explice cum formează ei, americanii, pe ecranul

mobilului, alături de 0722 – „Martin”. „Iubitule, e nespus de simplu. Apeși pe tastele pe care se află *m, a, r, t, i* și cifrele care apar pe ecran reprezintă numele meu. De ce să ținem minte, și eu, și tu, atâtea cifre? Ingenios, nu? Hai să încercăm, vrei? Aștept să mă suni.” Și a închis.

(după Gabriel Liiceanu)

Vocabular

boare – adiere plăcută de vânt
înfruntare, -ări – conflict, ciocnire

Ai înțeles textul citit?

Cu ce scop a revenit Martin din America?
De ce era uimit și îngândurat naratorul?

Marele merit al lui Eminescu

Este un mare merit al lui Eminescu, un adevărat noroc pentru literatură, că eminentul poet l-a descoperit pe Creangă. L-a intuit pe meșterul fabulei artistice și l-a îndemnat să scrie. O astfel de întâmplare era pe deplin posibilă, pentru că Eminescu în multele lui peregrinări avusese prilejul nu o dată să întâlnească oameni sfătoși, să asculte cântece și povești, să înregistreze în caiete mărgăritare ale creației populare. El își dădea seama că în fața lui a răsărit un uriaș, o figură neobișnuită. Și s-a legat între ei o prietenie durabilă, gingașă, când fiecare are ce spune și se caută unul pe altul. Cu toată deosebirea în ce privește erudiția intelectuală, esența lor artistică are aceleași origini.

(George Meniuc)

Vocabular

eminent, -ă, -ți, -e – excepțional, remarcabil, superior
peregrinare, -ări – călătorie lungă prin locuri îndepărtate
prilej, -uri – ocazie
sfătos, -oasă, -oși, -oase – căruia îi place să povestească; care vorbește cu înțelepciune, care este bun povățuitor; vorbăreț

Ai înțeles textul citit?

În ce a constat marele merit al lui Eminescu?
De ce și-a dat seama Ion Creangă?
Cu ce îi plăcea lui Mihai Eminescu să se ocupe în multele lui peregrinări?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

- O prietenie care durează o viață întreagă este pentru mine un miracol. (Mircea Eliade)*
Un prieten este un dar pe care ți-l faci singur. (Robert Louis Stevenson)
Prieten este acela care ghicește întotdeauna când ai nevoie de el. (Jules Renard)
Prieten adevărat e acel care nu numai că te ține de mână, dar ajunge la sufletul tău. (Gabriel G. Marquez)
A avea în viață un prieten – deja e mult, a avea doi – foarte mult, trei – aproape imposibil. (Henry Brooks Adams)
Din doi prieteni unul este întotdeauna robul celuilalt, deși deseori nici unul nu recunoaște. (Mihail Lermontov)
Fiecare vrea să aibă un prieten, dar nimeni nu vrea să fie prieten. (Alphonse Jean Karr)
Adevărata prietenie nu ia naștere dintr-odată și nu se uzează niciodată. (Iulia Hasdeu)
Prieten este acela care ghicește întotdeauna când ai nevoie de el. (Jules Renard)
Sunt prieteni pentru nevoie, prieteni de nevoie și prieteni în afară de orice nevoie – cei puțini! (Nicolae Iorga)
Prietenia îndoiește bucuriile și înjumătățește necazurile. (Francis Bacon)
Esența prieteniei adevărate este îngăduința față de micile greșeli ale cuiva. (David Storey)
Nu rupe firul unei prietenii, căci, chiar dacă îl legi din nou, nodul rămâne. (Octavian Paler)
Prietenia e singurul antidot pentru ură și singura garanție pentru pace. (Buddha)
Una dintre cele mai frumoase calități ale unei prietenii adevărate este să înțelegi și să fii înțeles. (Seneca)
Prieteniiile condiționate de suferințe comune sunt cele mai gingașe și mai rezistente. (Tudor Arghezi)
Un prieten este o persoană cu care pot fi sincer. În fața lui pot gândi cu voce tare. (Ralph Waldo Emerso)
Un prieten este cineva care te cunoaște așa cum ești, înțelege ce ai fost, acceptă ce ai devenit și, cu blândețe, te lasă să crești în continuare. (William Shakespeare)
Prietenii sunt rude pe care ți le faci pentru tine. (Eustache Deschamps)
Să-ți tratezi prietenul de azi ca și cum mâine ți-ar deveni dușman și dușmanul de azi ca și când mâine ți-ar deveni prieten. Este o bună politică. (Ileana Vulpescu)

Vrei să citești mai mult?

Prima scrisoare

Bădie Mihai,

Ai plecat și mata din Ieși, lăsând în sufletul meu multă scârbă și amărălă. Să dea Dumnezeu să fie mai bine pe acolo, dar nu cred. (...) Dar, iartă și mata, căci o prietenie care ne-a legat așa de strâns nu poate să fie ruptă fără de ciudă din partea aceluia care rămâne singur. Această epistolă ți-o scriu în cerdacul unde de atâtea ori am stat împreună, unde mata, uitându-te pe cerul plin cu minunății, îmi povesteai atâtea lucruri frumoase... frumoase... Dar coșcogeamite om ca mine, gândindu-se la acele vremuri, a început să plângă... Bădie Mihai, nu pot să uit acele nopți albe când hoinăream prin Ciric și Aroneanu, fără pic de gânduri rele, dar din dragostea cea mare pentru Ieșul nostru uitat și părăsit de toți. Și dimineața când ne întorceam la cuiabar, blagosloviți de aghiazma cea fără de prihană și atât de iertătoare a Tincăi, care ne primea cu alai, parcă cine știe ce nelegiuire am făcut și noi. Ți-aș scrie mai multșor, însă a venit Enăchescu și trebuie să plec cu dânsul la tipografie.

Cu toată dragostea,

Ionică

Ieși, 1877, decembre

A doua scrisoare

Bădie Mihai,

Ce-i cu Bucureștiul, de ai uitat cu totul Ieșul nostru cel oropsit și plin de jidani? O fi musai viață burlăcească pe acolo, dar nu se cade să ne uiți prea de tot. Veronica a fost azi pe la mine și mi-a spus că și cu dânsa faci ca și cu mine. De ce? Ce rău ți-am făcut noi?! De Crăciun te așteptăm să vii. Tinka a pregătit de toate și mai ales „sarmalele”, care ție îți plăceau foarte mult. Eu am început, de, ca prostul, să scriu, dragă Doamne, o comedie. Când voi isprăvi-o, nu știi. Atâta știi, că subiectul e copiat, așa cum prea bine știi că pot copia, e luat din viața de mahala, unde stau de când am părăsit Humuleștii. M-am întâlnit cu fratele Conta. La Ieși ninge frumos de astă-noapte, încât s-a făcut drum de sanie. Ciricul e mai frumos acum. Vino, frate Mihai, vino, căci fără tine sunt străin.

Te sărut pe frunte,

Ion Creangă

A treia scrisoare

Bădie Mihai,

Slavă Domnului c-am primit vești de la tine! Eu te credeam mort și mă luam de dor cu amintirile, când erați în jurul meu, tu, Augură, cel blestemat, Conta și alții... De ce lași pe Veronica să se zbuclume? Te-am așteptat de Crăciun să vii, dar... beșteleu, feșteleu, că nu pot striga văleu, și cuvântul s-a dus, ca fumul în sus, și de venit n-ai mai venit... Dar noi, adică Ienăchescu, Răceanu și alți mușterii pentru mâncărică și băuturistică bună, am tras un bairam de cel turcesc, cu vin grecesc de la Amira. Apoi ne-am dus cu sania afară din oraș, și acolo pune-te din nou masă! A doua zi la fel; de-abia a treia zi ne-am zburătăcit, ca vrăbiile, fiecare pe la vatra lui. Acum stau lângă horn cu pisicile mele și mai pun rânduială în cele însemnări. Tu, te cerți cu politicienii prin Timpul; ce-ai pățit de te-ai făcut așa războinic?

Sănătate și voie bună,

Ionică

Mari prietenii literare... La ce ne referim spunând asta? Ne referim la faptul că în timp au fost legate prietenii între mari personalități.

Mihai Eminescu și Ion Creangă. În 1975, Ion Creangă și Mihai Eminescu se întâlnesc. Ion Creangă avea 38 de ani, iar Mihai Eminescu 25 de ani. Primul era gânditor, contemplativ și melancolic, în timp ce al doilea avea o fire mai deschisă și îi plăcea să facă haz de necaz. Cei doi se împrietenesc, iar Eminescu este cel care îl îndeamnă să-și aștearnă „gândurile” pe hârtie. Firește, prima persoană care aude „Amintiri din copilărie” de Ion Creangă este Mihai Eminescu.

Ion Luca Caragiale și Mihai Eminescu. Ion Luca Caragiale și Mihai Eminescu s-au cunoscut în anul 1875. Au lucrat timp de mai mulți ani în redacția ziarului „Timpul”. Ion Luca Caragiale spune despre Eminescu: „Era o frumusețe. O figură clasică, încadrată de niște plete mari, negre: o frunte înaltă și senină, niște ochi mari la aceste ferestre ale sufletului se vedea că cineva este înăuntru; un zâmbet blând și adânc melancolic. Avea aerul unui Sfânt tânăr coborât dintr-o icoană.”

Ioan Slavici și Mihai Eminescu. Ioan Slavici și Mihai Eminescu s-au cunoscut pe când erau studenți la Viena, în iarna anului 1869, unde urmau studiile universitare. Slavici spunea: „(...) Nu era zi în care să nu ne întâlnim și toate orele libere le petreceam împreună. În urma sfaturilor lui am învățat să citesc românește (...). Deoarece eu nu eram în stare să scriu corect, Eminescu îmi copia manuscrisele cu multă discreție și le trimitea la Convorbiri literare.”

Triumful talentului

Au fost odată-ntr-o școală de provincie doi buni camarazi – Niță Ghițescu și Ghiță Nițescu. Amândoi erau potriviți la-nvățătură și la purtare. Niță însă se deosebea, și nu numai de Ghiță, dar chiar de toți copiii ceilalți, prin talentul lui la scris, de care se minuna cu drept cuvânt toata lumea. În anul al patrulea de școală primară, Niță ajunsese să scrie așa de frumos, încât, adesea, puse alături, caietul lui ai fi zis că este modelul de caligrafie tipărit, iar modelul de caligrafie, scris de mână; pe câtă vreme, Ghiță scria cum nu se poate mai urât; pe lângă că-i era mâna dreapta șubredă, fiindcă-i degeraseră degetele de mic, n-avea băiatul nici apucătură din ochi la lucru de piguleală. Așa isprăvind clasele primare, s-au despărțit cei doi buni camarazi, ca să meargă fiecare după norocul lui. Ghiță s-a dus la țară pe lângă tatăl-său, care era negustor cu dare de mână; iar Niță, copil sărman, a apucat spre Capitală, ascultând de sfatul dascălului său:

– Fătul meu, tu părinți n-ai, carte multă nu ți-e dat să-nveți, că nu prea ești deștept, slugă nu te poți face, că ești cam leneș... Ți-a dat și ție Dumnezeu un dar: ai icoană la scris; ție cu condeiul ți-e dat să te hrănești. Du-te la București, acolo ai să intri copist în vreo cancelarie și-n cet-încet, cum te știi ca n-ai purtări rele, cu vremea, ai să-naintezi.

Niță a ajuns în Capitală și s-a pus să-și caute de lucru. A făcut cunoștință ba cu unul, ba cu altul, recomandându-și talentul și căpătând din toate părțile complimente și dovezi de admirație. Dar afara de acestea, n-a reușit deocamdată să capete nimic mai mult. Niță nu și-a pierdut speranța și bine a făcut, căci iată că-ntr-o seară o cunoștință i-a spus:

– Mâine-dimineață, la ceasurile unsprezece, să te afli la Ministerul de Interne: se ține concurs pentru trei posturi de copist; desigur, ai să capeți unul.

Se-nțelege că Niță s-a prezentat la timp. Concurenții, în număr de vreo treizeci, au fost introduși într-o sală mare; aici, în fața comisiei, compusă din directorul ministerului ca președinte, subdirectorul ca vicepreședinte și trei șefi de birou ca membri, li s-a dictat de către unul dintre aceștia cu glas tare timp de cinci-șase minute. Apoi domnul președinte a zis:

– Destul! acum fiecare să-și iscălească proba.

Deși dictarea mersese cam prea iute, Niță s-a uitat lung pe foaia lui, înainte de a o iscăli, a zâmbit mulțumit de sine, apoi a iscălit și a înmănat-o cu mult respect unui domn membru, care a strâns toate probele. Peste două zile s-a dat rezultatul concursului... Numele Niță Ghițescu nu figura între cele trei numiri.

– Și ce frumos scrisesem, domnule! a zis Niță, mâhnit, cunoștinței sale.

– Un tânăr nu trebuie să despere de la întâia încercare, i-a răspuns cunoștința; mai sunt încă șapte ministere; or să se mai ivească locuri.

Într-adevăr, peste câteva luni se ivesc două locuri la alt minister. Niță nu lipsește a se prezenta. Și iar mulțime de concurenți, iar comisie, iar dictare, iar formalitățile obișnuite, și a doua zi iar nu se află printre cele două numiri numele Niță Ghițescu.

– Si ce frumos scrisesem, domnule! zise Niță cunoștinței lui.

– Răbdare, tânărule! n-a intrat vremea-n sac; o să-ți vină și rândul dumitale; mai sunt șase ministere; au să se mai ivească locuri. A trecut câtva timp, și iată că s-au ivit câteva locuri la al treilea minister. Același rezultat pentru domnul Niță Ghițescu. Firește însă că, oricât i-ar fi crescut mâhnirea, Niță n-avea de ce să despere: mai erau încă cinci ministere; trebuie să se mai ivească locuri. Și s-au ivit, pe rând, locuri încă la patru ministere, și s-au ținut concursuri, și

domnul Niță Ghițescu a luat parte la fiecare concurs, și, după fiecare rezultat de concurs, concurentul nostru a zis, din ce în ce mai mâhnit:

– Și ce frumos scrisesem, domnule!

Și cunoștința lui i-a răspuns:

– Nu dispera, tânărule! a mai rămas încă un minister, tocmai acela unde se cere cu dinadinsul caligrafie pentru acte și documente; trebuie să se ivească acolo vreun loc. Parcă a prorocit cunoștința lui Niță: n-a trecut o săptămână și iată că s-a publicat concurs pentru un post de perfect caligraf la acel ultim minister. S-a pus domnul Niță pe brânci, în așteptarea concursului, să-și facă mâna, exersând în fiecare zi, pe hârtie velină, la fel de fel de scriituri – engleze, italice, gotice, batarde, ronde, majuscule, minuscule, în fel de fel de mărimi, de la doi centimetri până la un milimetru, și cu și fără transparent. Era acuma gata...Dar, în ajunul concursului, se-ntâmplă, cum se-ntâmplă în orice poveste, să se-ntâlnească – cu cine? cu o veche a lui cunoștință, cu bunul său camarad de odinioară, cu Ghiță Nițescu, băiatul cu degetele degerate.

– Ghiță!

– Niță!

Și din vorbă-n vorbă, află Niță că tata lui Ghiță, după ce a scăpătat, a murit, că Ghiță a venit la București cu o scrisoare de recomandare către ministrul la ministerul căruia se ține mâine concursul, că ministrul l-a primit foarte bine și i-a spus că a doua zi, la ceasul fix, să se prezinte la minister să ia parte negreșit la concurs.

– Tu? la concursul de mâine? a zis pufnind de râs domnul Niță.

– Da, eu... La concursul de mâine? Ei! Da...la concursul de mâine.

– Da tu știi pentru ce loc e concurs, Ghiță?

– Nu.

– Pentru un loc de perfect caligraf, amice Ghițică!

– Apoi, dacă mi-a ordonat ministrul să merg... se poate?

– Apoi, mă prezint și eu, Ghiță.

– Bine, prezintă-te și tu.

– Cu mine! la caligrafie, Ghițică?

– Cu tine la caligrafie...

– Bine.

Cu așa ton a pronunțat Niță acest bine, încât Ghiță, după câteva momente de gândire tăcută, i-a zis:

– Niță...eu am venit la București cu câteva părăluțe... tu zici ca ești tinichea de tot... Eu... dacă vrei tu...

– Ce să vreau?

– Eu ți-aș da ție trei-patru poli... să...

– Să ce?

– Să mă lași, să nu vii la concurs...

– Eu!?

– Eu tot am recomandare...

– Să poftești la concurs cu recomandarea dumitale!

Dar iată că în acest moment se apropie cineva de cei doi prieteni – este cunoștința lui Niță.

– Domnule Ghițescu, aș avea să-ți spun ceva...

Niță lăsă pe Ghiță la o parte.

– Domnule Ghițescu, bucură-te; ai scăpat de concursuri prin ministere; ți-am găsit un loc la o litografie, un loc plătit mult mai bine ca unul de copist și în care poți să-ți faci un mai frumos viitor. Primești?

– Primesc...

Dar un moment...

Și Niță, după ce a gândit o clipă foarte adânc, face la dreapta-mprejur și se-ntoarce lângă Ghiță.

– Ghiță, tu vrei să-mi dai trei-patru poli, să nu mă prezint la concurs... Eu am o combinație mai bună și pentru tine, și pentru mine...

– Care?

– Din contra, să ne prezentăm amândoi la concurs; tu ai recomandație, eu caligrafie: să iscălesc eu cu numele tău proba mea, și tu să iscălești proba ta cu numele meu...

– Ei! dacă ai vrea...

– Vreau.

– Pe onoarea ta?

– Pe onoarea mea! Să-mi dai cinci poli.

– Îți dau.

Niță ia hârtia de o sută, o pune-n buzunar, și cei doi camarazi se despart, amândoi foarte mulțumiți, dându-și întâlnire pe a doua zi la minister, fix la unsprezece. A doua zi, printr-o întâmplare neexplicabilă, nu s-au prezentat la concursul de perfect caligraf decît doi candidați: firește, erau vechii camarazi. Niță s-a purtat foarte galant; în timp ce mîna degerată a camaradului său tremura de emoție pe hârtia ministerială, Niță, cu toată siguranța, făcea pe coala lui adevărate *tours de force*. Au isprăvit, și-au semnat probele, după învoiala din ajun, fiecare cu numele celuilalt. Ieșind de la concurs, în sala de așteptare, Ghiță a mulțumit cu efuziune camaradului său, iar acesta i-a zis:

– Numai doi am fost: recomandație ai, caligrafie ai, slava Domnului! să fie cât de ai dracului, pe cine o să numească? N-apucă să termine vorba Niță, și ușa se deschise.

– Rezultatul concursului! strigă solemn președintele comisiei. S-au prezentat doi concurenți: domnul Niță Ghițescu și Ghiță Nițescu. A reușit domnul...

– Domnul? întrebare într-un glas cei doi concurenți.

– Domnul Niță Ghițescu!

– Dați-mi voie, domnule director, zise Niță atins, pe când Ghiță nu știa ce să creadă: trebuie să fie o greșeală! poate n-ați văzut bine probele!

– Cum! întrebă aspru directorul, președintele comisiei.

– Slavă Domnului! adăugă Niță... ne cunoaștem... Trebuie să fie nu Niță Ghițescu, ci Ghiță Nițescu.

– Domnule! nu-ți permit să fii rău-crescut! mă-nțelegi? Am zis bine: a reușit Niță Ghițescu.

Dar domnul Niță Ghițescu nu s-a lăsat biruit de asprimea domnului președinte al comisiei; foarte obraznic, a strigat și mai tare:

– Nu se poate, domnule director! V-ați înșelat! Uitați-vă la probe!

Tonul cu care a zis „uitați-vă la probe!” a făcut un efect straniu asupra superiorului: i-a impus, parcă, acest domn a răspuns:

– În fine, *errare humanum est...* Să vedem... Și zicând aceasta, a scos din buzunar un plic, pe care camaradul lui Niță-l cunoștea bine, și din plic a tras o scrisorică; s-a uitat pe ea cu băgare de seamă și, cu tonul mult mai blând, zâmbind:

– Să știi că ai dreptate dumneata? Așa e! Vezi? Confundasem... În adevăr, a reușit domnul Ghiță Nițescu.

– Așa da! a răspuns plin de satisfacție domnul Niță Ghițescu. Și domnul director, grav, se retrase-nchizând ușa.

(după Ion Luca Caragiale)

Cel mai bun prieten

Cine din toată clasa a patra s-ar fi așteptat la o lucrare de control atât de ușoară? *Cel mai bun prieten*, așa scrisese domnul învățător pe tablă și acum îi povățuia să nu se grăbească, să chibzuiască înainte de a începe să scrie și, mai ales, să lase să vorbească faptele, cât mai bine alese și mai frumos redade.

– Acum, la treabă, spuse dânsul la încheiere, dar Tomiță o și pornise, ehe, nu avea el nevoie de îndemnuri și sfaturi la acest subiect, totul sau măcar cât mai mult și mai amănunțit despre Tănase, bunul și înțeleptul Tase.

Dar îi vor ajunge pentru aceasta cincizeci de minute ca să nu îi scape acel ceva atât de... atât de... (Tomiță căuta, probabil, cuvântul *subtil* sau *inimitabil*) caracteristic (uf!) care... despre care... căruia...?

Cum? S-a și poticnit? Reciti, puțin speriat, propozițiile scrise din primul avânt: „*Cel mai bun prieten al meu este Tănase. El vorbește foarte frumos...*” Da, asta așa este, asta e caracteristica lui. Perfect. Și mai departe cum să continue? Să-i descrie vocea, glasul acela blând, ușor tremurat, învăluitoare, niciodată trist, parcă suferind?... Să-i înfățișeze la început chipul, sau mai bine ochii aceia mari, mereu mirați, în care parcă aburea, totodată, blândețe și ceva mult mai adânc? ...O, numai dacă ar avea cuvinte! Și timp... Pentru că, nu-i așa, era necesar să și povestească, sunt doar atâtea întâmplări între doi prieteni, de pildă, chestia cu bicicleta. Când s-a petrecut oare? În vară? Nu. Mai târziu, toamna, sigur că da, prin octombrie, cum să uiți ziua aceea de miere, strada aceea pardosită de rugina frunzelor căzute, cu soarele ce se lăsase jos-jos, jucându-se parcă de-a prinselea cu funigeei? Ziua când bunul Tase i-a făcut praf bicicleta. Da, dar ce frumos i-a cerut-o! O clipă, doar o clipă a stat în cumpănă el, Tomiță, dar în secunda aceea un nor a trecut prin ochii bunului Tase, iar glasul său l-a învăluit stins și îndurerat:

– Bine, Tomiță... știam eu: *de la un pom mic nu poți avea decât o umbră pe măsura lui.*

– Ce vrei să spui?

– Nimic, doar că *prietenul fără bunătate e ca o casă fără ușă, ca o corabie, fără vânt, ca un izvor fără apă...*

– ?!

– Și mă mai gândesc la *Titus, împăratul romanilor, care, aducându-și aminte într-o seară, la cină, că în ziua aceea nu făcuse nici un bine, a zis: „Prietenii, am pierdut ziua de azi”.*

Ei, îmi dai bicicleta? Numai o tură.

– Și dacă mi-o prăpădești?

Pe chipul bunului Tase se citea mirare și un blând reproș de om neînțeles, lovit pe nedrept.

– Tomiță, i-a spus, ține minte, un prieten adevărat face binele fără să se gândească la urmări, iar felul cum dai prietenului mai mult decât ceea ce dai. Sau, altfel zis: dacă ți-e greu să dai, și totuși dai, ce te mai costă să adaugi și un zâmbet?

– Bine, dar numai o tură.

– Sigur, numai o țără, mi-a răspuns Tase peste umăr și a dispărut.

După vreo două ceasuri – se înserase aproape – bunul Tase s-a întors. Fără bicicletă. Mi-a explicat că a intrat într-un grilaj, că a reușit abia-abia să scoată roata dintre țărșii de fier, dar că ghidonul s-a înțepenit între bare, așa că a rămas acolo. (...)

– Mai aveți trei minute, încheiați, se aude glasul învățătorului.

Tomiță tresare. Se uită buimac pe caiet. A rămas tot la primele propoziții. În jur, copiii își dezmoțesc degetele. În dreapta sa, Tănase scie, scie... Tomiță aruncă o privire pe caietul lui. A scris vreo șase pagini, în fiecare frază e câte ceva subliniat: *Napoleon zice... Într-o zi, Alexandru cel Mare... Califul Harun al Rașid s spus...*

Îl aude, parcă răstit:

– Ce stai ca o cloșcă? Scie și tu așa: *Pentru un suflet mare prietenul e mai mult ca un frate.* A spus-o marele Bălcescu... Scie, Tomiță, uite, îți spun eu ce să scii, ascultă și scie repede: *prietenia e un soare fără apus și fără nor...*

Dar Tomiță nu-l ascultă. Citește fără grabă rândurile scrise; Cel mai bun prieten al meu este Tănase: El vorbește foarte frumos...

Simte că îl podidește, așa deodată, o tristețe, ceva amar și nedeslușit ca o sfârșeală. Și șterge totul. Apăsăsat. Cuvânt cu cuvânt.

(după Mircea Sântimbreanu)

DRAGOSTEA – SENTIMENT ETERN

Motto:

Vrei să fii iubit? Iubește! (Seneca)

„Bună ziua, mica mea necunoscută,

Scrisorile tale nu numai că nu-mi încurcă deloc, dar chiar le aștept cu un fel de nerăbdare aparte. Nu degeaba piața din centrul orașului e a ... nerăbdării. Îmi place mult numele pe care i l-ai dat: Piața Nerăbdării. O să-l păstrez în taină, n-o să-l divulg nimănui. Am citit cu luare-aminte scrisoarea ta, căutând să pătrund în fiecare frază, în fiecare cuvânt. Încerc, astfel, să intuiesc ce fel de om ești, cum arăți și îmi dau seama că, dacă te-aș vedea întâmplător pe stradă sau în holul teatrului numaidecât te-aș recunoaște. După bunătatea întipărită pe față ca o lumină. De obicei, bunătatea omului nu prea se vede de departe. Dacă s-ar vedea, atunci am distinge de la distanță oamenii buni de cei răi. De cei răi ne-am feri, i-am lăsa în lumea lor, să-și trăiască viața așa precum doresc, iar noi ne-am lega numai cu cei buni și am face o jumătate de lume, un continent aparte, în care să trăiască, unul ca unul, oamenii buni și curați la suflet. Și deși nu-i chiar așa cum vrem, iar bunătatea nu se vede de la distanță, eu te-aș recunoaște anume și mai întâi de toate după asta. Și apoi, bunătatea nu întotdeauna e observată de cei din jur. De cele mai multe ori ea e considerată drept ceva firesc, ce nu merită să fie luat neapărat în seamă. N-o să lauzi omul fiindcă merge pe picioare și nu pe mâini sau că aruncă hârtia de înghețată în coșul de gunoi și nu jos, atunci de ce să-i răsplătești efortul că ți-a atins mâna după ce-a lunecat jos sau pentru că îți zâmbește fără nicio treabă și îți face dispoziție bună pe toată ziua?!

Într-adevăr, vine toamna. Este anotimpul meu drag. Nu pot trăi fără toamne... Eu, din contra, m-aș porni pe jos, prin văi și desișuri de pădure, în întâmpinarea toamnei, și aș veni odată cu ea, ca s-o am timp mai lung, s-o știu aproape, în sufletul meu.

Găsesc farmec chiar și în ploile lungi, care curg monoton fără de început și fără de sfârșit. În asemenea zile, simt că vreau să fiu singur. Numai eu și toamna. Închid ochii și aud o muzică, pe care n-o aude nimeni – parcă mă năpădește din ceruri sau din zări albastre și tot vine, vine curată și măreață și, trecând prin mine, spală tot ce-a fost odată greșeli și păreri de rău, supărări și cuvinte de ocară, le duce pe toate la vale, cum duc șuvoaiile frunzele uscate și veștede, netrebuincioase arborilor. Muzica asta e minunată. Ea te copleșește până la durere, până la suferință. La un moment dat simt că mă inundă și atunci mă zbat ca să scap, să mă salvez și, salvându-mă, sunt după asta ușor ca un fulg, liber de tot ce s-a învechit, cu o sete nepotolită de viață și cu noi speranțe.

Aud răsunând de undeva versuri, potriviri de cuvinte, pe care nicicând nu le-am bănuțit c-ar putea să existe, aud strofe întregi.

Odată, într-o toamnă, auzind versurile acestea, am încercat să scot din buzunar caietele de însemnări, să le notez, măcar așa, pentru mine, să nu le arăt nimănui, și – ce crezi? – ele au dispărut pe dată, s-au topit ca o ceață și n-am reușit să notez niciun cuvânt, nicio silabă, niciun semn. Iată ce-s pentru mine toamnele și de atâta le aștept, cum așteptăm în copilărie zilele de sărbători... (...)

M-am luat cu vorba. Scuză-mă –
Prințul.”

(după Victor Dumbrăveanu)

Vocabular

a copleși – a emoționa peste măsură; a impresiona puternic

a divulga – a face ca o taină să fie cunoscută de cineva sau de multă lume

a se zbate – a se chinui, a se zbuciuma, a suferi cumplit

Ai înțeles textul citit?

Cum e numită piața din centrul orașului?

Care este anotimpul preferat al Prințului?

De ce Prințul e sigur că ar putea s-o recunoască pe pe „mica sireună”?

– (...) Și iarăși zâmbi. Ne vedem mâine, la școală. La revedere, Mihai!

– La revedere, Dana! Da, mâine! Mâine, mai șopti el, urmărind-o cu privirea până ce a dispărut în spatele ușii uneia dintre intrările blocului...

Și-acel „mâine” a venit repede, și-apoi altul, sute de asemenea „mâine”, dar revederea cea adevărată, începută în acele clipe în fața blocului fetei, întârzia să apară. Zadarnic băiatul îi punea în bancă, din când în când, ca și în anul trecut, câte o garoafă albă, înfiorată parcă de tot dorul sufletului său. De fiecare dată, Dana căuta, cu ochi recunoscători, ochii lui Șerban... Zadarnic se afirmase el nu numai la matematică, unde avea aproape numai note de zece, ci și la alte materii, ca și în atâtea direcții ale activității școlare. Dana îl privea, îi zâmbea uneori, îl lăuda chiar în fața clasei, dar privirea ei bătea mereu dincolo de el... Până într-o zi când a avut marea revelație a iubirii lui Mihai pentru ea, înțelegerea semnificației atâtor gesturi tandre ce înfloriseră și se... scuturaseră pe involburatul altar al acelei minuni de simțire, descoperire și înțelegere în lumina cărora chipul și ființa lui Mihai se nășteau pentru a doua oară – de data aceasta în ochii și

în sufletul Danei. Momentul a coincis cu cel al rezultatelor de la examenul pentru admiterea în clasa a XI-a, concurs la care Mihai ieșise primul pe liceu...

... Dana s-a apropiat atunci de el, învăluindu-l în luminile calde ale ochilor ei frumoși, de catifea ruginie și blândă, care-i purtau pe brațe de flori sufletul. Avea în mână un trandafir învăpăiat, ca buzele sale ce murmurau parcă un cântec și o rugăciune. I l-a oferit băiatului spunându-i:

– Iată, a sosit momentul să-ți dau și eu ție o floare... Mă bucur foarte mult pentru această clipă... Te felicit, Mihai, pentru izbânda ta și-ți mulțumesc pentru sufletul tău bun, pentru gesturile tale, pentru... iubirea ta... Și, tremurând de frumoasă încordare, fata și-a pecetluit vorbele cu un sărut... a cărui căldură unică Mihai avea s-o caute mereu, în miile și miile de sărutări primite de la Dana, în anii ce-au urmat, nereușind parcă s-o mai găsească întregă și cu farmecul ei de atunci...

(după George Șovu)

Vocabular

învăpăiat, -ă, -ți, -e – roșu ca focul

învolburat, -ă, -ți, -e – agitat; tulburat

Ai înțeles textul citit?

Ce punea în banca Danei băiatul îndrăgostit?

Cu ce ocazie Dana i-a dăruit lui Mihai trandafirul învăpăiat?

La casa cu un singur fronton încetinesc pasul: în casa aceasta trăiește Pănuța. Frumoasă-i casa, dar mai frumoasă-i Pănuța: are ochi negri și gene lungi. Descoperirea am făcut-o toamna trecută când ne-am dus cu școala să adunăm fânul. Când să arunc brațul într-o căpiță apare în fața mea o fată care adusesese și ea fân. Rămân pe loc, fermecat. Iar ea fuge râzând. Cine să fie? De unde s-a luat pe aici?... Am încercat o mare tristețe, căci am pierdut-o în mulțimea de fete și n-am mai văzut-o. Am întâlnit-o peste câteva zile pe scară, la școală. Pesemne, am privit-o cu ochi nespuse de mari, căci a pufnit în râs. Am dat să-i spun ceva, dar am scos un fel de bolborosit. A dispărut iar pentru zile multe și lungi. Peste câteva săptămâni am văzut-o din nou la cules de vii. Băieții făceau tot felul de glume cu fetele, mai ales cu dânsa, eu stăteam de-o parte cu inima grea. Cum aș putea să mă apropiu, mă gândeam, să-i vorbesc, s-o întreb de ce a

dispărut atunci, de ce-a râs pe scară?... La întoarcere, când coboram spre sat, o tot pierdeam din ochi. O dată m-am uitat nu știu cum și am observat că are nu numai gene lungi, ci și picioare frumoase... La picioarele acelea mă uitam pe furiș în timpul repetițiilor – la dânsa – neîndrăznind a-i căuta ochii...

Ajung în dreptul porții. Fluier ușor, poate va auzi și va ieși. Azi am căutat-o după lecții – plecase, pesemne. (...) Uite cum mă frământ și ea nu iese! Poate doarme? Au trimis-o părinții cu vreo treabă?

(după Vladimir Beșleagă)

Vocabular

bolborosit – mormăit; vorbire neclară

braț, -e- (aici) cantitate (de ceva) care poate fi dusă de un om cu brațele

căpiță, -e – grămadă de fân

fân – iarbă cosită și uscată, folosită ca nutreț pentru vite

fronton, -oane – element de arhitectură care se găsește deasupra intrării unui edificiu, deasupra unei uși

pe furiș – în ascuns; pe neobservate; tiptil

a se perpele (fig.) – a se frământa, a se chinui, a se zbuciuma

Ai înțeles textul citit?

Cum este casa Pănuței?

Unde a văzut-o naratorul prima oară pe Pănuța?

Cum arăta Pănuța?

Șase pui și-o biată mamă

Mai demult, o rândunică avea-n cuibu-i șase pui

Și privea la ei, sărmana, ca la chipul soarelui:

De cu zor pornea săgeată căutând pe deal și văi

Hrană pentru puii săi.

Și-n iubirea-i nu o dată

S-a culcat ea nemâncată,

Dar destul de fericită că nu s-a întâmplat nicicând

Dintre pui, s-adoarmă vreunul ars de sete sau flămând.

Nici n-a fost mai mândră mamă decât ea-ntre rândunici,
Când văzu-ntr-o zi că puii se făcuseră voinici.
Și n-a mai avut odihnă nici cât ai clipi sub soare
Până când pe fiecare pui nu l-a învățat să zboare.

Dar când toți puteau să plece încotro voiau sub slavă,
Rândunica, istovită, a căzut în cuib bolnavă
Și cu ochii plini de lacrimi țintă-n ochii fiecui,
Zise celor șase pui:
– Dragii mamei, eu de-aseară, simt în inimă un cui:
Aripile greu mă dor
Și nici vorbă să mai zbor...

Dumnezeu mi-a dat putere, oricât am avut nevoi,
Să găsesc întruna hrană pentru voi...
Astăzi, fiindcă sunt bolnavă, dragii mamei, se cuvine –
Mari cum v-a făcut măicuța, să-ngrijiți și voi de mine.
Și ca nimeni dintre pui-mi să nu simtă că-mi e rob,
Fiecare, să-mi aduceți, zilnic, numai câte-un bob;
Ale voastre boabe milostive mă vor ține
Până când o să vrea cerul să mă facă iarăși bine...

Ascultând cuvântul mamei, au zburat cei șase pui,
I-au adus, vreo șase zile, fiecare bobul lui...
Mai departe însă puii – beți de-al slăvilor înalt –,
Fiecare-având nădejdea că-i va duce celălalt,
N-a mai dus nici unul bobul și, uitată mucenică,
A murit atunci de foame cea mai sfântă rândunică.

Și-a rămas apoi povestea tristă, neluată-n seamă
Orișicui ai sta s-o spui:
Că o mamă își hrănește șase, opt sau zece pui,
Însă zece pui adesea nu pot toți hrăni o mamă. (Vasile Militaru)

Vocabular

istovit, -ă, -ți, -e – extrem de obosit

mucenic, -ă – persoană care suferă, care se sacrifică pentru cineva sau ceva

Ai înțeles textul citit?

Ce făcea rândunica de cu zor?

Ce s-a întâmplat într-o zi cu rândunica?

Ce i-a rugat rândunica pe pui?

Cum au procedat puii?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Dragostea e ca spinul: nu-l simți când intră, dar te doare când îl smulgi cu sila. (Bogdan Petriceicu Hasdeu)

Dacă dragostea te cheamă, urmează-o chiar dacă drumurile ei sunt grele și abrupte. (Khalil Gibran)

Reușita în dragoste înseamnă mai mult decât a găsi omul potrivit. Înseamnă a fi omul potrivit. (Robert Browning)

Acolo unde este dragoste, există viață. (Mahatma Gandhi)

A-ți fi frică de dragoste înseamnă a-ți fi frică de viață. (Bertrand Russell)

Dragostea este dorința de a contribui la fericirea celuiilalt. (Max Jacob)

O viață fără dragoste este asemenea unui an fără primăvară. (Proverb suedez)

În iubire, totul se schimbă, toate devin însemnate: dintr-un nimic se naște un colos. (Tudor Arghezi)

Nu există suflet, oricât de aspru, care să nu cedeze, mai devreme sau mai târziu, în fața dragostei. (Pierre Corneille)

Când iubești, trăiești. În rest, exiști. (Alexandre Dumas)

Numai cei care nu pot să iubească îmbătrânesc și mor. (George Călinescu)

Cea mai bună dovadă a dragostei este încrederea. (James Joyce)

Există o singură măsură a iubirii: aceea de a iubi fără măsură. (Sf. Bernard de Clairvaux)

Dragostea e ca un zâmbet: niciodată nu are valoare dacă nu o dăruiești. (Walter Scott)

Nu poți să faci vreun rău când ai doar dragoste în suflet. (Anatole France)

Nu contează cât dăruiești, ci cât de multă dragoste pui în ceea ce dăruiești. (Maica Tereza)

Dragostea e compusă dintr-un singur suflet care locuiește în două corpuri. (Aristotel)

Dragostea e lucrul cel mai dulce și cel mai amar. (Euripide)

Brațele dragostei te cuprind cu tot prezentul, trecutul și viitorul tău. (Antoine de Saint-Exupéry)

Dragostea este o pasiune adânc egoistă. (Honoré de Balzac)

Dragostea nu privește cu ochii, dar cu sufletul. (William Shakespeare)

Dragostea are și multă miere, și multă fiere. (Plaut)

Dragostea îi arată omului cum ar trebui el să fie. Când iubești, descoperi în tine o nebănuită bogăție de tandrețe și duioșie și nici nu-ți vine să crezi că ești în stare de o astfel de dragoste. (Anton Cehov)

Lubirea nu este o relație între două persoane. Ea este un stadiu al conștiinței tale. (Osho)

Lubirea este bucuria de a face altora bucurie. (Sfântul Ioan Gură de Aur)

Lubirea e un sărut furat, un zâmbet inocent, o îmbrățișare pătimașă... și un suflet smuls din piept... (Octavian Paler)

Lubirea înseamnă să ne descoperim în alții și să fim încântați de această descoperire. (Alexander Smith)

Lubirea este un act de iertare nesfârșită, o privire tandră care devine un obicei. (Peter Ustinov)

Lubirea este o lipsă de egoism individual. (Theodore M. Burton)

Lubirea n-are nevoie de înțeles. (Ion Luca Caragiale)

Lubirea nu se poate defini într-o singură formulă, fiindcă nimeni nu iubește identic. (Tudor Mușatescu)

Citește mai mult!

Legenda dragostei

Demult, undeva pe pământ s-au adunat toate calitățile și simțurile omenești. Când **Plictiseala** a căscat pentru a treia oară, **Nebunia**, nebunatică ca întotdeauna, a propus: „Hai să ne jucăm de-a v-ați ascunselea!” **Intriga** și-a ridicat ispitită sprâncenele, iar **Curiozitatea**, neputând să se rețină, a întrebat: „V-ați ascunselea? Ce mai este și aceasta? Este oare vreun joc?” **Nebunia** a explicat că-și va acoperi ochii și va număra până la un milion, în timp ce toți ceilalți se vor ascunde, iar când numărătoarea va lua sfârșit, primul ce va fi găsit îi va lua locul și astfel jocul va continua... **Entuziasmul** a luat-o la dans pe **Euforie**, iar **Bucuria** a executat într-atât de multe tumbe, încât chiar și **Îndoiala** s-a lăsat convinsă, ba mai mult, chiar și **Apatia** cea mereu bosumflată și dezinteresată. Însă nu toți au acceptat să ia parte la această activitate; **Adevărul** a preferat să nu se ascundă: „De ce să mă ascund, dacă până la urmă tot voi fi descoperit?” **Aroganța** a considerat acest joc ridicol (ceea ce o deranja mai mult era faptul că

ideea nu-i aparținuse), iar **Lașitatea** a preferat să nu îndrăznească. „Unu, doi, trei...” a început **Nebunia** să numere. Prima care s-a ascuns a fost **Lenea**, care, ca întotdeauna, s-a culcat în spatele celei mai apropiate pietre. **Credința** s-a înălțat spre cer, iar **Invidia** s-a ascuns în umbra **Triumfului**, care, prin propriile sale forțe, a ajuns în coroana celui mai înalt copac. **Generozitatea** aproape că nu reușea să se ascundă, fiecare loc pe care îl căuta părănd să fie mai potrivit pentru un prieten de-al ei decât pentru sine. Un lac de cristal? Locul ideal pentru **Frumusețe**! Scorbura unui copac? Locul perfect pentru **Rușine**! Zborul unui fluture? Minunat pentru **Voluptate**! Rafala unui vânt? Locul magnific pentru **Libertate**! În sfârșit, s-a ascuns într-o rază de soare. **Egoismul**, dimpotrivă, și-a găsit un loc convenabil chiar de la început, însă numai pentru el... **Minciuna** s-a ascuns la fundul oceanului (adevărata minciună, în realitate, s-a ascuns după curcubeu), iar **Pasiunea** și **Dorința** în craterul unui vulcan. **Neatenția**, pur și simplu, a uitat să se ascundă... dar aceasta nu este atât de important! Când **Nebunia** a ajuns la 999.999, **Dragostea** nu își găsisese încă o ascunzătoare pentru că fusese atât de ocupată... până când a observat o tufă de trandafiri și profund impresionată de flori, s-a ascuns între ele. „Un milion!” a numărat **Nebunia** și a început să caute. Prima pe care a găsit-o a fost **Lenea**, la numai trei pași. După aceasta, **Credința** a fost auzită discutând cu Dumnezeu despre teologie, iar **Pasiunea** și cu **Dorința** au fost văzute făcând vulcanul să vibreze. Într-o secundă, ea a găsit-o pe **Invidie**, deci nu a fost greu de dedus unde se ascundea **Triumful**. **Egoismul** nici nu a trebuit să fie căutat, căci a ieșit singur la iveală, dintr-un cuib de viespi. Mergând atât de mult, i s-a făcut sete și venind înspre lac, a descoperit-o pe **Frumusețe**. Cu **Îndoiala** a fost și mai ușor, căci aceasta sta cocoțată pe un gard, neputând decide unde să se ascundă.

Astfel i-a găsit pe toți: **Talentul** – în iarba tânără, **Frica** – într-o peșteră întunecată, **Minciuna** – în spatele curcubeului (iarăși o minciună... era totuși la fundul oceanului!), chiar și pe **Neatenție**, care a uitat pur și simplu de joacă... Numai **Dragostea** nu putea fi găsită. **Nebunia** o căutase în fiecare tufiș, fiecare râuleț, pe piscurile munților și când era aproape gata să renunțe, a zărit tufa de trandafiri înfloriți. Cu un țepuș ea a început să îndepărteze crenguțele ghimpoase, când deodată auzi un strigăt ascuțit: spinii au împuns ochii **Dragostei**! **Nebunia** nu știa ce să mai facă pentru a-și cere iertare: a plâns, a rugat, a implorat și chiar s-a oferit să-i fie ajutor și îndrumător. Începând cu acea zi, **Dragostea** e oarbă, iar **Nebunia** o însoțește mereu.

<http://ascultainima.blogspot.com/2013/07/legenda-dragostei.html>

Era clasa lui. Abia acum **Mihai Ulmu** și-a dat seama că, de fapt, nici n-o prea cunoștea. Erau copii mari, nici nu observase când au crescut, oameni în toată firea, dârji, cu demnitate și

caracter, își zicea în gând... În curând urmau să se despartă. Erau ultimele lecții. Cei mai mulți vor deveni plugari, profesori, ingineri, medici, se gândea el cu mândrie, dar în primul rând – oameni. Oameni cu literă mare, așa și-i dorea. (...)

– Spuneam că astăzi vom vorbi despre dragoste. Da, da, despre dragoste. Maria Răzeșu, citește poemul „La steaua”, îi zise el celei mai bune eleve din clasă, pe care o observase că așeză volumașul poetului pe masă.

În acea liniște de după furtună, vocea ei cristalină răsună ca într-un amvon:

– *La steaua care-a răsărit
E-o cale-atât de lungă,
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă...*

Toată clasa era numai ochi și urechi. Poemul lui Eminescu îi ajută să creeze o ambianță de încredere și sinceritate atât de necesară unei discuții de suflet.

– Poetul Eminescu, zise Ulmu, crede că iubirea îl poate face pe om mai bun, mai frumos, mai puternic. Că de Iubire are parte doar cel care dăruiește Iubire. Că prin dragoste omul cunoaște nemurirea. Dar tu, Maria Răzeșu, ce crezi despre dragoste?! i se adresa profesorul elevei care mai stătea în picioare.

– Mă gândeam că dacă ar fi să scoți din Biblie câteva întâmplări, niște psalmi, unele file și chiar pe unii profeți cu cărțile lor, ea tot Biblie rămâne; dar dacă scoți din ea Iubirea, aceasta devine o carte oarecare...

Era o față zveltă, înălțută, cu gâțe negre, lungi, ochi albaștrui-verzui, frunte luminoasă și pomeți mereu înflăcărați. (...)

O completează Liviu Dragu:

– Dacă într-o căsătorie numai unul e fericit, atunci ambii sunt nefericiți...

Să fi descoperit chiar el acest adevăr, mai înainte de a-l cunoaște?! E fiu de plugar. Îi place să are și să semene pământul. Are chipul ars de soare, păr ca pana corbului și un început de mustăcioară. (...)

– Dacă iubești sau nu?! E ca și cum ți-ar fi indiferent dacă trăiești sau nu. Când iubește, omul devine ceilalți sau celălalt, și abia atunci este puternic cu adevărat. Alături de iubire, dintre toate harurile dumnezeiești, Apostolul Pavel punea răbdarea. Să avem răbdare să ne iubim semenii, chiar pe cei care merită mai puțin. (...)

Ana Ionescu:

– Dragostea te ajută să deschizi poarta înțelegerii lucrurilor, a oamenilor, a lumii, a propriilor sentimente. Dar și-n lumină poate fi întuneric, precum și-n tristețe poate fi bucurie. O bucurie te poate înălța, dar te și poate înfrânge. Adevărata iubire e cea care-ți dăruiește aripi...

Șerban Brad:

– Eu aș compara o iubire adevărată, pentru că de ea e vorba, cu o furtună iscată din senin pe o mare liniștită, cu valuri uriașe care trec peste diguri, pătrund în orașe, se revarsă peste ziduri înalte, surpă maluri priporoase, răstoarnă stânci...

Alecu Stan:

– Cine afirmă că iubește omenirea fără a fi iubit măcar pe cineva din această omenire minte...

Dumitru Gusti:

– Căsătoriile fericite nu au istorie. Dacă Romeo și Julieta ar fi fost fericiți, n-ar fi știut nimeni de ei.

Petru Diac, poreclit și „bufonul clasei”, are totdeauna bancul potrivit la locul potrivit:

– Și totuși iubirea reciprocă e o raritate, ca o floare de mac în mijlocul unui lan de grâu. Câteodată, noi, oamenii, vopsim o cioară ca să pară albă, nu fiindcă ne place culoarea ei. Un om trebuie iubit pentru ce este, nu pentru ce ne-ar plăcea să credem că este...

Cam trist de astă-dată.

Viorica Niță:

– Alegem să suferim din dragoste, pentru că suferința din dragoste ne ajută să înțelegem de ce trăim, ce trăim și ce preț are viața noastră...

Elevii se completează, se contrazic pe alocuri, gândesc cu voce tare... de unde ar putea ei ști toate astea?!

(după Nicolae Dabija)

Cele mai frumoase povești de dragoste din literatura română

Apreciem o poveste de dragoste cu atât mai tare cu cât pare mai autentică, cu cât reverberează mai profund în inima noastră. Cu parfum de flori orientale și pasiune carnală, mistică, „Maitreyi” a lui Mircea Eliade este considerată de mulți a fi cea mai frumoasă istorie de amor din literatura noastră. Uită, pentru o vreme, de inserțiile autobiografice ale poveștii, pentru că romanul de dragoste al lui Eliade, e, înainte de toate, ficțiune. Lasă-te însă scufundat în dragostea interzisă dintre englezul Allan și frumoasa indiană Maitreyi, într-una dintre cele mai pătimașe și intime relații fictive, în care poți simți pe pielea ta mângâierile vinovate, pasiunea coplesitoare și poți înțelege confuzia, jocurile și cruzimea dragostei, de parcă le-ai fi trăit (din nou) tu însuși!

Dacă ar fi să acordăm unuia dintre scriitorii noștri titlul de „autor de bestseller”, acesta ar fi Mihail Drumeș. Cu legiuni de fani înamorați de poveștile sale intense de dragoste, Drumeș a marcat milioane de adolescențe și a făcut botezul primelor sentimente de iubire în sufletul multora dintre noi. Dacă „Invitația la vals” este, prin excelență, povestea sa de dragoste-simbol, noi ne apropiem azi de Anda și Dinu, protagoniștii din „Scrisoare de dragoste”. Ce spui despre o istorie de amor în care banii și răzburarea se împletesc cu autenticitatea sentimentelor și cu destinul? Sună a un scenariu banal? Nu este, cel puțin nu atunci când e filtrat prin talentul lui Drumeș!

Iubirea nu e tot timpul pătimașă, împlinită, de multe ori seamănă a obsesie și nu cunoaște împlinire, dar tocmai atunci e mai frumoasă. Așa arată sentimentul cizelat în „Pânza de păianjen” de Cella Serghi. Diana, protagonista frumoasă, caldă și fascinantă a autoarei, își depășește originea socială cu farmecul său, iar cuceririle pe bandă rulantă pe care le face ar putea părea neverosimile, la un moment dat, dacă nu ar exista dragostea obsesivă pentru pictorul Petre Barbu. Legenda spune că sentimentele din carte le reflectă chiar pe cele din viața personală a autoarei, pentru Camil Petrescu, însă noi te invităm să nu permiți realității să se amestece în ficțiune! Dar „Pânza de păianjen” nu conține doar una dintre **cele mai frumoase povești de dragoste din literatura română**, cât și ecouri ale unei iubirii care nu se va stinge niciodată: cea a autoarei pentru mare. Finețea cu care e descris litoralul românesc în paginile cărții te va face să dorești să privești valurile, dar nu pe cele de acum, ci pe cele de odinioară.

L-am amintit în rândurile de mai sus, așa că ne putem îndrepta fără griji către el: Camil Petrescu! Iubirea în filele sale e ambițioasă, intensă, uneori contagioasă ca o boală, dar are și un

strop indubitabil de realism. Așa e pictată în „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, dar mai ales în „Patul lui Procust”. Dragostea dintre Doamna T. Mănescu și Fred Vasilescu e mânăjită la un moment dat de vanitate și nu are patima mistuitoare a unora dintre poveștile de mai sus, dar pare mai reală, mai tangibilă, ceea ce o face, în mod ironic, mult mai frumoasă. Iar unul dintre cele mai fascinante personaje feminine din literatura română nu poate să te lase indiferent, contribuind din plin la farmecul romanului clasic.

Rămânem pe teritoriul marilor scriitori și te invităm să descoperi acum un alt Rebreanu: unul care nu are nimic în comun cu autorul lui „Ion” și destul de puține cu cel ce a scris „Pădurea spânzuraților”. În „Adam și Eva”, dragostea depășește teritoriul simțirii și ajunge în cel al metafizicii, al filosofiei: vorbim acum despre arhetipuri cum nu ai mai întâlnit poate decât la Eminescu, despre suflete pereche care se caută neconținut de-a lungul epocilor. Din India în Egiptul Antic, trecând prin Roma, prin Babilon sau Germania medievală, poposind în contextul Revoluției franceze și apoi în România interbelică, întruparea sufletului feminin și masculin al lui Rebreanu se materializează de 7 ori, număr magic, pierzând de fiecare dată, pentru a găsi prin suferință desăvârșirea. E, fără urmă de îndoială, una dintre cele mai frumoase povești de dragoste din literatura română.

Așa cum am mai spus, poate că cele mai fermecătoare povești de dragoste sunt cele neîmplinite, sau cele care au cele mai puține șanse să fie traduse în realitate. Iar dacă ai chef de un strop de iubire idealizată, trăită în intimitate, mai mult în imaginație decât în realitate, cu stropi de inocență adolescentină, dar desfășurată la vârsta maturității, citește „Adela” de Garabet Ibrăileanu. De data aceasta, avem parte de o poveste nu pătimașă, ci profundă, autentică, în care diferența de vârstă e principalul obstacol. În ciuda absenței pasiunii fizice clocotitoare din scenariile de mai sus, dragostea dintre doctorul Emil Codrescu și idealizata Adela e una dintre cele mai frumoase din literatura română!

<http://www.cartedelaora5.ro/cele-mai-frumoase-povesti-de-dragoste-din-literatura-romana/>

Stăteam cocoțat pe gârduceanul din fața blocului nostru, la pază, urmăream din când în când joaca frățiorului meu, ca nu cumva să-l pierd, când, pe neașteptate, simții că cineva îmi pune ușor mâna pe umăr. Mă întorc și văd la un pas de mine o fetișcană.

„Ești din blocul nostru?” mă întrebă ea.

„Da”, zic eu și aștept să văd ce o interesează. Habar n-aveam cine era.

„Vrei să-mi faci un serviciu?”

Nu-mi-amintesc să mă fi rugat vreodată o fată să fac ceva pentru dânsa. Și-apoi o fată cu ochi așa de mari și care aștepta doar la un pas de mine. Am sărit îndată de pe gard, îmi șterg cu un gest pantalonii.

„Da, desigur...” mă grăbesc să-i răspund...

„Urmează-mă atunci” îmi poruncește fetișcana și, spre marea mea mirare, și nu numai a mea, ci a întregii curți, căci mai era lume afară, o ia înainte spre poartă și eu, vrei nu vrei, ce să fac, mă țin de ea.

„Dar unde ne ducem?” întreb, căci nu mi-a plăcut să-mi poruncească o fată. O puștoaică!

„Ai spus că-mi faci un serviciu!” îmi aruncă ea peste umăr. Și mă muștră: „Nu poți merge mai repede?”

Acum o vedeam foarte bine. Era poate cu o șchioapă mai joasă decât mine, avea un mers repede, pas mărunț, pantofi pe tocuri înalte și fustiță verde, care abia-i ajungea la genunchi. Nu

mai mersesem după o fată care mă ducea nu știu unde și pe care n-o văzusem niciodată în viață. Faptul m-a amuzat.

„Dacă nu spui încotro mergem, nu merg”, îi strig înveselit și mă opresc.

„Știi unde-i librăria?”

„La librărie ne ducem?”

„Te miră? Ce te uiți așa la mine?”

„Fiindcă nu te cunosc.”

„Cum, nu mă cunoști? mă privește ea uluită. Sunt locatara cea nouă!”

„A, auzisem că avem un vecin nou, dar că avea și o fată care să-mi comande la tot pasul...”

Surâd.

„Nu știam, dar să facem cunoștință... Doc”, zic și întind mâna. Puteam să mă prezint cu numele adevărat, dar ce rost avea – totuna a doua zi avea să mă numească așa cum mă numea curtea: Doc.

„Nicoleta”, îmi întinde și ea mâna.

„Foarte copleșit... și-ncotro, zici?”

„Știut că n-o să merg singură la librărie!...”

Mi-am amintit de frățior și mi-am dat seama pe loc în ce situație stupidă mă aflam. Ea avea nevoie să-și procure literatură artistică, iar eu puteam să-mi pierd frățiorul. Și stăteam în cumpănă.

„Mișcă-te odată!” poruncește ea și se duce mai departe.

Când iese din librărie, îi iau cărțile să-i cunosc gusturile. Erau două cărți. *Partida de biliard de ora opt și jumătate* de Böll și *De veghe în lanul de seară* de Salinger.

„Așteaptă-mă aici”, îmi poruncește ea scurt și dispăre.

„Îhî...” îi promit eu cu ochii la cărțile pe care le consideram foarte interesante.

N-am mai ridicat privirea să văd încotro dispăre, m-am gândit însă că mai vrea să intre prin alt magazin.

Răsfoiesc, deci un timp cărțile, ba chiar citesc la repezeală trei-patru pagini din Böll, ridic însă privirea și în aceeași clipă izbucnesc în hohote. Râd, dar simt că nu mi-i a râde. Așa ceva nu mi s-a mai întâmplat nici când am fost înconjurat numai de băieți, care, se știe, sunt mai năzbâțoși și de la ei te poți aștepta la orice.

Vasăzică, ridic privirea și ce să văd: stau în fața cafenelei de pe strada Dosoftei, iar Nicoleta, care mi-a cerut să-i acord un sfert de oră și din cauza căreia mi-am lăsat frățiorul fără supraveghere în curte, șade la una din mesele de dincolo de geam și mănâncă în liniște înghețată.

Primul lucru pe care am vrut să-l întreprind a fost să-i trântesc cărțile pe asfalt, apoi m-am gândit să-i trag o palmă, deși în viața mea n-am ridicat mâna la o fată. M-am gândit că ar trebui să mai fac ceva, dar nimic nu-mi venea în cap și știu de ce: mi se părea că toată lumea care trece pe stradă și cei de la mesele din cafenea se uitau la mine și așteptau să vadă cât de nătărău am să fiu.

Mi-am dat seama că mult n-aș putea sta așa, dar tot atunci mi-am amintit că fata e venită nu de mult la oraș. O necioplită, mi-am zis, dar nu m-am hotărât s-o părăsesc. Ba chiar am s-o aștept, să văd până la urmă ce fel de tipesă mai este și asta. Își va cere scuze la întoarcere sau nu? Vine, ștergându-și cu o băsmăluță roz degetele, își ia cărțile și pornește înaintea mea.

Negru și roșu înaintea ochilor.

Când am ajuns în curte, era întuneric. Frățiorul meu stătea singur în mijlocul curții, cu un biberon în gură, neștiind încotro s-o ia. Cum m-a văzut, se dă spre mine.

(...) Totuși, înainte de a ne despărți, nu uită de bună-cuviință: „Îți mulțumesc...”

(după Nicolae Esinencu)

- Îți trebuie mai puțin de 4 minute pentru a decide dacă îți place sau nu de cineva.
- Atunci când doi îndrăgostiți se uită unul în ochii celuilalt, bătăile inimii li se sincronizează.
- Dragostea îmbunătățește sănătatea inimii.
- Un sărut activează 12 mușchi ai buzelor și 9 mușchi ai limbii.
- Inelele de logodnă sunt purtate pe al 4-lea deget de la mâna stângă, pentru că grecii antici credeau că acest deget are „vena amoris” (sau vena dragostei), care este conectată cu inima. Tradiția inelului de logodnă vine de la Arhiducele Maximilian al Austriei care în secolul al 15-lea i-a dat un inel logodnicei lui, Maria de Burgundia. Prima verighetă datează din Egiptul antic, acolo unde cercul reprezenta eternitatea, puternicul soare și zeitățile lunii.
- Trandafirii sunt florile care reprezintă dragostea, și, în funcție de culoarea lor, ne dăm seama de tipurile de iubire simbolizată. Trandafirii roșii sunt pentru dragoste adevărată și pasiune, rozul deschis înseamnă dorință, pasiune și energie, iar rozul închis înseamnă mulțumire. Trandafirii galbeni reprezintă gelozia sau prietenia, cei mov sau fără spini înseamnă dragoste la prima vedere, iar cei albi sunt simboluri ale virtuții și devotamentului.
- Cel mai vechi cântec de dragoste a fost scris acum 4.000 de ani, undeva în zona râurilor Tigru și Eufrat..

PERSONALITĂȚI – „RENAȘTERI” ALE EULUI

Motto:

*Personalitatea este un dar.
Darul de a-ți transforma numele într-o formulă magică.
(Lucian Blaga)*

George Enescu

S-a descoperit că avea un talent muzical ieșit din comun încă de când era foarte mic, avea în jur de 7 ani. Părinții săi l-au prezentat unui profesor de la Iași, care era chiar directorul Conservatorului de acolo, Eduard Caudella. Caudella îi spune micului George Enescu să îi cânte ceva, la care el îi răspunde, cu toată încrederea unui copil de 7 ani: „Păi cântă-mi dumneata întâi, să văd dacă știi și să îmi dau seama în fața cui cânt.” Nu era o impertinență, ci o cunoaștere a propriei valori, încă de atunci. Caudella, după ce a lucrat o scurtă perioadă cu el, recunoaște onest în fața părinților lui George Enescu faptul că el nu prea are ce să îl mai învețe. Enescu, prin pregătirea autodidactă, ajunsese să stăpânească vioara într-un mod la care Caudella nu mai avea ce să adauge. Plin de bună-credință, spre deosebire, din păcate, de foarte mulți profesori care nu procedează la fel, a recunoscut că dacă îl ținea să studieze cu el, George Enescu risca să stagneze sau să regreseze și ar fi fost mare păcat. Caudella, în calitate de director al Conservatorului din Iași, scrie o recomandare pentru George Enescu și îi roagă pe părinți, dacă pot, să îl ducă la Viena.

Enescu ajunge la Viena la vârsta de 7-8 ani. Din fericire, condițiile familiei i-au permis-o. Nu avea o familie extrem de bogată, dar, cu un oarecare efort, tatăl a vândut niște terenuri și astfel a reușit să își trimită copilul la studii, la Viena. Acolo, Enescu a avut parte de primele sale experiențe care aveau să îl marcheze, într-un sens bun, pentru tot restul vieții. Un exemplu este faptul că a fost găzduit în casa lui Joseph Hellmesberger. Familia Hellmesberger era un fel de dinastie muzicală în Viena, care a dat vreo patru sau cinci concert-maeștri ai Filarmonicii din Viena, adică primii violoniști de orchestră. Erau niște oameni extraordinari, o familie în care muzica reprezenta preocuparea de bază, în genul familiei Bach sau Mozart. Prin familia Hellmesberger, Enescu a intrat direct într-un mediu saturat de muzică de bună calitate. (...)

Atmosfera din Viena, de la sfârșitul secolului al XIX-lea, l-a influențat foarte mult pe Enescu. Era un foarte bun violonist, începuse să aibă noțiuni solide de interpretare pianistică, dar încă de pe la 11-12 ani i s-a cristalizat convingerea că el, de fapt, este compozitor. Chiar dacă el cânta foarte bine la vioară și obținuse numeroase distincții, precum Premiul I al Conservatorului din Paris, una dintre cele mai exigente școli de violonistică, i-a devenit foarte clar că el va trebui să devină compozitor. Începe, așadar să scrie la Viena. (...)

După Viena, se duce la studii la Paris. Acolo intră la clasa de compoziție, urmând în paralel și cursurile de vioară. (...)

A dat o sumedenie de concerte, a făcut carieră atât de violonist, cât și de dirijor. (...) Enescu a lăsat 33 de lucrări care au intrat în nomenclatura oficială a creației sale, dar pe lângă ele au rămas numeroase schițe pentru alte două simfonii, pentru un poem simfonic după poezia *Strigoii* de Mihai Eminescu, pentru cvartete, sonate, pentru vioară și pian etc. (...)

Enescu a fost un cetățean al lumii, un cosmopolit care a umblat foarte mult. A ajuns să moară la Paris, în 1955, după ce văzuse o lume întreagă. E adevărat că Enescu a fost un foarte mare român și, poate, cel mai de seamă reprezentant al spiritualității românești în plan muzical.

(după Tiberiu Soare)

Vocabular

cosmopolit, -ă, -ți, -e – (persoană) care admiră tot ce este străin țării sale

impertinență – obraznicie, nerușinare

saturat, -ă, -ți, -e – (fig.) care a atins punctul de intensitate, de valoare etc. maximă

sumedenie – mulțime, cantitate mare; sumă; puzderie, grămadă

Ai înțeles textul citit?

Când ajunge George Enescu la Viena?

Cine l-a susținut pe George Enescu?

În ce moment i s-a cristalizat lui George Enescu convingerea că el, de fapt, este compozitor?

Treptele măiestriei

Despre artistul Mihai Volontir s-a scris destul de puțin. S-a scris cam tot atât cât s-a scris despre arta teatrală care, fiind îndelung aplaudată și bisată de către spectatori, n-a fost îndeajuns apreciată de cuvânt, cel care se scrie negru pe alb, pentru zile viitoare, pentru istorie. Căci nu semnele de exclamație încheagă tabloul actual al artei teatrale, creație colectivă a unui mare contingent de individualități artistice.

(...) Originar de prin părțile Rezinei, învățător de profesie, Mihai Volontir s-a apropiat de scenă cum te apropii de un munte. Fiind atras de mirajul înălțimii, orbit de lumina sclipitoare a piscurilor, a pornit să urce încet și sigur, făcând din pașii săi studiu, din ani – trepte, scopul principal fiind cunoașterea vieții la diferite altitudini, de multe ori coborând înapoi, acolo, la izvoare, având conștiința că numai prin muncă asiduă se poate gusta sublimul.

Școala lui Mihai Volontir este deci o școală a muncii, studiul vieții, străduința de a înțelege înaintașii, învățătorii săi, cei care, înțelegându-l și iubindu-l, l-au ajutat să însușească meseria de artist.

(...) De la Ion din *Năpasta* de I.L. Caragiale până la Esop de Figueiredo și la recentul rol al frizerului Cuțulea din piesa lui Gheorghe Malarciuc *Vivat Cuțulea!*, alăturând încă alte zeci de roluri interpretate pe scena Teatrului Național „Vasile Alecsandri” din Bălți, Mihai Volontir s-a impus și atenției iubitorilor de cinema de la primul său rol în cinematografie, rolul lui Ivan Turbincă din filmul *Se caută un paznic*. Continuă călătoria pe ecran prin multe pelicule, create de studioul *Moldova-film*. Este invitat și de alte studiouri din țară, căci artistul are bucuria de a lucra, iar bucuria dumnealui e și bucuria noastră.

Tragedia, comedia, vodevilul, tot ce alcătuiește registrul unei trăiri omenești, sunt proprii artistului. Iar un artist poate să impresioneze, să producă un cutremur al inimilor, acest cutremur însemnând pentru noi spectatorii, emoții, sentimente, cunoaștere de sine.

(după Gheorghe Vodă)

Vocabular

altitudine – înălțime a unui loc deasupra nivelului mării

asiduu, -ă, -i, -e – perseverent, insistent, tenace

sublim – forma cea mai înaltă a perfecțiunii; desăvârșire

Ai înțeles textul citit?

Ce fel de școală este școala lui Mihai Volontir?

Ce roluri a interpretat Mihai Volontir pe scena teatrului și în cinematografie?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Viața respiră oxigen, talentul – libertate. (Lucian Blaga)

Talentul se făurește în tăcere, iar caracterul în vâltoarea vieții. (Goethe)

Un talent poate impresiona lumea, însă un geniu o poate schimba. (Alexandru Mihalache)

Orice om are o menire în viață... un har unic sau un talent special pe care îl poate dărui celorlalți. (Khalil Gibran)

Pe termen lung, caracterul este decisiv pentru destinul unui om. (Theodore Roosevelt)

Oamenii cu curaj și caracter le par întotdeauna stranii celorlalți. (Hermann Hesse)

Numai cel care se luptă aprig cu sine, o mare personalitate devine. (Nicolae Măreș)

Persoană ești prin naștere și personalitate prin renaștere. (George Geafir)

Fii dumneata însuși. Nu trăi cu teama că vecinul îți este superior. Dacă ai ceva de spus, spune așa cum poți – și va fi bine! Dacă n-ai nimic de spus, atunci taci – nici asta nu va fi rău! (George Enescu)

Pentru mine, inspirația începe să-și precizeze existența într-un fel de febră dulce, pe care o simt nelămurit... și care a devenit o stare aproape permanentă... Trebuie să lucrezi ani întregi și de multe ori după ce ai isprăvit lucrarea ești silit să sacrifici elemente din cele la care ai ținut mai mult, ca să dai operei proporțiile cerute de artă. Această renunțare este de multe ori sacrificiul cu care plătești greu tendința spre perfecțiune, pe care o cere, fără milă, demonul acela ce face legătura dintre tine și Universalitate. (George Enescu)

Faima este dovada valorii. (Vauvenargues)

De Moldova mă simt legat prin toate fibrele mele. Legătura mea cu pământul, cu cerul și apele Moldovei nimic nu o poate deznoda. În molcomul peisaj moldovean, printre oamenii cuviincioși, de discretă noblețe sufletească ai acestei blagoslovite provincii, mă simt ca în cel mai prielnic mediu. Mă simt înfrățit cu tot ce este moldovean. (George Enescu)

Citește mai mult!

Eugeniu Coșeriu

Mult stimat domnule profesor, (...) vă propun să începem dialogul nostru cu o întrebare de mare interes pentru cititorul tânăr basarabean, o întrebare vizând construcția de sine. Personalitatea dvs. fascinează, sunteți un adevărat model pentru noi, între pușinii români care s-au impus cu autoritate pe plan mondial într-un domeniu – lingvistica –, creând o școală, având numeroși discipoli în întreaga lume. Performanța dvs. științifică și culturală face real visul tânărului basarabean de a cuceri lumea. Cum a fost posibil așa ceva? Cât din ceea ce sunteți dvs. astăzi este muncă, inteligență și talent, și cât se datorează unor împrejurări ale vieții și unor oameni pe care i-ați cunoscut?

Mi se pare foarte interesantă întrebarea și cred că în formulări diferite mi s-a pus de mai multe ori. Voi începe cu sfârșitul: cred că foarte puțin se datorează anumitor oameni pe care i-am cunoscut și foarte mult anumitor împrejurări ale vieții. Însă, fără îndoială, încă mai mult se datorează acestui vis constant și perseverent al tânărului basarabean de a cunoaște lumea. Spuneam, într-un alt interviu, că a fost visul meu, încă de când eram la liceu, să ajung odată să-i învăț carte pe nemți. (...)

Am avut noroc de la început, încă din familie și din școala primară. În familie am fost înțeles și am fost împins spre o cultură majoră, iar la școala primară am avut noroc de un învățător foarte bun. Noroc numesc și faptul că n-am intrat la Liceul Militar de la Chișinău la care mă dusesse tata. Am fost respins la vizita medicală înainte de examenele de admitere. Altfel, ca ofițer, cine știe ce mi s-ar fi întâmplat apoi în război. Pe urmă am avut norocul să învăț la un

liceu extraordinar, Liceul „Ion Creangă” din Bălți. Pe atunci, școala românească era foarte bună, iar liceul nostru cred că era, poate, chiar mai bun decât foarte multe alte licee din țară. Lucrul acesta s-a văzut și la concursurile „Tinerimii Române”. Există atunci o societate „Tinerimea Română”, care făcea concursuri pe țară, la ele participau reprezentanți de la toate liceele din țară și din străinătate. Erau licee românești în Grecia (la Janina, la Grevena, la Salonic), în Iugoslavia (la Bitolia). De câte ori am fost la concursurile „Tinerimii Române”, noi, cei de la Bălți, de fiecare dată am luat un premiu sau două, uneori chiar trei premii pe țară. Am participat la aceste concursuri începând cu clasa a V-a și faptul acesta mi-a oferit posibilitatea să cunosc bine și România, pentru că se organizau excursii prin țară pentru premianți.

Tot așa, am avut apoi norocul de a obține o bursă în Italia tocmai când era să înceapă războiul. Norocul de a rămâne în viață, pentru că războiul se declanșase în Occident, dar nu începuse încă războiul dintre România și Uniunea Sovietică. Apoi, norocul de a studia în Italia cu setea aceasta de a ști cât mai mult, pe care cred că o au foarte mulți tineri basarabeni. Norocul de a avea foarte mulți maestri la Universitate... Dar fără îndoială, munca și râvna permanentă au stat la baza acestei performanțe. Aș mai adăuga poate, deși lucrul acesta nu-l pot spune eu, că m-au ajutat și inteligența și talentul pe care le am de la natură. (...)

(după Vasile Gârneț)

Soprana Maria Cibotari – ultima stea rătăcitoare

Printre cântărețele care s-au bucurat de un renume mondial a fost și Maria Cibotari. Minunata ei voce a răsunat departe de meleagurile noastre. Câtă mândrie simțeau cei ce o ascultau în filmele: „Fete în alb”, „Cântec de leagăn”, „Melodii de dragoste” ori „Premiera Băterflai”! Despre moldoveanca Maria Cibotari se vorbea cu multă dragoste. Fiecare ținea să sublinieze *Maria noastră*. Artistă de mare amploare, Maria Cibotari nu „juca”, ci trăia rolurile sale.

Maria Cibotari (numele adevărat Cibotaru) s-a născut într-un cartier sărăcăcios din Chișinău la 10 februarie 1910. De mică îndrăgește muzica și dansul. Posedând un auz muzical perfect și o voce excelentă, atrage atenția muzicienilor din Chișinău și, în primul rând, a maestrului de cor M. Berezovschii, care, fără să țină cont de vârsta Mariei, o primește în corul condus de el. Maria împlinise pe atunci abia 12 ani. Concomitent cu cântarea în cor (în calitate de solistă) și cu studiile de la școala normală de fete, Maria urmează canto la Conservatorul din Chișinău. Primul „debut” al miciei cântărețe avuse loc la o serată școlară. Maria interpretase aria Santuței din opera *Cavaleria rustică* a compozitorului italian P. Mascani. Studiile de la conservator cu maestrul G. Afanasiu îi ajută să-și perfecționeze arta vocală. După cinci ani de studii, M. Cibotari devine o cântăreață desăvârșită.

În 1929, la Chișinău, venise o trupă de teatru în frunte cu fostul actor al Teatrului artistic din Moscova, A. Vîrubov. Pentru piesa *Cadavrul viu* de L. Tolstoi se cerea o interpretă a cântecelor țigănești. A. Vîrubov hotărî s-o caute printre studentele conservatorului local. O alege pe Maria. Astfel ea debutează pentru prima dată pe scena teatrală din orașul natal. După acest debut reușit, A. Vîrubov îi propune un loc în trupa sa. Maria acceptă. După puțin timp, trupa părăsi Chișinăul și plecă la București, iar după spectacolele de aici, la Paris. Împreună cu trupa părăsi Chișinăul și Maria.

În capitala Franței, Maria Cibotari se mărită cu A. Vîrubov. Un timp continuă să participe în spectacolele trupei. Însă din cauza situației materiale dificile trupa se destramă. Pentru a asigura traiul familiei, tânăra cântăreață e nevoită să cânte la cafenele și bodegi cântece rusești și franceze. O întâmplare fericită o face să pășească din nou pe altă cale. A. Vîrubov semnează un contract cu studioul de filme „Ufa” din Germania, plecând în acest scop la Berlin. Aici el se întâlnește cu cântărețul rus baritonul G. Baklanov. Acesta, auzind-o pe Maria Cibotari, apreciază vocea cântăreței și-i recomandă să-și încerce norocul la Școala superioară de muzică din Berlin. Profesorul de canto de la acest conservator, Oscar Daniel, rămâne încântat de talentul basarabencei, primind-o în clasa pe care o conducea.

La 15 aprilie 1931 Maria Cibotari a debutat la teatrul de operă din Drezda, interpretând cu mare succes rolul Mimi din opera „Boema” a compozitorului italian G. Puccini. Fermecătoarea voce de soprano dramatică a tinerei cântărețe, care abia împlinise 21 de ani, a încântat publicul. Dirijorul de la Teatrul de operă din Viena, Bruno Valter, îi prezice un viitor strălucit, asigurând-o că peste un timp foarte scurt va participa la renumitul festival internațional de la Salzburg. Maria Cibotari, datorită unei munci încordate și unui talent înnăscut, peste câteva stagioni ocupă un loc de frunte atât la opera din Berlin, cât și la festivalurile de la Salzburg. Timp de trei ani, fiind primadona operei din Drezda, M. Cibotari a interpretat peste douăzeci de roluri din operele compozitorilor clasici și contemporani, la care se adaugă un variat repertoriu de creații ale muzicii de cameră.

În 1934, Maria Cibotari întreprinde primul turneu în calitate de solistă a rolurilor titulare. Ea cântă la teatrele din Amsterdam, Brussel, Paris, Londra, Stockholm, Praga, Viena. Printre rolurile interpretate de Maria Cibotari se evidențiază rolul lui Cio-cio-san din opera lui G. Puccini, Tatiana și Liza din operele *Evghenii Oneghin* și *Dama de pică* de Piotr Ceaikovski Suzana și Cerlina din operele *Nunta lui Figaro* și *Don Juan* de Wolfgang Amadeus Mozart, Gilda și Violeta din operele *Rigoletto* și *Traviata* de G. Verdi, Cleopatra din opera *Iulius Cezar* de George Frideric Handel, Euridica din opera *Orfeu* de Christoph Willibald Gluck, Arabela și Sofi din opera *Cavalerul rozelor* de Richard Strauss.

Popularitatea crescândă a cântăreței atrage atenția scenariștilor și regizorilor de cinema. În 1936 Maria Cibotari debutează ca actriță de cinema în filmul „Fete în alb”, având ca partener pe I. Petrovici. După acest film reușit urmează alte filme, în special muzicale, cu participarea ei: „Cântec de leagăn”, (1938), „Melodii de dragoste” (1939) cu B. Gili, apoi „Premiera Cio-cio-san” cu Giachetti ș.a. Repertoriul artistic al Mariei Cibotari se completează cu roluri noi din operele clasice: Olimpia din *Povestirile lui Hoffmann* de Jacques Offenbach, Fiammetta din *Boccaccio* de F. Zupe, Safi din *Voievodul țiganilor* și Adela din *Liliacul* de Johann Strauss. Afară de opereta clasică, Maria Cibotari a cântat în oratoriile, cantatele și simfoniile: *Patimile după Matei* de Johann Sebastian Bach, *Anotimpurile* de Joseph Haydn, *Recviem* de Wolfgang Amadeus Mozart, *Stabat mater* de Gioacchino Rossini, *Recviem* de Giuseppe Verdi, *Cântecul planetei* – simfonie-cantată de Gustav Mahler, *Cântecele lui Gure* de Arnold Schönberg, *Simfonia a IX* de Ludwig van Beethoven.

Din 1947 Maria Cibotari, e primadona teatrului de operă din Viena, cântând concomitent și la Salzburg. În anul următor, întreprinde un turneu în Italia, cântând la Teatrul „La Scala” din Milano. Ultimele din rolurile ei la Teatrul din Viena au fost: *Turandot* din opera lui G. Puccini și Laura din opereta *Studentul cerșetor* a lui K. Mileker. Acest rol îl pregătise fiind grav bolnavă.

La 9 iunie 1949, fiind în floarea vârstei și în plină putere de creație, Maria Cibotari se stinge din viață.

Maria Cibotari a fost ultima stea rătăcitoare din constelația renumiților cântăreți ai plaiului moldav.

(după Gleb Ciaicovschi)

Libertatea după Esop: Mihai Volontir în viețile sale

Scria Nicolae Iorga precum că „Cei mai mulți trăiesc zile, puțini trăiesc viața”. Și mai puțini trăiesc vieți. Maestrul Mihai Volontir, prin mulțimea de vieți trecute prin inimă, prin puzderia rolurilor create în scenă, pe marele și pe micul ecran, reușește să ne împace cu noi înșine, cântându-ne de dor și de inimă albastră. Galeria personajelor voluntirești (Surugiul din *Chirița*, Anukin din *Căsătoria*, Tudașkin din *Sfânt și păcătos*, Kuzma din *Bani pentru Marta*, Iulius Caesar în *Ovidiu* etc.) – a reabilitat elementul bărbătesc, aristocratismul interzis, demnitatea și onoarea; prin ele, în scenă revine firescul, naturalețea, cumsecădenia neaoșă.

De fiecare dată actorul iscodește sensul textului, al caracterului eroului, al destinului uman, altfel zis, ne spune, ca nimeni altul, povești cu tâlc. E cu adevărat unic în felul său, carismatic, dar și timid, înțelept, ghiduş și cumpătat.

(...) Dintre sutele de persoane cărora le-a dat viață, în trei dimensiuni (înălțime, verticalitate și adâncime), poate cel mai grăitor rămâne a fi Esop, din spectacolul *Vulpea și strugurii*, după piesa ultramodernă a argentinianului Guilherme Figueiredo. Și chiar dacă în scenă figurează cinici, stoici și agnostici, iar Volontir intră în pielea unui intelectual antic, spectacolul nu e nici pe departe o disertație pe teme filozofice din vremi demult apuse, ba dimpotrivă. Fabulistul Esop, iscusit în a se servi de animale pentru a instrui ființele umane – ce-i drept, cu succes variabil sau, adesea, fără succes, - ne servește o lecție amară, o lecție de omenie și toleranță. (...) Un Om atemporal ce iubește și suferă. (...)

Cu certitudine, Mihai Volontir este printre puținii actori care gândesc în scenă, valorificând inteligent textul dramatic. (...) Mihai Volontir nu agreează discuțiile despre teatru, el trăiește teatrul.

(după Larisa Turea)

Cu dragoste și milă

– *Echipa revistei NOI așteaptă cu nerăbdare în fiecare dimineață poștașul – ne interesează, îndeosebi, scrisorile de la cititori. Dumneavoastră primiți scrisori de la admiratori? Ce vă scriu, în special, copiii?*

– Întotdeauna mi-a fost frică să dau interviuri, și mai ales pentru cei cu sufletul curat – pentru copii și adolescenți. Mi-a fost frică să nu mi se schimonosească spusele, să fiu înțeles greșit. Vreau să fiu sincer în toate cele ce nu întotdeauna te înalță. Sunt artist. Deci am o obligație deosebită față de cititor și spectator. Vorbele mele trebuie să-i dea cititorului un îndemn la fapte bune, să-i mângâie inima. Mă tem că nu-mi ajung cuvinte pentru această înaltă misiune.

Au fost timpuri când primeam zilnic scrisori. Cele mai frumoase erau de la copiii din diferite sate și orașe... Cândva le voi publica. Niște copii din Rusia m-au rugat să le fiu bunic. Să vin la ei în ospetie să mă servească cu lapte și pomușoare de pădure, să merg cu ei la pescuit și scăldat, să-mi dăruiască un cățeluș care joacă fotbal. Când s-a spus în public despre boala mea, am primit destule scrisori de compătimire, inclusiv de la copiii care mă rugau să nu mor, că le

sunt drag. O școală din regiunea Pskov mi-a trimis o cruciuliță de la mănăstirea unde copiii mergeau în fiecare dimineață să se roage pentru sănătatea mea. Îmi puneau și bani în plic pentru medicamente. Nu tuturor acestora le-am răspuns, nu le-am pus tuturor în plic câte o poză. Îmi pare rău, și rog să fiu iertat pentru aceasta.

– *Stimate domnule Mihai Volontir, suntem curioși să știm ce vrea să afle de la bunic nepoțica dvs. Cătălina, de șase anișori?*

– De toate. Ca orice copil. Ce peripeții mai hazlii am avut când eram mic, cum erau bunicul și bunica. Dacă am avut patine, săniuță, bicicletă și că tare ar vrea să aibă un căluț cu șă și să îngrijească de el. Se mira de ce în stradă toți mă salută și îmi zic pe nume. De unde mă cunosc.

– *Dar ce întrebări Vă pun mai des adulții în scrisori sau când vă întâlniți în stradă?*

– Majoritatea mă întreabă, în primul rând, de sănătate, lucru pentru care le mulțumesc și le rămân recunoscător și pe această cale. A doua întrebare, de regulă, e cât de curând va apărea pe ecran un nou film cu mine...

– *Ce carte V-a lăsat impresii deosebit în copilărie?*

– Din păcate, nu prea aveam timp pentru lecturi și am citit puțin. Printre cele câteva tipărituri pe care le-am descoperit în casă și care mi-au părut deosebit de utile erau Biblia cu copertile din piele groasă, legate cu argint și cu lacăt. Alte cărți bune au plecat peste Prut, împreună cu frații mei mai mari... (...)

– *Mulți dintre cititorii noștri se interesează dacă ați scris versuri în copilărie.*

– Nu. Nici colegii mei de școală nu scriau poezii pe atunci.

– *Dacă ar fi să îmbrățișați azi profesia de cadru didactic, ce ați vrea să le predați copiilor?*

– Le-aș vorbi despre viață, despre oameni, despre natură: animale, pădure... Despre faptul că e bine să ne cunoaștem drepturile și obligațiile. Nu aș putea să le spun altceva. Eu nu cunosc prea multe.

– *În adolescență și în tinerețe ați lucrat la o carieră de piatră, apoi ați fost învățător și educator. Într-o bună zi ați ajuns pe scena Teatrului din Bălți. Cum a fost acea zi deosebită?*

– Asta a fost cea mai fericită zi din viață. Acesta mi-a fost destinul. Teatrul și filmul sunt viața mea. Alta nu cunosc și sunt fericit.

– *Domnule Mihai Volontir, de ce aveți nevoie înainte de premiera unui spectacol sau de turnarea unui film?*

– Când se joacă ultimul spectacol sau se termină filmările unei pelicule, atunci vine cea mai mare tristețe. Timp de câteva luni sau poate ani te concentrezi asupra vieții unui personaj, asumându-ți o altă viață. Și când s-a sfârșit „jocul”, viața acestuia, cu bucuriile și durerile lui, rămâi gol, trist și rătăcit. Ai trăit o viață pe care ai știut-o de la bun început din scenariu... Acum trebuie s-o trăiești pe a ta, mult prea necunoscută, adevărată și adesea încurcată.

Lui Clinton i-am cântat din frunză

Clinton nu știa că moldovenii pot cânta din frunză.

Acum câțiva ani, la 30 ianuarie, ora 20.30, am fost primit, împreună cu o delegație din Moldova, de Bill Clinton în sala ovală de la Casa Albă din Washington. Mi-au fost rezervate trei minute, ca să-i prezint instrumentele noastre populare. Dar, când am început să cânt, întâlnirea noastră a durat vreo 9 minute. Îi zic lui Clinton: „Dar Dvs. nu știți că aveți instrumente populare moldovenești și aici, în Casa Albă?” Cei din sală au prins a se uita buimăciți prin părți. Atunci îl întreb pe Clinton: „Îmi dați voie să rup o frunză din copăcelul acesta de lămâie?”. „Da, desigur”, răspunde Clinton cu amabilitate. Rup o frunză, o duc la gură și încep a cânta. Americanii au

rămas trăsniți. Mai erau acolo și vreo 40 de jurnaliști, care se tăvăleau de răs. Mircea Snegur (Președintele Republicii Moldova) se uită la ei și răspunde: „Vă rog să nu vă mirați, pentru că la noi aproape toți cântă din frunză”. Și era cât pe ce să-i dau și lui o frunză să cânte. Când ne întorceam spre casă, Snegur mi-a spus: „Dacă-mi dădeai frunza să cânt, chiar că mă făceam de rușine”.

(după Liubomir Iorga)

- Salutul lui Eminescu era „Trăiască nația!”. Printre lucrurile mai puțin cunoscute despre Eminescu se numără și formula sa originală de salut, dar și modul cum știa să le răspundă prietenilor. Cu oricine se întâlnea, Eminescu îl saluta cu „Trăiască nația!”. Poetul era cunoscut ca fiind un patriot adevărat. Acest salut al său stârnea, de obicei, simpatia. Prietenii, când îl zăreau, obișnuiau să i-o ia înainte și îi spuneau ei „Trăiască nația!”. El răspundea atunci răsopicat: „Sus cu dânsa!”.

- Mihai Eminescu a fost pasionat de fotbal și înot. Una dintre pasiunile sportive din tinerețea lui Eminescu a fost fotbalul. Cunoscuții poetului spuneau că îi plăcea să joace fotbal și că avea reale calități pentru jocul cu mingea. Fotbalul l-ar fi deprins de la Aron Pumnul, profesorul său din perioada adolescenței, când era elev la Cernăuți. Cu toate acestea, sportul la care se spune că Eminescu excela era înotul. Poetul era un foarte bun înotător, capabil chiar de mișcări acrobatice și trucuri în apă. Și-a făcut ucenicia de înotător scaldându-se în bălțile cu stuf de la Ipotești încă din fragedă copilărie.

- Poetul a urât matematica. Mihai Eminescu nu a suportat niciodată matematica, fiind o materie cu care nu se împăca deloc. „N-ajunsesem nici la vârsta de douăzeci de ani să știu tabla pitagoreică, tocmai pentru că nu se pusese în joc judecata, ci memoria! Și, deși aveam o memorie fenomenală, numere nu puteam învăța deloc pe de rost, întrucât îmi intrase în cap ideea că matematicile sunt științele cele mai grele de pe fața pământului”, se menționează în *Viața lui Mihai Eminescu* de George Călinescu.

- Își speria tatăl cu șerpi. În copilăria sa, Mihai Eminescu (pe atunci Eminovici) obișnuia să își sperie tatăl într-un mod bizar. Mergea în pădure să prindă șerpi și-i punea de vii în apropierea casei sale. Apoi își chema tatăl să vadă „ce pasăre a prins” și stătea deoparte râzând când bărbatul dădea cu ochii de reptile.

- Scriitorul Ion Creangă a alcătuit unul dintre primele abecedare care a fost foarte apreciat în Moldova acelor vremuri.

- La început pe Ion Creangă îl chema Ion Ștefănescu, dar, ulterior, și-a schimbat numele în „Creangă” după numele mamei.

- Mesele „Sfătosului bunic din Humulești” erau impresionante și se spune că la o masă putea mânca: o mămăligă mare, un crap întreg, o oală de sarmale cu pasat și o găină friptă, nemaivorbind de plăcinte care îi plăceau foarte mult.

- Ion Creangă a avut șapte frați și surori: Zahei, Maria, Ecaterina, Ileana, Teodor, Vasile și Petre.

- Eugeniu Coșeriu a publicat peste 50 de volume și sute de articole în limbile italiană, spaniolă, franceză, germană, engleză și a fost tradus în limbile japoneză (9 volume), chineză, arabă, greacă, finlandeză, rusă, georgiană, coreeană, cehă, bulgară etc.

- Numele și opera profesorului Eugeniu Coșeriu a înconjurat Terra, iar fiecare studiu al genialului savant este o carte de căpătâi pentru lingviștii și filosofii de orișice orientare științifică.

- Eugeniu Coșeriu a fost Doctor Honoris Cauza al aproape 50 de Universități ale lumii și membru al Societății de Lingvistică din Paris, al Cercului Lingvistic din New York, membru de onoare al Societății Lingvistice din America, al Cercului Lingvistic de la Praga și la foarte multe alte academii și școli de lingvistică din întreaga lume, inclusiv din Japonia.

- Eugeniu Coșeriu a fost membru de onoare al Municipiului Chișinău și Cavalier al Ordinului Republicii Moldova.

Hai să râdem împreună!

Pe când era profesor la Facultatea de Filologie a Universității din București, George Călinescu a invitat doi studenți la el acasă. Aceștia nu au venit în ziua fixată, ci a doua zi, la aceeași oră. Deschizându-le ușa, doamna Alice Călinescu i-a întrebat ce doresc, iar ei au răspuns că au fost invitați, dar n-au putut veni cu o zi înainte din cauza unor obligații la facultate și au întrebat:

– Domnul profesor este acasă?

Din pragul ușii, aceasta și-a întrebat soțul:

– Ești acasă, dragă?

– Nu, dragă, nu sunt acasă!

– Ați auzit băieți, nu e acasă! le-a spus elegant doamna Călinescu.

Întrebare: – Cine l-a bătut prima oară pe Ștefan cel Mare?

Răspuns: – Părinții!

După ce și-a scrântit piciorul la 65 de ani, Grigore Moisil a afirmat: „Știam că la vârsta mea te scrânțești la cap, nu la picior.”

Ștefan cel Mare dormea liniștit. Deodată ușa se da de perete și intră un oștean speriat care strigă:

– Maria Ta, vin oșteni către noi. Sunt mulți de tot! Domnule căpitan, vin indienii!

– Prieteni sau dușmani? întreabă Ștefan somnoros.

– Cred că-s prieteni, că vin împreună!

SCRIITORII – „NEAM NOBIL AL LITERELOR”

Motto:

Nu oamenii au nevoie de scriitori, ci scriitorii de oameni...

(George Astaloș)

Darul lui Mihai Eminescu

E noaptea de Crăciun. Spre miezul nopții, când nu se mai aude nici un foșnet de-al oamenilor, vântul, paznicul ce veghează taina acestei nopți, coboară pe un val de zăpadă un înger din înălțimea înstelată. E îngerul Crăciunului.

În fiecare an Dumnezeu îl trimite pe pământ cu daruri pentru copii. El intră din casă în casă și se oprește la căpătâiul fiecărui copil. Dintr-o privire îi citește și îi cântărește sufletul, după care scoate din desagă darul hărăzit lui de Dumnezeu.

Prima dată a intrat într-o casă frumoasă cu ferestre mari. Într-o cameră curată și caldă, între perne, dormea o fetiță. Îngerul s-a apropiat de ea, a cercetat-o și a scos din sac darul potrivit pentru sufletelul său. După ce a binecuvântat-o, i-a citit dintr-o carte cuvântul lui Dumnezeu:

– Ție, pentru că nu te cerți cu nimeni și nu-ți plac vorbele urâte, îți dăruiesc pacea. Inima ta va fi plină de pace în toată vremea. Oamenii se vor simți liniștiți lângă tine și vei potoli multe furtuni din sufletele lor.

După ce a sărutat-o pe copilă pe frunte, îngerul a zburat mai departe. A intrat în altă casă unde un băiețel abia ațipise. L-a cântărit și pe el cu privire, a scos darul din desagă, l-a binecuvântat și i-a citit și lui din cartea cea groasă:

– Ție, pentru că nu-ți este frică de greutate și alegi de fiecare dată ce este mai greu de făcut, îți dăruiesc curajul. Vei avea o inimă curajoasă și nu vei ști ce este îndoiala. Oamenii te vor prețui și se vor sprijini de sufletul tău când vânturile vieții îi vor clătina.

După ce a terminat de citit, îngerul a plecat grăbit mai departe.

A intrat apoi în casa unei fetițe care adormise de numai câteva clipe. După ce i-a cântărit cu grijă sufletelul, i-a scos darul potrivit, a binecuvântat-o și i-a citit:

– Ție, pentru că nu vrei să rănești pe nimeni, nici măcar cu privirea, îți dăruiesc blândețea. Vei avea o inimă blândă ca o rază de soare și vei alina multe suflete chinuite.

După ce a sărutat-o pe fruntea adormită, îngerul s-a grăbit spre alți copii. La toți le-a cântărit sufletul și le-a lăsat daruri pe potriva lor. A dat unora înțelepciunea, altora bucuria, hărnicia, istețimea, mila, cumpătarea, smerenia, nădejdea și câte și mai câte daruri.

Într-un sfârșit a ajuns și la ultima căsuță. Era o casă simplă, țărănească. A intrat încetișor într-o odaie. Acolo, într-un pătuț cu cearșafuri curate, dormea adânc un băiețel. Avea fruntea înaltă, peste care se revărsau bucle negre și moi, tâmpla străvezie și gânditoare. Lumina palidă a

lunii ce bătea în fereastră îi scâldea chipul alb și fraged ca floarea de cireș. Îngerul l-a privit încurcat. A vrut să-i cântărească sufletul dar n-a putut. Sufletul acestui copil era mult prea mare, atât de mare, că îngerul s-a speriat și a tresărit, neștiind ce să înțeleagă. *Oare avea el prin desagă vreun dar potrivit pentru acest copil?* A căutat mai atent în tolă și a luat în mână ceva greu, greu de tot. A tras mâna afară și când a privit ce era în palmă s-a cutremurat. A privit apoi fruntea albă ca laptele a băiețelului, buzele subțiri, obrazul fraged, umerii plătănzi și a suspinat. A suspinat dându-și seama că nici mintea lui de înger nu poate pricepe toate tainele și judecățile lui Dumnezeu. Tremurând ușor a îngenuncheat lângă pătuțul copilului și i-a așezat darul pe frunte. L-a binecuvântat de trei ori și cu voce stinsă i-a citit cuvântul lui Dumnezeu:

– *Știu cât de mare este sufletul tău. Știu că în el va încăpea o lume întreagă și că în el vei vrea să cuprinzi chiar nemărginirea Mea. Știu că inima îți va arde de iubire. Că îți vei iubi ca nimeni altul neamul din care te-ai născut, că vei iubi toate frumusețile făcute de Mine, că vei iubi râul, ramul, că vei iubi Biserica Mea, pe Maica Mea; știu că Mă vei iubi pe Mine. Și pentru că te vei asemăna cu Mine în iubire, ție îți dăruiesc darul Meu cel mai de preț; îți dăruiesc suferința. Întreaga ta viață va fi muiată în adâncuri amare de lacrimi. Chiar și cei apropiați ai tăi, când îți va fi cel mai greu, îți vor da să bei fiere și otravă. Răni nevindecate și nemângâiate vei purta în trup și în suflet.*

Îngerul s-a oprit o clipă, a suspinat și a citit mai departe:

– *Dar din acest adânc de suferință va crește un tânăr mândru ce va arde în inima sa toate dorurile și durerile neamului său. Va crește un tânăr voievod ce va fi peste veacuri lumina neamului său. Iar când lumea nu va mai putea încapa strălucirea ta, lumina ochilor tăi se va stinge. Atunci vei urca ușor, cu suflet blând și luminos, slobozit de toată suferința, în lumina falnicilor bolți, în palatele acelea de mărgean, acolo unde nu este nici durere, nici întristare, nici suspin...*

Acestea au fost ultimele cuvinte citite de înger și printre genele rourate de lacrimi l-a privit pe copilul ce dormea și i s-a părut că vede strălucind pe fruntea lui când o cunună de stele când o cunună de spini. A vrut să-l sărute pe frunte, dar n-a îndrăznit. S-a aplecat cu evlavie și a sărutat picioarele copilului care primise în dar suferința.

Copilul acela era Mihai Eminescu.

<http://www.scrigroup.com/educatie/literatura-romana/DARUL-LUI-MIHAI-EMINESCU73891.php>

Vocabular

a ațipi – a începe să doarmă, a fi cuprins de un somn ușor (și scurt)

căpătâi – parte a patului sau a oricărui obiect unde se pune capul

a clătina – a mișca puțin, lin într-o parte și într-alta

desagă, desagi – traistă formată din două părți, care se poartă pe umăr sau pe șa

încurcat, -ă, -ți, -e – confuz; stingherit, jenat
îndoială, -ieli – lipsă de încredere
mărgean – coral
a potoli – a înceta sau a face să înceteze un lucru început, o acțiune în desfășurare

Ai înțeles textul citit?

Cu ce scop îl trimitea Dumnezeu în fiecare an pe îngerul Crăciunului pe pământ?
Cum împărțea darurile îngerul Crăciunului?
Ce i-a dăruit îngerul Crăciunului băiețelului din ultima casă?
De ce îngerul Crăciunului i-a dăruit lui Mihai Eminescu suferința?

Eminescu-omul

Eram în multe privințe foarte deosebiți unul de altul și am fost, cu toate acestea, buni, în mai multe rânduri, chiar nedespărțiți prieteni; de aceea mi-a fost întotdeauna greu să vorbesc despre dânsul, căci nu puteam să fac aceasta fără ca să vorbesc și despre mine însumi. Am tăcut chiar și atunci când alții, care-l știu numai din auzite și din puțină lui scrisă, au spus despre dânsul ceea ce nu-i adevărat, și n-am să vorbesc nici acum despre Eminescu poetul, care trăiește, ci despre omul care a murit.

Mie nu mi-a fost Mihail Eminescu poet, nici, în genere, scriitor, ci om sufletește apropiat și povățuitor în cele literare. Ani de zile nu am publicat nimic mai înainte de a-i fi citit și lui ceea ce am scris, căci mulțumirea mea era să-l văd pe el citind cu mulțumire cele scrise de mine. Rar se întâmpla însă ca să-mi citească și el ceea ce scria, căci de cele mai multe ori era mâhnit. Îmi plăcea felul lui de a scrie, dar țineam la el și mă atingea dureros asprimea cu care îi judeca pe oameni, încât aș fi voit ca altul să spună ceea ce spunea el.

Nu se putea împăca felul de a scrie al lui cu viața pe care o avusem eu mai înainte de a mă fi împrietenit cu dânsul. Eminescu și eu ne-am împrietenit în iarna anului 1869 la Viena, unde ne urmam studiile universitare.

Deși tânăr de abia douăzeci de ani, el avuse până atunci o viață zbuciumată, umblase ani de zile de-a rândul răzleț ca un copil pierdut, se zbătuse pe la Sibiu, pe la Blaj, pe la Beiuș, și ca sufleor la trupe călătore, cunoștea în toate amănunțele ei partea urâtă a vieții omenești și era oarecum copt înainte de vreme. Nu-și urmase în mod regulat studiile secundare, dar citise mult, și nu numai își făcuse reputație literară, ci știa totodată multă carte și judeca cu capul lui. Largi îi

erau cunoștințele în ceea ce privește literatura tuturor popoarelor, istoria universală și cea română îndeosebi, filosofia tuturor timpurilor și limbile clasice și cea română. (...)

Eminescu era înscris la Facultatea de Filozofie, dar îl vedeam regulat la interesantul curs de economie națională al lui Lorenz Stein, precum și la cel de drept roman al lui Ihering. Un tânăr oacheș, cu fața curată și rasă peste tot, cu un lung „clăbăț” bănățenesc peste pletele negre, cu ochi mărunți și visători și totdeauna cu un zâmbet oarecum batjocoritor pe buze; un albanez – îmi ziceam – poate chiar un persian. (...)

Îl văd, parcă, și acum uitându-se din când în când speriat și scos din răbdare la mine.

Om de o veselie copilăroasă, el râdea cu toată inima, încât ochii tuturor se-ndreptau asupra lui. În clipa următoare se-ncrunta însă, se strâmba ori își întorcea capul cu dispreț. Cea mai mică contradicție-l irita; muzica de cele mai multe ori îl supăra; șuierătura îl făcea să se cutremure; orișice scârțâitură îl scotea din sărite.

Și adeseori el îmi zicea: „Taci, nu mai scârțâi!” (...)

Ceea ce noi numim sentimentalitate nu exista pentru dânsul. El n-avea slăbiciuni pentru nimic. Toate porneau la dânsul din convingere, și ceea ce noi ceilalți facem din iubire, el făcea din hotărâre neșrămutată, iar ura se dădea la dânsul cu dispreț pe față. Niciodată nu l-am văzut plângând și nu cred că era în stare să plângă, iar cu înduioșare numai despre muma lui l-am auzit vorbind. (...)

Orișicât de multe și de mari ar fi fost deosebiriile dintre noi, erau câteva lucruri care ne legau pentru toată viața. (...) De același spirit conservator eram pătrunși amândoi, și amândoi eram dinastici, el prin convingere, iar eu prin tradiție familială.

Eu crescusem apoi în biserică, iar el cunoștea de la vârsta de douăzeci de ani nu numai învățăturile cuprinse în Evanghelii, ci și pe ale lui Platon, pe ale lui Confuciu, Zoroastru și Buddha, și punea religiozitatea, oricare ar fi ea, mai presus de toate. (...)

Om de o rară disciplină intelectuală, el ținea să fie disciplinat și în practica vieții lui, se ferea de excese și mă ferecea pentru destoinicia mea de a face, de regulă, numai ceea ce eu însumi voiesc. Se bucura dar când îi veneam prin stăruințele mele prietenești într-ajutor și nu se-mpotriva. Boala îi era însă, precum se vede, legată de o anumită vârstă și nu i-a venit deodată, ci, încetul cu încetul, și astfel îi era din ce în ce mai greu să se stăpânească.

El fuma puțin, dar bea multe cafele. Știa că ele nu-i fac bine, dar le lua de cele mai multe ori fără ca să-și dea seama despre ceea ce face. Era dar destul să ridic degetul pentru ca să stingă focul aprins la mașină.

Păcatul lui cel mare și hotărâtor era lipsa de rânduială în traiul zilnic: când se așeza la masa de lucru, fie că scria, fie că citea, nu mânca zile întregi și petrecea nopțile în nedormire. Nu

suferea de insomnie și avea multă poftă de mâncare, căci era apoi în stare să doarmă timp de douăzeci și patru de ceasuri întruna și mânca o dată pentru trei inși. Uita însă să mănânce și nu se îndura să doarmă, deși părerea lui statornică era că cea mai plăcută parte a vieții e cea petrecută în somn, când ești fără ca să fii și să simți dureri. (...)

Obiceiul lui era că citea cu glas tare ceea ce îi plăcea, mai ales poeziile, și făcea multă gălăgie când scria, se plimba, declama, bătea cu pumnul în masă, era oarecum în harță cu lumea, la care se adresa. (...)

Îi băteam în perete; el stingea lumânarea și se liniștea, dar era de rea-credință și nu se culca. Peste câțva timp, când credea că am adormit, aprindea din nou lampa și începea să bodogănească. Mă sculam atunci, mă duceam la el și-l rugam să mă lase să dorm. Aceasta-l răpunea, dar relațiile dintre noi erau din ce în ce mai încordate. Eu eram din ce în ce mai stăruitor, iar el se făcea tot mai îndărătnic și zicea în cele din urmă că abuzez de afecțiunile lui și-l terorizez.

Eminescu era de o vigoare trupească extraordinară, fiu adevărat al tatălui său, care era munte de om și ca fire grădină de frumusețe, și ar fi putut să ajungă cu puteri întregi la adânci bătrânețe, dacă ar fi avut oarecare purtare de grijă pentru sine însuși și-ar fi fost încă [de] copil îndrumat a-și stăpâni pornirile spre exces.

El era însă lipsit cu desăvârșire de ceea ce în viața de toate zilele se numește „egoism”, nu trăia prin sine și pentru sine, ci prin lumea în care-și petrecea viața și pentru ea. Trebuințele, suferințele și durerile, întocmai ca și mulțumirile lui individuale, erau pentru dânsul lucruri nebăgate-n seamă. Ceea ce-l atingea pe el erau trebuințele, suferințele, durerile și totdeauna rarele bucurii ale altora. De aceea zicea el sunt multe dureri și puține plăceri – nu pentru el, ci pentru lumea oglindită în sufletul lui.

Nu l-au înțeles și nu sunt în stare să-i pătrundă firea cei ce iau scrierile lui drept manifestare a ființei lui individuale.

El niciodată nu s-a plâns de neajunsurile propriei sale vieți și niciodată nu a dat pe față bucuria izvorâtă din propriile sale mulțumiri. Flămând, zdrențuit, lipsit de adăpost și răbdând la ger, el era același om senin și veșnic voios, pe care-l ating numai mizeriile mai mici ale altora. Întreaga lui purtare de grijă era deci numai pentru alții, care, după părerea lui, nu puteau să găsească în sine înșiși mângâierea pe care o găsea el pierzându-se în privirea lumii ce-l înconjură. „Nenorocirea cea mare a vieții e – zicea el – să fii mărginit, să nu vezi cu ochii tăi, să știi puține, să înțelegi rău, să judeci strâmb, să umbli orbecăind prin o lume pentru tine pustie și să fii nevoit a căuta afară din tine compensații pentru munca grea a viețuirii”. Lui nu-i trebuiau nici bogății, nici poziție, nici trecerea-n societate, căci se simțea fericit și fără de ele, și din acest

sentiment de fericire individuală pornea mila lui către cei mulți și nemărginitul lui dispreț față cu cei ce-și petrec viața în flecării ori sporesc durerile omenești. În întreaga lui scrisă nu este o singură notă de ură, și noi, care-l știm în toate amănuntele vieții lui, am rămas adeseori uimiți de firea lui îngăduitoare față cu cei ce se făceau vrednici de a fi urâți. Disprețul lui se dădea însă pe față fără de nicio teamă și adeseori și fără de milă și mai ales aceasta făcea pe mulți să se ferească de dânsul. (...)

Eminescu nu era în stare să mintă, să treacă, cu vederea reaua-credință a altora, să tacă, și, atunci, când era dator, să vorbească, să măgulească ori chiar să lingusească pe cineva, și-n gândul lui cea mai învederată dovadă de iubire și de stimă era să-i spui omului și-n bine, și-n rău adevărul verde-n față. El era în stare să se umilească, să stăruie, să cerșească pentru vreun nevoieș: pentru sine însuși, însă, cu niciun preț. Vorba lui era vorbă și angajamentul luat de dânsul era sfânt. Niciodată el nu lua asupra sa sarcini pentru care nu se socotea îndeajuns pregătit ori pe care nu era gata să le poarte cu toată inima.

În mijlocul societății în care i-a fost dat să-și petreacă viața, un asemenea om nu putea să facă carieră, nici să-și creeze poziție.

„Când oamenii au nevoie de tine – zicea el adeseori – aleargă să te caute, sunt însă foarte mulțumiți când pot iar să scape de privirea ta pătrunzătoare și de gura ta cea rea”.

Dac-ar mai fi putut să trăiască, el fără îndoială s-ar fi impus în cele din urmă. E puțin ceea ce a făcut el în timpul scurtei și mereu zbuciumatei lui vieți, și numai puțini își vor fi putând da seama despre ceea ce am pierdut noi prin stingerea vieții lui sufletești.

Stăpânit de o neastâmpărată sete de știință, el studia mereu, și nu era nicio ramură de știință omenească pe care nu ținea s-o aprofundeze.

(după Ioan Slavici)

Vocabular

ademenit, -ă, -ți, -e – care este atras, ispitit, momit, sedus, tentat

adăpost, -uri – (aici) casă

a aprofunda – a cerceta minuțios problema

asprime – severitate

clăbăț, -e – căciulă din piele de oaie

a se desăvârși – a se perfecționa

a se feri – a evita pe cineva sau ceva

flecărie, -i – vorbă fără sens

harță – ceartă

ins, inși – individ, tip

a se izbi – a se lovi

încordat, -ă, -ți, -e – ajuns într-o stare de tensiune maximă

îngăduitor – indulgent

a linguși pe cineva – a-i satisface amorul propriu cuiva

a măguli – a-și face iluzii

mărginit, -ă, -ți, -e (adj.) – (despre oameni) lipsit de inteligență
a orbecăi – a umbla încolo și înapoi, pipăind și rătăcind (ca orbul) prin întuneric; a dibui
pătrunzător, -oare, -ori – (aici) ager
răzleț – înstrăinat; izolat, separat
rea-credință – atitudine necorectă, necinstită
a scoate din sărite – a enerva, a irita
scrisă – (aici) modul în care scria; stilul de a scrie
a se strâmba – a face grimase
vrednic, -ă, -i, -e – demn de..., care merită să...
a se zbate – (aici) a se zbuciuma, a suferi cumplit
zdrențuit, -ă, -ți, -e – îmbrăcat în zdrențe (haine rupte, vechi)

Ai înțeles textul citit?

Cum se comporta Mihai Eminescu atunci când crea?

Enumerați 3-4 calități ale poetului.

Care era cel mai mare păcat al lui Eminescu?

De ce lui Ioan Slavici îi este greu să vorbească despre Mihai Eminescu?

Geniul lui Eminescu

Geniul lui Eminescu a îmbinat cunoștințele vaste de literatură veche, de filozofie, de istorie, de folclor cu virtuțile unui suflet nobil, prea sensibil la fenomenele din afară și dinăuntru ale lumii. Arta lui sună ca o muzică divină în catedrală, gravă și solemnă, tulburător de sinceră și profundă. Dacă vrei să cunoști magia cuvântului, o găsești la Eminescu. Dacă ți-e dor de frumusețile pitorești ale naturii moldave, le afli zugrăvite la Eminescu. Dacă ești răscolit de iubire, de marea enigmă a acestui sentiment, îți găsești de prieten pe Eminescu. Vraja poeziei eminesciene te urmărește o viață întreagă. Geniul arde în flacăra trăirilor rămas nestinsă, călătoare și eternă.

(George Meniuc)

Vocabular

divin, -ă, -i, -e – dumnezeiesc

răscolit, -ă, -ți, -e – în dezordine; spulberat, agitat

virtute, -uți – calitate morală

Ai înțeles textul citit?

Unde găsești magia cuvântului?

Unde afli zugrăvite frumusețile pitorești ale naturii moldave?

Creangă

Prin 1874-1875 vedem într-o seară că un nou venit se află la „Junimea”.

Noul venit era scurt, gros și gras, cu figura și părul cam castaniu-blond, cu gâtul scurt, (...) purtând cu stângăcie hainele.

Era Creangă.

La fiecare cinci minute își ștergea sudoarea de pe frunte cu o batistă mare, colorată.

Cine era Creangă? În istorisirile lui își spune copilăria. Să-i fac eu pe cât mi-aduc aminte biografia, așa cum l-am cunoscut.

Întâia dată când l-am văzut pe Creangă era diacon la o biserică oarecare. Pe atunci preoții făceau multă politică: printre aceștia diaconul Creangă excela, era pasionat de întrunirile publice, pe care nu numai le frecventa, dar în care lua mai totdeauna cuvântul cu mare succes.

Vorbea frumos. Înzestrat cu o vie inteligență, țăranul Creangă nu-și pierduse prin modestele studii de seminar ce făcuse, limbajul viu, colorat și plin de imagine, popular. Acest fond hrănit la fiecare pas cu anecdote, amintiri, învățăminte din bătrâni, făcea din Creangă un orator de tribună adevărat, original, și foarte gustat. Creangă era un naționalist fanatic, [...] un iubitor al neamului. Toate discursurile sale erau pe asemenea temă și vă puteți închipui cât succes aveau.

Manierile și limbajul său liber dis plăceau autorității bisericești superioare. După ce în curs de mai mulți ani a avut diferite încurcături cu Mitropolia, aplicându-i-se diferite pedepse disciplinare, oprindu-l de a sluji, Creangă a luat o hotărâre extremă: să se despozească!

Și într-o bună dimineață întâlnesc pe Creangă îmbrăcat în civil. Despopirea lui Creangă a produs un scandal enorm la Iași – și în adevăr era și de ce – în cercurile cunoscute. Știți că este chiar un proverb: „că i s-a dus vestea ca de popă tuns”. Mahalalele strigau la scandal, tagma bisericească ridica mâinile în sus. Creangă, pe lângă diacon, era și profesor la o școală primară. Iată-l pe bietul Creangă amenințat că are să-și piardă și catedra, considerându-se despopirea ca un fapt imoral.

Dar Creangă avea un protector, pe domnul Maiorescu. Creangă era un fanatic al aceluia. Diacon, el făcuse școala normală de institutori, pe când domnul Maiorescu era directorul acelei școli. Așa se explică legătura lui Creangă cu „Junimea”, căci cu ideile și sentimentele lui, „Junimea” trebuia să-i fie mai mult antipatică.

Ca urmare, Creangă își păstră catedra.

Până la venirea lui Creangă la „Junimea”, culegătorii și povestitorii de povești erau domnii Slavici și Pompiliu, amândoi transilvăneni. Poveștile lor se resimțeau de această origine;

scrise într-o limbă grea, de multe ori orășenească, poveștile lor trădau un fel de combinații literare care le stricau farmecul.

Marele merit al lui Creangă a fost că el a scris poveștile întocmai, sau aproape întocmai cum ele se spun la țară.

Când a venit Creangă la „Junimea” și și-a citit el singur poveștile, a fost o adevărată sărbătoare. Mi se pare că a început seria sa de povești cu *Soacra cu trei nurori*.

Toți au început atunci a-l ruga pe Creangă să aducă și altele și cât mai curând. Apoi a urmat seria cu: *Capra cu trei iezi*, *Punguța cu doi bani*, *Dănilă Prepeleac*, *Moș Nichifor Coțcarul* etc. [...]

(după George Panu)

Vocabular

a excela – a se remarca într-un domeniu

tagmă, -e – totalitatea persoanelor care aparțin aceleiași categorii profesionale sau sociale

Ai înțeles textul citit?

Ce povestea Creangă în istoriile lui?

De ce era pasionat Creangă?

Unde a învățat Creangă?

Care este marele merit al scriitorului Ion Creangă?

Creangă

Sfătosule bunic din Humulești,

Cât haz ai pus, cât păs și câtă jale

În tâlcul slovei tale țărănești

Din negura copilăriei tale.

Ai ticluit nepoților povești

Pe prispele Țicăului din vale,

Ca-n Sadoveanu-apoi să dăinuiești

Și-n alți rapsozi de slove și chimvale.

Aidoma jitarului străbun

Ai deslușit ce-a fost și rău și bun

Sub rana ta și tristă, și glumeață.

Iar când a fost să pleci pe la chindii,

Tot astfel ai intrat și-n veșnicii –

Cu zâmbetul și lacrima pe față.

(Liviu Deleanu)

Vocabular

chimval, -e – vechi instrument muzical compus din două talere de aramă care erau lovite unul de altul

chindie, -i – (de obicei, în construcție cu prep. *la*, *pe la*, *către*) timp al zilei către asfințitul soarelui

a dăinui – a continua să existe

a desluși – a distinge; a deosebi

jitar, -i – (reg.) persoană angajată să păzească semănăturile

rapsod, -ozi – autor de ample poeme epice care evocă evenimentele de seamă din viața unui popor; poet epic

tâlc, -uri – înțeles, sens, semnificație

a ticlui – (aici) a compune, a redacta

Ai înțeles textul citit?

Cu cine este comparat Marele Creangă?

De ce scriitorul Ion Creangă este numit „Sfătosul bunic din Humulești”?

În ce mod a intrat Creangă „în veșnicii”?

Ion Creangă

N-a fost, cât a trăit, încântat de sine însuși, n-a dat niciodată năvală să iasă în fața lumii cu mare renume, nu și-a făcut și n-a pus pe alții să-i facă reclamă, ci mai mult i-a plăcut să-și petreacă viața în mijlocul copiilor adunați în școală, fie stând de vorbă cu vreunul dintre totdeauna puținii lui prieteni, pentru care el, omul de o veselie neistovită, era o grădină de frumusețe.

Învățător multiubit și admirat, el a rămas toată viața lui tânăr, om de fire blajină și totdeauna voios, care cu anevoie își pierde răbdarea. Deși răspopit însă, încă la începutul carierei sale preoțești, el nu s-a lepădat niciodată de apucăturile luate în scurtul timp al preoției sale. În mersul, în ținuta și în gesturile lui, în felul lui de a rosti vorbele, în cuviința cu care se retrăgea într-un colț, în băgarea de seamă cu care-și dădea părerea când i se cerea și mai ales în zâmbetul lui adeseori pânditor, ieșea mereu la iveală omul intrat în lume cu gândul de a-și petrece viața ca popă.

Popească li se părea multora și apucătura lui Ion Creangă de a vorbi-n pilde și de a-și da părerea cu oarecare înconjur și rezemându-se pe autoritatea altora. În toate împrejurările, și la câștig și la pagubă, și la veselie, și la întristare, el scăpa cu o poveste, cu o anecdotă ori cu un

proverb. El nu cita din *Sfânta Scriptură*, ci se rezema pe nesecatele comori de înțelepciune ale poporului.

Om de o inteligență cu desăvârșire superioară, el îi judeca, ce-i drept, pe alții tot ca bunul său prieten Eminescu, dar nu se socotea mai deștept decât alții, ci zicea, în felul lui, că sunt mai mărginiți decât dânsul.

Deși mare maestru în ceea ce privește întrebuințarea limbii românești, el nu s-a socotit și n-a ținut ca alții să-l socotească în rândul scriitorilor români. Puține a scris și cele scrise sunt lucruri pe care le spusese mai înainte în grai viu pentru mulțumirea sufletească a prietenilor săi. Nu le-ar fi fixat niciodată pe hârtie dacă prietenii săi nu l-ar fi încredințat că e păcat să se piardă forma ce le-o da el. De aceea au scrierile lui atât farmec: ne-ncântă nu atât ce ni se spune în ele, ci forma într-adevăr românească a lui, atât ca concepție, cât și ca limbă.

Ion Creangă nu creează, ci reproduce cu cea mai deplină sinceritate adevărate creații ale poporului. Sunt greșiți cei ce-l iau drept moldovean pentru că el se folosește pe ici, pe acolo de provincialisme, spre a da formei o culoare mai locală. Întregul lui fel de a expune e românesc, potrivit cu firea tuturor românilor – orișunde vor fi trăind ei. Aceasta o spunea Ion Creangă însuși. (...)

(după Ioan Slavici)

Vocabular

provincialism, -e – regionalism
popesc, -ească, -ești – preoțesc
a fi greșit (despre cineva) – a nu avea dreptate
a se rezema – a se sprijini
neistovit, -ă, -ți, -e (adj.) – neobosit

Ai înțeles textul citit?

Ce zi îi plăcea cel mai mult lui Ion Creangă?
Cum vorbea Ion Creangă?
Cine l-a încredințat pe Ion Creangă că trebuie să-și fixeze scrierile pe hârtie?
Care sunt calitățile marelui scriitor Ion Creangă?

Câteva amintiri despre Caragiale

Pe Caragiale l-am cunoscut de pe când eram fetiță. Când sosea la noi, îi săream înainte. Ne povestea despre copiii lui, Luki – băiatul – și Tuchki fata. „Am să v-aduc microbii mei”, spunea el, surâzând malițios.

Mai târziu, când zăceam de o groaznică scarlatină, Caragiale venea zilnic la fereastra odăii mele și plângea cu lacrimi mari.

Uneori apărea pe neașteptate la noi acasă. Din ușă, ne oprea cu un gest brusc, întinzând mâna subțire cu țigarea strânsă între degete: juca un personaj imaginar. Grai, gest, expresie, totul era schimbat în el. Pe fața lui cu ochii mari, rotunzi, de culoarea castanei, apăreau cu tremur de ape, toate variațiile veseliei, de la biciuitoarea ironie până la râsul încrezător al copilăriei. Monologul scânteietor desfășura în fața noastră o scenă de comedie „ad hoc” (...)

După ce își descărca toată verva, săruta mâna mamei, îmbrățișa pe tata și mă ducea la pian. Mă poreclise „Aghiuță”. „Mai întâi să-mi cânti din bunicul tău Scărlătescu”. Îi plăcea muzica lui Scarlatti, spiritualul italian din secolul al XVII-lea, și pretindea că-l cânt atât de frumos încât mă trăgeam, desigur, din același neam. M-așezam la pian. Cântam o piesă. Caragiale asculta în picioare cu o expresie îmlânzită. „Încă o dată...” Apoi iar: „Încă o dată”. Mă punea să-i repet aceleași pagini de câte cinci ori în șir. Apoi se apleca ceremonios: „Aghiuță, adu mâna să ți-o sărut... și pe cea stângă. Acea e cea deșteaptă”.

Adora muzica și o cunoștea bine. Nimeni nu mi-a vorbit despre Beethoven ca el. Pentru Chopin n-avea simpatie. (...) Mă ruga să-i cânt din Johann Sebastian Bach, Beethoven, Schumann și Scarlatti.

(după Cella Delavrancea)

Vocabular

biciuitor, -oare, -ori – care lovește

a porecli – a da cuiva un nume, a numi

vervă – avânt, elan, imaginație, fantezie exprimată prin cuvinte

Ai înțeles textul citit?

Cum o poreclise Caragiale pe autoare?

Cum asculta Caragiale interpretarea la pian?

Ce compozitori preferați avea Caragiale?

Delavrancea

Fiecare suflet își poartă chipul care i se potrivește. Dacă nu îl are de la început, croit pe seama și pe făptura lui, singur și-l modelează, dinăuntru în afară, încetul cu încetul. Nu e bine, nu e trăsătură cât de neînsemnată în figura unui om care să nu corespundă unui anume gest sufletesc. Mai întâi, gura e modelată de mișcările și de căldura cugetării, de vorbele pe care le

spune, și, mai ales, de cele pe care nu le spune; apoi ochii, ochii care învăluind formele de afară cu privirea sufletului care se uită prin ei, capătă, cu vremea, caracterul, expresia fundamentală, culoarea privirii, a undei acesteia de viață, încărcată de dragoste sau de ură, de bunătate sau de răutate, de lumină sau de întuneric (...). Și toată fața, cu liniile și cu mișcările ei, sfârșește astfel prin a fi opera firii noastre, a sentimentelor și gândurilor noastre.

Sufletul puternic, înzestrat cu atâtea daruri minunate, sufletul complicat, neliniștit, vibrant și atât de comunicativ al artistului Delavrancea își poartă cu adevărat figura care-l prinde, haina care-l arată așa cum este el.

- Seamănă cu Hristos...
- Cu Shakespeare mai mult.
- Are ceva din Velasquez.
- Din Van Dyck mai mult...

De câte ori n-am auzit discuții de astea despre figura lui Delavrancea! În fiecare din părerile de mai sus e câte-o fărâmbă de adevăr. Și poate că ar mai încăpea și alte asemănări. Așa, bunăoară, mie, Delavrancea îmi face impresia unui leu. Îmi face impresia asta mai ales de vreo câțiva ani încoace, de când bătăile vieții au dat firii și ochilor lui seriozitatea aceea așezată, liniștea aceea impunătoare a eroului, pe care primejdiile nu-l mai pot impresiona. Trupeș, voinic, frumos, adus puțin de spate, ca și cum l-ar apăsa povara propriilor lui gânduri, de sub coama-i bogată care începe a încărungi, privește în lumea de afară, ce pare a-l interesa din ce în ce mai puțin... (...)

Dar ce suflet interesant! Ce flacără zbuciumată e sufletul acestui puternic artist!

(după Alexandru Vlahuță)

Vocabular

coamă, -e – (aici) păr

fărâmbă, -e – bucată foarte mică

a învălui – (aici) a cuprinde cu privirea

trupeș, -ă, -i, -e – voinic, bine făcut

Ai înțeles textul citit?

Ce este caracterul?

Cu cine seamănă Delavrancea?

În ce mod privea Delavrancea lumea?

Apolog asupra talentului lui Sadoveanu

În jurul leagănelui lui Sadoveanu s-au adunat cinci zâne pentru a-i împărți darurile. Binecuvântându-l, cea mai tânără i-a menit astfel: „Să iubești frumusețile naturii; să petreci zile întregi culcat în fundul bărcii, cu ochii la albăstrimile de sus și cu urechea adușecând șoaptele stufului; să colinzi pădurile îndepărtate, înduioșat la căderea frunzelor ruginii; să străbați ogoarele galbene, cu pușca în spate, în așteptarea vânatului sperios. Seara, să te culci în dorul zilei de mâine, ce-ți va aduce aceleași bucurii”.

Ridicând și ea mâna, cea de-a doua i-a menit: „Să simți poezia acțiunii omenești în micimea ei zilnică; să te apropii de sufletele întunecate și să te apleci asupra lor, în căutarea armoniei mișcărilor sfioase”.

Luându-i vorba din gură, cea de-a treia a adăugat: „Să nu simți numai poezia lucrurilor mici, ci și pe cea a lucrurilor mari; să iubești basmele, povestirile eroice; adâncindu-te în trecut, să prețuiești valoarea epică a vitejilor neamului tău; îndrăgind codrul și câmpul, să iubești și pe voinicul ce se arată în depărtare pe o movilă cu flinta pe umăr; sufletul să-și fie deschis și îndrăznelii, și avântului.”

La rândul ei, zâna a patra l-a binecuvântat și ea: „Darurile celorlalte zâne nu ți-ar fi de niciun folos, de nu le-aș adăuga și darul meu: la ce ar servi emoția de nu-i vei putea găsi expresia? Îți dăruiesc, deci, puterea de a comunica și altora”.

Mai rămăsese o zână bătrână. Zâmbind mai întâi, ea i-a vorbit apoi cu o luminiță vicleană în ochi: „Darul meu e și mai mare. Vei scrie; vei scrie de nu te vei mai putea opri; condeiul tău va zugrăvi copacul din față, vecinul din colț, câinele ce trece pe uliță, apusul soarelui, cântecul privighetorii, cerdacul din curte. Cititorii vor osteni, tu vei rămâne neostenit; nu vei cunoaște oboseala, după cum n-o mai cunoaște nici natura când își aruncă pe lume formele; te vei întrece cu dansa și vei scrie, vei scrie”.

Zânele s-au făcut apoi nevăzute; crescând, copilul a început să se plimbe romantic pe bălțile din jurul orașului; s-a dus la vânat pe ogoare și în păduri, s-a înfiorat de poezia naturii moldovenești; tânăra lui imaginație s-a înflăcărat de isprăvile haiducilor, s-a aplecat, însă, și asupra durerilor și bucuriilor celor mici. Punându-se apoi să scrie, Sadoveanu a scos din emoția lui caldă și din ochiul lui de vizionar pitoresți descripții după natură și mișcătoare povestiri. Cititorii le-au admirat: a scris altele; le-au admirat și pe acele. Fără să ostenească, el a scris însă din nou altele, deși aceleași.

Era darul fatal al bătrânei zâne, care ridicase puțința de a scrie cu greutate lucruri ce par ușoare: condiția supremă a artei.

(după Eugen Lovinescu)

Vocabular

a aduľmeca – (aici) a simți
condei, -ie – instrument cu care se scrie
flintă, -e – pușcă cu țeavă lungă folosită în trecut
a se înfiora – a suferi o impresie adâncă; a se emoționa
a meni – a prezice lucruri
micime – faptul de a fi mic
movilă, -e – ridicătură de pământ
neostenit – neobosit
putință – posibilitate
sperios, -oasă, -oși, -oase – care se sperie ușor; fricos

Ai înțeles textul citit?

Ce i-a venit cea de-a doua zână?
Care dintre zâne i-a dăruit puterea de a găsi expresia?
Ce-i plăcea copilului Sadoveanu?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Geniile se nasc rar. În schimb, nu mor niciodată. (Tudor Mușatescu)
Unii se nasc genii, alții devin. (Harry Ross)
Geniul n-are moarte, dar nici noroc. (Mihai Eminescu)
Geniu, în zdreanță sau în veșminte aurite, tot geniu rămâne. (Mihai Eminescu)
No oamenii au nevoie de scriitori, ci scriitorii de oameni... (George Astaloș)
Scriitorul adevărat este un om care nu-și găsește cuvintele. Atunci le caută. Și căutându-le, găsește ceva mai bun. (Paul Valery)
Singura bogăție a unui scriitor este imaginația. (Cezar C. Viziniuck)
Un scriitor e rezultatul unei experiențe. (Herta Muller)
Un scriitor este un cititor care îi citește pe cititori. (Nichita Stănescu)
Sunt două feluri de scriitori: unii citați și alții citiți. (Tudor Mușatescu)

Vrei să citești mai mult?

Poezia mea vine din mare singurătate și suferință

– *Grigore Vieru, cum ați descoperit poezia și cum ați început să scrieți?*

– Mi-e teamă că o să repet niște lucruri. Am mai fost întrebat, inclusiv de copii, de unde vine poezia mea, și am răspuns de fiecare dată că din suferință și singurătate. Eu am trecut prin suferință și singurătate din copilărie. Țin minte că mama pleca la Cernăuți – eu sunt născut în preajma Cernăuțului – pleca în căutarea unui pumn de făină, de grăunțe, scotea din casă ce mai putea să aibă o văduvă, un covoraș, niște lăicere ca să le vândă la Cernăuți, ca să ia ceva de mâncare pentru mine, că eram mic, și surioara mea, mai mare decât mine. Se întorcea după două-trei zile de la Cernăuți, unde pleca cu soră-mea, iar eu rămâneam singur în casă, bolnav fiind și înfricoșat, fiindcă auzeam că mănâncă om pe om de foame, nu mai puteam să dorm și în acea singurătate a mea, noaptea, îmi spuneam povești. Dar eu nu știam multe povești, pentru că bunicii și părinții mei nu știau multe. Și-atunci începeam să-mi fac poveștile mele, așa cum putea un copil să și le facă. Și-atunci, în nopțile acelea de singurătate, am compus primele versuri. Deci, poezia mea vine de-acolo, din mare singurătate și din mare suferință. Și, de altfel, tot de acolo vine și astăzi poezia mea.

Marea poezie românească am descoperit-o nu la școală, pentru că era interzisă, ci din proverbele noastre populare, pe care le auzeam pe la șezătorile noastre la care mergeam cu soră-mea, din ghicitorile noastre, în ele am descoperit marea poezie română, fără să știu că aceasta este poezia noastră, poezia română. Proverbele, ghicitorile noastre sunt fără egal pe fața pământului. Eu studiez folclorul poetic al lumii de zeci de ani, am o pasiune pentru folclorul planetar și trebuie să spun și nu cred să exagerez, folclorul nostru este poetic, este fără egal.

– *Cum a fost întâlnirea cu poezia română, când Prutul n-a mai putut fi menținut de alții drept graniță între frați?*

– Cu poezia română m-am întâlnit fără să știu că mă întâlnesc cu poezia română, prin istoria noastră, prin proverbele noastre, prin cântecul pe care-l cânta mama, îl cânta tata, dar mai târziu, după dezghețul hrușciovist, m-am întâlnit, în primul rând, prin poetul nepereche, Eminescu, prin Alecsandri, prin anii '57, '58, când ajunseseră la noi, în Basarabia, într-un mod selectiv. Apoi, sigur că am cunoscut și poezia lui Blaga, care a venit mai târziu în Basarabia, apoi și a lui Arghezi.

Dar m-am întâlnit cu poezia română și prin poezia generației de aur a lui Labiș și Nichita Stănescu. Prin a lui Sorescu, Ioan Alexandru, Tomozei, Păunescu, Constanța Buzea, Gabriela Melinescu. Repet, eu am răsărit ca poet din marea poezie română. Țara are o mare poezie, eu o cunosc bine, și aș vrea să cred că poezia română este una dintre cele mai originale și mai variate și mai frumoase la ora actuală. Poate că numai poezia țărilor latino-americane se ridică la nivelul poeziei române.

– *Alături de care poeți români de peste Prut vă simțiți mai apropiat?*

– De poezii care au venit și ei din suferință. De Goga și Bacovia. Iar ca expresie poetică sunt și eu poet al timpului pe care îl trăim și nu mă pot desprinde de acesta, ca expresie, deci, cred că așa veni tot din Bacovia, dar și din Blaga, Stănescu, Sorescu și din Păunescu, care este un mare poet. Eu am spus că eu vin din tradiția noastră folclorică și clasică, dar eu sunt un poet modern, ca expresie și ca simțire.

<http://astra.iasi.roedu.net/pdf/nr59p5-7.pdf>

Ioan Neculce (1672-1745) a fost un cronicar moldovean, mare boier, care a ocupat diferite funcții importante în perioada domniei lui Dimitrie Cantemir.

Cronicarul s-a născut în 1672. A ajuns până la rangul de spătar și, după ce a stat retras o vreme, a fost făcut mare hatman de către Dimitrie Cantemir. Pierzând rușii războiul, Neculce a trecut cu Cantemir în Rusia și a stat acolo câțiva ani, până după 1719 și, întorcându-se în Moldova (1720), a trăit la moșia sa din Boian.

Neculce a fost un militar distins și Petru cel Mare l-a prețuit mult și i-a arătat o deosebită simpatie. Tot așa era privit și de familia lui Cantemir și de ceilalți boieri, de aceea când a voit să se întoarcă în țară, cu greu a scăpat de insistențele lor. El a dorit mult să-și vadă țara și nu s-a temut că i se va întâmpla vreo nenorocire.

Lucrarea de bază a lui Neculce este *Letopisețul Țării Moldovei de la Dabija Voda până la domnia lui Constantin Mavrocordat*. Lucrarea cuprinde evenimentele din 1662 până la 1743, la care a fost mai mereu părtaș sau le-a cunoscut de aproape. Cronicarul își începe lucrul la *Letopiseț* după anul 1732, când avea deja aproape 60 de ani.

Neculce nu era prea învățat, dar era om cu bun-simț, cu pricepere de a judeca lucrurile, câștigată prin amestecul direct în afacerile statului și cu un deosebit talent de a povesti. Se poate zice că el e cel mai literat din toți cronicarii Moldovei. El știa să găsească cuvântul corect pentru a zugrăvi o situație sau a-l caracteriza pe un om. Stilul lui nu e bombastic, ca al analiștilor ce scriau slavonește, ci dimpotrivă simplu și, prin aceasta, foarte atrăgător. Cine vrea să afle modele de stil din cronicarii moldoveni, trebuie să caute, în primul rând, în Neculce, apoi în Miron Costin și Grigore Ureche.

Neculce este primul nostru mare povestitor moldovean, anticipând apariția lui Creangă.

<http://www.rasfoiesc.com/educatie/istorie/Studiu-De-Caz-ISTORIOGRAFIA-RO49.php>

- Nicolae Miclescu Spătaru (1636-1708) a fost primul român, din istoria cunoscută, care a ajuns în China.
- Nicolae Miclescu „Spătaru” sau „Cârnul” – cum i se mai spunea – este, în istoria secolului XVII, românul care a călătorit cel mai mult în Lumea Veche, din Europa Occidentală și până Siberia, China, Mongolia, iar viața sa ar putea constitui subiectul unui roman de aventuri.
- Nicolae Miclescu Spătaru este singurul român care a avut posibilitatea de a-i cunoaște pe Ludovic al XIV-lea („Regele Soare”), Petru I și pe Împăratul Chinei, Kangxi.
- i s-a spus „Spătaru”, deoarece a deținut, o vreme, acest înalt rang, la curtea Țării Românești.
- i s-a spus „Cârnul”, deoarece i s-a aplicat pedeapsa creșterii nasului, fiind învinuit că a dorit să-l înlăture pe domnitorul Moldovei de pe tron, pentru a deveni el însuși conducător al statului.
- Nicolae Miclescu n-a ajuns domnitor, dar a devenit, prin faptele sale, mai cunoscut decât majoritatea domnitorilor țărilor române? Vreme de patru ani a fost ambasador al Moldovei la Înalta Poartă. Totodată, a fost trimis ca sol (și spion) la Constantinopol, la Stockholm, la Berlin și în capitala regatului Franței, unde a avut o întrevedere cu Ludovic al XIV-lea.
- era bun cunoscător al limbilor: latină, greacă, slavonă, franceză, italiană și turcă, iar ca spion și diplomat i s-au încredințat misiuni de maximă responsabilitate?
- vreme de șapte ani, începând cu anul 1661, Miclescu s-a ocupat de tălmăcirea completă în limba română a Vechiului Testament.
- având o inteligență vie și fiind iscusit în relațiile cu semenii, Nicolae Miclescu a ajuns să fie foarte apreciat la curtea țărilor ruși și a fost unul dintre profesorii viitorului țar Petru I.
- de la Nicolae Miclescu Spătaru ne-au rămas scrieri captivante ce datează din vremea celor trei ani în care s-a aflat în fascinanta și aventuroasa sa misiune în Orientul Extrem? Acuratețea și abundența amănuntelor oferite sunt surprinzătoare, dar să nu uităm că Miclescu Spătaru se afla în China și pentru culegerea de informații. Misiunea încredințată lui era și una de spionaj.

<https://romania-misterioasa.blogspot.com/2017/03/nicolae-miclescu-spataru-1636-1708-fost.html>

Marin Preda scria doar cu un stilou cu penița de aur și niciodată cu pixul sau creionul. După moartea sa, stiloul nu a mai scris niciodată, deoarece penița era toxică și, pentru a-l putea folosi, trebuia să știi cum să îl poziționezi, lucru pe care nimeni nu a putut să îl facă.

Iulia Hasdeu, fiica lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, a fost un copil-minune, care la 11 ani a absolvit Colegiul National „Sfântul Sava” și, în paralel, Conservatorul de muzică din București, iar apoi a studiat la Sorbona. La 17 ani a reușit să publice un volum de poezii în franceză, dar, din nefericire, un an mai târziu moare de tuberculoză. În memoria ei, tatăl va construi un castel la Câmpina, Castelul *Iulia Hasdeu*

CARACTERUL – „COMPOZIȚIE” A OBICEIURILOR NOASTRE

Motto:

Succesul este al luptătorilor, nu al visătorilor.
(Victor Eftimiu)

Lupta vieții

Copiii nu-nțeleg ce vor:
A plânge-i cuminția lor.

Dar lucrul cel mai laș în lume
E un bărbat tânguitor.

Nimic nu-i mai de răs ca plânsul
În ochii unui luptător.

O luptă-i viața; deci te luptă
Cu dragoste de ea, cu dor.

Pe seama cui? Ești un nemernic
Când n-ai un țel hotărâtor.

Tu ai pe-ai tăi! De n-ai pe nimeni,
Te lupti pe seama tuturor.

E tragedie nălțătoare
Când, biruiți, oștenii mor,

Dar sunt eroi de epopee
Când brațul li-e biruitor.

Comediant e cel ce plânge,
Și-i un neom, că-i dezertor.

Oricare-ar fi sfârșitul luptei,
Să stai luptând, căci ești dator.

Trăiesc acei ce vreau să lupte;
Iar cei fricoși se plâng și mor.

De-i vezi murind, să-i lași să moară,
Căci moartea e menirea lor.

(George Coșbuc)

Vocabular

menire – rost; soartă, destin

nemernic, -ă, -i, -e – om de nimic, fără valoare; nevrednic

tânguitor, -oare – care se plânge, se jeluie

Ai înțeles textul citit?

Care este mesajul poeziei?
În ce constă lupta vieții?

Dacă toate acestea fi-vor învățate

Fiii voștri singuri hotărâsc în viață
Care-i meseria ce o vor urma,
Fiii voștri singuri mai târziu învață
Taina ei fierbinte, nobilă și grea.

Fiii voștri singuri mai târziu, firește,
Își aleg iubita mângâind-o blând,
Inima lor largă sinceră-și rostește
În privința asta cel mai greu cuvânt.

Fiii voștri, însă, trebuie să-nvețe
Din copilărie încă, de la voi,
Primele îndemnuri, primele povețe
Dorul de lumină, scârba de noroi.

Cât sunt fragezi încă, mame, învățați-i
Să iubească floarea pură din livezi
Să iubească-ntinsa mare și Carpații,
Ce-și înalță-n ceruri fruntea de zăpezi.

Sufletul să-l aibă ne-ntinat ca floarea,
Ochii lor să fie limpezi și curați,
Să nutrească patimi vaste cum e marea,
Să înalțe gânduri cât acești Carpați.

Oamenii, din suflet, veșnic, să iubească,
Frați să-i socotească, simpli și-nțelepți;
Învățați-i, mame, crâncen să urască
Pe acei ce-s dușmani oamenilor drepți.

Să iubească versul, să iubească struna,
Ce-i curat în lume, ce e nou și viu,
Cât sunt mici, să-nvețe a urî minciuna
Asta nu se-nvață când e prea târziu.

Să iubească țara, pentru ea să sară
La nevoie-n ape, la nevoie-n foc.
Învățați-i, mame, dragostea de țară,
Ea cuprinde toate-acestea la un loc.

Ea să le sclipească-n licărul pupilei,
Să le crească-n suflet blândă ca un spic.
Să se teamă poate de rușinea zilei
Când ar ști că țării nu i-au dat nimic.

Dacă toate-acestea fi-vor învățate,
Restul o să vină de la sine-apoi
Și-au să se-mplinească visurile toate
Ce le-ați pus într-înșii, mame scumpe, voi.

(Nicolae Labiș)

Vocabular

crâncen – nemilos, aprig; cu violență
îndemn, -uri – imbold, sfat, stimulent
licăr, -e – scânteiere, sclipire
scârbă, -e – dezgust, repulsie

Ai înțeles textul citit?

Care este mesajul poeziei?
Ce trebuie să învețe fiii?
De la cine trebuie să învețe fiii?
Ce se va întâmpla dacă toate acestea vor fi învățate?

Când stau câteodată să mă gândesc serios la mine și la cei ce mă înconjoară, nu-mi pot găsi nicidecum atâtea păcate, câte aș fi înclinat să-mi atribui singur.

Ca pedagog n-aș putea spune că sunt rău: elevii țin la mine, le place tonul ușor ironic pe care-l păstrez în discuțiile cu ei, știu materia bine și o studiază cu plăcere. Ca om mă știu normal, și în relațiile cu oamenii corect. Nu pot suferi prostia și-mi bat joc de ea, dar nici atât de caraghios nu-s ca să pornesc o cruciadă împotriva ei: la ce bun să-ți consume nervii pe chestiuni deznădăjduite! Ca membru al unui colectiv e altă gâscă: când ideile și tendințele lui corespund cu ale mele, sunt cu el; când avem păreri felurite, sunt eu. Un colectiv nu trebuie să presupună lichidarea personalității, aducerea la același numitor. Iar când întâmplarea încheagă un colectiv de talia aceluia în care mă învârt de doi ani, cu atât mai puțin aș avea motive să mă încadrez.

Viața e prea scurtă ca s-o trăiești în amănunte, în mărunțișuri, viața, ca s-o trăiești toată, trebuie s-o cuprinzi în linii mari și detaliile să le concentrezi doar în direcția loviturii principale: a scopului ce ți l-ai pus!

Iar dacă este vorba să-mi aflu numaidecât un păcat, eu îl văd anume pe acesta: abia la douăzeci și șase de ani am ajuns să-mi formulez precis un principiu de viață, cu intenția ca mai departe să mă călăuzesc numai de dânsul.

Dar cine îmi impută acest păcat?

Mi se spune că sunt un individualist.

Sunt un individualist.

Dar oare aș fi un individualist dacă m-aș vărsa cu ochii închiși în brațele unui Spănu, sau ale unui Pinte, sau ale unei Tamara, să accept interesele lor și principiile lor, ori, mai bine, lipsa lor de principii? Sunt individualist în măsura în care i-am lăsat și-i las să-și facă mendrele cum le place, doar ca să-mi pot vedea de treabă în pace și liniște. Aici am păcătuit, e drept, și are dreptate brigadierul, e singurul care mi-a spus un adevăr ce-l bănuiam doar, nu-l știam.

Și totuși, admitând că nu m-aș fi limitat la mici înțepături, ci m-aș fi apucat, în mare, să-i pun la punct, să lupt cu ei, să-i birui până la urmă, ce mare brânză aș fi făcut? Interesele meschine merg mână în mână cu prostia, iar din societate oricum nu i-aș fi eliminat: i-aș fi obligat doar să-și schimbe părul, nu și năravul. Adică am dat înapoi în fața greutăților, cum se spune, m-am declarat învins, am renunțat la luptă. Ba nu! În matematicile mele am ce spune, și voi spune! Am renunțat la o luptă inutilă, e drept, dar m-am angajat în alta, unde victoria mea e mai necesară! Nu mă consider un fatalist, am pur și simplu dreptul să privesc lucrurile în față și să-mi aleg singur drumul.

Știu, nu poți trăi în afara de societate, respectiv trebuie să accepți legile ei. Da, dar când legea intră în contradicție măcar cu un singur fapt, e oare dreaptă legea?... Și e foarte problematic de altfel ca lupta, pe care aș fi declarat-o aici, ar fi fost înțeleasă așa cum trebuie înțeleasă și că rezultatele ei ar fi fost cele scontate. E o formulă atât de comodă când vrei să-l pui pe cineva la punct: adică tot corul cântă fals, el unul cântă corect!

Cam așa mi s-a spus la secția raională de învățământ la vreo trei luni după ce-mi luasem în primire postul din Recea-Veche. ..

La urma urmei, luptând pentru ceva, trebuie să te impui ca să ai dreptate.

(...) Vanitate?

Numiți-o cum vreți.

Noroc?

Nu! Eu, omul care m-am mărunțit aparent în tot felul de fleacuri, care am făcut tot ce fac oamenii normali, ba mai mult: ca să mi se poată spune că nu m-am uitat decât în trecut și la pământ și la cer, am reușit ceea ce n-au putut reuși sute alții! Noroc? Nu. Am știut să mă uit în mine, da, am știut să mă văd până în cele mai tănuite adâncuri, să trec peste tot ce se numește amănunt, fie chiar neetic amănuntul, din punct de vedere al convenționalismelor stupide de care ne mai ținem. Am știut să mă dezgolesc, să las miezul gol și să-l văd. A fost, recunosc, un proces inconștient, dar nu ne petrecem oare trei sferturi de viață în subconștient? Gândurile se nasc în gură, când e vorba de cea mai mare parte a omenirii, în rațiune, când e vorba de o parte mai mică a ei și în subconștient când e vorba de omenirea în întregime!

Dar câți își pot arunca în așa fel, coaja, ca să rămână numai sâmburele a tot ce e numit gând, deci adevăr?

Mi-a fost greu să ajung la această concluzie, n-am avut dovada concretă, palpabilă a ei. Acum o am. Acum îmi pot permite luxul să comit conștient totul, pentru că știu: tot ce poartă amprenta conștientului, a rațiunii, a gândirii logice nu e altceva decât descoperirea proceselor acelor haotice și alogice, ce se petrec în subconștient, și care nu pot să nu coaguleze dacă sunt

bine alimentate. Rațiunea nu poate dirija aceste procese, ea trebuie doar să le furnizeze materia primă și să pândască momentul când încep cristalizările. Și să întindă apoi pe palmă cristalul acesta, să-l arate tuturor și să strige cu falsă uimire și modestie: evrica! Eu am descoperit! Încă o lună-două și voi striga la fel:

– *Eu am descoperit!*

N-am descoperit nimic. Am știut doar să mă uit în mine...

(după Aureliu Busuioc)

Vocabular

a se călăuzi – a se orienta, a se conduce după

cruciadă, -e – luptă

a-și face mendrele – a-și face toate gusturile; a-și satisface capriciile

a fi altă găscă – a fi complet altceva

a furniza – a livra; a aproviziona

a imputa – a reproșa; a atribui o învinuire

meschin, -ă, -i, -e – egoist, josnic, murdar

stupid, -ă, -i, -e – lipsit de sens

Ai înțeles textul citit?

Care este atitudinea elevilor față de profesorul lor?

Ce păcat are naratorul?

La ce concluzie a ajuns naratorul?

Există, totdeauna, și întâmplări care te pun pe gânduri. Odată, când veneam spre casă cu troleibuzul, un tânăr, care vorbea cu dificultate, m-a oprit și mi-a spus că dorește să discute cu mine și că probabil nu-l recunosc. Așa și era. Îmi fusese elev la școala de hipoacuzici; după câteva secunde mi-am amintit însă de el. „Valentin Dumitrescu”, i-am spus, sigură pe mine. Poate s-a mirat, poate nu.

Dar să spun de ce mi-am amintit atât de repede de el. Era înainte de Crăciun, eram în clasă cu copiii, când au intrat o femeie și un bărbat. Mi-au spus că sunt părinții lui Valentin Dumitrescu. Copilul lor, care avea vreo șapte ani, era cam năzbătios, se mișca mult, nu-i prea făcea plăcere să stea liniștit în bancă. Dar nu era un copil rău. Părinții lui, cu un aer jenat, mi-au întins un mic pachet. Eu i-am întrebat ce este, iar ei mi-au spus că este o bucată de șorici. Apoi s-au scuzat, spunându-mi că nu puteau răspunde rugăminții mele de a-mi aduce șorici, pentru că nu

aveau, deși Valentin le-a transmis dorința mea. Totuși, mi-au adus o bucată mică. Surprinsă de vorbele lor, le-am spus că nu le-am cerut nimic. Valentin a sărit din bancă și s-a apropiat de părinții lui. Atunci mi-am întors privirea spre el și i-am spus că nu cerusem așa ceva. Valentin a recunoscut, dar a spus că dorea mult să am măcar o bucată de șorici, „cât o batistă”, de la el. Mă plăcea.

Au trecut anii și tânărul care m-a oprit era chiar Valentin. Mi-a spus că s-a căsătorit, că stă cu părinții și că are un băiat. I-am promis, nu prea convinsă, că-l voi vizita. Și într-o zi, când luam masa la restaurantul „Waterloo”, chelnerul mi-a spus că o femeie de la bucătărie vrea să vorbească cu mine. Ea a venit și mi-a spus că este mama lui Valentin, că Valentin este cum îl știu, că nu prea aude, dar are un băiețel foarte dotat pentru muzică. Mi-a mai spus că băiețelul, Mircea Dumitrescu, va apărea la televizor și că ar dori să văd acea emisiune. I-am promis că o voi vedea și chiar am văzut-o. Fiul lui Valentin cânta la vioară. Părea timid, cânta cu capul aplecat ciudat pe vioara lui, foarte prins de ceea ce făcea. Printre spectatori l-am recunoscut pe Valentin. Ce stranie e viața! Să ai un copil care cântă parcă vrăjit de muzică, să știi că el cântă minunat și să nu-l poți auzi!

Am întâlnit-o din nou pe mama lui Valentin, i-am lăsat niște partituri pe care le aveam, iar ea mi-a spus ce eforturi financiare face ca să-l ajute pe nepot să aibă o bună pregătire muzicală. Mi-a spus că are probleme, că ei sunt țigani, că nu au bani, că nu au relații, dar că este în stare de orice ca să-și ajute nepotul. Mircea a fost plecat prin alte țări, a luat premii, este foarte apreciat, iar bunica aleargă să facă rost de bani pentru ca el să participe la concursuri internaționale. Peste tot Mircea câștigă premii. Bunica și-a alinat nefericirea de a fi mama unui copil cu probleme de auz ajutându-și nepotul care este excepțional de dotat. Mi-a mărturisit că toată nefericirea ei s-a transformat în fericirea de a avea un nepot, culmea, cu aptitudini exact acolo unde fiul ei nu era nici măcar la nivelul unui copil normal.

Am urmărit acest copil, pe care l-am întâlnit apoi, tot în troleibuz. L-am întrebat dacă nu-l cheamă Mircea. S-a mirat că-i știu numele. Eu i-am spus că l-am văzut la televizor și am văzut și câtă plăcere i-a făcut să audă ce i-am spus. Nu era însă agresiv de mândru de el. Era un copil liniștit, sigur introvertit, care, cu ochii plini de strălucire, mi-a spus că pleacă la o oră de muzică. Avea vioara cu el.

(Aurora Liiceanu)

Vocabular

hipoacuzic, -ă, -i, -e – care are auz slab; surd

introvertit, -ă, -i, -e – care este preocupat doar de viața sa interioară

jenat, -ă, -i, -e – rușinat

șorici – piele de porc, curățată de păr și de murdărie, pentru a se face comestibilă

Ai înțeles textul citit?

Ce i-au adus profesoarei părinții lui Valentin Dumitrescu?
Ce pasiune avea Mircea, fiul lui Valentin?

Datoria fetelor

Stăteau fetițele la sfat
Pe patul din odaie,
Și cea mai mică a-ntrebat:
– „Bunică, oare-așa e?”

De-o fi război, băieții zic
Că ei se duc să moară,
Dar noi, fetițele, nimic
Nu facem pentru țară?”

A răs bunica-ncetișor
Și-a zis cu duioșie:
– „Aveți și voi, fetițelor,
O sfântă datorie.

Cât sunteți mici și-aveți părinți
Să faceți ce vor spune;
Să fiți supuse și cuminiți
Și vrednice, și bune.

În viață, să muncești cât poți...
Să știți voi de la mine
Că munca-i cinste pentru toți,
Și lenea de rușine.

Cinstită-n fapte ca și-n gând
Viața să vă fie
Și să vă faceți orișicând
Întreaga datorie.

Să fie-n casă răs și spor,
Copiii să vă crească
Cu dragoste de țara lor
Și legea strămoșească.

Femeia leneșă și rea
Se face de ocară:
Muncind pentru căsuța ta,
Muncești și pentru țară!”

(Otilia Cazimir)

Vocabular

ocară, ocări – rușine; batjocură
spor, -uri – progres, belșug
supus, -ă, -i, -e – ascultător; smerit

Ai înțeles textul citit?

Ce datorie sfântă au fetele?
Ce este munca pentru toți?

Darul de Crăciun

În după-amiaza zilei de douăzeci decembrie venea de la „Bolta rece”, trecuse de casa lui Pogor, când îi reținu atenția o ceată de copii ce se dădeau cu săniuțele. Ninge domol, era timp călduț și Creangă zăbovi în apropierea copiilor. Aceștia făceau o larmă și un ghivolt de Doamne ferește! Fostul învățător îi privi cu duioșie și o părere de rău îi învălui firea. Eh. Cum s-ar mai juca și el cu nagâții de la derdeluș! Adevăratul rai e cel pierdut; copilăria a fost raiul pe care nu-l are. A oftat din rărunchi și a dat să pășească mai departe, dar l-a reținut o discuție dintre trei puradei, care se odihneau pe săniuțe lângă un gârducean de lemn.

Doi dintre ei, frați drepți, se lăudau:

- Da nouă la Crăciun tata are să ne cumpere haine noi.
- Și ciubote!

Al treilea, sărăcăcios îmbrăcat, cu o căciulă veche, de la Adam babadam, răspundea nepăsător:

- Ei și ce?

Cei doi o reluau de la capăt:

- Cum vine Crăciunul, tata ne cumpără ciubote!
- Și haine din stofă nouă!

Filozoful în căciulă nouă o ținea pe a lui:

- Ei și ce?

Cel mai mărișor dintre frați întrebă cu dispreț:

- Da ție tata ce-ți cumpără de Crăciun?!

Creangă se străduia s-o facă pe nepăsătorul, chipurile, privește niște copaci acoperiți din belșug cu zăpadă, iar în realitate îi fura cu coada ochiului pe cei trei, ascuțindu-și auzul.

Cel întrebă nu răspunde. Părea încurcat. „Spune-le, bre, și tu o minciună, să le ștergi nasul celor doi cuconași!” îl îndemna în sinea sa Creangă... Deodată băiețușul cu haine ponosite își scoase căciula, arătându-și chica zbârlită, și făcu plin de importanță:

– Dar pe mine, în ajunul Crăciunului, tata are să mă tundă!

Băieții se priviră nedumeriți: nu puteau înțelege că într-o familie de săraci și o tunsoare sărbătorească poate fi prilej de bucurie.

Marele copil al Humuleștilor simți că-i aburesc ochii. Zâmbea și lăcrima. Sufletul lui țanțoș se împăuna, uncheșul își netezi mustățile șoptind: „Eh, mama mășii! Cu un rac – tot sărac, c-un câine – tot calic”.

Se apropie de copii și-i întrebă pe sărăntoc:

– Cum te cheamă, măi țică?

– Ion, răspunde picuiul, uitându-se vajnic la bărbat.

– Ce de-a Ioni în țara noastră!... Ia, hai cu mine.

– Da-a-a... unde?

– Ai să vezi.

– Da-a-a... mata nu ești țigan? ...Că mama mi-a pus în vedere...

– Arăcan de mine și de mine! se uimi Creangă. Par a fi eu din șatră?

– Nu pari, dar te-am întrebă să știi.

– Hai, nătăfleață, până la dugheana lui Nuham. Am să-ți cumpăr ceva.

Băiatul a fost de acord. Au coborât vreo două străzi mai jos, au intrat în dugheană și Creangă i-a zis negustorului:

– Dă niște zaharicale pentru acest băiat. Mai taie o bucată de anglie pentru o cămașă și alta pentru o pereche de pantalonași.

Evreul execută rapid, turuind mieroș:

– Vreun nepot-nepoțel frumosul băiețel?

– Și încă ce nepot! De la iapa popii!

Dughenarul îl privi mirat și Creangă îi explică:

– Măi Nuham, un strămoș de-al tău, care a trăit cu mult înainte de Hristos, marele profet biblic Isaia, ne îndeamnă: *Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăpostește în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l și nu te ascunde de cel de un neam cu tine.* Ascultă-ți „bunelul”, Nuham!

Afară, ținând cumpărăturile strâns la piept, băiatul întrebă:

– Mata nu cumva ești moș Crăciun?... Mama spune că vine moșul acesta uneori... La copiii cumiți. Roși brusc și îl rugă: nu-mi lua pânza înapoi, eu chiar am să fiu cuminte!...

Creangă îi scoase căciula și îi mângâie părul zbârlit.

– N-ai nicio grijă. Spune-i maicăi tale și-ți coase haine până la Crăciun... Și să fii băiat de ispravă, măi Ion...! Hai, fugi! (...)

Sărbătoarea Nașterii Domnului l-a găsit cu gândurile pendulând între realitate și imaginar... (...)

După-amiază a venit să-l colinde un cârdișor de copii. I-a adus – trăsnească-ți prin cap! – tizul său Ion, căruia îi cumpăraseră stofă. Băieții au intrat în tinda mică, și-au scos cuviincios căciulile și au cântat un colind vechi-străvechi.

– De unde-l știți, bre?

– Bunica lui Ion ne-a învățat!

„Vinovatul” strălucea de bucurie. Avea pantalonași noi, iar de sub cojocelul descheiat intenționat se vedea cămașa din pânza cumpărată la Nuham. Capul tuns frumos, semăna cu un harbujel. Când le-a împărțit cei câțiva bănuți, Ion a prins mâna lui Creangă și i-a sărutat-o. Tinca, ce stătea alături, pufni în răs.

– He, măi țică, măi sticleților, de mult nu mai sunt popă!... Dar cum ați aflat, măi sticleților, unde trăiesc eu?

– Păi, m-am uitat! făcu vajnic Ion, ceea ce însemna că a mers din urma lui Creangă până la bojdeuca acestuia.

După ce au ieșit copiii, Creangă se lăsă moleșit pe un scăunaș. Scormonea în trecut, de unde îi apărea un Moș-Crăciun-Din-Vremi-Frumoase, un Moș-Crăciun-Din-Humulești, un Moș-Crăciun-Ce-a-Fost-Odată...

(după Ion Iachim)

Vocabular

anglie – numele unei stofe; pânză de bumbac

dugheană, -e – local mic în care se vând diferite mărfuri

gărducean – garduț

ghivolt – scandal, zarvă, gălăgie

a se împăuna – a se mândri, a se fâli

nagăț, -i – poreclă glumeață dată în special copiilor (din cauza glasului lor pițigăiat)

ponosit, -ă, -i, -e – învechit, sărăcăcios

puradel, puradei – copil mic; prichindel

a scormoni – a căuta

a turui – a vorbi întruna și repede

țanțoș, -ă, -i, -e – mândru

zaharicale – bomboane; dulciuri

a zăbovi – a sta prea mult într-un loc; a întârzia

zbârlit, -ă, -i, -e (despre păr) – ciufulit, încâlcit, nepieptănat

(*a fi neam*) *după iapa popii* = (cu cineva), (glumeț) a fi neam foarte pe departe (cu cineva)

Ai înțeles textul citit?

Ce l-a reținut în drum pe Creangă, când venea de la „Bolta rece”?
Ce i-a cumpărat Creangă băiatului sărac din dugheana negustorului?
În ce mod i-a mulțumit Creangă băiatului?

Crăciunul

Frumos Crăciun o să fie! A nins două zile din crivăț și acum în ajun s-a schimbat vântul; suflă austrul, subțind norii printre care încep să se ivească stelele și aducând cu el un ger de te taie.

La curtea caselor lui conu Mișu e zarvă mare. Pe porțile deschise larg nu mai conțin sâniile încărcate cu musafiri. E pom de Crăciun la care sunt poftiți copiii tuturor prietenilor. În mijlocul salonului încăpător, care ține de la intrare până la terasa din fund, e așezat bradul împodobit de-ți ia ochii. Cucoanele se învârtesc de acolo până acolo, rânduind lucrurile la locul lor. Copiii, nerăbdători, așteaptă în odaia din dreapta semnalul când vor putea intra. Să aștepte, că nu e încă gata. Mai sunt de așezat jucăriile pe mesicioara din jurul bradului și de pus la fiecare teanc de jucării câte o carte de vizită cu numele copilului căruia i se cuvine; și nici conu Mișu n-a sosit încă de la club cu bărbații, ca să se bucure de bucuria copiilor.

În vremea aceasta, alături, la casierie, e un suflețel stingher, care se zbate și se frământă... mama e dusă la cucoana casierului să ajute la gătit și scuturat – și a luat și pe Lenuța cu ea; tatăl e dus la cârciumă... iar el stă singur în gangul casieriei, muncit de gânduri... A văzut azi-dimineață pe un om din curtea boierească, ducând în spinare un brad mare, mare... pe urmă băieții de la cofetărie cu tăvi și alt băiat de la librărie încărcat cu fel de fel de cutii... Și el știe ce însemnează asta. Anul trecut, când l-a durut în gât, l-a dus mamă-sa la spițerie, și atunci, prin ușa întredeschisă, a zărit o clipă în odaia de alături, cu ochii lui împăienjeniți de friguri, un brad frumos îmbrăcat în... dar a închis spițerul ușa... și era ziuă, lumânăricile nu erau aprinse și mămica i-a spus așa; că seara e mai frumos, când se aprind lumânăricile... Toți copiii aceștia, care trec în sănii, acolo se duc, să vadă pomul de Crăciun ...pomul de Crăciun!... Și nici prin crăpăturile ulucelor nu poate să se uite, că e zăpada până la gât... E! dar dacă ar vrea conu Mișu... „Te, conu Mișu nu e om bun? Ba e bun.” Nu-i dă lui întotdeauna câte un ban? Adineaori a trecut un târg și nu s-a întors încă acasă... Dacă i-ar ieși înainte și l-ar ruga să-i arate lui pomul de Crăciun, numai puțin de tot.

Cât e de mică inimioara lui, s-a despărțit acum în două. Jumătate îl îmbrânțește înainte: „Încearcă, conu Mișu e om bun; poate te duce să vezi pomul... pomul!”, iar cealaltă îl trage înapoi: „Fugi d-acolo, nu se poate... nu se poate”...

Se aud săniile venind dinspre târg... Uită-te, cotesc la colț și, în bătaia lămpii electrice de la răspântie, Nicușor recunoaște pe conu Mișu și-l aude râzând cu poftă. Repede o ia la fugă să-i iasă înainte. Cine știe? Poate chiar fără să-i spună nimic, văzându-l o să-l arate, că e om bun. A ajuns! Aici e altă cotitură. „Hei! La o parte!” strigă birjarul degeaba, iar conu Mișu, ieșind pe jumătate din sanie și văzând copilul în drum:

– În drum, hai? Să te calce sania. Marș acasă!

Și săniile trec... E noapte... nu se pot vedea lacrimile care au năpădit în ochișorii negri, catifelați, dulci ca o mângâiere...

I-a zis așa: „Marș acasă!”, dar ce să facă acasă? Nu e nimeni acasă, nimeni... Și coșul de la sobă țiuie... Și-i e urât... Și cum stă în drum, parcă-i șoptește cineva la ureche: „Știi ce? poate că se vede de la poartă prin ferestre. O ia la fugă înspre curtea boierească. Se dă la o parte lângă uluce ca să treacă săniile care ies; apoi, când au trecut, face doi pași în curte și se uită cu încordare... Ies valuri de lumină pe ferestre, dar pomul nu se vede... Și mai face doi pași, strângându-și la piept paltonul lung și larg, făcut dintr-o scurteică veche a mamei sale, în care parcă e un pui de lăutar... Ferestrele sunt prea sus... degeaba... A! știe el un loc de unde ar putea vedea, de acolo de pe prispa unde mănâncă boierii vara! Acolo, a văzut el prin crăpăturile ulucelor, sunt ferestrele jos. Da, dar câinii! Gândul acesta îl face să se retragă repede din curte... Ce bine ar vedea el de acolo pomul de Crăciun! Stă... și-și face în gând socoteli de om mare. Nu se poate să fie câinii dezlegați acum când vine lume... Asta nu se poate! Ce, să muște pe lume? Face câțiva pași în curte, trăgând cu urechea și neputându-și dezlipi ochii de la lumina ferestrelor... Ocolește în vârful picioarelor casa... mai sunt câțiva pași... a ajuns!.. na! perdelele lăsate... ba nu, una e ridicată! Pășește binișor, binișor ...Aaaa! Ce frumos! Ce frumos!

Poate de-acum să sufle austrul, vânt tăios de rece, că în tot trupul copilului s-a revărsat căldura unei fericiri nemăsurate. Tot sufletul i s-a urcat în ochii care privesc cu nesaț... Cum clipește beteala! Uite și lumânăricile aprinse! Și ce de jucării! Trâmbițe, tobe, păpuși! Uite și niște iepurași albi și drăguți...

Înăuntru se deschide de perete ușa odăii din dreapta prin care năvălește o droaie de copii, băiețași, fetițe și nodulețe mici, pe care parcă-i dă jos fundele. Sunt câteva clipe de extaz general vrednice de admirat: copiii de o parte rămași cu ochii pironiți la pom, părinții de alta, cu ochii umezi de fericirea bucuriei lor. Acum madamele așează copiii în semicerc. Trebuie să cânte: „O! Tannenbaum! O! Tannenbaum!” Se face o tăcere desăvârșită. Cucoana Zoe, gazda, deschide

pianul și se așază să-i acompanieze... dar în clipa în care-și ridică mâna ca să înceapă, dinspre terasă se aude lătratul gros al unui câine și țipătul unui copil, țipăt de groază, lung, sfâșietor, care spintecă tăcerea și trece ca un junghi în inimile tuturor... Bărbații dau năvală într-acolo; deschid ușa. „Marș, Leu! Marș, Leu!” strigă conu Mișu dând cu piciorul în câine... Jos, lângă fereastră zace copilul fără cunoștință...

Nu te mai frământa atâta, coane Mișule! Închide ochii și dormi în pace, că Dumnezeu e bun și iertător. El știe c-ai priceput prea târziu de ce-ți ieșise copilul înainte și că te-ai căit de a-l fi gonit cu asprime. Te-a văzut cum l-ai adus în casă, cum l-ai îngrijit, cum i-ai încărcat brațele de jucării și de bunătăți și pentru el, și pentru Lenuța. El știe că ești hotărât mâine în ziua de Crăciun să te duci la casierie, să te încredințezi cu ochii dumitale că copilul nu s-a îmbolnăvit de spaimă. Dumnezeu e bun și iertător și a auzit ce-ai pus de gând cu cucoana Zoe să faceți la anul. Închide ochii și dormi în pace.

(Ioan Al. Brătescu-Voinești)

Vocabular

austru – vânt secetos care bate din sud

beteală – mănunchi de fire lungi de metal auriu sau argintiu

crivăț – vânt puternic și rece care bate dinspre nord

droaie – mulțime, număr mare (de oameni)

gang, ganguri – loc de trecere aflat sub o construcție

junghi, -uri – durere vie, pătrunzătoare, de scurtă durată, mai ales în spate, în regiunea intercostală, la piept sau la încheieturi

lăutar, -i – cântăreț popular care își acompaniază vocea cu diferite instrumente

a privi cu nesăț – a privi cu mare drag

scurteică, scurteici – haină de stofă, de obicei îmblănită, lungă până la (sau până sub) genunchi, purtată mai ales la țară

teanc, teancuri – grămadă de obiecte (de același fel) așezate unele peste altele

Ai înțeles textul citit?

Ce dorință avea Nicușor?

Ce a făcut Nicușor pentru a vedea pomul de Crăciun?

Cum este conu Mișu?

De ce se frământa conu Mișu?

Lăcomia

Lina era o fetiță frumoasă, cu ochi mari căprui, cu părul negru, buclat; buzele ei erau roșii ca mărgeanul și pielea albă ca zăpada. Era drăguță, dar era și deșteaptă, vioaie, veselă și silitoare.

Învăța bine și profesoara era întotdeauna mulțumită de dânsa. Însă avea un cusur: Lina era grozav de lacomă. Lăcomia o ducea chiar, câteodată, la furt. Mama sa o pedepsea foarte aspru, însă Lina nu se îndrepta.

Într-o frumoasă zi de iulie, Lina, care dăduse examen de clasa a III-ia și reușise foarte bine, ședea în odaia ei, singură, când intră mama, ținând un plic în mână.

– Dragă fetițo, zise ea, iată, unchiul tău mi-a trimis o scrisoare în care ne roagă să ne ducem la el la țară și să stăm până la sfârșitul vacanței.

– O, mamă dragă, ce bine-mi pare! strigă Lina, aruncându-se în brațele mamei sale. O să ne ducem, nu-i așa?

– Da, fata mea, o să plecăm mâine de dimineață.

Lina nu mai putea de bucurie și sărea prin casă, bătând din palme și cântând.

A doua zi se trezi de dimineață, se îmbracă foarte repede și merse la mama ei, care era deja gata de plecare.

– Haidem, copila mea, urcă-te în trăsură.

Lina sări în trăsură și se așeză lângă mama sa.

Peste două ore ajunse la casa unchiului. Doi copii foarte drăgălași ieșiră în prag și le poftiră înăuntru; erau verii Linei Radu și Sofia.

– Lino! Verișoară! Vere! aceste exclamații și sărutările care le însoțeau, le vestiră unchiului și mătușii sosirea celor așteptați.

După îmbrățișări și sărutări, părinții intrară în casă, iar copiii merșeră în grădină.

– Ei, Lino, ești obosită?

– Deloc. Două ceasuri de drum.

– Vino să ne vezi grădina, zise Sofia, luând-o de mână. Și Lina își urmă verișoara prin grădină.

– Iată florile noastre, iată legumele și, în fine, iată poamele.

– Ce fructe aveți? întrebă Lina cu lăcomie.

– Pere văratice, prune, cireșe și piersice. Începe să fie căpșuni, fragi și zmeură.

– O, ce bune poame! mai exclamă Lina. Pot lua una?

– Nu, Lino, o să te îmbolnăvești. Nu mânca înainte de masă; după aceea ne întoarcem aici și vom mânca cu toții.

„Ce păcat! se gândi Lina. Ce folos de fructele acestea că-s așa de frumoase și nu le mănâncă nimeni. O să rămân mai în urmă. Ah! Ce noroc că grădinarul i-a chemat pe verii mei; până se întorc, eu voi gusta ceva”. Și ea întinse mâna, rupse o prună necoaptă, pe urmă niște cireșe, o piersică cam crudă, o pară și le mănca foarte repede, de frica verilor săi să nu vină și s-o

prindă; însă, din fericire, ei nu veniră. Văzând că n-are de ce se teme, mai rupse o prună și vreo câteva cireșe și le mâncă în grabă.

De abia înghiți ultima cireașă și verii ei veniră alergând. Lina se înroși; era murdară la gură de zeama de la piersică și de la pară; pe jos erau sâmburii fructelor pe care le furase. Radu se uită la Sofia, Sofia se uită la Radu și amândoi înțeleseră despre ce era vorba.

– Lino, zise Sofia, auzi că ne cheamă la dejun? Vino. Iute, hai.

Lina cam a înțeles că verii ei au ghicit-o, însă, vrând să pară nevinovată, începu a alerga. Ajunși sub umbrar, unde era întinsă masa pe iarbă, se trântiră cu toții pe covorul verde și toți mâncară măămăligă cu unt proaspăt, iaurt, sarmale. Lina, însă, nu mânca nimic.

– Lino, vrei puțină măămăligă cu lapte dulce? E foarte bună, i-a zis mama.

– Nu mănânc, nu mi-e foame, răspunse mica lacomă.

– Cum se poate! Doar n-ai mâncat nimic de azi-dimineață.

– Nu, mamă, nu, desigur, răspunse Lina repede. Lina era jenată. Simți o durere de stomac teribilă. Vru să se ridice să plece, dar mama o opri.

– Unde te duci, copilă? Ești bolnavă? Ce ai?

– Nu am nimic, nu mă simt bine, răspunse Lina și începu a plânge.

– Dar pentru Dumnezeu, ce te doare? Întrebă mama îngrijorată și o mângâie pe cap.

– Mamă, sunt așa de bolnavă. Aș vrea să mă culc, zise Lina și se duse în odaie, iar mama o așeză pe pat, stătu lângă ea, îi luă mâinile cu bunătate și-i zise blând:

– Fetița mea, aici ești singură cu mine, mama ta care te iubește, o știi bine; vorbește dar, defectul tău a izbucnit iarăși?

– Da, răspunse foarte încet Lina, ascunzându-și capul în pătură.

– De ce te ascunzi? Ți-e frică de mine? urmă mama, sărutând-o de dragoste. Nu, Lino, nu te teme. Vorbește-mi simplu, cum se cuvine să vorbească un copil cu mama lui, ai... furat ceva?

– Da, răspunse Lina, și ochii se umplură cu lacrimi. Am furat.

Mama își ascunse capul în mâini.

– Lino, zise ea cu voce tremurătoare, Lino, faci rău. Gândește-te bine.

Nu pot să spun exact, dacă Lina s-a gândit sau nu, dar ce știu foarte bine este că din aceea zi n-a mai fost Lina cea lacomă de altădată.

(după Iulia Hasdeu)

Vocabular

cusur, cusururi – imperfecțiune, defect

jenat, -ă, -i, -e – rușinat

mărgean, mărgeanuri – coral

Ai înțeles textul citit?

Unde au plecat Lina împreună cu mama până la sfârșitul vacanței?
Ce cusur avea Lina?
De ce ochii Linei s-au umplut de lacrimi?

Șansa

Dintre toți oamenii, cei mai nenorociți mi se par oamenii lipsiți de credință. În clipele de mare cumpănă, ei balansează între rugă și blestem, fără să poată spune: „Doamne, iartă-mă!” și, prin aceasta, să fie izbăviți sau întăriți în faptele lor bune.

Dumnezeu ne aude chiar și atunci când nu rostim nimic. Poate de asta și ne sprijină chiar și atunci când nu-i cerem nimic.

Oare la fel se poartă și cu necredincioșii? Cum îi ajută? Cum le vorbește? Cum li se arată, dacă ei nici măcar nu cred în șansa de a-l întâlni?

Bătrânii povestesc că, odată, oamenii din partea locului abia au scăpat cu greu dintr-o vară cumplit de secetoasă. Cum era de așteptat, foametea a prins a-i chinui cu mult înainte de căderea iernii. În ajun de Crăciun, rar cine mai avea cu ce-și întreține familia.

Știind că cei înfomețați sunt gata să dea orice pentru o pâine, un gospodar mai înstărit (dar și zgârcit de felul său) s-a gândit să scoată de vânzare măcar ceva-ceva din puținul pe care îl avea. Cu acest gând, a măturat hambarele, a strâns o desagă de grâu și a pornit la piață...

Pe la jumătatea drumului, spune legenda, s-a întâlnit cu un bătrân. Era atât de slab, pipernicit și suferind, încât ți se rupea inima de jale când te uitai la el.

– Știu ce ai în desagă, i-a spus bietul bătrân. Eu nu pot cumpăra nimic, dar, dacă ești bun, dă-mi, te rog, măcar un pumn de grâu.

Gospodarul s-a făcut că nu-l aude și a vrut să treacă mai departe, el însă a stăruit:

– Fie-ți milă de mine, iar Dumnezeu va avea grijă să te răsplătească însutit. Văzând că nu poate scăpa de insistența lui, gospodarul a băgat mâna în desagă și, după ce a scotocit îndelung prin ea, a ales cel mai mic bob de grâu și i l-a pus în palmă.

– Asta e tot ce pot să-ți dau, a mormăit el supărat, căci, dacă m-aș lăsa în nădejdea lui Dumnezeu, cum zici dumneata, aș muri și eu de foame.

– Păcat că ești atât de neîncrezător, i-a răspuns bătrânul. Dumnezeu, dacă promite, se ține de cuvânt!

Spunând acestea, l-a prins ușurel de mână și i-a înapoiat bobul de grâu pe care îl primise adineaori. În palma gospodarului, acum strălucea... un bob de aur!

Înțelegând în fața cui se afla, necredinciosul a căzut în genunchi și a rostit:

– Doamne! Iartă-mă că nu mi-am dat seama de la bun început cu cine stau de vorbă... Dar acum, că știu, dă-mi voie să-ți ofer tot grâul din desaga mea. Bătrânul l-a privit dojenitor și, fără să scoată un cuvânt, a dispărut în aerul lăptos al iernii...

(Aurelian Silvestru)

Vocabular

dojenitor, -oare, -ori, -oare – care exprimă o stare de nemulțumire

lăptos, -ă, -i, -e – care este de culoarea laptelui

pipernicit, -ă, -i, -e – care s-a oprit din creștere, din dezvoltare sau a degenerat din punct de vedere biologic (din cauza unor condiții neprielnice); slăbuț

Ai înțeles textul citit?

Unde a pornit gospodarul înstărit?

Cum era bătrânul pe care l-a întâlnit la jumătate de drum?

Cum trebuie să-i tratăm pe cei sărmani?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Când dăruiești ceva, fă ca darul să coste puțin și să placă mult, și numai prin aceasta să aibă preț. Aceasta este arta de a dărui. (Boris Gracian)

Ca să înțelegi luxul generozității, trebuie să fii sărac. (George Eliot)

Generozitatea constă nu atât în a da mult, cât în a da la timp. (Jean de La Bruyère)

Pe termen lung, caracterul este decisiv pentru destinul unui om. (Theodore Roosevelt)

Oamenii cu curaj și caracter le par întotdeauna stranii celorlalți. (Hermann Hesse)

Trei lucruri arată caracterul unui om: cărțile, prietenii și cadourile. (Horațiu)

Caracterul nostru se bazează pe rolurile pe care le alegem pentru a juca. (Robert M. Hensel)

Există ceva bun în „cel mai rău” și ceva rău în „cel mai bun”. (Honoré de Balzac)

Nu există nimic mai incolor decât caracterul omului fără caracter. (Jean de La Bruyère)

Fii cu mult curaj! Ștergeți ochii! Adesea căderea e un mijloc de a te ridica mai sus. (William Shakespeare)

Numai faptele fac să ne cunoaștem ceea ce suntem. (Molière)

Nu există situație, oricât de disperată, din care să nu se poată ieși. (Niccolo Machiavelli)
Într-o situație disperată, numai curajul și inteligența te mai pot ajuta. (Jean Piaget)
Termenul „dreptate” nici nu are plural, nu se poate opune „dreptății”. Curios este că nedreptatea are plural. (Camil Petrescu)
Un om mare își arată măreția prin felul în care îi tratează pe oamenii mici. (Thomas Carlyle)

Citește mai mult!

Decalogul așteptării

Prima poruncă: Să aștepti oricât.

A doua poruncă: Să aștepti orice.

A treia poruncă: Să nu-ți amintești, în schimb, orice. Nu sunt bune decât amintirile care te ajută să trăiești în prezent.

A patra poruncă: Să nu numeri zilele.

A cincea poruncă: Să nu uiți că orice așteptare e provizorie, chiar dacă durează toată viața.

A șasea poruncă: Repetă că nu există pustiu. Există doar incapacitatea noastră de a umple golul în care trăim.

A șaptea poruncă: Nu pune în aceeași oală și rugăciunea și pe Dumnezeu. Rugăciunea este uneori o formă de a spera a celui ce nu îndrăznește să spere singur.

A opta poruncă: Dacă gândul acesta te ajută, nu căuta să recunoști că sperii neavând altceva mai bun de făcut sau chiar pentru a te feri de urmările faptului că nu faci nimic.

A noua poruncă: Binecuvântează ocazia de a-ți aparține în întregime.

A zecea poruncă: Amintește-ți că paradisul a fost, aproape sigur, într-o grotă.

(Octavian Paler)

Unele virtuți care îți dezvoltă caracterul

Benjamin Franklin este una dintre cele mai cunoscute personalități din istoria Statelor Unite ale Americii, politician, om de știință, inventator și filozof. La doar 20 de ani, acesta a creat o listă cu virtuți care sunt menite să-ți dezvolte caracterul. Iată câteva:

1. **Cumpătate:** Nu mânca până la epuizare și nu bea până la amețire.
2. **Tăcere:** Nu spune decât ceea ce ar putea folosi altora sau ție; evită conversațiile mărunte.
3. **Ordine:** Lasă fiecare lucru al tău la locul lui; lasă fiecare parte a afacerii tale pentru momentul potrivit.
4. **Hotărâre:** Fii hotărât să faci ceea ce trebuie; îndeplinește ceea ce ai hotărât.
5. **Modestie:** Nu te da în lături de la a face bine pentru tine și pentru ceilalți, nu ai nimic de pierdut.
6. **Hărnicie:** Nu pierde timpul; angajează-te permanent în ceva folositor; renunță la toate acțiunile care nu sunt necesare.

7. **Sinceritate:** Nu folosi trucuri ieftine; gândește corect, iar dacă vorbești fă-o în cunoștință de cauză.
8. **Dreptate:** Nu greși rănind sau profitând de pe urma altora.
9. **Moderație:** Evită extremele; nu răspunde cu aceeași monedă, oricât de mult ar merita să o faci.
10. **Curățenie:** Nu tolera murdăria corpului, a hainelor sau a locuinței.
11. **Calm:** Nu lăsa lucrurile mărunte să te tulbure, precum nici accidentele obișnuite sau inevitabile.

<http://www.learningnetwork.ro/articol/13-virtuti-care-iti-dezvolta-caracterul/608>

OAMENI DE IERI – MODELE DE MÂINE

Motto:

Nu poți să lucrezi asupra altora decât prin aceea ce ești tu.
(Nicolae Iorga)

Talentul de părinte

Am fost un copil fericit. Dar prea târziu am înțeles acest lucru. Am avut cel mai talentat părinte. Nu mi-a dat bogății materiale, ci spirituale. Și exemplul de cea mai aleasă comportare. Nu se așeza la masă și nu se ridica fără semnul crucii. Nu lua ultima bucată din farfurie, chiar dacă el rămânea la urmă, să nu o dorească cineva dintre copii, revenind de la joacă. Iarna nu dormea dus, ci venea să vadă de nu s-au dezvelit cei mici. Nu-și cumpăra sie o haină înainte de a ne cumpăra nouă. Nu vindea nimic pe ascuns din gospodărie ca să-și facă de unul singur drum și trecere la oameni. Era cu gândul numai la noi. Totdeauna ținea în buzunarul de la piept un ban pentru noi, care plecam la școală și nicidecum nu-l cheltuia în alte scopuri. Rar mergea la biserică. Dar era mai credincios decât alții. Duminica, cât se afla preotul în slujbă, nu-și permitea să doarmă. Citea o carte de religie pentru clasa a IV-a și o alta despre tradiția religioasă la români. În schimb, era nelipsit la slujba de Înviere în biserica de peste un sat de la noi, pe timpurile când bisericile erau închise. După ce am plecat de acasă, venea tocmai la Chișinău, după o noapte nedormită, să ne aducă pască sfințită.

Tatăl meu a fost un om mai mult decât onest. Nu-și închipuia că poți fi fericit din bani furați. Că poți face ceva durabil fără ajutorul lui Dumnezeu. Îl ocolea pe cel lacom, guraliv și lăudăros. El ar mai muri o dată, tot la sfârșit de noiembrie, dacă ar vedea cum este astăzi un tată modern.

(după Lidia Codreanca)

Vocabular

a dormi dus – a avea un somn profund

durabil – care ține mult timp; rezistent

guraliv, -ă, -i, -e – (om) care vorbește mult (și adesea fără rost)

Ai înțeles textul citit?

De ce tatăl nu lua ultima bucată din farfurie?
Ce avea tata totdeauna în buzunarul de la piept?

Bunicul Alecu

Bunicul meu Alecu era omul cel mai impunător pe care l-am văzut vreodată (...). În 1900, când a murit printr-un accident de călărie, avea optzeci de ani și părea încă un brad drept și înalt acoperit de zăpadă, din cauza pletelor sale lungi și bogate, a mustăților și a barbișonului complet albe. Călărea zilnic pe moșie, străbătând-o în lung și în lat, și adesea mă invita și pe mine să-l însoțesc călare. În aceste plimbări îmi povestea din viața lui plină de aventuri și-mi împărtășea teoriile lui politice, care păreau, chiar și celor mai devotați, ciudate și impracticabile. În tot cazul, ele au lăsat o puternică întipărire asupra sufletului meu de fată. Mai târziu mi-am dat seama că, dacă aceste idei erau în mare parte utopice și în contradicție cu timpul, ele erau totuși expresia sinceră și bine intenționată a unui adevărat boier. Bunicul era rudă de aproape cu vodă Bibescu și cu toate familiile princiare române și fusese educat într-un institut aristocratic din Germania. De acolo venise îmbibat cu idei de un conservatorism așa de romantic, încât admiratorii lui cei mai de aproape nu aveau curajul să-l aprobe în totul. Născut în 1820, bunicul avea douăzeci și opt de ani când a izbucnit revoluția de la 1848 (...). Nevoind să asiste la „nenorocirea” țării, plecă o dată cu domnitorul și trăi în străinătate douăzeci de ani, iubit și căutat de toată lumea aleasă a Europei care l-a cunoscut.

(după George Călinescu)

Vocabular

barbișon, -oane – barbă scurtă și ascuțită lăsată să crească numai pe vârful bărbiei

a izbucni – a începe brusc

îmbibat – care este pătruns de o idee

Ai înțeles textul citit?

La ce vârstă a murit bunicul Alecu?
Cu cine era rudă de aproape bunicul?
Ce făcea zilnic bunicul la moșie?

Cea mai prețioasă medalie

O am încă din anii de studenție de la profesorul meu de sintaxă a limbii române, Anatol Ciobanu. Adesea îmi amintesc de ea și revin nostalgic la acele vremi demult apuse, care, cu anii, s-au transformat în poezie.

Mărturiseam odată că prea târziu am înțeles ce copil fericit am fost, descoperind că am avut un părinte deosebit. Mai adaug, de asemenea, că am fost o elevă fericită, acolo, departe, într-o fundătură de sat, ascuns între dealuri și uitat de civilizație, având profesori de școală deosebiți, care mă poartă în gândurile lor și până acum. Am fost și o studentă fericită, având profesori universitari minunați, pe care, cu cât mă depărtez mai mult de studenție și ei rămânând mai puțini, cu atât îmi devin mai scumpi. Mai scumpe orele ce păreau pe atunci fără de capăt. Mai scumpe pauzele în care reușeam să ne frigem limba cu ceaiul sau ciocolata cu lapte fierbinte, luate în fugă. Mai dulcea chifla înfulecată la ore pe sub masă. Mai luminoși cireșii și castanii înfloriți și atât de înalți, încât ajungeau să ni se uite prin geamurile de la etajul doi și să ne sustragă cu mirosul ademenitor și ciucuri de flori albe. Mai luminoase și mai spațioase sălile de studii, cu plafoane înalte, unde te simțeai și mai mic de cum erai. Mai scânteietor și mai plin de viață havuzul din fața blocului Facultății de Litere a Universității de Stat. Mai prețioase observațiile și dojenelile profesorilor. Mai scumpe notele de „doi”!

Prima notă de „doi” am luat-o la domnul profesor Anatol Ciobanu, care intra pe ușă odată cu sunetul începând să dicteze. Până găseai tocul, până scotoceai în geantă o foaie, jumătate din microdictare era încheiată. Dictările „fulger” durau aproape cât un fulger, dar ce mult ne-au disciplinat scrisul! Ne-au „cusut” limba ruptă de cunoașterea insuficientă a ortografiei și punctuației. „Doiul” meu, însă, a fost să fie la un alt test, cel al exprimării improvizate, în scris. La tema de acasă. Nu-mi imaginam ce mai poți scrie (la facultate) într-o „compunere” pe temă liberă. Despre ce să scrii, doar nu mai ești elevă! La ora următoare mi s-a pus nota pe care o meritam. M-am încăpățânat și n-am prezentat lucrarea nici la cealaltă oră, deși colegii mei se achitaseră. M-am ales cu încă un „doi”, care m-a amărât de astă-dată. Dintre toți numai eu cu o pereche de „doi”! În amărăciunea mea, mi-a venit să scriu despre cum m-am rupt de casă, de sat, de copilărie și am venit cu tata la studii.

Păstrez acea lucrare, caligrafiată citeț într-un caiet cu multe pagini, pe ici-acolo, unele rânduri evidențiate de Dumnealui cu cerneală roșie. Păstrez imaginea binevoitoare și curioasă a profesorului care m-a întrebat față de toți dacă scriu. Nu scriam. Păstrez ca pe o medalie fraza scrisă de Dumnealui cu roșu, la final: „Aveți spirit de observație!”. La cei 18 ani ai mei nu pătrundeam în detalii sensul acestor cuvinte, dar mă încălzeau. Încheiasem cursul de sintaxă,

apoi și studiile, și, ori de câte ori mă întâlnea pe culoare, domnul profesor îmi puneă aceeași întrebare: mai scrii? Firește că nu. Dar îmi stăruia în minte: de ce mă tot întreabă? Până într-un moment, mi-am zis: da chiar oare să scriu...

Mi-amintesc cu mare drag și aleasă considerație de multînzestratul, eruditul și multiubitul de toți studenții profesor universitar, de distinsul nostru savant-filolog, la a cărui școală lingvistică m-am format. De calitățile Dumnealui: perseverență în studii și în cercetare, intoleranța față de lenevie și indulgența. Te mustră rău și chiar te pedepsește atunci când o meriți, dar te apără ca un cerber și este foarte indulgent la examene, la susținerea tezelor de licență, de master, de doctor. Știi că numărul discipolilor Domniei sale este infinit, după cum infinită îi este și dăruirea de o viață pentru revitalizarea și dănuirea limbii române pe această palmă de pământ dintre Prut și Nistru.

Venerate profesor, în această zi omagială de mai, când liliacul și-a îmbrăcat semeț toate nuanțele, îmi prind și eu medalia pe care mi-ați oferit-o cândva și vin la sărbătoarea Dumneavoastră să vă urez din toată inima: La mulți ani!

(după Lidia Codreanca)

Vocabular

cerber, -i – (în mitologia greacă) animal fabulos, imaginat ca un câine cu trei capete, care stătea la porțile infernului și păzea intrarea

dojană – observație moralizatoare, făcută cuiva care a comis o greșeală (ușoară)

Ai înțeles textul citit?

Ce disciplină preda profesorul Anatol Ciobanu?

Din ce cauză autoarea a luat nota doi?

Cum credeți, de ce profesorul îi adresa aceeași întrebare, ori de câte ori o întâlnea pe culoare?

Ce calități poseda profesorul Anatol Ciobanu?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Îl poți influența pe ceilalți prin exemplul personal. (Paul Avram)

Influența poate fi considerată putere. (George Meredith)

Autoritatea este dreptul și puterea de a lua anumite decizii. (Douglas Long)

Autoritatea este dreptul de a-i comanda pe alții. (Litsa Nicolaou-Smihoviti)

Autoritatea este puterea de a decide și de a acționa. (Mark Tweeddale)

Sunt persoane care ne vorbesc și pe care nici măcar nu le ascultăm; sunt persoane care ne rănesc, dar nu lasă nicio urmă; dar există și persoane care apar pur și simplu în viața noastră și ne marchează pentru totdeauna. (Cecilia Meireles)

Binecuvântată este influența unui suflet uman, adevărat și grijuliu față de altul. (George Eliot)

Cunoști omul cumsecade și pe cel lipsit de omenie nu numai după faptele, ci și după dorințele ce le au. (Democrit)

Citește mai mult!

Modelul meu, niciodată atins, a fost tatăl meu. El a reușit să mă facă, de mic, să doresc ce dorea el, fără să-mi dea niciun sfat. Pur și simplu, încercam să ghicesc ce anume dorea, după care mă străduiam să fiu pe măsura așteptărilor lui. Și, cum îl zăream mereu cu ochelarii pe nas, citind, de câte ori nu era prea istovit de muncă sau nu se ducea la cârciumă, a fost aproape o fatalitate să-mi arăt interesul pentru cărți. Nu le-am descoperit singur, ca alții.

Probabil, eforturile tatei de a mă alfabetiza au început când aveam patru ani și s-au desfășurat, îndeosebi, iarna, când dispunea de mai mult timp. Pe la vreo cinci ani, mă luptam cu o Biblie cu copertile negre și marginile paginilor vopsite cu roșu. Nu înțelegeam mare lucru, dar pot afirma că Vechiul Testament a fost prima mitologie care mi-a aprins imaginația. Am fost pus, apoi, de câteva ori să spun „Crezul” în biserică, onoare care mi-a dat aripi, îndemnându-mă să învăț pe dinafară „Cartea neamurilor” din *Geneză*, ceea ce i-a uimit pe mulți din sat. Clătinau din cap cu admirație când mă auzeau turuind un sfert de oră numai nume și cifre: că, la vârsta de o sută treizeci de ani, Adam a născut un fiu și i-a pus numele Set. Că, la o sută cinci ani, Set a născut pe Enos, că la nouăzeci de ani, Enos a născut pe Cain... și așa mai departe până la Noe. Era recitalul meu de rezistență, pe care-l dădeam oricui era dispus să mă asculte, folosindu-mi memoria ca să fiu laudat că semăn cu tata. Acesta fiind pentru mine supremul compliment. „Are cap bun, ca taică-său”, ziceau femeile bătrâne, iar remarca mă umplea de mândrie.

După Biblie, am citit un roman de aventuri în fascicole, cu lupte grele pentru o comoară, și un roman polițist de Edgar Wallace, „Omul din Maroc”. În romanul polițist era vorba, probabil, de o afacere de spionaj desfășurată în Maroc sau de o crimă petrecută tot în Maroc, țară despre care nu știam nimic.

Curios că nici atunci, nici mai târziu n-am citit povești cu zâne, cu spiriduși. Am trecut direct la isprăvile săvârșite de Gruia lui Novac sau de echipajul submarinului Dox. Probabil, la fel ca absența jucăriilor, asta a avut urmări negative. Cred că nici Scufița Roșie, nici Pinocchio, nici Albă ca Zăpada n-au făcut parte din copilăria mea. În schimb, ascultam cu gura căscată ce-mi povestea tata despre campaniile militare ale lui Alexandru „Machedon”. Habar n-aveam cam la ce distanță sa afla Asia de Lisa, dar, cum iubeam caii, îmi imaginam că oștile lui Alexandru „Machedon” lăsau în urma lor același nor de praf pe care-l stârneau căruțele de la noi când plecau, vinerea, spre Făgăraș.

(după Octavian Paler)

N-am să uit niciodată persoana care mi-a zâmbit pentru prima oară și care m-a copleșit cu dragostea sa. Această persoană este cel mai frumos și mai plin de lumină înger. Toate sentimentele de iubire, fericire, admirație și recunoștință s-au adunat într-un singur cuvânt deosebit: **mama**. Este persoana pe care o consider modelul meu în viață.

Mama este blondă, este înaltă și poate fi ușor de recunoscut după lumina din ochii săi de un verde crud. Ea este psiholog deoarece este foarte înțeleaptă, ajutând mulți oameni să regăsească sensul vieții. O admir foarte mult pentru că știe mereu cum să mă ajute în situații dificile și mai ales pentru că pune iubire în toate faptele sale. Din toată această mică descriere ați aflat deja că mama este un înger, un suflet special și de aceea este modelul meu în viață.

Ea are mereu un zâmbet călduros, o privire pătrunzătoare și cred că este persoana care mă cunoaște cel mai bine și pe care o iubesc. Mama este modelul meu în viață și sper ca într-o zi să ajung la fel de specială și de iubitoare exact așa cum este ea!

De atunci și până acum, în mod firesc și inevitabil, m-am schimbat (aproape) complet. Mă despart mulți ani de copilul mic și blond de 11 ani. Timp în care am întâlnit o mulțime de oameni care mi-au marcat întreaga existență. Poetic vorbind, viața mea a fost ca un râu de munte, aflat într-o continuă mișcare, iar oamenii din jurul meu au fost asemenea unor pietre care mi-au modificat cursul vieții, ghidându-mă spre alte părți ale muntelui, spre alte peisaje.

Însă mama a fost mereu cu mine. Poate că, în esență, ea a fost tocmai raza de soare care s-a reflectat în licărirea râșorului meu. Și deși eu m-am schimbat, sentimentele mele față de ea au rămas nealterate: ea continuă să fie și în prezent modelul meu în viață. Ea mi-a insuflat dorința de a fi într-o zi un psiholog de succes, ea m-a învățat cât de important este să te iubești pentru a fi capabil să-i iubești pe cei din jurul tău. M-a ghidat de-a lungul vieții și nu a încetat vreodată să fie sursa mea de inspirație.

<https://blogaditigheran.wordpress.com/2013/11/25/modelul-eu-viata/>

Un profesor...

Un profesor e un zidar
Mereu alături de noi,
Mereu pe șantierul vieții
Ca să înalțe vremuri noi.

Un profesor e un zidar.
Zidește ziua cea de mâine.
Și sufletul și inima
La temelie țării pune.

Un profesor e un artist
Ce modelează caractere.
El zi de zi și an de an,
Găsește forță și putere

Ca să cioplească în lut viu
Cu vorba-i blândă și sfătoasă.
Lucrarea lui e cea mai bună,

Cea mai de preț, cea mai frumoasă.

Deci, dacă urci la cârma țării
Un pic te uită înapoi,
Privește-i chipul luminat,
Privește-l, grijile-i vin roi,

Ca să-l atace, să-l doboare,
Dar el se ține, cât de greu
N-ar fi să-i fie, în picioare,
Doar în picioare stă mereu.

Închină-te în fața lui,
Căci are-n plete flori de nea
Și poate una dintre ele,
I-ai pus-o-n plete tu cândva.

(Emilia Plugaru)

Încetul cu încetul Smărăndița Merișor albise – de timpuriu –, ca un brad nins în august, pierzându-și strălucirea tinereții, în timp ce fetița crescută de ea devenise Luli-boy. Ea îi spunea tot Lucica.

– Lucica nu mai are nevoie de dădacă, hotărâse ea, tot scurt, într-o zi.

– Cum, dadaie, vrei să ne lași?

Căci mai ales în anii din urmă, slugi ca dadaia nu se mai puteau găsi decât în cărțile de povești.

– Rămân. Dar mă fac bucătăreasă.

Așadar, ea se făcuse bucătăreasă, din propria ei poruncă.

De atunci bucătăria luase altă înfățișare, căpătând o nouă semnificație în configurația casei. Albă fusese și până atunci, fiindcă era văruiță, dar albeața ei era afumată, pătată și acoperită de muște... Prin dadaia, bucătăria devenise robust albă... Ferestrele străluceau având oale cu garoafe. Tingirile și vasele nu mai erau unsuroase de grăsimi... Cuțitele sclipeau tăios ca limba coasei când se duce la câmp cu zorii... Într-un colț, o laviță acoperită cu lăicer. Deasupra ei, icoane vechi, o candelă de argint cu pahar roșu, și parfum de busuioc uscat.

Acolo, dadaia era un fel de stareță. Nu numai Luli, dar și cei mari îi spuneau tot dadaia, considerând-o și tratând-o cu deferență. Toate cheile gospodăriei erau pe mâna ei, fără ca nimeni să-i ceară vreo socoteală. Ea se îngrijea de lemne, legume, și toate cele necesare casei, având mână liberă. Tot ea tocmea fată în casă...

De când însă Lucica devenise Luli-boy și apoi Luli, dadaia se posomorâse și mai tare, fața ei căpătând o uscățime ascetică, fiind din ce în ce mai tăcută. Uneori, zile întregi nu scotea nici o vorbă. Se scula de cu noapte, se ducea în piață, unde făcea singură cumpărăturile, apoi deștepta pe fata din casă, punând-o la treabă, servea lui Luli cafeaua cu lapte cu pâine prăjită, unt și miere, supraveghindu-i plecarea la școală, și-și continua munca într-o singurătată și o mușenie de pustnic. Chiar și cu Luli vorbea tare puțin, deși o îngrijea direct, continuând să-i facă ea singură curățenie în odaie.

Când se întorcea de la școală, Luli trecea dintâi pe la ea. Dadaia o săruta pe frunte, îi cerceta o clipă obrazii și ochii – să vadă cum arată, dacă nu-i prea obosită – și-și căuta de treabă

mai departe. N-o întreba nimic. E drept că Luli îi spunea neîntrebată ceea ce ar fi putut să o intereseze: notele căpătate la școală, cum erau profesoarele, întâmplări cu elevele. Luli știa că o ascultă cu mare interes, deși nu intervenea deloc. Dar de când dadaia nu mai spunea povești, Luli se deprinsese cu tăcerea ei de corb solitar. Nu numai că se deprinsese, dar îi și plăcea, fiindcă și Luli, din ce în ce avea nevoie de tăcere. După epoca poveștilor, poate că limbuția dadaiei ar fi îndepărtat-o de ea, micșorând prestigiul povestitoare de altădată – așa cum se întâmplă cu servitorii care te-au ținut în brațe când erai mic. Însă tăcerea demnă, posomorâtă, dar devotată, a dadaiei, continua fără întrerupere vechea lor tovărășie, făcând-o posibilă și pe cea de acum. Când se numea Lucica, era în brațele dadaiei ca un pui de veveriță într-un brad care duce spre cer; Luli-boy devenise veverița cu drumuri multe – spre casa Gabrielei, pe acoperiș, la școală – , dar bradul tot acolo era. Cu o umbră lungă care o însoțea ca o privire din urmă. Și cum nu pleacă brazii, nici dadaia nu plecase. Ea nu era atât gospodina casei, cât prezența de lângă Luli. Asta o știau toți. Acest adevăr, însă, era subînțeles. Pe față, dadaia era o veche servitoare credincioasă, care beneficia de un alt tratament decât slugile obișnuite. Când plecau în lunile de vară undeva la mare, la munte sau la vie, dadaia îi însoțea în clasa a treia. Tot ea hotărâse astfel. Cu ani în urmă, într-o vară pe care trebuiau să și-o petreacă la mare, mama lui Luli o descoperise pe dadaia făcându-și bagajele.

– Ce faci, dadaie?

– Plec.

– Unde?

– Cu Lucica.

Afirmase simplu, dar imperativ, un drept și o datorie.

– Ce ne facem cu ea? se întrebaseră stăpânii într-o discuție cu cifre.

Dar o acceptaseră ca pe un bagaj necesar fetei lor. La mare însă, dadaia dovedise un dar de-a improviza o gospodărie de vară, chiar în locuri necunoscute, care cruțase de multe cheltuieli, lipsuri și neajunsuri săcâitoare pe stăpânii ei. Așa că de atunci o luaseră cu ei, înscriind-o în program, fără să mai ofteze.

Cu toate acestea, dadaia nu încercase niciodată să o izoleze pe Luli de ceilalți, zidind-o în devotamentul ei exclusiv. Niciodată nu se uitase cu ochi răi la afecțiunea Lucicăi pentru alții. (...) poate că ea mai mult decât toți – și cu poveștile ei, și cu amintirile ei – stimulase spiritul de independență al lui Luli, mândria libertății, dorul de viață deschisă.. Căci și căminul soților Novleanu avea stigmatul calității familiilor moldovenești: o moleșitoare atmosferă intimă, care face prin contrast viața de afară prea aspră, dând copilului care vede acest contrast dorința de-a fi mereu mic și ocrotit în casa părintească, ferit de viața de-afară, care-i apare ca o primejdie. Astfel, energia copiilor se sleiește treptat ca piciorușele chinezoaicelor închircite în tradiția pantofului de lemn. De asta nicăieri aiurea mai mult decât în Moldova, oamenii în genere, și scriitorii, îndeosebi, nu vor manifesta o mai statornică nostalgie a copilăriei. De atunci începe teama de viață. În loc să încolțească pofta ei.

Crescută însă lângă sufletul bistricean al dadaiei, impregnată treptat de vigoarea potolită a acestei femei de la munte, Luli încă de pe vremea când era rățușcă, ascultase mesajul rațelor sălbatice.

Iată de ce, fără a avea nicio predilecție pentru bucătărie, Luli intra în casă numai pe-acolo, dând astfel o dovadă zilnică de prietenie devotamentului cu păr alb și tăcere mândră.

(după Ionel Teodoreanu)

BUNELE MANIERE – ARTA DE A TRĂI CU ELEGANȚĂ

Motto:

Tactul este bunul-simț în lucrurile mărunte.
(Iulia Hasdeu)

Despre zâmbet

– Nu te-am văzut niciodată fără zâmbet, îmi spuse într-o zi un prieten pe un ton în care admirația avea toate însușirile reproșului.

– Mi se pare firesc, i-am răspuns, nici dezbrăcată nu m-ai văzut niciodată.

– Vrei să spui că zâmbetul este pentru tine o haină? se miră el aproape acuzator.

– Vreau să spun că zâmbetul poate fi de foarte multe feluri și poate îndeplini foarte multe funcții – complexitatea unei personalități putând fi de altfel stabilită și după lărgimea diapazonului de zâmbete de care dispune – iar una din aceste funcții, cea mai neînsemnată, desigur, dar și cea mai curentă, este aceea de a oferi celorlalți o înfățișare decentă, indiferent câtă suferință s-ar camufla dincolo de ea.

– Dar asta înseamnă a statuta nesinceritatea, a ridica ipocrizia la rang de virtute! strigă, revoltat cu adevărat, amicul meu.

– Numai în măsura în care și a fi civilizată înseamnă a fi ipocrit. Bineînțeles că în epoca de piatră totul trebuie să fi fost mai direct, cel ce suferea își răcnea probabil instinctele la gura peșterii, fără a-și pune probleme de discreție și fără a se gândi la liniștea celorlalți. Primitivul era desigur mai „sincer”. Numai că mie răcnetul nu mi se pare o chestiune de sinceritate, ci una de voință și de cultură.

– Bine, dar în felul acesta zâmbești oricui, dușmanilor ca și prietenilor.

– Bineînțeles. Am considerat întotdeauna că a acorda salutul și zâmbetul tău celor cu care nu ești de acord, celor de care te despart idei și credințe este o dovadă – pe care ți-o dai ție însuși în primul rând – că nu vrei să le bagi în cap, odată cu argumentele, și un glonț. De altfel, ți-am spus că zâmbetele sunt de foarte multe feluri: a zâmbi unui dușman poate fi o sfidare, poate fi dovada pe care i-o arunci – cu cât mai elegant, cu atât mai usturător – că răul pe care ți l-a făcut nu te-a atins. Mi s-a părut întotdeauna mai demn să nu acuz o lovitură, decât să ripostez la ea. Am preferat să nu lovesc, decât să mărturisesc că am fost lovită.

– Cu cât te ascult, cu atât trebuie să recunosc, mă convingi și – ca să fiu sincer până la capăt – mă și sperii puțin.

– De ce? Singurul fel de zâmbet pe care l-am disprețuit și nu l-am folosit niciodată a fost zâmbetul ofensiv, provocator.

- Oricum, de acum încolo va trebui să fii mult mai atent la descifrarea zâmbetelor tale...
- Nu trebuie să exagerezi: cele mai multe dintre ele îmi sunt adresate mie – cu cât mi-e mai greu, cu atât am nevoie de mai multe argumente pentru a mă convinge că încă rezist.

(Ana Blandiana)

Vocabular

ofensiv, -ă, -i, -e – agresiv

a răcni – a scoate strigăte puternice

reproș, -uri – dezaprobare verbală adresată cuiva în semn de nemulțumire pentru fapte sau vorbe reprobabile

a riposta – a răspunde în contradictoriu

sfidare – a înfrunța pe cineva sau ceva cu dispreț și în mod provocator

a statuta – a hotărî, a decide în mod oficial (printr-un statut, printr-o lege etc.)

virtute, -ți – calitate, forță morală de a urmări un ideal etic etc.

Ai înțeles textul citit?

Ce funcție are zâmbetul?

Ce reprezintă răcnetul, în viziunea interviewatei (-ului)?

Ce tipuri de zâmbete există?

Tatăl și cei zece feciori

Vai de feciorul care-și izgonește tatăl din pragul casei sale, că fapta lui nu poate fi iertată.

Un tată a avut zece feciori. Și-așa cum se întâmplă câteodată, s-a apucat bătrânul să-și dea toată averea celor zece copii. A împărțit-o în părți egale.

– Am să mănânc la unul, am să mă odihnesc la altul... Că sunt copiii mei! Gândea bătrânul.

Puțină vreme după asta, plecă la fiul său cel mai mare.

– Voi sta la el la masă! își zicea tatăl.

Dar buna prevedere îl face să-și ia cu el bucate ce mai avea prin casă: puțină brânză, pită și vin.

Băiatul cel mai mare stătea la masă cu soția și copiii. Când vede prin fereastră că vine tatăl, începe să ascundă sub pat farfuriile și oalele cu mâncare.

– Ce să-i mai dăm și lui? zice soția. N-avem destul copiii noștri, ca să-i hrănim?

Intră bătrânul în casă.

– Ei, ce mai faceți? îi întrebă. Ați stat la masă?

- Am stat! răspunde iute feciorul cel mai mare.
- Păcat, mai spune bătrânul, vă adusesem aici în traistă niște buruieni de leac.

Căută în grabă nora în traistă și află înăuntru brânza, pita și vinul.

- Și-acum plec, a spus bătrânul, mâncați voi singuri ce-am adus...

Văzuse, probabil, cum se îngrămădeau pisicile și câinii pe sub pat, ca să mănânce mâncarea ce fusese ascunsă acolo.

Plecă. Se duse la feciorul cel de-al doilea și-i ceru un loc să se odihnească.

Feciorul prinde să se plângă că are oaspeți și n-are loc în casă. Și-l duce pe bătrân în grajd, îi dă o pătură numai zdrențe și îi arăta o grămadă de fân, zicându-i să se culce acolo.

Bătrânul rupe pătura în două, și jumătate o dă înapoi feciorului.

- De ce o rupi în două? se miră feciorul.

– Pentru că jumătate vreau s-o dau feciorilor tăi, s-o păstreze și să ți-o dea pe când vei fi la rândul tău gârbov și le vei cere adăpost! a glăsuț cu amărăciune moșneagul.

Feciorul însă n-a înțeles înțelepciunea bătrânească. L-a lăsat singur pe tatăl său în grajd și a plecat să se distreze cu oaspeții pe care-i avea în casă.

În celelalte zile a pornit iar bătrânul la drum. A mers la fiecare dintre feciori săi. Și fiind acum sărac, nici unul nu-l băga în seamă. Care n-avea bucate!... Care n-avea loc!... Care, că are oaspeți!... Și tot așa...

„Ei, iată – și-a zis bătrânul – un tată a ținut zece feciori, dar zece feciori nu pot să sprijine un tată. Dar lasă, vor înțelege ei odată purtarea ce se cuvenea s-o aibă!”

Nu s-a mai dus pe urmă la nici unul dintre feciori.

Văzând feciorii că nu mai vine tatăl, au gândit c-a murit, și au trimis o slugă să vadă și să iscodească.

Bătrânul a văzut că vine sluga. A umplut un urcior cu pietricele și a început să-l zdrăngăne, să sune pietricelele și a rostit ca pentru sine:

– Dragii mei gălbenași, ce bine că v-am păstrat... Voi n-o să fiți decât ai aceluia fecior ce mă va iubi și mă va îngriji mai bine!

Sluga a alergat îndată să vestească pe feciori că tatăl mai are un urcior cu galbeni și că a hotărât să dea ulciorul aceluia dintre feciori care îl va iubi și-l va îngriji mai bine.

Să fi văzut cum alergau feciorii și nurorile cu pruncul după ele:

- Tătuță... Vin-la mine!
- Ba la mine...
- Noi te iubim mai mult!
- Ba noi...

Îl apucase dragostea de tată.

S-au luat la ceartă, care să-l îngrijească, la care să stea, la care să mănânce.

– Bun! A rostit bătrânul. Văd eu că mă iubiți cu toții, voi sta pe rând la fiecare o săptămână. Și voi vedea eu cine mă iubește cu adevărat. Ulciorul îl voi îngropa într-un loc știut numai de mine. Și numai după moarte veți afla unde e.

L-au luat feciorii, l-au mângâiat, l-au îngrijit până la moarte, voia fiecare să-i arate cât îl iubește. Când a închis ochii, bătrânul a lăsat o scrisoare la notar. Și-n ea spunea unde a ascuns ulciorul.

Feciorii au alergat și au dezgropat ulciorul. În ulcior nu erau decât pietricele.

Iar alături de el, un răvaș. În răvașul acesta le povestea ce și cum făcuse.

Abia atunci au înțeles feciorii greșeala pe care au făcut-o.

Abia atunci au înțeles mâhnirea din inima aceluia ce le-a fost tată...

(după Alexandru Mitru)

Vocabular

avere – bogăție

gârbov, -i – (despre oameni) care are spinarea încovoiată (de bătrânețe)

grajd, -uri – construcție sau încăpere special amenajată pentru adăpostirea animalelor domestice mari

a iscodi – a cerceta ceva sau pe cineva atent (și în ascuns) pentru a afla un secret, adevărul etc.

mâhnire – supărare, necaz

pită – produs alimentar făcut din aluat dospit, frământat și copt în cuptor; pâine

a sprijini – a avea grijă; a îngriji

a zdrăngăni – a produce un sunet caracteristic când se ciocnește de ceva sau este lovit cu ceva

zdreanță, zdrențe – bucată ruptă, sfâșiată dintr-o pânză sau dintr-un obiect de pânză; haină, rufă sau pânză veche, ruptă

Ai înțeles textul citit?

Ce a făcut bătrânul cu averea?

De ce bătrânul tată a rupt pătura în două?

Ce a dorit tatăl să le transmită feciorilor prin gestul său?

Bolovanul

Odată Țepeș-Vodă voi să încerce hărnicia și felul de a fi al unui boier, al unui negustor și al unui oștean. El îi chemă la curte și le zise:

– Iată, vedeți bolovanul de acolo?

– Îl vedem, Măria Ta! ziseră toți trei deodată.

– Ei bine, sub el este o pungă cu o sută de galbeni! Banii vor fi ai celui care va izbuti să ridice bolovanul!

Primul se repezi boierul, iar Țepeș îl ispiti:

– N-ai destui galbeni, boierule?

– Niciodată n-ai prea mulți, Măria Ta!

Și se opinti și iar se opinti. Nu izbuti nici măcar a mișca bolovanul și se retrase mormăind rușinat, dar și mânios.

– Tu de ce nu încerci o treabă atât de grea? Ai nevoie de bani? îl întrebă apoi Țepeș-Vodă pe negustor.

– Am, Măria Ta! Că fără bani nu poți nici să cumperi și nici să vinzi. Dar de-i ai, îi înmulțești repede! răspunse acesta și se opinti și el mai ceva ca boierul, dar bolovanul rămase neclintit.

Atunci Țepeș, care prinsese să surâdă, îi zise oșteanului:

– Ai curaj să ridici bolovanul?

– Am, Măria Ta!

– Și ție îți trebuie bani?

– Nu-mi trebuie, Măria Ta!

– Atunci, dacă e așa, după ce ridici bolovanul, vei împărți banii între boier și negustor, că ei duc lipsă!

– Prea bine, Măria Ta!

Și se opinti puțin. Nu era ușor să ridici uriașul bolovan, dar nu se opri până ce nu-l văzu ridicat pe umeri.

Toți cei prezenți scoaseră strigăte de admirație. Numai boierul și negustorul nu aveau glas pentru urale. Ei se repeziră să smulgă punga promisă. Când acolo, în locul unde stătuse bolovanul, nu aflară nimic. Auziră doar râsul batjocoritor al lui Țepeș, care le striga:

– Voi credeți că banii încolțesc sub piatră? De unde să fie dacă nu i-a pus nimeni acolo? Și de unde nu pui, n-ai ce să iei. Dar să știți că lăcomia pierde omenia!

Apoi, întorcându-se spre oștean, îi zise:

– Spune-mi, dacă n-aveai trebuință de bani, de ce ai ridicat bolovanul?

– Pentru că așa mi-ai poruncit, Măria Ta. E ca și cum mi-ai fi poruncit să scot paloșul și să sar în luptă!

Țepeș se luminează la față:

– Atunci, dacă-i așa, ia punga asta de galbeni pe care am adus-o cu mine și pe care ți-o dăruiesc pentru că o meriți!

(Petru Demetru Popescu)

Vocabular

bolovan, -i – bucată mare de pământ sau dintr-o materie oarecare

a se opinti – a face un efort (mare) pentru a împinge, a urni sau a ridica ceva

paloș, -e – sabie lată cu două tășuri, adesea încovoiată spre vârf, care se folosea în trecut

urale – strigăte de entuziasm, de aprobare

Ai înțeles textul citit?

La ce încercare i-a pus Țepeș-Vodă pe boier, negustor și oștean?

De ce a ridicat oșteanul bolovanul?

Cum l-a răsplătit Țepeș pe oștean?

Care este morala acestui text?

Mărinimie

Vicu se trezise de dimineață. Zăpada se grămădise în pervaze ca o fascinantă pisică de Angora și parcă nimic altceva decât albeața, abundența și calmul ei îl invitau la mari excursii sufletești. Și, poate, aburul cozonacilor. Și, desigur, multe altele: netezimea cearșafului, caldul curcubeu al scoarței din perete, fuga ireală a fulgilor de zăpadă din oglinda de la șifonier... Și cartea de pe noptieră, primită în ajun cadou, răsfățându-și dedicația la vedere: „Bunului meu prieten și coleg Vicu Cutie, din partea mea, Sandu”.

Stătea lungit în pat, rotindu-și degetele mari de la picioare și savurându-și preaplinul inimii lui.

– Trebuie să-i fac și eu lui Sandu un cadou! Dar nu o carte. Ceva mai deosebit. Poate două cărți. E doar ajun de An Nou. Câte lucruri frumoase nu pot fi dăruite cu acest prilej! Iată, numai pe o pagină din „Informația”, lunecată la picioarele patului, câte nu se oferă: clipsuri, produse cosmetice, pijamale, căciuli... Generozitatea, ca un zefir, umflă pe nesimțite pânzele imaginației băiatului. Oare căciula pe care a uitat-o cândva unchiul Gicu la noi, nu i-ar fi bună? (...) Plus încă ceva, neapărat încă ceva. O garoafă, eventual două...

Ninge. Vicu își mișcă degetele picioarelor și la fiecare rotație, cad în cascadă cadouri pentru Sandu, împerecheate chiar dacă sunt desperecheate: o curea de pantaloni și o curea de ceas, de pildă. Pantaloni are sigur. Dar ceas pentru eventuala curea? ... „Să-i dăruiesc un ceas?” E o idee. Incompletă însă. O să-i dea două... De ce nu?

Ninge. Pune mâna pe telefon. Tonul se prezintă de îndată. Soneria insistă sacadat, marcând parcă apropierea prietenului.

– Sandule, e ajuns de An Nou! M-am gândit la asta de când m-am trezit. Vreau să-ți dăruiesc ceva, ceva deosebit. Am ales mult, habar n-ai cât am ales. Ce anume? Surpriză! Nici prin minte nu-ți trece... Ei, hai, că-ți spun... Îți dăruiesc – știu că o să te bucuri foarte mult – o să-ți dăruiesc două ceasuri. Cum, nu?! Nici nu mă gândesc să nu ți le dăruiesc! Bineînțeles. Pe amândouă. Chiar astăzi vin eu la tine...

– Două ceasuri?! Nu, imposibil, nu primesc! Se aude în receptor vocea tăiată de emoție a prietenului.

Dar Vicu Cutie e generos. A început din nou să-și rotească degetele de la picioare din ce în ce mai repede.

– De ce nu? Las’ să fie două. E mai bine așa! Și știi care? De la 10 la 12. Sunt exact două ceasuri! Pa!

Închide telefonul. Afară ninge. În casă miroase a cozonac, e cald și bine.

„Ce zi minunată! meditează Vicu și mărinimia îi umple ființa ca un final de orgă. Simt că aș putea să-i dăruiesc mai mult bunului meu prieten. Chiar trei ceasuri. Da, așa am să fac. O să stau până la unu și – poate, de ce nu? – o să iau masa la el.”

Și, dint-un salt, Vicu e în picioare.

(după Mircea Sântimbreanu)

Vocabular

abundență – cantitate mare; belșug

a astâmpăra – a liniști

sacadat, -ă, -ți, -e – cu întreruperi scurte, bruște și dese (la intervale egale)

scoarță, -e – covor cu urzeală de lână sau bumbac și băteală din lână

zefir, -iri – vânt slab, călduț, care suflă primăvara dinspre apus

Ai înțeles textul citit?

Ce a decis Vicu să-i ofere în dar bunului său prieten Sandu?

De ce era atât de convins Vicu că lui Sandu are să-i placă darul lui?

Ce calități avea Sandu?
Cum poate fi calificat gestul lui Vicu?
Ce însemna pentru Vicu *mărinimia*?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

E o artă să știi să zâmbești. Să înfrunți golul din jur cu un surâs. Să opui dezamăgirilor un surâs. (Octavian Paler)

Nu te încrunta niciodată, pentru că nu știi cine s-ar putea să se îndrăgostească de zâmbetul tău. (Gabriel Garcia Marquez)

Nu trebuie să acorzi încredere unui om care nu zâmbește niciodată. (Henry de Montherlant)

Sinceritatea este mama adevărului și „firma” omului cinstit. (Denis Diderot)

A fi recunoscător este o datorie nu numai în fața celui care ne-a ajutat, ci în fața noastră. (Frederick Douglas)

Povara recunoștinței e mai grea decât povara urii. (Mihai Eminescu)

Exprimarea recunoștinței este însoțită de o mare satisfacție interioară. (Joseph Addison)

Cea mai mare bogăție este lipsa lăcomiei. (Seneca cel Tânăr)

Sufletul lacom este izvorul tuturor lucrurilor rele. (Sfântul Ioan Damaschin)

Omul lacom este totdeauna sărac. (Francesco Petrarca)

Zâmbetul este curcubeul lacrimilor. (Alexandru Gh. Radu)

Zâmbetul este fericirea care se află chiar sub nasul tău. (Tom Wilson)

Ipocrizie, distanța dintre vorbe și fapte. (David Boia)

Bătaia de joc este o obrăznicie față de buna-cuviință. (Aristotel)

Poți fi darnic cu argint și cu aur, dar mai plăcut e omul care dăruiește cu suflet. (Miami)

Bunele maniere sunt podoaba faptei. (Samuel Smiles)

Bunele maniere sunt precum frumusețea personală – scrisoare de recomandare oriunde. (Cyrus Augustus Bartol)

Bunele maniere – oglindă în care unii adoră să se privească, iar alții s-o spargă. (Giovanni Nuvoletti)

Bunele maniere se compun din mici sacrificii. (Ralph Waldo Emerson)

Bunele maniere reprezintă cel mai bun scut față de manierele urâte ale altora. (Philip D. S. Chesterfield)

Adevărata politețe constă în a arăta bunăvoință oamenilor. (Jean-Jacques Rousseau)

Citește mai mult!

Cine-i mai mare?

Era o dimineață însorită; un vânt cald primăvărat, se juca de-a v-ați ascunselea printre boschetele din parc. Nu se ascundea prea bine vântul. Crenguțele încărcate de muguri îl arătau cu degetul. Atunci ieșea și se pitea, năstrușnic, în părul copiilor care alergau pe alee. Răsfoia alandala cărțile și revistele celor care citeau ici-acolo, risipiți pe bănci, apoi, sătul de hârjoană, vântul înceta să se mai joace. Ori, poate, stând deoparte, învăța jocurile noi ale copiilor. Ce-i drept, avea ce învăța! Iată, nu departe de intrarea în parc, un nod de copil se apropia de banca pe care se odihnea un bătrân.

– Bună dimineața, spuse copilul. Dumneavoastră vorbiți?

– Nu, răspunse mirat bătrânul. Sunt singur.

– Nu vorbiți la telefon? Știți, aici, la banca aceasta, e telefonul nostru. Îmi dați voie să vorbesc eu?

– Poftim, spuse bătrânul. Cu plăcere.

Băiețașul se așeză pe bancă, apoi duse mâna la ureche, ca și cum ar fi avut un receptor, și spuse strigând:

– Alo! Salvarea? Trimiteti, vă rog, urgent o mașină. Și întorcându-se apoi către bătrân: Știți, ne jucăm, explică el. Eu sunt mama. Curând are să vină salvarea, n-aveți grijă.

– Și cine e bolnavul?

– Dumneavoastră. Ne jucăm, nu vă supărați...

Bătrânul zâmbi: pricepuse totul.

– Câți ani ai? îl întrebă bătrânul zâmbind.

– Am patru ani, spuse băiețașul și poate ar mai fi adăugat ceva, dar tocmai atunci se opri în dreptul băncii un băiețaș ceva mai răsărit.

– Dumneavoastră sunteți fetița bolnavă? întrebă noul-venit pe bătrân.

– Eu... nu, eu nu sunt fetiță...

– Ba nu, Dumneavoastră sunteți fetița bolnavă... Mă iertați, dar eu știu mai bine; sunt mama dumneavoastră, vorbi cel care chemase doctorul la telefon.

Bătrânul pricepu că așa o fi jocul și zise, zâmbind:

– Da, eu sunt fetița bolnavă. Dumneata ești șoferul?

– Nu. Eu sunt mașina. N-are șofer. E teleghidată... Am venit cu toată viteza... Acum mă duc să trimit doctorul. La revedere. Și nu fiți îngrijorat, vine îndată.

Bătrânul zâmbi din nou.

– Tu câți ai?

– Aproape cinci ani, spuse băiatul și, începând să pufăie, să claxoneze, porni cu toate motoarele.

Nu trecu mult timp și în dreptul băncii se ivi un băiat cu bascul dat pe ceafă.

Acesta se opri lângă bătrân și îl întrebă răstit:

– Tu ești bolnavul?

Bătrânul se uită nedumerit împrejur.

– Ce? N-auzi? Eu sunt doctorul.

– Cu mine vorbești? se miră bătrânul.

– Cu tine. Ai vată în urechi?

Bătrânul nu mai zâmbi. Nici nu răspunse. Se ridică și plecă. În urmă se auzi vocea răstită a băiatului. Îi certa pe cei mici:

– Așa-mi trebuie dacă mă joc cu niște copilandri ca voi!

Bătrânul s-a așezat pe o altă bancă, și nu peste mult timp îi văzu pe copiii ieșind din parc. Îl văzu pe „telefonist” ținându-se de mână cu „mașina salvării” și alergând cu pași mărunți. În spatele lor mergea „doctorul”: era cu un cap mai răsărit decât cei doi. Nici nu era nevoie să-l întrebe câți ani are. Aproape șapte, nu încăpea îndoială. Și bătrânul rămase nedumerit. Pricipea și că alt băiat, la fel de mic, poate fi o mașină teleghidată sau chiar o rachetă. Ceea ce nu pricepea în ruptul capului era altceva: cum poate fi tocmai cel mai mare dintre ei atât de nepoliticos? Și totuși, băiatul cu bascul pe ceafă era cel mai mare! Cu un cap mai mare...

Asta nu pricepea bătrânul. Pe bună dreptate, nu pricepea acest lucru nici vântul, care duse nedumerirea în tot parcul. Și cum nimeni nu putu să-i răspundă, se zbârli deodată și plecă supărat.

(după Mircea Sântimbreanu)

Povățuiri pentru bună-cuviință

Adevărul într-un cuvânt, iar minciuna în mii și sute.

Cu cât adevărul pare mai amar și greu la auzire, cu atât mai sănătos și mai folositor.

Cei cu putere datori sunt să ajute pe cei slabi și fără putere.

Și cei mici dau ajutor când le vine vremea lor.

Vai de cel ce nu îngrijește de bătrânețe la tinerețe.

Între bătrâni să te amesteci, și de cel mai înțelept să te lipești.

Întâi bine să faci, apoi să aștepti bine de la altul, că până nu muncești nu dobândești.

Binele când îl ai, nu-l cunoști până nu-l pierzi.

Cel cu inimă blândă uită răul ce-a pățit, cât de mare va fi fost.

Bunătatea două domnii are: să nu facă rău nimănui și să facă bine tuturor.

Cartea, cum o lași, îndată și ea te lasă, dar cu mult mai greu când ea te va lăsa decât când tu o vei lăsa.

Vrei să te cinstească? Cinstește și tu pe altul, că cinstea cinste cere.

Insuflă copilului plăcerea de a citi, și toate celelalte le va învăța numai cu citirea sa.

Ajutorul ce vei da părinților tăi, precum voiești să urmeze și copiii tăi cu tine.

Cuvântul celui înțelept cu plăcere se ascultă.

Mai bine să nu dăruiești, decât să dăruiești ce nu poți să împlinești.

Darul în curând se învechește și îndată se uită.

Darul, nu după mărime, ci după dragoste se prețuiește.

Când dăruiești, darul îndată să-l pui la uitare, iar când îți dăruiești, să nu-l uiți în veci.

Datoria celor mai mari, a ocroti pe cei mici.

Fără dragoste, în lume nimic nu poate sta.

Din dragoste se naște orice facere de bine.

Dragostea nu numai prin cuvinte, ci mai mult prin fapte să ți-o arăți, frate.

Dreptatea n-ascultă nici la lacrimi, nici la daruri.
Dreptatea – sfântă, dar nu de toți primită.
Dreptul tău să ți-l păzești și îndatorirea să ți-o împlinești.
Faptele celor mai mari pildă se arată la cei mai mici.
Nicăieri nu poate fi omul mai fericit ca în sânul familiei sale.
Fericirea trupului – sănătatea, iar a sufletului – știința.
Fericit cel ce poate trăi cu toți în pace.
Frate pe frate când va ajuta, cine împotriva le va sta?
Cum greșești, cere iertare, că cu aceasta pe tine te cinstești.
Pe nimeni să nu întristezi, pe nimeni să nu mâhnești, pe nimeni să nu necăjești, pe nimeni să nu superi, ci, dimpotrivă, mângâiere la toți cei ce pățimesc.
Două lucruri pe lume mai mult te întristează: vrăjmașul când se înalță și prietenul când te lasă.
Înțeleptul cu tăcere biruiește pe orice nebun.
Când înveți pe copil, să-l înveți după puterea lui și cu cuvinte mai deslușite, ca să priceapă ceea ce zici.
Dacă vrei să înveți mai lesne și mai bine, pururi să citești și să scrii ceea ce citești.
Cine te laudă peste măsură sau te-a înșelat sau va să te înșele; cine adevărul îți spune acela te încunună.
Cel leneș și moleșit, pururi ticălos, cel inimos, pururi vesel și cel muncitor, pururi sănătos și îndestulat. Alege care-ți place.
Un lucru când l-ai început, cam pe jumătate l-ai și făcut, de aceea nu-l lăsa din mâna ta până la sfârșit.
La masă să te scoli pururi cam flămând, ca stomacul sănătos pururi să ți-l păzești.
La masă nu se sfădesc, numai se înveselesc. Așa și tu să urmezi.
Mai bine c-o minciună să scapi pe om de nevoie, decât cu un adevăr să-l bagi în nevoie.
Mănâncă după gust și îmbracă-te după modă.
Mânia din om te face neom.
Moda stăpânește, moda poruncește, moda sluga ei te face.
Când mulțumești făcătorilor de bine, îndemni pe ceilalți la asemenea faceri de bine.
Ziua în care nimic n-ai muncit, zi că în zadar ai trăit.
De nedreptate să te ferești, de dreptate și-ndurare mult să te lipești, dacă vrei să te slăvești.
Să nu te rușinezi și de la cel mai mic a afla și a auzi ceea ce nu știi.
Norocul când în sus te urcă, tot în jos să te uiți, ca atunci când de sus vei aluneca, să vezi pe ce cazi.
Omul, cu cât are mai puțină minte, cu atât are mai multă mândrie.
Omul fără patrie, ca un copil fără mamă, de aceea nu te depărta de țara ta.
Învață pe copil să cunoască orice lucru, apoi pune-l să le judece și să le îndrepte, c-atunci i se deșteaptă mintea.
Copilul cu pilda mai lesne se învață decât cu povața.
Mustră pe copilul tău dacă îl iubești și îi vrei binele.
Pe copil să-l iubești ca pe tine însuși și cu mult mai mult decât el pe tine.
Pe copil să-l judeci ca pe un copil, iar nu ca pe un bătrân.
Greșeala fiului său n-o treci cu vederea, că se face obicei.
Cel ce muștră pe copil acela îl iubește, iar cel ce-l dezmiardă îl urăște.
Cu un cuvânt bun poți face bine, iar cu o pildă bună – mii și sute de bunătăți.
Niciun om pe lume care să placă la toți oamenii.
Cine n-ascultă de povață nimic învață.
Ca să pricepi mai bine, trebuie să dai ascultare mai bună.
Un prieten bun, mai scump decât toată lumea.
Răbdarea la mânie, cea mai bună doctorie.
După răbdare, bucurie mare.

Râsul peste măsură te arată de om prost.
Rușinea – semn adevărat de suflet bun și curat.
Cel fără rușine – obraznic din fire.
Ceea ce e de rușine tu a grăi, nu se cuvine nici a gândi.
Să nu te rușinezi a întreba să înveți ceea ce nu știi, că altminteri pururi nimic nu știi.
Cea mai bună știință aceea ce te învață să te depărtezi de orice greșală.
Cu tăcerea acoperi orice neștiință ai.
Cel ce știe să grăiască să învețe să și tacă când vremea o cere.
Firea tăcută nu e plăcută.
Nimic mai dulce în lume decât al țării mele nume.
Pe vecinul tău ajută-l la păsul său, ca să-l ai de ajutor și tu la păsul tău.
Spune-mi cu cine împreună viețuiești, să-ți spun ce fel de om ești.

(după Iordache Golescu)

Povestea Zilei Zâmbetului

Totul a început în 1963 când pictorul american **Harvey Ball** a fost angajat de o companie de asigurări pentru a crea o față zâmbitoare care să ridice moralul angajaților.

Ball a creat celebrul *Smiley face*, o față galbenă rotundă cu doi ochi și un zâmbet larg, în doar 10 minute și a fost plătit pentru desenul său cu 45 de dolari. Ball afirma că niciodată în istoria omenirii și a artei nu a fost creat nimic mai simplu, dar pe înțelesul tuturor, care să aducă atâta bucurie, fericire și plăcere. Simbolul său a fost imprimat pe mai mult de jumătate de milion de butoni și a devenit rapid cunoscut în toată lumea.

Smiley face a intrat în cultura populară ca simbol al bunăvoinței și al veseliei, imaginea fiind folosită pentru a exterioriza emoțiile pozitive, în special, în mesajele transmise prin poșta electronică.

Treptat însă simbolul zâmbitor a fost ultracomercializat și risca să-și piardă înțelesul original prin constanta sa repetare și multiplicare. Din această îngrijorare a venit și ideea lui Bell de a se institui o Zi Mondială a Zâmbetului, pentru ca noi toți să dedicăm măcar o zi din an zâmbetului și faptelor frumoase, pentru că o față surâzătoare nu are nimic de-a face nici cu politica, nici cu geografia sau religia.

În 1999, Harvey Ball a decretat ca prima zi de vineri din octombrie să devină Ziua Mondială a Zâmbetului, pentru că stă în puterea fiecăruia să zâmbească și să facă o faptă bună. În această zi, oamenii sărbătoresc zâmbetul în mod creativ și distractiv, sunt ajutați cei în nevoie, se organizează evenimente amuzante în spitale sau se încearcă stabilirea de noi recorduri ale fețelor zâmbitoare.

Zâmbiți, faceți o faptă bună și ajutați-i și pe alții să zâmbească! acesta este mottoul zilei. Și nu e greu să zâmbim. Pentru a procesa o clipă de fericire, creierului nostru îi trebuie doar o sutime de secundă.

Zâmbetul însufletește, îndulcește, luminează, consimte, nu costă nimic, este și plată și răsplată, îți schimbă înfățișarea și este o cochetărie. Zâmbetul în sine ne face să ne simțim fericiți și să zâmbim, dacă surâsul nostru arată plăcere și bună-dispoziție și nu din ironie, ură sau chiar

frică. Aparține limbajului universal și, asemenea plânsului, zâmbetul nu se învață. Deși se spune că zâmbetul este o expresie specific omenească, totuși și animalele zâmbesc. Surâsul este o reacție normală care nu depinde de vârstă sau cultură, copiii zâmbesc chiar înainte de a se naște.

http://stiri.tvr.ro/6-octombrie-ziua-zambetului-si-a-faptelor-bune_822880.html#view

- Psihologii au dovedit că dacă te forțezi să zâmbești chiar și atunci când ești supărat o să-ți îmbunătățești starea de spirit la sigur.
- Pari mult mai prietenos, dacă zâmbești când vorbești la telefon.
- Sănătatea noastră emoțională e legată de cea fizică, așa că nu e de mirare că, dacă zâmbești mai mult, ai ocazia să trăiești o viață mai lungă și mai relaxată decât cea a celor care stau încruntați mare parte din timp.
- Spre deosebire de alte gesturi, zâmbetul este cunoscut în toată lumea ca simbol al fericirii și al acceptării.
- Au fost identificate 19 tipuri de zâmbete, împărțite în două categorii: zâmbete politicoase sau sociale și cele sincere, care arată fericirea pură, iar printre ele se află zâmbetul „rușinat”, „autentic” sau „drăgăstos”.
- În general, femeile zâmbesc mai mult decât bărbații.
- Tindem să zâmbim mai des atunci când suntem înconjurați de alte persoane.
- Zâmbetul e contagios și se pare că oamenilor le este mult mai dificil să se încrunte când privesc persoane care zâmbesc.
- Oamenii de știință au descoperit că depunem mai mult efort și folosim mai mulți mușchi când ne încruntăm decât atunci când zâmbim.

Hai să râdem împreună!

Ion Luca Caragiale deținea o casă de vacanță la țară unde se retrăgea când dorea să scrie în liniște. Primarul comunei, de câte ori afla că scriitorul s-a întors, îl asalta cu zeci de invitații la evenimente locale sau îi cerea bani pentru comunitate. Cum lui Caragiale nu-i plăcea să fie distras din actul creației, reușea să-l șocheze mereu cu răspunsurile sale spontane. Într-o zi primarul îi bate în poartă cu rugămintea de a contribui financiar la construirea unui gard în jurul cimitirului comunal. Răspunsul lui Caragiale l-a dezarmat: „Nu vă dau bani pentru asta. Cei care sunt afară nu se grăbesc să intre, iar cei aflați acolo, n-au cum să mai iasă. Prin urmare, n-aveți nevoie de gard...”

Micul Bulă este invitat la o aniversare. Mama lui îl învață:

– Să te porți frumos, să fii politicos și să nu cumva să ceri mâncare. Aștepti până și se dă!

La aniversare, după ce copiii se joacă, sunt puși la masă. Din greșeală, gazda uită să pună mâncare în farfuria lui Bulă. Așteaptă Bulă câteva minute, după care se ridică și, foarte politicos, zice:

– Nu vă supărați, are cineva nevoie de o farfurie albă și curată?

PREFERINȚELE – STĂRI DE SPIRIT

Motto:

*Singurul mod de a realiza lucruri
minunate e să iubești ceea ce faci.*
(Steve Jobs)

Pasiunile

La drept vorbind, toată viața mea e un șir de pasiuni eșuate. Mereu am luat-o de la început. Ca un adevărat rac ce sunt. Dar o să mă înțelegeți mai bine din exemplele care mă reprezintă, cred. Chiar dincolo de ceea ce spun dicționarele despre pasiuni.

În copilărie, mi-am dorit foarte mult o bicicletă. N-am avut-o și jinduiam după ea. În ziua când, mai târziu, mi-am cumpărat una, eram foarte mândru și de bicicleta mea și de mine. Am început să fac zeci de kilometri cu ea zilnic. Ieșeam în marginea orașului și pândeam cicliștii care se antrenau. Mă luam după ei și pedalam cât puteam de tare. Uneori reușeam să-i însoțesc câțiva kilometri. Pe urmă așteptam alții. Seara, mă întorceam frânt. Îmi storceam maioul de transpirație, făceam un duș și mă culcam fericit. Această pasiune a eșuat în umilință. Într-o zi, cum mergeam foarte mândru de mine pe bicicletă, undeva în afară de oraș, am simțit o lovitură puternică în spate, m-am trezit zburând prin aer și am aterizat la câțiva centimetri de o bornă kilometrică de pe marginea șoselei. Eram, cum se spune la box, complet *groggy*. M-am ridicat de jos fără să-mi dau seama ce se întâmplase, când am văzut un camion îndepărtându-se și, de la fereastra cabinei șoferului, cineva făcându-mi un semn batjocoritor cu mâna. Așadar, fusesem azvârlit intenționat de camionul care se îndepărta încet, poate pentru ca însoțitorul șoferului să savureze spectacolul. M-am scuturat de țărână, mi-am îndreptat cum am putut cadrul bicicletei care se îndoie astfel încât roțile se adunaseră, se ghemuiseră ca labele unui animal crispat, m-am suit pe bicicleta care acum arăta jalnic și caraghios, mai înaltă și cu cocoșă parcă, și am plecat. Lumea se iuta la mine curioasă și probabil aveam un aer de Don Quijote pe o mârtoagă *sui-generis*. Abia așteptam să se termine acel calvar. Eram furios și umilit. Nu mai aveam nicio plăcere să merg cu bicicleta. Ajuns acasă, am aruncat-o într-o margine și din ziua aceea cariera mea de ciclist amator s-a încheiat. Lamentabil, după cum vedeți.

A doua pasiune a fost șahul. Jucam în fum de țigară ore întregi fără să mă pot desprinde de pe scaun. Parcă mă țintuia cineva acolo. Nu mâncam, mă durea stomacul de foame, dar continuam. Nu exista nimic mai important decât tabla aceea cu șaiszeci și patru de pătrate. Întreg universul încăpea acolo. A fi sau a nu fi? Nu, a câștiga sau a nu câștiga, aceasta era întrebarea. Voiam să câștig neapărat și sufeream când mâncam bătaie. Totdeauna am fost un orgolios și nu mă puteam dezminți... Ca să-mi menajez orgoliul, m-am apucat să studiez jocul. Mi-am cumpărat cărți de șah și nopți întregi am aprofundat teoria deschiderilor, am repetat finaluri, am

analizat combinații. Treptat, povestea asta m-a acaparat cu totul. Contractasem boala... Acum nu numai orgoliul mă împingea înainte...

Apoi am învățat să „citesc” o partidă și ceasuri întregi citeam partide de șah. În tramvai, în autobuz, făceam același lucru. Într-o zi, am descoperit că puteam să joc fără tablă. Șah orb. Și, firește, mi-a făcut plăcere să-mi demonstrez posibilitățile la acest capitol nou. La început, mă mulțumeam să joc cu spatele la tablă, notând mutările pe o foaie de hârtie. Adversarii îmi anunțau răspunsurile lor. Ulterior, am complicat puțin regia acestui spectacol. Stăteam singur într-o cameră, lângă un telefon, iar adversarii mei în altă cameră. Eu fără tablă, ei cu tablă și ne comunicam mutările la telefon... Până când, într-o altă zi, am descoperit că nu mai aveam nevoie nici de adversari. Puteam să-mi fiu eu însumi adversar. Am început să joc singur, gândind pe rând din perspectiva albului și a negrului. Am făcut asta mai întâi la tablă. Mutam piesa albă, pe urmă îmi combăteam intențiile cu piesele negre.

Acest joc, nu știu dacă vă dați seama, era destul de periculos. Până atunci nu-mi pusesem la încercare decât memoria. Acum atacam chiar unicitatea ființei mele. Dintr-odată, ființa mea s-a rupt în două. Una care juca cu piesele albe, alta care juca cu piesele negre. Aceste jumătăți din mine se combinau, se refăceau, se reuneau, într-o continuă sfâșiere și reconstituire a unității mele. După un timp am renunțat și la tablă. Stăteam întins în pat și ore întregi, cu ochii în tavan, mă luptam corp la corp cu mine însumi, cum zicea Van Gogh, dar nu ca să creez ceva, ci ca să câștig o partidă pe care în același timp o pierdeam... Acum, nu mai aveam nicio șansă. Nu mai puteam câștiga nicio partidă fără ca ea să însemne în același timp o înfrângere.

Ca să uit de șah, probabil, m-am avântat în altă pasiune. Ascultam muzică. Ore întregi ascultam același concert de vioară sau același concert de pian. Aveam o discotecă cu aproape tot ce consideram eu „mare” în materie de muzică simfonică. Și cum veneam acasă, puneam în funcțiune picupul, după care șapte sau opt ore mă scăldam în muzică uitând orice altceva... Cred că această pasiune a fost mai lungă decât celelalte. Știam pe dinafară concertele și simfoniile respective, dar tot le ascultam. Le cântam cumva în gând înainte...

(după Octavian Paler)

Vocabular

a eșua – a suferi un eșec, a da greș, a nu reuși, a nu izbuti

frânt, -ă, -ți, -e – obosit, extenuat

a jindui – a dori ceva foarte tare

Ai înțeles textul citit?

Ce pasiuni avea naratorul?

Ce este „șahul orb”?

Care a fost cea mai lungă pasiune ca naratorului?

Vocația

Recent, un grup de savanți a încercat să afle cu ce s-au ocupat cei mai înzestrați dintre contemporanii lor până a-și alege activitatea care i-a consacrat. După luni de muncă, a fost scos în evidență faptul că aproape două treimi din ei și-au schimbat profesia de mai multe ori, ceea ce demonstrează că descoperirea adevăratei vocații nu se face instantaneu sau neapărat în copilărie.

Ne-o confirmă și biografiile unui șir întreg de celebrități.

Dostoievski, de exemplu, înainte de a se afirma ca prozator, s-a pregătit pentru cariera de inginer militar. Tot de militarie a fost legată de tinerețea lui Alexandru Donici, care a absolvit liceul militar din Petersburg în grad de sublocotenent. Ceaikovski s-a consacrat muzicii relativ târziu – după ce a absolvit colegiul juridic și a lucrat câțiva ani la Ministerul Justiției. Cehov a practicat la început medicina. Walter Scott – avocatura. Beaumarchais a fost ceasornicar, profesor de harpă la curtea regală, traficant de arme și chiar agent secret în Anglia. François s-a călugărit de tânăr și a trăit mai mulți ani la Mănăstirea Cordelierilor, pe care a părăsit-o din cauza rigorilor exagerate, apoi a studiat dreptul și medicina, ajungând să fie cunoscut mai întâi ca anatomist. Albert Camus a fost funcționar la prefectură, agent maritim, actor și abia în cele din urmă – romancier și dramaturg. Antoine de Saint-Exupéry s-a pregătit ca arhitect la Institutul Artelor Frumoase din Paris, apoi – ca pilot în aviație, pierzându-și viața într-o misiune militară. Eugen Ionescu a predat mai întâi limba franceză la Liceul „Sf. Sava” din București.

Așadar, ar fi total greșit să credem că doar o facultate de filologie îți oferă șansa de a te afirma ca scriitor. Mihai Eminescu, să zicem, n-a avut nevoie de ea, ca să rămână în istorie, inclusiv, ca întemeietor al limbii moderne.

Important e să-ți găsești vocația și să trăiești pentru ea. Contează nu ceea ce crede altul despre tine, ci atitudinea pe care o ai tu însuți față de talentul tău. Ca să te afirmi, trebuie să cutezi, să mergi înainte, mereu înainte, depășind rătăcirile, mizeria, nedreptatea și, în primul rând, propriile tale slăbiciuni... Și, principalul – să nu te oprești, să nu dai înapoi, să nu te mulțumești cu victoria zilei curente.

Talentul înseamnă, în primul rând, perseverență!

(Aurelian Silvestru)

Vocabular

a (se) consacra – a (se) dedica

a cuteza – a îndrăzni

instantaneu – brusc

întemeietor – fondator; ctitor

înzestrat, -ă, -ți, -e – talentat, dotat cu calități deosebite

perseverență – stăruință, tenacitate

rigoare – strictețe

vocație – aptitudine deosebită pentru un anumit domeniu; chemare

Ai înțeles textul citit?

Ce trebuie să faci ca să te afirmi?

Care sunt acțiunile concrete pe care trebuie să le faci în viață?

Ce contează cel mai mult în viață?

Și a mai trecut o vară...

A mai trecut o vară la mijloc, iar toamna, când s-au întors de la culesul strugurilor, în Chișinău era o mare forfotă. Studioul „Moldova-film” anunța cu multă fală noua sa producție. Prin oraș se vorbea că e un film sfiorător și primitiv, dar presa locală se grăbise să-l laude, declarându-l drept o importantă realizare a cineaștilor moldoveni. Lumea însă nu se prea avânta să-l vadă, cinematografele stăteau pe jumătate goale și astfel s-a produs o anumită confuzie. Pentru a evita posibila nedumerire între gazete și cititori, s-a recomandat a se realiza vizionări colective. Universitatea urma să dea o bună pildă celorlalte instituții de învățământ și, când studenții abia coborau din mașini, întorși de la culesul strugurilor, filmul de acum îi aștepta în sala de festivități. Cu toată setea lor pentru distracții, amatori s-au adunat puțini și responsabilii pentru vizionare le-au zis să se așeze cam peste un loc, peste două, în așa fel ca să se facă impresia unei săli pline.

Devenind foarte conștiincios după atâtea coșuri cărate pe umeri, Horia a ales în sală un loc cu scaune goale, s-a așezat, pentru a umple golul cu cei o sută optzeci și cinci de centimetri. Obosit și abătut, urmărea cu un fel de tristețe umbrele de pe ecran. Era unul din cele mai banale filme produse pe malul Bâcului. Niște oameni caraghioși, dintr-o lume caraghioasă, se căzneau din răspuțeri să se descurce în niște afaceri cât se poate de caraghioase și ele.

O vreme domneau neînțelegerile. Sala reacționa cu dărnicie la orice aluzie de umor, dar filmul nu se voia comedie, mizând tot timpul pe o dramă filozofică. Horia stătea veștețit. Pelicula jignea oarecum demnitatea lui. I se părea, nu se știe de ce, ca mâine-poimâine această peliculă va fi dusă cu avionul la Cannes ori la cine știe ce alt festival internațional și toată nimicnicia asta va fi demonstrată drept rolul suprem al pământului și sufletului acestui neam, „Așa e destinul nostru, se gândea Horia, nu avem noroc nici la fotbal, nici la filme, iar fără fotbal și fără filme un popor nu poate fi auzit, nu poate fi cunoscut în secolul nostru.”

În învălmășeala acestor cugetări i s-a năzărit că o umbră s-a furișat printre rânduri și s-a așezat alături. Era mult prea amărât pentru a căuta să vadă ce se petrece în jur, dar la un moment dat s-a înfiorat, pentru că a ajuns până la el dulcea miroznă a toamnelor târzii din Moldova, mirozna gutuilor galbene. Inima a pornit a-i bate ca un clopot, sufletul i-a devenit deodată plin cu acea seninătate ce se revarsă peste margini și pe care oamenii o numesc, de obicei, „fericire”.

Peste câteva clipe umbra a venit și mai aproape, așezându-se pe scaunul de alături. Un fulg moale din părul ei smolit i-a înfiorat tâmpla și livada cu gutui i-a șoptit la ureche:

– Ce mai faci?

O fată simplă, binevoitoare, atât de simplă și atât de binevoitoare, încât părea că au crescut într-un sat, într-o mahala. Acel „ce mai faci?” venea oarecum în continuarea unei vieți trăite împreună, și nimănui nu i-ar fi trecut prin cap că acei doi tineri erau de abia la primele vorbe pe care le spuneau unul altuia.

- Mă distrez, de...
- Duminica viitoare ce faci?
- Stau, de obicei, la bibliotecă.
- Păcat.
- Ai ceva împotriva bibliotecii?
- Doamne ferește! Voiam să te invit la noi, la Căpriană...

(Ion Druță)

Vocabular

caraghios – care provoacă râsul, ridicol, comic

forfotă – mișcare grăbită, agitație

învălmășeală – haos

a năzări – a se arăta vederii; a întrezări

pleșuv, -ă, -i, -e – care n-are păr pe cap, chel

Ai înțeles textul citit?

Cum s-au așezat studenții în sală?
Unde s-a așezat Horia?
Ce stare este numită „fericire”?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Pasiunea e desigur elementul esențial al vieții, dar ca să clădești ce-ți este dat să clădești, e nevoie și de-o certitudine. (Lucian Blaga)

Pasiunea colorează tot ce atinge, cu vopselele sale, când mai frumoase, când mai negre. (Boris Gracian)

Cu cât pasiunea este mai mare, cu atât sfârșitul îi este mai trist. (William Shakespeare)

Pasiunile sunt reptile când intră în inima noastră și dragoni vioilliaenți după ce au intrat în ea. (Claude-Adrien Helvétius)

Niciodată nu trebuie regretat faptul că omul este cuprins de pasiuni. Ar însemna să regretăm că el este om. (André Maurois)

Pasiunile sunt bogăția sufletească a omului. (Anatole France)

Aventura nu e în afara omului, ci în interiorul lui. (George Eliot)

Nu mai putem schimba nimic din ce-a fost, însă, odată porniți „în căutarea timpului pierdut”, ne așteaptă aventuri care nu ne amenință în niciun fel. (Octavian Paler)

Citește mai mult!

De ce m-am bucurat că am pierdut notele

În 1975, la „Mosfilm”, trebuia să scriu muzica la „Șatră”. Era primul meu angajament la acest studiou și, dacă încercarea îmi reușea, eram pe cal alb, de nu – aici mi se închideau toate ușile pentru totdeauna. Ei bine, fac muzica pentru prima înregistrare, dar urma să mai lucrez la ea. Asta a fost pe 13-14 ianuarie, era marți spre miercuri. Îmi telefonează niște prieteni și-mi zic: „Vino să întâmpinăm împreună Anul Nou pe vechi”. Eu le spun: „Măi oameni buni, îmi arde mie

acum de sărbători, când joi am pentru prima dată înregistrare la „Mosfilm”? „Nu, zic ei, vino! Sărbătorim pur simbolic. Apoi te încuiem în cameră, avem pian, și lucrează cât îți pofteste inima”. Îmi iau într-o pungă notele, în alta – pun niște cadouri pentru copii, mă urc în taxi și plec. Opresc taxiul în centru, iau punga, cea cu cadouri, și ies.

Când eram deja aproape de casa amicilor mei, mă uit – mâna stângă e liberă. Punga cu note a rămas în taxi! S-a dus toată muncuțița mea și toate speranțele legate de „Mosfilm”! Cine are să mă creadă acum că am pierdut notele?! Vor crede că nu le-am scris, pur și simplu.

Iar pentru joi e comandată orchestra, o sută de oameni, corul mare, soliști, banii au fost plătiți. O situație extraordinară. Ce mă fac? Am început să telefonez pe la poliție, pe el prieteni, dar pe atunci, la Moscova, erau vreo 20 de parcuri de taximetrie a câte 400-500 de mașini fiecare. Era imposibil să găsești pachetul cu note.

Unica soluție era să mă așez și să scriu notele din nou. Ceea ce am și făcut. Slavă Domnului, eu scriam ca un automat, iar prietenii mei duceau la copiat notele. Seara, la ora 19.00, am avut înregistrarea. Pe parcurs, această muzică a fost editată în mai multe țări: în Japonia, Franța, Iugoslavia, România etc. Acum îmi pare bine că am uitat notele în taxi. Fiindcă ceea ce am scris mai apoi, cred că a fost cu mult mai bun.

(după Eugen Doga)

Fotografia – o pasiune care nu moare niciodată

Dacă ar fi să vorbesc pe larg despre pasiunea mea pentru fotografie mi-ar trebui zeci de pagini, dar o să încerc să canalizez ce e mai important în câteva rânduri, mai jos.

Prima dată când am început să simt gustul acestei pasiuni a fost acum 5-6 ani când am primit de Crăciun un aparat foto compact Nikon. A fost dragoste la primele cadre! În ultimul an de liceu, însă, mi-am cumpărat un Nikon D3100 și pot spune că experiența fotografiatului s-a transformat radical. O noua lume s-a deschis în fața mea, iar eu eram liberă să profit și să învăț de pe urma ei. Dar, ca orice drum, a avut și are și suișuri și coborâșuri și au fost momente când mi-am dorit să renunț dar încurajările, complimentele, criticile, sfaturile tuturor celor care mi-au văzut fotografiile m-au motivat să cred în ceea ce fac. Simt că sunt pe drumul cel bun!

Când vrei să îți transformi pasiunea într-un mod de viață, abia atunci îți dai seama că iubești ceea ce faci și vrei să o faci mereu. Din păcate, la noi e greu să vezi viața numai prin obiective, așa că fotografia rămâne, pentru un moment, un hobby și un vis frumos.

Cred că, de fapt, am început să studiez arta fotografică, pentru că regret enorm că nu am talent la desen (am fost și sunt un dezastru cu creionul în mână). Dar am plecat pe drumul acesta pentru că mă reprezintă, pentru că prin el pot exprima ceea ce simt, gândesc, sau cred despre un anumit lucru, persoană, idee. Eu desenez – dar altfel decât ceilalți!

Revenind la aparat. Pe parcurs, cu cât faci mai multe fotografii îți dorești să îți îmbunătățești și „micul prieten”, doar că te lovești de problema banilor, așa că imaginația și inventivitatea sunt foarte importante în această situație. Eu nu am decât obiectivul de kit 18-55 mm, dar mă descurc de minune cu el și face o treabă de excepție.

Desigur, nu sunt suficiente doar un aparat bun sau un echipament performant pentru a aborda fotografia. Trebuie să fii dispus să experimentezi, să înveți din greșeli și să accepți sfaturi

de la cei mai experimentați decât tine, să fii la curent cu activitatea diferiților fotografi și să „furi meserie” de la ei, atunci când poți.

Să faci fotografii înseamnă să-ți eliberezi lumea pe care o ții ascunsă în tine. Să arăți tuturor cum văd ochii tăi și mai ales să crezi noi povești în care ceilalți să se regăsească.

Simt cum fiecare fotografie face parte din mine și reprezintă un fragment al personalității mele și că în sfârșit m-am regăsit pe mine.

(Alina Maria Șerban)

<https://gen90.net/fotografia-o-pasiune-care-nu-moare-niciodata/>

Odiseea olimpică de **Efim Josanu** (Editura Arc, 2012)

Jocurile olimpice au apărut în Grecia antică. Și e firesc să înceapă cu o legendă. O voi relata pe a doua. Prima e prea lungă și prea frumoasă.

Așadar, Herakles, ajuns în Olimpia după un lung periplu, a măsurat un traseu de 600 de picioare și a organizat pe acest teren curse închinat lui Zeus. La sfârșitul competiției, el l-a încununat cu o coroană pe fratele său care a ieșit învingător. Așa spune această legendă.

Platon, discipolul lui Socrate și maestrul lui Aristotel, fondatorul Academiei din Atena, filozoful care a pus bazele culturii occidentale, a câștigat de două ori coroana de campion olimpic la pancrațiu. Una dintre cele mai dure probe. Un melanj de box și lupte. Se admiteau toate loviturile. Era interzisă doar mușcarea adversarului și băgarea degetului în ochi.

Pitagora, înainte de teorema care a ajuns în manualele de matematică, la vârsta de 18 ani devine campion olimpic la pugilat. Fondează o școală filozofică la Crotona, împreună cu cel mai mare campion olimpic al vremii, Milon.

La o conferință de la Sorbona din 1892, dedicată culturii fizice, a luat cuvântul un tânăr de 29 de ani. „Trebuie să internaționalizăm sportul, trebuie să organizăm noi jocuri olimpice!” Numele lui era Coubertin. Așa au apărut Jocurile Olimpice moderne. Primul campion olimpic la Atena, în 1896, a fost americanul James Connolly, la triplu salt.

În pofida opoziției lui Coubertin, femeile au participat pentru prima dată la Olimpiada de la Paris, în 1900.

Prima medalie pentru olimpicii români o obține la călărie Henri Rang, la Olimpiada de la Berlin din 1936.

(Gheorghe Erizanu)

CĂLĂTORIILE – AVENTURI ALE SPIRITULUI

Motto:

*Adevărata călătorie de descoperire nu înseamnă
a căuta noi peisaje, ci a privi totul cu alți ochi.*

(Marcel Proust)

Excursia

Consfăturile în legătură cu excursia se țin lanț. Ne întrunim în clasă, pe culoarele sau în vestiarele liceului, acasă la mine sau la Tarzan și, uneori, chiar pe stradă.

Fiecare membru din Comitetul de organizare vine cu câte o propunere pe care o dezbatem. Domisol, de pildă, e de părere ca luntrea să fie acoperită cu o prelată, ca să nu ne plouă. Țiganul se ocupa cu aprovizionarea. Crede că e mai bine să ne procurăm hrană rece. Magotu se împotrivese. El vrea, când debarcăm pe uscat, să întindem corturile și să răsturnăm acolo o mămăligă cât luna, rumenă și fierbinte. De aceea îi atrage atenția lui Țiganu să se aprovizioneze în special cu unt și brânză. Șoimaru, care e poet, se obligă să scrie *Jurnalul de bord*, iar Tarzan o să facă poze, alegând peisajele cele mai frumoase. Are un aparat de fotografiat foarte bun. În sfârșit, lucrurile merg strună.

Comandăm telegrafic la Paris un catalog de la Manufacture Française d'armes et cycles des Saint-Etienne și, după vreo zece zile de înfrigurată așteptare, ne sosește o carte groasă, având aproape o mie de pagini.

O răsfoim cu toții, claie peste grămadă, și, la pagina 431 dăm peste ceea ce ne trebuie. După scurte dezbateri, ne hotărâm să cumpărăm luntrea denumită Oceané, lungă de 8 m și lată la mijloc de 1,60 m, care poate transporta 12 persoane, adică tocmai câți suntem noi. Costă 670 de franci, dar cine se uită la preț când ea este atât de elegantă, construită din stejar lustruit, cu chila vopsită și cârma cu mânerul de bronz? Bineînțeles, îi vom atașa un motor Motogodille, de 2.1/2 H.P., pe care-l găsim în același catalog, după două pagini, și nu costă decât 1090 de franci.

Răsfoim, în mare grabă, necuprinsul catalog, ca să ne dăm seama ce ne mai trebuie.

Așa... Ne trebuie, în primul rând, două corturi, pe care le alegem: unul tip Bonnet și altul Ministeriel, unde voi dormi eu în noaptea pe care le vom petrece pe uscat.

La capitolul „alimente” zăbovim mai mult. Alegem o mare cantitate de conserve de pește, în special sardele Robert, care sunt delicioase, apoi conserve de carne, vânat și legume. Notăm, de asemenea, câteva cutii de lapte condensat, ciocolată, cacao, precum și o serie de tonice, esență de cola și extrase concentrate pentru siropuri și lichioruri diferite, de care avem neapărată nevoie, ca să ne răcorim când ne va fi prea cald.

Facem socoteala cât ne costă toate astea: vreo 4500 de franci. Deosebit, trebuie să mai punem la socoteală și hrana pe două luni. Nu-i nimic: facem noi rost de banii aceștia. Esculap își

ia angajamentul să aducă o trusă completă de medicamente pentru cazuri de boală sau chiar accidente. De bună seamă, proiectul trebuie studiat în cele mai mici amănunte și chiar așa vom face, ca să ne bucurăm de reușită deplină. (...)

Planul acestei excursii ne obsedează atât de mult încât, ori de câte ori ne vedem, nu vorbim despre altceva.

(după Mihail Drumeș)

Vocabular

cârmă, -e – piesă mobilă care servește la menținerea sau la schimbarea direcției de mers a unei ambarcații, a unei nave sau a unui aparat de zbor

consfătuire, -iri – ședință în care se discută probleme de interes comun, general

a face rost de... – a găsi

a se împotrivi – a se opune

înfrigurat, -ă, -ți, -e – cuprins de nerăbdare

a se întruni – a se aduna

necuprins, -ă, -și, -e – care nu este sau nu poate fi cuprins între anumite limite; imens, infinit

a obseda – a preocupa intens și permanent pe cineva, a stăruie în mintea cuiva

prelată, -e – bucată de pânză deasă (impermeabilă) cu care se acoperă platforma unui autocamion, un autovehicul staționat, diverse materiale

a pune la socoteală – a lua în considerație (ceva)

trusă, -e – geantă sau cutie specială în care se țin instrumente sau obiecte de primă necesitate, folosite în exercitarea unei profesii sau pentru toaletă; totalitatea instrumentelor sau obiectelor din această geantă sau cutie

a se ține lanț – a se succeda (în număr mare)

vânat – (aici) carnea unui animal vânat

a zăbovi – a întârzia prea mult; a nu se grăbi

Ai înțeles textul citit?

Cum au fost distribuite obligațiile?

Ce alimente au decis să ia cu ei „aventurierii”?

De ce proiectul trebuie studiat?

Orașe de silabe

De la orele de geografie, din romanele adolescenței, din memorialele de călătorie, din cântece, din filme, au ajuns la mine mai întâi denumirile: Santa Fe, San Francisco, Valencia, Philadelphia, Londra, Veneția, Samarkand. Fiecăreia îi corespundea dacă nu o imagine, cel puțin un sentiment, dacă nu un sentiment, cel puțin o presimțire. Cel mai adesea, însă, pe pilonii subțiri ai câtorva litere se înalță o întreagă construcție cu străzi și biserici, țărături de mare, piețe,

fântâni. Eram în stare să hoinăresc săptămâni întregi, în vise care se continuau nuanțându-se de la o noapte la alta, pe câte o aceeași stradă imaginată, mereu mai concret, cu casele din ce în ce mai familiare și mai amănunțit desenate, cotind mereu după același colț cu tencuiala căzută puțin și cu un Atlas de stuc ros de vânturi, purtând chinuit pe umeri un glob pământesc pe jumătate măcinat. Din câte o ilustrație de manual, din câte o ilustrată veche de dinainte de război, din câte o fotografie cenușie de ziar eram în stare să imaginez – asemenea lui Cuvier*, reconstituind un mamut dintr-o vertebră – un întreg oraș, un ținut, o țară. Sămânța reală de la care pornisem se estompa transfigurându-se și orașul îmi aparținea în întregime, nedependent de realitate, înlocuind-o cu naturalețe, până la a uita că există. Acesta era demult, pe vremea când urmăream cu degetul pe hartă speranțele lui Columb și dramele lui Magellan, cruzimile lui Cortez și fanteziile lui Marco Polo, descoperirile eroilor lui Jules Verne și propriile mele iluzii. Trecând, timpul n-a făcut decât să adâncească liniile acelor gravuri unduitoare, să le stabilizeze. Cu cât le vizitam mai rar, cu atât le descopeream mai neschimbate... Zaragoza, Marsilia, Florența, Nisa, Atlanta, Paris. Orașe de silabe, străzi de vocale, cartiere de litere. Sunetul atrăgea după sine imaginea, cuvântul crea o realitate himerică, dar supusă lui. Când am pornit într-adevăr, marea aventură nu a fost călătoria în sine, nici descoperirea succesivă a lumilor, ci înfruntarea spectaculoasă între imaginile sedimentate ale numelor și imaginile reale, parvenite, grăbite să se impună. Chicago, „orașul abatoarelor”, avea ziduri de un roșu închegat, din cărămizi lunguiețe, neacoperite de mortar, case cu ferestre mici și aerul greu mirositor al străzilor din jurul pieții de vite a orașului copilăriei mele... (...)

Din oraș în oraș, din ținut în ținut, din țară în țară, din continent în continent, căutând un tot mai improbabil Eldorado, am văzut, am însemnat, am socotit și la fiecare colț am așteptat să-mi apară, prins într-un zid cu tencuiala căzută, bietul meu Atlas ros de vânturi, purtând chinuit un glob pământesc pe jumătate măcinat.

(Ana Blandiana)

*Georges Leopold Chretien Frederic Dagobert Cuvier – zoolog și paleontolog francez, unul dintre cei mai mari oameni de știință ai sec. al XIX-lea, considerat un pionier în domeniul anatomiei comparate și părintele paleontologiei vertebrate.

Vocabular

abator, -oare – loc în care se taie vitele

înfruntare, -ări – rezistență, opunere

himeră, -e – nălucă, închipuire ireală

a hoinări – a călători fără un scop

ilustrată, -e – carte poștală prevăzută pe una din fețe cu o vedere

improbabil, -ă, -i, -e – incert

mortar – material de construcție constituit dintr-un amestec de var, nisip, apă, ciment sau ipsos etc., care se folosește ca element de legătură între materiale de construcție solide

parvenit, -ă, -i, -e – persoană ajunsă la o bună situație materială, politică sau socială fără merite deosebite, fără muncă, prin mijloace neonestе
presimțire, -iri – sentiment vag și instinctiv pe care îl are cineva și care îl face să creadă că urmează să se întâmple ceva
ros, roasă, roși, roase – uzat, deteriorat
sedimentat, -ă, -i, -e – depus la fund
succesiv, -ă, -i, -e – care urmează unul după altul; treptat
tencuială – strat de mortar care se așterne pe ziduri și pe tavane, pentru a le proteja și pentru a obține suprafețe netede, cu aspect plăcut

Ai înțeles textul citit?

Care era rolul lui Atlas?
Cum arăta „orașul abatoarelor”?
Ce urmărea autoarea cu degetul pe hartă?
Când a făcut autoarea cunoștință cu denumirile?

A doua geografie

M-a mirat întotdeauna osteneala pe care și-a dat-o Faulkner să creeze un ținut imaginar, pe care să-l doteze cu o hartă și cu un nume – Yoknapatawpha –, când era destul să descrie propriul său ținut – ceea ce, în fond, a și făcut – pentru a realiza un univers nou, irecognoscibil, marcat atât de violent de subiectivitatea și forța viziunii scriitorului, încât în realitatea vieții abia dacă reușește să bănuiască, dispărând. Ce altceva au făcut Balzac cu Parisul, Dickens cu Londra, Dostoievski cu Petersburgul, Caragiale cu Bucureștiul, Hašek cu Praga, Joyce cu Dublinul? Fiecare dintre aceștia au creat câte un oraș al lor, nemărginit de complex și de adevărat, de specific și de viu, un oraș ieșit gata construit și populat din propria lor privire, așa cum Atena a ieșit gata înarmată din capul lui Zeus; un oraș despre care nu numai ei, autorii, credeau că este același cu orașul real, folosit ca model, dar și cititorii, cu toții, își închipuie că îl vizitează pe primul, citindu-l pe al doilea; iar atunci când li se întâmplă să ajungă într-adevăr în orașul real de piatră și asfalt, de țiglă și beton, prima lor grijă este să acopere fața realității cu cealaltă realitate, de litere, purtată ca niște ochelari care imprimă universului privit propria sa optică, dătătoare de sens. Astfel, noi credem că am fost la Praga, când nu am umblat, de fapt, decât prin orașul lui Švejk; noi credem că am vizitat Bostonul, dar n-am văzut decât universul lui Henry James; noi credem că ne-am plimbat prin Leningrad și n-am urmărit decât pașii lui Akaki Akakievici pe asfalt, umbra Damei de pică în ferestre; noi credem că înțelegem Bucureștiul și nu facem decât să contemplăm înțelepciunea de palavragiu sceptic și optimist; neserios și sufletist, a lui Mache-

Lache-Tache-Mitică; noi am vrea să vedem Dublinul și nu dorim de fapt decât să descoperim cetatea lui Stephen Dedalus și a lui Leopold Bloom. Adevăratele orașe își trăiesc viața lor complicată, aglomerată, contradictorie, haotică, se schimbă, cresc, îmbătrânesc, se degradează, se reconstruiesc, dar noi nu le vom cunoaște niciodată, pentru că, mai puternică și mai logică decât ele însele, mai importantă și mai plină de înțeles este viziunea care le poartă numele și care s-a născut, în timp ce le privea, în mintea unui scriitor. În acest sens, inventând un nume și o hartă, făcându-se că vorbește despre un ținut imaginar, William Faulkner a dat nu numai o dovadă de severitate estetică, ci și una de nesfârșită dragoste pentru propriul ținut, pe care voia să-l nemurească fără a-l eclipsa.

(Ana Blandiana)

Vocabular

a eclipsa – a pune în umbră

irecognoscibil, -ă, -i, -e – de nerecunoscut

țiglă, -e – piesă de argilă arsă, de sticlă, de mortar, de ciment, în formă de placă, folosită la învelit casele

Ai înțeles textul citit?

Ce fel de viață au adevăratele orașe?

Ce au făcut renumiții scriitori?

În ce mod au reușit marii autori să creeze câte un oraș?

Drumul spre Marele Zid

Drumul spre Marele Zid începe devreme de tot pentru ca arșița să nu ne încingă capetele, și așa protejate de pălării de pânză, foarte practice, cumpărate rapid din centrul Pekinului, plin de magazine foto și de o mulțime curioasă. Este ciudat să vezi atâtea aparate de fotografiat în mâinile copiilor și ale femeilor, ale bătrânilor și ale tuturor celor ce se strâng repede în jurul nostru. Mii de cartoane abia scoase din cutiile de nitrat de argint sunt expuse la soare și așezate în vitrine sau oferite celor ce s-au pozat abia cu câteva minute înainte. Este o zi obișnuită și cei de pe stradă mă intrigă, ținând seama de cât de ocupat este poporul chinez. Poate sunt elevi în vacanță, nu-mi dau bine seama. Pe șosea am întâlnit grupuri de tineri mărșăluind spre locuri necunoscute. Șun îmi spune că sunt studenți în instrucțiune militară. Fete și băieți cară în spate

greutăți pe care nu pot să le estimez. Aseară am văzut întorcându-se din parcul orașului un bătrân cu o enormă sabie.

– Vine de la exercițiile militare, îmi explică însoțitorul.

E vorba probabil despre un sport tradițional și priveam cu invidie la silueta subțire a sabrerului, foarte mândru de dulcea lui povară metalică. Grupul de tineri nu e înarmat, studenții au numai un soi de ranițe pe care le poartă cu nepăsare.

Mașina înaintează pe șosea printre imense câmpuri de orez, sticlind din toate oglinzile lichide, adevărat labirint al apelor, cu planuri mai înalte sau mai joase. Puțina umbră din margine a copacilor lasă pe asfalt siluete fantastice. Pe dreapta și pe stânga, sate de lut, cu acoperișuri de paie, curți, ziduri văruite, ascunzând totul și lăsând spre lume numai un obstacol alb perfect liniar, dincolo de care se ridică copaci și case necunoscute. Țistuie ceva în aer, un fel de greier uriaș, uruind ca o mașină de cusut. Aerul încins miroase frumos. Orizontul e punctat, acolo unde locurile sunt mai înălțate, de uriași bivoli negri, mestecând rar, ridicând ochii lipsiți de curiozitate, enormi. Grupuri de oameni muncesc aplecați la irigații, elevatoare hidraulice mânuite cu piciorul desculț scot apa din fântânile de piatră și o îndrumă pe jgheaburi de lemn spre canalele mereu lipite de mâini de femei, astupate sau deschise, după necesități. (...) Pe șosea, echipe de bătrâni strâng bălegarul de vită în recipiente de metal și în tomberoane încăpătoare. Totul e economisit, nimic nu se aruncă aici. (...) Peisajul chinez are acum o acuratețe remarcabilă. A ține curățenia pe un spațiu atât de vast mi se pare o operație extraordinară. Totul e măturat, pus la locul lui, satele au o înfățișare reculeasă, ele însele par niște cetăți de lut în care pătrunderea se face numai cu dificultăți. Nu se vede agitația de pe ulițele europene, vacarmul acela nestrunit, atât de confuz. (...) Un popor curat, cu obraze sănătoase și privirea deschisă, în haine simple, albe sau albastre, de doc, se lasă întrecut de goana mașinii noastre.

(după Eugen Barbu)

Vocabular

a estima – a evalua; a aprecia

a hurui – a face un zgomot ca acela al mersului unei căruțe

a puncta – a scoate în evidență

sabrer, -i – luptător cu sabia

a țistui – a produce un sunet; a țiu, a șuiera

vacarm – zgomot mare

Ai înțeles textul citit?

- Ce este descris în text?
- De ce drumul spre Marele Zid începe devreme?
- Unde este punctat orizontul?
- Cum arată oamenii de pe acele locuri?

Țara lui Gargantua

De data aceasta, italienii ne-au tăiat: cu ocazia Festivalului Ardeiului Gras, desfășurat în orașul italian Carmagnolia, locuitorii au stabilit un nou record mondial, prin prepararea celei mai mari tocănițe de legume din lume – ne anunță presa. Nu a trecut însă nici o lună de când noi am fost cei care am stabilit recordul pentru cea mai mare salată de legume din lume. Aceasta a avut 19.05 tone și a fost pregătită de 1.100 de voluntari care au lucrat timp de 7 ore la prepararea salatei, având la dispoziție 23 de tone de ingrediente (roșii, castraveți, salată iceberg, ardei gras, morcovi, ceapă, măslina, ulei de măslina și sare). Eu zic că tot românii sunt cei mai buni!

Dacă nu mă credeți, iată o listă (selectivă) a recordurilor noastre *Guinness Book*. Începem, așa cum se cuvine, cu cele sfinte:

- Cel mai mare ou tradițional din lume, realizat din fibră de sticlă, înalt de 7,25 m, cu diametrul de 4,6 m și o greutate de 1,8 t, încondeiat cu motive tradiționale și instalat în centrul Sucevei cu binecuvântarea unui sobor de preoți, în frunte cu arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, IPS Pimen Suceveanul.
- Tot în zonă, rădăuțenii au realizat cea mai mare pască din lume, punându-i în încurcătură pe reprezentanții *Guinness Book*, căci până acum nimeni nu a mai încercat să omologheze o pască... Oricum, după îndelungi deliberări, aceasta a avut tradiționala formă rotundă și a fost binecuvântată și ea în prima zi de Paști, cu sprijinul aceluiași neobosit Flutur.
- Cea mai mare colivă din lume, cântărind 2,5 t, a fost pregătită la Orăștie pentru pomenirea regelui dac Decebal, de la a cărui moarte tocmai ce s-au împlinit 1900 de ani.
- Nu putea să lipsească nici cea mai mare pâine „dintr-o singură bucată” din lume. Realizată de brutari din Sfântul Gheorghe la Romexpo, a fost sfințită și ea, bineînțeles, de către doi preoți veniți de la Patriarhie.

Putem trece acum la recorduri ceva mai lumești:

- Cel mai lung cârnaț afumat din lume, măsurând 392 m, a fost recunoscut oficial în București sub înaltul patronaj al primarului general, domnul Oprescu.
- Tot în București a fost omologat și cel mai greu tort cu frișcă și fructe din lume, care a cântărit 281 kg și a fost preparat din 100kg de frișcă, 1000 de ouă și 40 kg de zahăr.
- În 2009, la Campionatul Internațional de Gătire din Capitală, a fost realizată și cea mai mare omletă țărănească din lume. La prepararea ei a lucrat o echipă de 20 de bucătari care au utilizat 30000 de ouă, 400 kg de cașcaval, 15 kg de sare și 3 de piper, o tonă și jumătate de cartofi, 400 kg de șuncă, 200 l de ulei vegetal, 300 kg de legume, 30 kg de pătrunjel. Cu aceeași ocazie, a fost oferită publicului și cea mai mare sarma din lume, care măsoară 2,2 m.
- La festivalul echivalent din Iași, bucătarii au bătut recordul mondial la tocana din carne de pui cu ciuperci.
- La concurență cu Bucureștii, 16 femei din Turda au realizat cea mai lungă împletitură de ceapă din lume. Aceasta a măsurat 134 m și a fost confecționată din ceapă roșie.
- După ce a realizat cea mai mare ciorbă de burtă, cel mai mare borș de pește și cel mai lung mușchi de porc împletit în patru la grătar, Silviu Scornea tocmai ce candidează la cel mai mare borș de cocoș din lume. (...)

În sfârșit, dacă mergem mai departe pe acest fir, realizăm că recordurile *noastre* alimentare sunt de echipă, recordurile *lor* sunt individuale, de „performanță” personală. Chiar și în afara domeniului alimentar, noi mai avem câteva recorduri ciudate, tot de echipă: cel mai mare număr de mirese furate, cel mai mare număr de Moși Crăciun, cel mai mare număr de lampioane lansate în aer, cel mai mare curs de resuscitare cardiorespiratorie din lume etc. Recordurile de performanță individuală sunt mult mai puține: Nadia Comăneci, bineînțeles, cel mai tânăr cântăreț de succes din lume (Cleopatra Stratan), mul mai puțin cunoscutul Ion Oncescu, cu cel mai mare număr de oameni învinși la skandenberg – și cam atât...

Să mai spună cineva că românii nu sunt o echipă! Echipa lui Gargantua...

(după Vintilă Mihăilescu)

Vocabular

colivă – preparat alimentar din grâu fiert, zahăr și nuci pisate.

skandenberg – întrecere sportivă în care doi adversari își măsoară forța brațelor. Cuvântul derivă de la **Skanderbeg** – porecla lui George Castriot sau Kastrioti (1405-1468), patriot albanez. Luat de otomani de la vârsta de 7 ani, a fost crescut ca musulman și a devenit comandantul favorit al sultanului Murad II (a domnit între 1421-1451), care i-a dat porecla, o combinație între *Iskander* (Alexandru) și funcția de *bei*. În 1443 a trecut de partea opusă, a renunțat la islamism și i-a îndepărtat pe turci din Albania. A menținut independența Albaniei timp de douăzeci de ani, dar după moartea sa opoziția față de turci

s-a destrămat. Skanderbeg a fost contemporan cu Mircea cel Bătrân și era supranumit în epocă „Braț de Fier”. De aici și denumirea sportului [după *Dicționar de eponime* – O. Laiu-Despău, Editura Saeculum I.O., 2006].

Ai înțeles textul citit?

Ce fel de recorduri sunt ale noastre?

Ce ingrediente conținea cea mai mare omletă țărănească din lume?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Cel mai ușor se realizează visurile de care nu te îndoiești. (Alexandre Dumas)

Tocmai posibilitatea să-ți împlinești un vis face viața interesantă. (Paulo Coelho)

Visurile înseamnă muncă. (Paulo Coelho)

Un singur lucru face visurile imposibile: frica de eșec. (Paulo Coelho)

Aventura nu e în afara omului, ci în interiorul omului. (George Eliot)

Călătoriile îți dezvoltă mintea, dacă, desigur, o ai. (Gilbert Keith Chesterton)

O călătorie de mii de mile începe totdeauna cu un pas. (Lao Tse)

Un om sensibil nu poate să cutreiere lumea și să se întoarcă înapoi cu aceeași filozofie a vieții cu care a plecat. (Aldous Huxley)

Poți să iubești călătoriile din spaima de a te fixa undeva. (Octavian Paler)

Vrei să citești mai mult?

O zi de treizeci și trei de ore

Nu plecam la întâmplare: la Tokio aveam să fim întâmpinat de membri ai organizației care mă invitase, însă eram conștient că merg într-o țară cu alt univers de viață, cu altă psihologie colectivă, că urma să mă confrunt cu oameni de altă rasă, a căror limbă și ale căror obiceiuri îmi erau cunoscute doar din lecturi. Nu mă așteptam, desigur, să fiu obligat să discut în japoneză, după cum nu mi-a încolțit nicio clipă în minte gândul că voi întâlni japonezi care să mi se adreseze în limba mea de acasă, nici că voi fi îndeaproape tutelat, dus de mână. Câțiva oameni de presă, care fuseseră în Japonia cu diferite ocazii, m-au asigurat – și nu aveam niciun motiv să mă

îndoiesc de veracitatea spuselor – că japonezii sunt atenți și curtenitori, ceea ce constituie premisa de bază în ambianța factorilor ce contribuie la a te simți bine. Dar un suflet de român pe undeva pe-aproape...

În avionul de Tokio am fost distribuit cu locul pe partea dreaptă, lângă fereastră, și m-am bucurat de posibilitatea de a putea cuprinde cu privirea imensele spații geografice ale Nordului. (...) Era o zi de o limpezime de cristal și în jurul ochiurilor de apă albastre bătând în verde, rezultate din topirea la suprafață a ghețarilor, vedeam ici-colo grămezi mișcătoare de puncte negre ce nu puteau fi altceva decât turme de foci răsfățându-se la soare. Prezența, vizibilă de la marea înălțime la care se afla aparatul de zbor, a acestor blânde și pitorești animale mi-a evocat existența altor vietăți ale ghețurilor veșnice, dar care nu puteau fi surprinse cu ochiul liber, datorită atât faptului că nu trăiesc în colonii, cât și coloritului lor alb, ca zăpada. Dar mai mult și mai mult îmi ocupau gândurile oamenii, acei oameni adaptați, ca și animalele ce le oferă hrana și îmbrăcămintea, la condițiile aspre ale Nordului înghețat, eschimoșii. (...)

Călătorind neîntrerupt în plină zi, gândurile sunt puse în grea dificultate. Am calculat.

O zi, cu soarele mereu pe cer, de treizeci și trei de ore...

Faptul acesta de necrezut, o zi cu soarele-n creștet de treizeci și trei de ore, ține de domeniul fantasticului. Iar ziua nu se terminase încă.

Gândul, simplul gând că vei ajunge în Japonia, te tulbură însă mai mult decât aventura trecerii de pe o parte pe cealaltă a globului. Japonia de astăzi, țara unei spectaculoase revoluții în tehnologie, cu străzile sale suspendate, cu trenurile fulger și tunelurile submarine, țară care pătrunde, cum se spune, înaintea timpului în mileniul al treilea, era gândul ce mă înfiora și mă fascina mai mult decât toate câte mă fascinaseră în acea lungă și însorită zi de treizeci și trei de ceasuri, cât a durat călătoria din Europa până la cel mai îndepărtat țărm al Extremului Orient.

(după Nicolae Popescu-Bogdănești)

Există și cimitire... vesele

Am avut frumoasa ocazie de a ajunge până în județul Maramureș, învecinat cu Transcarpatia. Nu departe de centrul județean Sighetul Marmăției se află o comună – Săpânța, a cărei denumire se presupune a veni de la o floare – săpânțica. În această comună care are la 1200 de fumuri, vorba unui localnic, sunt foarte dezvoltate meșteșugurile populare: torsul, țesutul, brodatul, horboțica... Femeile își vând producția pe ulițele comunei, de multe ori chiar lângă poartă. În așteptarea cumpărătorilor ele nu stau degeaba: torc câte un fus întreg.

Dar această comună mai are o tradiție: aici există un cimitir original, unicul în lume de felul acesta. Pe crucea de pe mormântul celui răposat se scrie tot adevărul de cum a fost omul în viață. Deoarece jumătate de comună poartă numele de familie Stan, iar cealaltă Pop, pe cruce este scrisă și porecla fiecăruia. Inscripțiile sunt scrise în versuri, în grai maramureșean, și încep cam așa: *Aici eu mă odihnesc*, apoi numele și celelalte caracteristici...

Crucile sunt pictate: o femeie care țese, un bărbat care conduce tractorul etc. – este un fel de pictură naivă. Și iar text. Un om harnic a rămas astfel în amintirea sătenilor:

*Pe pământ cât am trăit,
Tare mult eu am muncit.
Case multe-am ridicat
La oameni la noi în sat.
Mi-a plăcut mult a lucra*

Pe oameni a-i ajuta.

Despre altul vom afla că:

*Am fost și primar în sat
La toți nu le-am fost pe plac.*

Despre o femeie căreia i-a plăcut frumosul se spune:

*Cât pe lume am trăit
Tot ce-i frumos am intuit.
Am făcut lăicere în sat
Cu asta m-am ocupat.*

Ideea înființării unui astfel de cimitir aparține unui om din sat – Stan Ion Pătraș, un meșter cu două clase primare. Dânsul nu mai este în viață, se odihnește și el în acest cimitir, iar pe mormântul lui scrie:

*Să mă ascultați, oameni buni,
Ce voi spune nu-s minciuni.
Câte zile am trăit,
Rău la nimeni n-am dorit.*

Opera lui este continuată de ucenicii lui. La început, când inscripția era cam usturătoare, membrii familiei se supărau, apoi lumea s-a obișunit. Cimitirul de la săpânța a intrat în istorie ca *Cimitirul Vesel*.

(după Ludmila Bulat)

- Moldova este plină de sate cu denumiri haioase. Marchet, Flămânzeni, Limbeni, Cărnățeni, Târșiței – sunt doar câteva denumiri care stârnesc zâmbete atunci când sunt auzite pentru prima dată. În cele mai multe cazuri localnicii spun că denumirile au rămas încă de pe vremea boierilor care au locuit cândva pe aceste meleaguri.
- Un șir de sate poartă denumiri care se trag de la prenumele unei persoane. Printre acestea sunt Andrușul de Jos și Andrușul de Sus în raionul Cahul, Marianca de Sus în Căușeni, Ecaterinovca, Bogdanovca și Dimitrovca în Cimișlia, Elenovca în Dondușeni, Dumitreni în Florești, Danu, Serghieni și Petrunca în Glodeni, Ilenuța în Fălești, Alexeevca în Edineț, Antonovca, Evghenievca, Gavrilovca, Petrovca și Vladimireuca în Sângerei. Și în raionul Orhei sunt trei sate ale căror denumiri provin de la prenumele unei persoane. Este vorba de localitățile Jora de Sus, Jora de Jos și Jora de Mijloc. Potrivit sătenilor, în aceste locuri cândva a trăit unui boier pe nume Jora. Acesta avea multe pământuri. Când și-a pus la cale cei trei feciori, boierul le-a împărțit pământurile: celui mai mare i-a dat partea de sus, celui mijlociu pământurile din mijlocul gospodăriei, iar celui mai mic i-a lăsat partea de jos a localității, astfel au apărut cele 3 sate.
- În Moldova sunt și localități cu denumiri care provin de la alimente – Brânza în raionul Cahul, Brânzeni la Edineț, Glodeni și Telenești, Aluatu din Taraclia. Există și satul Cărnățeni, în raionul Căușeni.

- Alte denumiri de sate provin de la animale, păsări sau insecte – Țânțăreni și Șerpeni în Anenii Noi, Gâsca și Ursoaia în Căușeni, Iepureni în Cantemir, Bursuc și Căprești în Florești, Albina în Cimișlia.
- Localitatea Săseni din Călărași este atestată încă în anul 1437 și, potrivit legendei, aici au locuit boieri și arcași încă de pe timpul domnitorului Ștefan cel Mare. Cât despre denumirea localității, din bătrâni se spune că la intrarea în sat erau mai mulți copaci de salcie și era un copil care încă nu știa a vorbi bine și spunea copacului de salcie – „sasi”.
- O localitate din Telenești poartă denumirea de Târșiței. Unii zic că e vorba de o familie care a locuit demult pe acolo și avea trei viței. Alții zic că denumirea vine de la un râu din apropiere. Satele Limbenii Noi și Limbenii Vechi din Glodeni nu au nimic în comun cu limba. Așa a fost numit satul de un boier, Leonardo, care a locuit în aceste locuri.
- Două sate – unul din raionul Taraclia și altul din raionul Cimișlia – se numesc Valea Perjei. Se spune că pe vremuri aici existau multe livezi de pruni, plantați într-o vale, iar de aici și denumirea localității. Cât privește celălalt sat, se spune că denumirea i-a fost dată de localnicii din Taraclia, care s-au mutat cu traiul în Cimișlia.
- Despre satul Pivniceni din Dondușeni sătenii spun că pe aceste meleaguri a trăit cândva un boier care avea o pivniță mare, unde se vindea bere, și de aici denumirea satului, iar potrivit autorităților locale, în prezent în sat nu mai există pivniță.
- În Hâncești este satul Marchet, iar denumirea nu are nimic în comun cu vreun magazin sau piață – *market* din engleză. Cândva aici a locuit un boier pe nume Marchet, de la care se trage denumirea localității.
- În Republica Moldova sunt și sate care poartă numele unor personaje istorice, cum ar fi Decebal, Alexandru cel Bun și chiar și Regina Maria, toate din raionul Soroca. Locuitorii din Regina Maria se numesc cu mândrie regineni.

<http://www.ipn.md/ro/societate/47415>

Singurul lac din lume care își schimbă culoarea apei este în România?

Rezervația naturală Lacul Albastru este situată în județul Maramureș, la o altitudine de 500 m în Munții Gutâi. Lacul s-a format prin prăbușirea unor vechi lucrări miniere de exploatare de pe filonul Domnișoara între anii 1919-1920. Aria protejată este reprezentată de un lac de formă eliptică cu o adâncime de până la 4 m, apa provenind din precipitațiile infiltrate în lucrările unei vechi excavații miniere. Conținutul apei în sulfat de fier și melanterit, substanțe provenite de la vechea mină, conferă lacului o culoare unică de verde-albăstrui. Monumentul Naturii Lacul Albastru a fost declarată rezervație naturală în anul 1977.

Hai să râdem împreună!

- Ce studiezi acolo, Bulă?
- Mă pregătesc la teza de geografie.
- Poți să-mi spui unde se află Spania?
- Desigur, la pagina 72...

În excursie pe o insulă, Vasilică îi spune tatălui:

- Tati, putem spune că un obiect e pierdut atunci când știm unde este?
- Sigur că nu.
- Atunci aparatul de fotografiat nu s-a pierdut, pentru că știu unde este.
- Unde?
- Pe fundul mării.

- Mergeți mâine-dimineață cu noi în excursie?
- Unde în excursie? Cu ce?
- În împrejurimi, e o zonă nemaipomenită. Pe jos.
- O, nu, am oroare de mersul pe jos.
- Și atunci picioarele la ce vă sunt utile?
- Unul pentru frână și accelerație, celălalt pentru ambreiaj.

NATURA – MAGNIFICA POVESTE A LUMII VII

Motto:

Pășește înainte în lumina lucrurilor, lasă Natura să-ți fie profesor.
(William Wordsworth)

În natură toate au un rost

Omul e copia fidelă a Naturii. Prin roadele sale pomul seamănă cu omul. Și pământul seamănă. Și frunza seamănă... Dar, vorba cântecului: *Omul bun și pomul copt / Sunt acei fără noroc!* Așa să fie? Copacii care dau mai multă roadă sunt cei mai bătuți și mai *întinși de plete*. Bunăoară, teiului – i se rup florile cu tot cu crengi! Nucul – e *bătut*, mai ales, când e doldora de roadă. Și pinii, brazii!? La fiecare răscruce de ani sunt sacrificați, sute și mii, doar pentru a ne face plăcere o singură noapte...

Și nici unul din acești arbori nu-și exprimă revolta, supărarea sau durerea. Nu-i reproșează omului și nici nu-l pedepsește. Din contra – își înmulțesc neamul și își dăruie roada și umbra cât pot și cum pot. Iar bucuria și-o exprimă prin freamăt de frunze. O fac și atunci când aud cuvinte de recunoștință, când li se mulțumește, dar și atunci când se apropie de ei securea.

Cel care știe să fie recunoscător, la sigur, se va gândi la viitorul Naturii și, tăind un copac, va planta doi în loc...

Oamenii sunt și ei asemenea copacilor! Sunt și din cei *bătuți* și din cei *peniți*...

Dar, vai de soarta copacului-om care nu lasă pământului nimic!

(Claudia Partole)

Vocabular

doldora – (de obicei urmat de determinări introduse prin prepoziția „de”) umplut peste măsură
secure – unealtă formată dintr-un corp de oțel cu tăiș și un ochi în care se fixează o coadă de lemn, folosită pentru doborârea arborilor, la scurtatul sau despicatul lemnurilor, la cioplit și (în trecut) ca armă de luptă

Ai înțeles textul citit?

De ce copacii care dau mai multe roadă sunt cei mai bătuți?

Cum își exprimă copacii bucuria?

Care e menirea copacului și a omului pe pământ?

Dona Flora

Dona Flora este o zână foarte frumoasă care moștenește o carte magică despre flori. M-am pornit într-o zi la ea, voiam să aflu cum aș putea găsi *iarba fiarelor* – cea care, dacă o ții în palmă, te faci deschizător de taine și uși. Nimeni și nimic nu rezistă la atingerea cu această iarbă miraculoasă.

În drum spre Dona Flora am mers pe un câmp acoperit cu tot felul de flori. Semăna cu un covor fermecat. M-am gândit că ar fi frumos să culeg un buchet de flori. Zis și făcut!

Credeam că Dona Flora mă va lăuda. Era un buchet de toată frumusețea! Ea, însă, l-a privit îndelung, apoi mi-a spus cu voce binevoitoare, dar încercând să mă învețe minte: *Poate era mai bine dacă lăsați florile să se bucure de scurta lor viață! Și alții s-ar fi bucurat, admirându-le, dar... fie! Oricum, nimic nu mai poate fi schimbat. Cel puțin aș vrea să știi că acest buchet are adunate în el nu pur și simplu flori, ci fel de fel de caractere și simboluri...*

Pentru că priveam nedumerită și curioasă florile, mă invită în grădina ei. Vai, atâta frumusețe n-am mai văzut în viața mea! Vedeam plante de toate culorile și dimensiunile. Dona Flora mi le prezintă pe rând. Astfel am aflat multe lucruri curioase. Bunăoară, ce semnificație au unele flori...

Absinul (pelinul) simbolizează supărare, absență

Acacia (salcâmul) – dragoste platonice, dar și înțelepciune

Albăstrina (păducelul) – speranță

Alunul (ramura) – împăciuire

Brândușa – rămas-bun

Busuiocul – sărăcie, dar și sfințenie

Crinul alb – inocență

Dafinul – glorie

Feriga – sinceritate și încredere

Floarea-soarelui – aparentă înșelătoare

Garoafa – dragoste și prieteni...

Dona Flora mi-a povestit și despre *iarba orbului*: ea crește în pădure și, dacă, întâmplător calci pe ea, uiți încotro te-ai pornit! Nu mai știi ce cauți și nici drumul spre casă nu ți-l amintești...

Am aflat unde aș putea să găsesc *iarba fiarelor*. E în dinți la aricioaică! Ea o cunoaște și o ascunde. Dacă ai norocul să ți-o dea, poți afla toate tainele acestei lumi.

(după Claudia Partole)

Vocabular

împăciuire – împăcare

Ai înțeles textul citit?

Cine este Dona Flora?

De ce nu este bine să rupem florile?

Ce fel de plantă este iarba orbului? Dar iarba fiarelor?

Lacrimile rândunelelor

Odată, întâmplător, am dat de un cuib de rândunică, lipit pe podul verandei de lemn a unei vechi căsuțe avariate de la marginea satului. Aceste rândunele, numite și rândunele-de-sat, se întâlnesc din ce în ce mai rar și mă bucurasem că am posibilitatea să le văd din nou.

M-am apropiat de colțul casei și admiram drăgălășenia de păsări ce-și hrăneau odraslele. Abia își lua zborul rândunelul, că de acum străpungea văzduhul, ca o săgeată, rândunica. Se oprea pe marginea cuibului, cu ciocul plin cu musculițe și țânțari. Puișorii piuiau, flămânzi, întindeau ciocurile aurii larg deschise spre dânsa, însă următoarea porție de insecte o primea doar unul, acela căruia, după cum socotea ea, îi venise rândul.

„Așa-i, se vede, la rândunele, mă gândeam eu. Căci, dacă toți puișorii vor ieși din găoace în aceeași zi, apoi, când devin mari, părinților le vine greu să-i hrănească”.

Într-o zi se apropie de mine un băiat de vreo zece ani, chipeș cu fața arsă de soare.

– Admiri rândunelele, nene? Mă întrebă voios băiatul. Sunt grațioase, da? Acesta-i unicul cuib din tot satul, se făli el, eu îl știu încă de pe când au început să-l lipească.

Am aflat de la băiat că-i zice Ștefănel, că deseori vine aici să privească rândunelele-de-sat.

– De ce ai ales anume acest cuib de rândunele? L-am întrebat pe Ștefănel.

– Păi, rândunelele-de-sat, față de rândunelele-de-oraș, îmi par mai modeste, zborul lor e mai lin și mai dibaci. Rândunica-de sat, măcar că-i mai cochetă, cu gușa vișinie, își face cuibul deschis, în formă de farfurioară. În el se vede totul ca în palmă. Ele, continuă băiatul, au ceva comun cu omul de la țară: purtările li-s mai chibzuite, mai liniștite și-s mai harnice decât cele de la oraș. Poftim: rândunelele-de-oraș încă nu și-au scos puii, iar în cuibul acesta puișorii de acum sunt mărișori

M-au impresionat cugetările lui Ștefănel și nu aveam motive să-l contrazic.

... Noaptea a plouat întruna și vremea s-a răcit. A plouat și a doua zi. Rândunelele ședeau în cuib și încălzeau puii înfometaji: din cauza ploii erau lipsiți de hrană.

Din când în când rândunica și rândunelul își luau zborul și se pierdeau câteva clipe în cerul fumuriu, din care cernea o ploaie mărunță, însă se întorceau fără nimic.

Ștefănel a adus într-o cutie de chibrituri câteva musculițe și o bucățică de miez de pâine.

– Le-am prins în șopron, îmi explică băiatul. Le vor mânca oare pușorii?! m-a întrebat el cu îngrijorare.

– Nu știu, să încercăm. Am pus musculițele și pâinea pe marginea cuibului, însă rândunelele și pușorii nici nu s-au atins de ele.

... A mai plouat și a treia zi. Cum a trecut ploaia, m-am dus la casa părăsită unde l-am zărit pe Ștefănel. Stătea posomorât și privea cuibul în jurul căruia roteau rândunelele, ciripind jalnic.

– Au pierit pușorii, mi-a spus băiatul disperat.

– Viața păsărilor nu este chiar așa de simplă cum ne pare nouă la prima vedere, am încercat să-l ogoiesc eu. Ea e plină de dramatism.

... Apoi am observat ceva neobișnuit: perechea de rândunele a început să muruiască cuibul cu pușorii neînsuflețiți în el. Aduceau boabe de noroi și le lipeau rând pe rând până ce au închis definitiv deschizătura cuibului.

– Și-au înhumat puii, zise Ștefănel.

Pe fața lui șiroiau lacrimi mășcate.

... Peste o săptămână rândunelele și-au făcut alt cuib pe podul verandei, cuib din care, mai apoi, au zburat cinci pușori.

(după Emil Pavelcu)

Vocabular

a se fãli – a se lãuda

gãoace – coaja tare a oului

a murui – a acoperi pereții sau pardoseala unei case cu un strat neted de lut muiat cu apă; a lipi

șopron, șoproane – construcție (din scânduri) care servește drept adăpost pentru uneltele agricole, nutreț și vite

Ai înțeles textul citit?

Cum sunt rândunelele-de-sat?

De ce puii erau înfometăți?

Ce a făcut Ștefănel?

Cum este viața păsărilor?

Ghiocelul

Într-o zi, o rază de soare zbura pe cerul limpede legănându-se în lumina dimineții. Se oprea în fiecare stea și culegea o floare, la întâmplare. Și după ce a cules câte una din fiecare lume a universului, făcându-și astfel pe brațe un buchet enorm, a coborât pe Pământ, și tot așa a cules și de aici o floare la întâmplare. Apoi a zburat din nou la cer și a dispărut sub bolta de azur. Florile de pe Pământ, care văzuseră raza strălucitoare, fără să vadă însă și floarea pe care o luaseră cu ea, se întrebau geloase care o fi fost preafericita lor soră pe care o culesese și o luase cu sine raza.

– Este un trandafir, spuneau trandafirii.

– Este un crin alb ca și ea, spuneau superbii crini.

– Nu, este o floare de portocal cu parfum divin, asigurau portocalii.

– Vă spun eu, surioarelor dragi că nu putea fi decât o lalea, a strigat legănându-se laleaua cea splendidă.

Chiar și violeta atât de modestă de obicei năzuia la cinstea de a avea o soră în Soare și susținea că raza luase o violetă.

Numai ghiocelul singur stătea mai la o parte, în tăcere. Celelalte flori îl uitaseră.

Deodată, din înaltul cerului o lacrimă ca o perlă căzu și prinse a străluci pe ghiocelul a cărui codiță o rupsese.

Raza nu mai apăru, dar o voce cerească străbătu văzduhul înmiresmat, ca o rugă duioasă și nedeslușită:

– Biata floare, rosti florica într-adevăr modestă, pentru că te-am lovit, cere-mi orice, spune-mi ce dorești!

– Aproape nimic, răspuse ghiocelul.

– Oare vrei parfumul trandafirului?

– Nu.

– Strălucirea lalelei?

– Nu.

– Albastrul brebenelului?

– Nu.

– Frunza aromată a lămâiului?

– Nu.

– Ce dorești atunci?

– Pentru că ții neapărat să-mi faci un dar, dă-mi voie să mă nasc și să înfloresc iarna sub zăpadă și promoroacă și fă ca la parfumul meu abia simțit la ivirea mea binecuvântată oamenii

înăspriți și înfrigurați de vânturi și viscole să se simtă încălziți și îmbărbătați de speranța apropiatei primăveri a soarelui de foc cu razele calde.

Din ziua aceea ghiocelul este totdeauna prima floare care ne zâmbește după urâcioasa iarnă – alb ca și cum încă ar mai păstra urma lacrimii cerești.

(după Iulia Hasdeu)

Vocabular

îmbărbătat, -ă, -ți, -e – încurajat

înăsprit, -ă, -ți, -e – sever

înfrigurat, -ă, -ți, -e (fig.) – care tremură fiind cuprins (de frig) sau de frică

splendid, -ă, -zi, -e – foarte frumos, minunat, strălucitor

a străbate – a trece; a traversa

Ai înțeles textul citit?

Ce străbătu văzduhul înmiresmat?

Ce i-a cerut ghiocelul razei de soare?

Azor

Odată mă înapoiam de la vânătoare și am apucat o potecuță a grădinii mele. Câinele credincios, Azor, îmi alerga înainte. Deodată, el micșoră pasul și începu să meargă cu prevedere, ca și când ar fi mirosit a vânat în preajma lui. Privind mai cu băgare de seamă, am văzut jos, pe potecă, un pui de vrabie, cu un cioculeț gălbui și cu pufușor pe cap.

Mititelul! Ce drăguț era! El a căzut din cuibul său și ședea liniștit, întinzând încet micile-i aripioare. În această clipă, am crezut că Azor se va năpusti furios asupra lui. El s-a apropiat de puișor cu mușchii încordați. Deodată însă o vrabie, cu pieptul negru, ieșind dintr-un copac vecin, a sărit ca o piatră de pe o creangă joasă, drept în botul câinelui și, zbârlindu-și penele și țipând sălbatic, se repezi de două ori spre acel bot deschis și înarmat cu colți ascuțiți.

Ce uriaș și îngrozitor trebuie să fi părut câinele în ochii micuței vrăbii! Și cu toate acestea, ea n-a putut răbda să rămână pe craca ei înaltă și sigură!; ceva mai puternic, ceva din sufletul ei, a hotărât-o să se arunce în fața primejdiei, pentru a-i sluji de apărare.

Azor cel puternic se opri, se înduioșă și se dădu înapoi. S-ar fi putut zice că a recunoscut și el această putere.

Eu m-am grăbit să-l chem și m-am îndepărtat plin de respect față de această mică pasăre atât de îndrăzneță, față de înfocata ei iubire de mamă.

(după Stanciu Stoian)

Vocabular

a zbârli – (despre pene) a ridica în sus

Ai înțeles textul citit?

De ce câinele Azor și-a micșorat pasul?
Cum și-a apărât vrabia puiul?

Cadoul

În ziua sa de naștere Ilenuța a avut oaspeți – câțiva colegi de clasă. I-au adus un cadou frumos: un ursuleț de pluș. Ilenuța le-a mulțumit, iar mămica ei i-a poftit la masă și i-a servit cu tort și ceai.

– Ți-a plăcut ursulețul nostru? a întrebat-o Niculăieș când au terminat tortul.

– Da, i-a răspuns Ilenuța. Dar cel mai frumos cadou de ziua mea e în curte... și a arătat spre fereastră.

Oaspeții s-au uita afară: omăt, copaci, păsărele...

– Iată cadoul, le-a explicat Ilenuța. Vedeți scorușul acela? Și le-a arătat un copăcel.

– Ce frumos este! a exclamat Olguța. Pomușoarele roșii, pudrate cu zăpadă, par a fi niște floricele...

– Scorușul e frumos și vara și iarna, a continuat Ilenuța. Tăticul l-a sădit în anul când m-am născut eu. După cum mi-a povestit, a întrebat ce copac poate fi mai frumos în ziua mea de naștere. Și a aflat: scorușul. Îl vedeți? Ca și mine, a împlinit zece ani. Și ca întotdeauna în ziua mea de naștere, servește păsărelele cu pomușoare gustoase...

– Ai dreptate, Ilenuțo, a spus Niculăieș. Scorușul de sub fereastră e cel mai frumos dar. Când se va încălzi, voi sădi și eu un copăcel sub fereastra mea... Știți ce copac? Un tei. Eu m-am născut în iunie, iar teiul înflorește anume în această lună...

– Îți vom urma și noi exemplul! au exclamat ceilalți oaspeți.

(după Emil Pavelcu)

Vocabular

pomușoare – (la pl.) fructe ale arbuștilor (cultivați sau sălbatici)

scoruș, *-i* – arbore din familia rozaceelor, cu flori albe dispuse în corimbi, cu fructele ca niște merișoare, de culoare roșie sau galbenă, comestibile care crește în regiunea dealurilor

Ce a sădit tata în anul când s-a născut Ilenuței?
Ce i-au adus Ilenuței colegii de clasă la ziua sa de naștere?
De ce scrisul este cel mai frumos pentru ziua de naștere a Ilenuței?

Codrii

Nu departe de Orhei drumul trece printr-o pădure mare și deasă. Autobuzul trage la o parte și se oprește lângă un stejar cât toate zilele.

– Să facem un popas în codri, copii, să ne mai dezmoțim și să prindem la inimă, le spune învățătorul.

– În codri?! nu-i vine a crede lui Dănuț. Aceștia-s Codrii, cea mai mare pădure din Moldova? Da' sunt și haiduci aici?

Învățătorul zâmbește:

– Haiducii au rămas numai în balade, Dănuț. Dar sunt martorii lor – stejarii seculari. Ei țin minte multe istorii din acele vremuri.

Copiii se așază la umbra stejarului, gata să asculte.

Învățătorul cunoaște limba frunzelor și tâlmăcește cu glas domol întâmplări cu Bujor și Codreanu, cu Tobultoc și Coroi...

Stănică și Dănuț încearcă să măsoare grosimea stejarului cu brațele, dar până nu vin încă vreo doi băieți nu-l pot cuprinde.

– Un stejar ca acesta cu rădăcinile lui poate ține la grămadă un deal întreg de pământ, zice învățătorul, tipărind coaja aspră a copacului.

Stănică se mai uită o dată la stejar, la pădurea din jur, chibzuieste ceva în minte și zice:

– Uite acum înțeleg eu de ce Codrii noștri sunt atât de întinși – ca să poată ține la grămadă tot pământul Moldovei.

(Claudia Partole)

Vocabular

a tâlmăci – a explica

Ce cunoaște învățătorul?
De ce Codrii noștri sunt atât de întinși?
Unde au făcut popas copiii cu învățătorul?

Copacinii

Copacii se vedeau ca niște uriași ridicați să danseze pe cer și chiar dansau pe o melodie de vânt.

La rădăcina unui copac apăru o luminiță: la început mică, apoi tot mai mare, tot mai mare, până când copacul luminat n-a mai fost copac, ci o casă cu multe etaje, și acolo lucrau...

– Știu cine, Radule! În casa aceea lucrau furnicile.
– Furnici? Nici vorbă. În casă erau toate vârstele copacului.
– Copacii au vârste? Așa cum avem noi?
– Da! Eu i-am auzit pe oameni cum spuneau: „Copacul acesta are cel puțin o sută de ani”.
– Și vârstele copacului cum erau?
– Copacul are mii și mii de ferestre pe scoarța lui cea groasă și fiecare este deschisă în vânt și soare. Dincolo de ferestre sunt mii și mii de camere luminoase în care vin și lucrează Copacinii.

– Cine sunt Copacinii?
– Copacinii sunt omuleții din copaci, care cresc copacii și le dau vârstă. Ei vin din adâncul pământului pe niște autostrăzi cu benzi late. Și se opresc fiecare la locul lui. Mașinile lor sunt toate verzi și totul la ei este verde. Să nu te miri de nimic. Și ei se miră de toate culorile noastre. Deci, cum ți-am spus, ei vin pe niște autostrăzi și cu viteze de neimaginat. Pot să facă tot felul de viraje și nu se ciocnesc între ei. Te miri? Nu se ciocnesc, pentru că fiecare are culoarul lui precis. Mașinile lor n-au roți și nici motoare. Sunt ca niște triunghiuri.

– Și atunci cum pot circula cu viteză mare?
– Simplu. Ei știu să anuleze forța gravitației. Sunt grozav de deștepți. De fapt, fiecare știe ce are de făcut când este vorba de un copac.

– Nu se încurcă între ei?
– Nici vorbă.
– De unde știu Copacinii câte ramuri să facă unui pom?

– Dar tu, când desenezi un copac, câte ramuri îi faci?
– Câte vreau.
– Ei, vezi? Și Copacinii fac tot așa, câte vor ei. Și nu s-a întâmplat să lase un copac cu mai multe ramuri decât au vrut ei.

– Și?
– Și nici cu mai multe frunze și nici cu mai multe ramuri. Nu se plictisesc niciodată să mai facă o nervură la frunză, o adâncitură în scoarță, să mai adauge o rădăcină sau să coloreze florile.

– Ei colorează și florile?
– Ți-am spus doar. Ei fac totul.
– Dar când unui copac îi cad frunzele?
– Vorbești de toamnă?
– Și de toamnă.
– Atunci cred că o parte din Copacini se retrag în adâncul pământului să prepare noi culori și noi parfumuri pentru florile anului viitor. Cred că unii dintre ei pleacă chiar în concedii de odihnă.

– Și ce s-a întâmplat atunci seara?
– Atunci, seara, s-a deschis un geam pe copac și a apărut un Copacin. S-a uitat la mine și mi-a strigat: Băiatule, toarnă tu la rădăcina copacului o găleată cu apă. S-au oprit ventilatoarele și nu vom avea lumină electrică. Sudăm anul '75 al copacului și nu putem fixa inelul. Avem încă foarte mult de lucru. Aparatele de sudură se încălzesc prea tare și ne ard. Sevele urcă greu în laboratoare, ascensoarele nu mai funcționează. Puterile ascunse ale pământului, care ne ajută să creștem tulpina și ramurile, aducând cu ele miraculoase săruri minerale, au plecat să caute apă. Pompele din vârfurile rădăcinilor s-au oprit. Copacinii care lucrează în frunze ne-au telefonat că nervurile încep să se frângă de sete, crenguțele devin mate și dure și așa, încet, tot copacul se va usca, iar noi, Copacinii, vom fi înghițiți de anticopacini. Uite, încep să se stingă becuțele!

În unele camere becurile erau stinse, în altele ardeau slab. Am fugit repede, am luat o găleată cu apă și am turnat-o toată de jur-împrejurul copacului. Dar, foarte interesant, când m-am apropiat de el, nu mai era nicio lumină. Ferestrele erau închise. Copacinii au stins toate becurile. După ce am turnat apa, am stat și am auzit cum mii și mii de pompe o absorbeau în rădăcini. Motoarele au început să funcționeze cu zgomot ușor, apoi tot mai intens. Ascensoarele se opreau la fiecare etaj și auzeam cum se închid și se deschid ușile. Din laboratoare, sevele porneau spre frunze și auzeam cum nervurile se destindeau și foșneau verzi.

– Și ce-ai făcut?

– Am mai turnat încă o găleată cu apă și am ascultat cum intră în rezervoarele speciale ale Copaciniilor. Apoi m-am dus în casă și m-am culcat liniștit. I-am ajutat pe Copacini să sudeze inelul anului '75 al copacului. Să iubești copacii și tu. Ți dai seama ce mult suferă Copaciniile când unui copac sănătos îi taie cineva scoarța sau îl rupe? Prin rană curg sevele, laboratoarele se distrug, frunzele cad, iar florile plâng.

(după Doina Cetea)

Vocabular

nervură – fiecare dintre ramificațiile cele mai subțiri ale unei rădăcini

scoarță – țesut protector (gros și tare) care acoperă tulpina și rădăcina plantelor; coajă

sevă – suc nutritiv încărcat cu săruri minerale, care circulă în vasele plantelor și le hrănește

a suda – a uni, a lega

Ai înțeles textul citit?

Cine sunt Copaciniile?

Ce fac copacii toamna?

Datorită cărui fapt nu se ciocnesc Copaciniile?

De ce suferă Copaciniile?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Dacă iubești natura cu adevărat, o găsești pretutindeni frumoasă. (Vincent Van Gogh)

Nu mă satur niciodată să învăț acest alfabet mareț al naturii. În fiecare zi caut să descopăr o literă nouă. (Victor Hugo)

Natura este singura carte în care fiecare filă păstrează câte un adevăr. (Johann Wolfgang von Goethe)

Florile nu sunt altceva decât modul în care natura ne zâmbește. (Anca Daniela Hut)

Cerul sărută pământul prin ploaie, pământul cerul prin flori. (Rabindranath Tagore)

Florile sunt cuvintele frumoase și hieroglifele naturii, cu care ne face să înțelegem cât de mult ne iubeste. (Johann Wolfgang von Goethe)

Vrei să citești mai mult?

Scrisoare

*Prietene drag,
pentru că nu uiți de mine, îți mulțumesc și-ți promit să te răsplătesc cu toată dragostea mea. Îmi închipui câte griji ai! Trebuie să înveți, să le ajuți părinților, să zburzi și, cu toate acestea, te gândești și la mine. Într-o zi ai sprijinit brațul frânt al unei odrasle de-ale mele, alteia, care era însetată, i-ai dat să bea. Și primăvara, când mă ajuți să mă fac mai frumoasă, și mai bogată, mă bucur mult.*

Să știi, eu nu uit binele! De aceea toamna nu mă zgârcesc și-ți aduc de toate. Chiar și atunci când se întâmplă să parcurg multe cumpene de îngheț, de secetă, de furtună...

Sunt foarte emoționată când te aud vorbind și altora despre mine! În acele clipe simt că-ți sunt dragă cu adevărat. Și să nu-ți fie teamă că, făcându-mi mai mulți prieteni, te-aș putea uita! Astfel te apropii și mai mult de inima mea. Ceea ce îți dăruiesc eu ție – e doar pentru tine! Pentru că ești unic în lumea asta –ești fără pereche. Crede-mă!

Eu le știu pe toate cel mai bine... Nici într-o oglindă nu te-ai putea vedea atât de frumos ca în ochii mei!

Cu toată dăruirea, prietena ta, Natura.

(Claudia Partole)

Un fir de iarbă, când bate vântul, se poate apleca într-o parte și alta, până la pământ.

Un plop, dacă se depărtează prea mult de verticală, riscă să se rupă.

Și firul de iarbă, și plopul, cresc spre cer, dar plopul nu-și poate îngădui aceleași abateri de la verticală ca firul de iarbă.

Lăstunul zboară fulgerător și, când vrea, își schimbă direcția într-o fracțiune de secundă, țâșnind în altă parte.

Vulturul, pentru a se întoarce din zbor, este nevoit să facă un ocol larg. Și lăstunul și vulturul sunt păsări zburătoare, dar vulturul nu poate țâșni cu fiecare fâlfăire de aripi, când într-o parte, când în alta.

Căprioara, când simte primejdia, o rupe la fugă spre locuri unde n-o mai pot ajunge vânătorii.

Cerbul fuge și el din fața primejdiei, dar coarnele nu-l lasă să pătrundă în desișuri unde ar putea fi la adăpost. Dintre toate viețuitoarele pădurii, el își plătește cel mai scump mândria.

(Geo Bogza)

În natură toate au un rost

Omul e copia fidelă a Naturii. Prin roadele sale pomul seamănă cu omul. Și pământul seamănă. Și frunza seamănă...

Dar, vorba cântecului: *Omul bun și pomul copt / Sunt acei fără noroc! Așa să fie?* Copaci care dau mai multă roadă sunt cei mai bătuți și mai *întinși de plete*. Bunăoară, teiului – i se rup

florile cu tot cu crengi! Nucul – e bătut, mai ales, când e doldora de roadă. Și pinii, brazilii!? La fiecare răscruce de ani sunt sacrificai, sute și mii, doar pentru a ne face plăcere o singură noapte...

Și nici unul din acești arbori nu-și exprimă revolta, supărarea sau durerea. Nu-i reproșează omului și nici nu-l pedepsește. Din contra – își înmulțesc neamul și își dăruie roada și umbra cât pot și cum pot. Iar bucuria și-o exprimă prin freamăt de frunze. O fac și atunci când aud cuvinte de recunoștință, când li se mulțumește, dar și atunci când se apropie de ei securea.

Cel care știe să fie recunoscător, la sigur, se va gândi la viitorul Naturii și, tăind un copac, va planta doi în loc...

Oamenii sunt și ei asemeni copacilor! Sunt și din cei *bătuți* și din cei *peniți*...

Dar, vai de soarta copacului-om care nu lasă pământului nimic!

(după Claudia Partole)

Aluna

E o zi frumoasă de toamnă. Frunzele aleargă prin pădure în căutarea unui culcuș pentru iarnă. Alună zgribulită de frig stă pitulată sub tulpina alunului care a alungat-o în lumea mare. Dar cum să pornească singură? O vede o furnică. Și prinde a se frământa: *cum ar duce-o până la furnicar?*

Tocmai trecea pe-acolo în fugă un șoricel. O vede pe furnică lângă o alună și o alungă. Îi plac și lui alunele! Ar lua-o acasă la el și ar avea ce roade în duminicile de iarnă... Numai că tot atunci îi zărește veverița. Dar șoricelul se teme de veveriță! Și, când o vede săltând spre dânsul, o ia iute din loc.

Și veveriței tare-i plac alunele! Sare în sus de bucurie. Așa o găsește ariciul care tocmai după alune și pădurețe era pornit. Ariciul are un cojoc ghimpos și, dacă vrea să capete ceva, scutură de câteva ori cojocul și-i sperie pe toți. Fuge veverița cu poalele goale! Ariciul rămâne dus pe gânduri: *cum să ridice aluna în spate?* Dacă roagă pe cineva, trebuie să facă parte! Dacă lasă aluna și se duce după ajutor la ai săi, se întoarce veverița...

De sub o frunză care a început a tremura mai mult de frică, se uită spre alună o furnică. De sub niște tufe de porumbar se zgâiește un șoricel. De pe o creangă îl urmărește pe arici o coadă stufoasă de veveriță... Iar pe cărarea care vine drept înspre alună se îndreaptă un om. Ariciul se face ghem și aluna rămâne singură-singurică.

Omul o vede, se bucură așa de tare, că nici pe arici nu-l vede. Ia alună în palme, de parcă ar fi a lui de când lumea, o pune în buzunar și își caută de drum. Se uită în urma omului o frunză, un tufar, o creangă legănată de cineva și o căciulă de ace...

Iar alună s-a dus, s-a dus!

(după Claudia Partole)

Albinele de miere pot recunoaște chipurile oamenilor. În urma unor teste făcute de cercetătorii australieni, albinele au putut distinge între anumite fotografii alb-negru cu fețe umane.

Expresia „lună de miere” provine dintr-o tradiție nordică, potrivit căreia tinerii căsătoriți consumau timp de o lună câte o ceașcă de mied, băutură fermentată îndulcită cu miere.

Mierea nu expiră, nu se strică, doar se zaharisește după un timp, putând fi consumată în siguranță chiar și atunci. Mierea a fost folosită foarte mult timp ca tratament pentru rănilor de război. Mierea ajută la vindecare, pentru că absoarbe umezeala și are proprietăți antibacteriene.

Cea mai „bătrână” albină cunoscută de cercetători are 100 de milioane de ani. Este conservată într-o bucată de chihlimbar și a fost descoperită în Myanmar.

Bâzâitul pe care îl auzim când o albină se apropie de noi este produs de cele patru aripi care se mișcă extrem de repede: peste 11.000 de bătăi pe minut.

Libelulele sunt experte ale zborului, pot zbura vertical și pot staționa în aer ca un elicopter. Dacă nu ar putea zbura ar muri de foame, din cauza faptului că ele își prind prada din zbor. Libelulele adulte mănâncă alte insecte, astfel ele pot fi un mare ajutor în controlul populației de țânțari. O libelulă poate mânca de la 30 până la câteva sute de țânțari pe zi.

Puii rândunicii sunt în general în număr de 4-6, după ce învață să zboare, pleacă. Anul următor, ei își caută propriul cuib! Când o rândunică nu mai vine la cuibul ei, înseamnă că a murit!

După locul unde le mai găsim în lume aflăm despre rândunică că poate parcurge peste 10.000 km. Acest drum lung uneori nu-l reușesc străbate, dar curiozitatea este că ea poate zbura cu peste 160 km pe oră. Din câte se știe, o rândunică trăiește între 4 și 8 ani.

Cuibul rândunicii ne spune că este foarte pricepută. Ea construiește un cuib în maxim 10 zile și curiozitatea este că mereu nu se întoarce doar în același loc, ci și la același cuib.

Vrei să știi când pleacă rândunelele în țările calde? Despre rândunică s-a aflat că pleacă toamna în locuri mai calde unde hrana ei principală (insectele) este din belșug. Unii consideră că ea este cea care a învățat pe om conceptul de păsări călătoare în țările calde.

Rândunica se spală în zbor, la nivelul apei. De parcă n-ar fi suficient, rândunica se spală și seara, la o oră fixă.

Presura sură este singura pasăre care cântă și în zbor.

adev.ro/pbbx2s

https://www.pestcontrol-expert.ro/blog/libelule_info/

<https://blog.jorjette.ro/curiozitati-despre-randunica/>

SĂRBĂTORI... DATINI... TRADIȚII... – „ARHIVELE POPOARELOR”

Motto:

*Fără tradiții, adică fără suflet național,
nicio civilizație nu este posibilă.
(Gustave le Bon)*

Trei crai... De la asfințit

Mi s-a părut sau a sunat cineva la ușă?

– Du-te și vezi. Parcă și mie mi s-a năzărit c-a sunat cineva. Am ieșit în antreu. De după ușă răzbătea un freamăt neobișnuit, se-auzeau voci șușotindu-se, un clinchet de clopoței... Am întrebat:

– Кто там? (Cine-i acolo?)

Locuiam de câțiva ani la Moscova, (după ce-am fost nevoit să părăsesc Moldova), într-o casă veche chiar din centrul orașului. Cine putea să sune atât de târziu? Trecuse de ora zece seara.

– Кто там? am repetat mai tare.

După ușă se făcu o clipă liniște, apoi în cea mai neaoșă românească (sau moldovenească cum i se spunea pe atunci), cineva întrebă:

– Să vă colindăm?

Am deschis. În fața ușii mele stătea un grup din 3 tineri. În holul de pe scară vecinii deschiseră și ei ușa să vadă ce se întâmplă.

– Domnule Ungureanu, am venit să vă colindăm! Primiți colindătorii? În spatele meu apăruseră soția și cei doi copii – Ștefan și Dan.

Pauză. Nu-mi venea a crede. Totul părea absolut neverosimil. Visez? Pauza se cam lungea. Dar, probabil, expresia feței mele i-a încurajat pe colindători: și-au dat seama ce se petrece în sufletul meu... Nu spuneau nici ei nimic, dar fețele lor străluceau de bucurie, o lumină divină izvora din însăși ființa lor. Asemenea fețe am văzut zece ani mai târziu la Marea Adunare Națională, când sute și sute de mii de oameni s-au regăsit pe sine, și-au regăsit idealul, l-au readus pe Dumnezeu în inimile lor... (Pe urmă când stăteam la masă și depănam împreună clipele întâlnirii, am căzut de-acord că acea pauză a durat mai puțin de-o secundă, dar timpul curge altfel în asemenea momente.)

– Primiți colindătorii?

– Primim, sigur că primim, dragii mei!

Au intrat buluc în antreu, ușile au rămas deschise vrainște, vecinii priveau aiuriți la cele ce se petreceau...

Și... a început colinda, o colindă veche, pe care o știam încă din copilărie, despre nașterea miraculoasă a Pruncului, cântată frumos, a urmat alta despre cei trei crai de la răsărit... Casa părea că și ea își schimbase înfățișarea, devenise mai încăpătoare, întinerise. Apoi unul dintre colindători spuse:

– Să ne iertați, stimată familie Ungureanu, dacă încălcăm datina, dar vrem să vă și hăim, și să vă semănăm cu voia Dumneavoastră, căci venim de departe și două drumuri până la Moscova nu cred că putem face...

Ne-au hăit, ne-au semănat trecând prin toate camerele... S-au dezbrăcat, ne-am așezat la masă.

– Cum vă cheamă? De unde sunteți? De unde ați venit? Întrebările curgeau una după alta.

– Suntem din Moldova, din Basarabia. Venim de la Chișinău... Am sosit cu trenul. Și – de la gară – direct la Dumneavoastră. Mai avem de colindat și azi, și mâine.

– Da' cum de v-a trecut prin cap să veniți tocmai la Moscova?

– Nu nouă. A fost ideea lui nenea Grig.

– Nenea Grig?

– Da, Grigore Vieru. Venisem să-l colindăm, el ne-a mulțumit frumos, apoi ne-a spus: Măi băieți, bine-ar fi să-i colindați și pe cei care-s departe de casa părintească. Iată la Moscova se află Ion Druță, Emil Loteanu, Ion Ungureanu... Pe dânșii cine să-i colinde? Stau acolo înstrăinați... Ne-a găsit bani de drum, ne-a dat adresele, ne-a spus cum să vă găsim și... am venit.

Ah, Grig, Grig... Mi s-a ridicat un nod în gât. Numai un suflet ales ca al tău a putut înțelege ce se petrece în inimile celor înstrăinați, și pe măsura puterilor ai căutat să-i alini, ai găsit un remediu, un leac pentru a le potoli dorul de casă... (...)

(Ion Ungureanu)

Vocabular

ales, -easă, -eși, -ese – (aici) deosebit, nobil

buluc – unul peste altul; toți deodată

a depăna – a desfășura; a spune

a hăi – a felicita în seara de Anul Nou prin recitarea plugușorului

înfățișare, -ări – aspect

pe măsura puterilor – pe cât posibil

a i se năzări – a i se părea cuiva că vede sau că aude ceea ce nu există

neverosimil (adv.) – incredibil, de necrezut, imposibil

a potoli – a liniști, a domoli, a calma

a răzbate – (aici) a se auzi

a i se ridica un nod în gât – a simți că nu mai poate vorbi (sau respira) (în urma unei emoții, a unei supărări puternice)

vraiaște – (despre uși, ferestre) larg deschis; în lături

Ai înțeles textul citit?

Cu ce scop a sunat grupul de tineri la ușă?
A cui a fost ideea colindătorilor la Moscova?
De ce Grigore Vieru i-a trimis pe colindători la Moscova?

Oul de Paști

Amintirile mele despre sărbătorile Paștelui în satul natal de pe Secaș coboară până la vârsta când am scos primul dinte și am primit întâia pereche de pantaloni. Pentru prichindeii de pe ulița noastră Paștele venea întotdeauna cu trei mari evenimente: haine noi, care urmau să fie îmbrăcate la toate sărbătorile anului, jocul de-a cotca, un fel de oină simplificată și întrecerea numită „încercarea oului”. Această întrecere avea loc în timpul slujbei la biserică, pe pantele abia uscate după topirea târzie a zăpezilor. Ouăle pentru întrecere erau pregătite cu multă migală ca să aibă șanse de succes în acest campionat al ulițelor și vârstelor. Trebuiau să fie fierte în apă cu oțet, glazurate cu clei de cireș și înroșite în foi de ceapă. Merita efortul, fiindcă un ou-campion aducea stăpânului său și prestigiu și bogăție. Ouăle sparte deveneau proprietatea învingătorului.

În anul care precedase înscrierea mea la școală ajunsesem vicecampionul străzii. Ambițios nevoie mare, eram hotărât ca anul următor să depășesc recordul de patruzeci de ouă câștigate, record aparținând vărului meu. Mă gândisem la toate, pregătisem din vreme cele trei ouă pentru concurs...

(după Gligor Hașa)

Vocabular

de-a cotca – numele unui joc cu mingea

migală – minuțiozitate

a preceda – a exista, a se produce înainte de altceva în timp

Ai înțeles textul citit?

Ce tradiții de Paște aveau prichindeii din satul de pe Secaș?
Cum se pregătea oul-campion?
Cui aparțineau ouăle sparte?

Atâtea și atâtea obiceiuri și tradiții s-au rătăcit cu vremea... (...)

Ce este Drăgaica și care sunt semnificațiile mitului?

Dimitrie Cantemir, referindu-se la obiceiurile vechi ale moldovenilor, avea să zică: Se pare că o au în vedere pe Ceres”. Ceres în mitologia romană a fost însemne zeița agriculturii și a fertilității pământului, predecesoarea căreia în mitologia greacă a fost Demeter.

Povestea pe care am auzit-o pe viu de la trăitorii satelor nordice ale Moldovei, sub aspectul folcloric, nu se deosebește de ceea ce comunica acum două secole celebrul cărturar.

Deschid parantezele și citez din *Descrierea Moldovei*: „Într-adevăr în acea vreme a anului, când spicele dau în pârg, se adună toate fetele din satele învecinate și aleg din mijlocul lor pe cea mai frumoasă și fermecătoare la chip, numind-o Drăgaica. După ce o găsesc cu o coroană împletită din spice și panglici colorate și-i leagă de mâini cheile de la hambare, o poartă pe lanuri, însoțind-o cu toții. În așa fel înzorzonată, Drăgaica, întinzând mâinile și fluturându-și panglicile în bătaia vântului, de parcă ar zbură, se întoarce acasă de pe ogoare, trecând în drumul ei cu jocuri și cântece prin satele care au ales-o, iar prietenele ei în cântece armonioase o numesc soră și doamnă. Fetele țăranilor sunt avide de așa cinste, deși cântă mereu că fata aleasă Drăgaică nu se va mărita trei ani”. (...)

Se cere actualmente repunerea drăgaicei în dreptul zeificat al pâinii de astăzi. Căci Drăgaica – această imagine zburătoare a tinereții, precum am văzut-o în pictura lui Igor Vieru, poate fi asemănată doar cu hulubul lui Pablo Picasso, acel simbol al păcii, cu care ne-am deprins să ne gândim la timpul pașnic și la dragoste. (...)

(după Ion Vatamanu)

Vocabular

avid, -ă, -zi, -e – lacom, avar

fertilitate – însușire a pământului de a produce multe roade

înzorzonat, -ă, -ți, -e – împodobit peste măsură; înzorzonat

pârg – coacere timpurie a fructelor

Ai înțeles textul citit?

Cine a fost zeița Ceres?

Cum este împodobită Drăgaică?

Cu ce poate fi asemănată Drăgaica?

Etno Moldova de Iurie Răileanu

A fost tare demult. Pe când încă erau principii și valori. Vătaful alegea cei mai isteți bărbați pentru ceata Călușului, divinitate protectoare a anotimpului călduros. Ei se legau prin jurământ de Rusalii. Ceata de bărbați era alcătuită dintr-un număr impar de membri: 5, 7, 9, 1, 13. Lumea îi numea călușari. Aveau cele mai colorate straie. Erau simbolul verii.

Toamna, după strânsul recoltei, în zilele de duminică, când nu era post, femeile își îmbrăcau iile de sărbătoare, catrințele cele mai frumoase și ieșeau la horă. Fetele de la 16 ani erau scoase la Hora Mică, cea de zi. Hora Mare se făcea seara cu cei căsătoriți. Și se încheia noaptea târziu cu Hora Bătrânilor.

În serile de iarnă, în postul Crăciunului, sătenii se adunau pe la șezători. Fetele își luau fuioarele de lână. Și se adunau la casa unui gospodar. Flăcăii veneau nechemăți. Se scărmana și se torcea lână și cânepă, se împleteau mături, coșuri. Ca timpul să treacă mai lesne, se cânta, se spuneau istorii. Pentru șezători se pregăteau prăjituri cu nuci și cu miere. Și se servea vin.

Primăvara, înainte de Sfintele Paști, femeile vopseau, încondeiau ouă.

Erau principii și valori hedoniste. Și era un rost în tot și în toate. Tot pe atunci, lumea a orânduit viața în Pomul Vieții, care face legătura dintre cele trei lumi: prin rădăcini – târâmul morții și întinericului, prin ramuri, frunze, flori și fructe – cu lumea pământeană și prin vârfurile sale – legătura cu cerul, lumea zeilor.

(Gheorghe Erizanu)

Vocabular

fuior, fuioare – mănunchi de cânepă, de in, gata de tors

hedonist, -ă, -i, -e – adept al concepției filozofice că scopul vieții este plăcerea

lesne – ușor

a orândui – a aranja

Rusalii – sărbătoare religioasă care cade la cincizeci de zile după Paști

a scărmana – a smulge și a răsfire (cu mâna sau cu mașini speciale lână brută sau alte materiale fibroase, pentru a le curăța și a le înfoia

strai, straie – haină, îmbrăcăminte

vătaf, vătafi – supraveghetor al slugilor de la curtea unui boier

Ai înțeles textul citit?

Cine reprezenta simbolul verii?

Ce făceau sătenii la șezători în postul Crăciunului?

Când ieșeau oamenii la horă?

Ce reprezintă Pomul Vieții?

Vrei să-ți exprimi punctul de vedere?

Tradițiile sunt formele conștiinței de sine ale unui popor, exprimate prin viu grai, muzică, dans, cânt... (Vladimir Curbet)

Tradiția este necesară pentru a menține ordinea în lume. Dacă o nesocotim, totul se duce de râpă. (Paulo Coelho)

Degeaba păstrezi tradițiile, dacă nu le cunoști originea, și nu le înțelegi. (Viorel Vintilă)

Tradițiile au supraviețuit cel mai bine în arta culinară. (Harry Ross)

Cel dintâi lucru la care aspiră un curent nou, ce luptă împotriva tradiției, este de a-și crea o tradiție. (Lucian Blaga)

Citește mai mult!

Doina

S-au întrebat oameni fel de fel și se mai întreabă și astăzi ce este doina, de unde vine și care îi este destinul, cine a turnat în viersul ei atâta durere și-atâta nădejde, cum s-a născut balsamul tămăduitor al sunetului și-al cuvântului ei.

S-au întrebat înțelepții și cărturarii, dar mai întâi s-au întrebat chiar cei care au făcut-o, prin veacuri însoțind turmele ori legănându-și dragostea, cu gândul la ceasul unic al dăruirii și împlinirii unei chemări sfâșietoare. S-au întrebat apele și ierburile, s-au întrebat munții și pădurile cu frunza lor verde, a căror viață este înveșmântată în doină ca într-un strai de taină și înfiorare.

Doina s-a născut aici la noi, din dor și cuvânt fermecat și a devenit mireasa fără cunună împărătească a sufletului românesc. Ea a adunat, în marea ei iubire de oameni, durerile codrului și golirea satului de flăcăi, a cules lacrima celui înstrăinat și visul celui răzvrătit, a împletit cosița fecioarei și a răcorit inima voinicului. Doina este fereastra prin care Dorul caută lumea și i se destăinuie, este poteca strâmtă prin care sufletul abia are loc să-și strecoare povara, este văpaia care, încet-încet, cuprinde lăuntrul, tăcere ascunsă în șopot, ori pripor de pe care prea-greul se rostogolește dintr-o genune în alta. Ea este un dar al despărțirilor și-al îndepărtării. Doina este mireasmă și teamă de necunoscut și întoarcere spre văile primordiale, colina pe care cuprinsul inimii se revarsă în chip de zână a suferințelor și – a așteptării. Doina este leagăn de murmur de ape, tăcere și uimire tulburătoare. Prin curgerea ei trăgănată și prin întoarcerea ei spre suflet, doina acoperă durerea și singurătatea, devenind strigătul șoptit al codrului și al dorului. (...)

Doină este un cuvânt din comoara cea mai de preț a spiritului românesc, popas la ceas de grea încercare și lumină la vreme de bucurie, pârau despletit la timp de îndoială și împăcare în

clipa când înspică norocul. A fost ca destinul acestui cuvânt să se împlenească armonios cu destinul vieții noastre. De aceea putem spune că doina este chiar sufletul nostru preschimbat în cântec.

(după Ion Popescu-Sireteanu)

Pe la sfârșit de an, flăcăii satelor din nordul Moldovei pornesc pregătirile de Anul Nou, cu care ocazie pun la cale Malanca, Ceata lui Novac, Capra, Ciobeni... – splendide spectacole din vechiul teatru popular, obiceiuri de rară frumusețe și autenticitate, tradiția cărora cunoaște milenii...

Încă din copilărie, de pe când mi-a venit mie rândul să ies cu clopoțelul la urat și să urmez sfatul părinților și străbunilor mei, îmi amintesc cu câtă participare se gătea satul de sărbătorirea Anului Nou și câtă bucurie vesteau vorbele satului în ajunul acestei sărbători. Satul le cunoștea pe toate, de aceea le vestea la urechea fiecăruia: „A lui cutare gătește Căluții. A găsit podoabe nemaipomenite tocmai la Lipcani... Da a lui cutare adună Ceata lui Novac... Flăcăii sunt unul ca unul, parcă-s de la o mamă... A lui cutare repetă Gruia și Novac și-a găsit nu știu la cine un text vechi și frumos, că-ți stă suflarea în loc... Tare se mai gătesc... Mezinul lui cutare face Capra, că, mă rog, îi mititel încă și asta-i tocmai de dânsul...” Cam așa purta satul din gură în gură veștile sală în ajunul sărbătorii. Participau cu toții.

Alții colindau satul pur și simplu cu o vioară și o muzicuță, îmbrăcați frumos și elegant, rumeni la față și buni de jucat fetele... Cei mai bătrâni după ce trăgeau câte o brazdă-două prin troienele mari ale iernii și îndemnau la plug câte trei-patru perechi de boi, purtau Plugușorul pe la câteva case, apoi se înapoiau pe la casele lor și, împreună cu toți ai casei, așteptau să-i ureze flăcăii satului, uniți în diferite cete, reprezentatii, grupuri. Să fi fost la vreo 40-50 de astfel de grupări, care, în seara de Anul Nou, aduceau bucurie gospodarilor și le urau: La mulți ani!

(după Ion Vatamanu)

Sfântul Vasile – Anul Nou în obiceiurile moldovenilor basarabeni

De la Crăciun nu-i departe până la anul nou –vreo câteva zile. Toate zilele acestea satul vuieste de veselia oamenilor, de jocuri, de cântece. Și copiii, și flăcăii, și bărbații, și femeile – toți se veselesc, căci pentru veselie îs lăsate de la Dumnezeu aceste sărbători, pentru ca să mai uiți acele amare griji ale vieții, care te cuprind iarăși îndată ce vei pași din sărbători în zilele de lucru.

Dar iată că s-a apropiat și Sfântul Vasile – Anul Nou – altă sărbătoare tot așa de mare ca și Crăciunul.

Și iarăși se încep acele tradiții, fără care nu se petrece nicio sărbătoare dintre cele mai mari la moldovenii noștri. Rânduielile Anului Nou arată cum înțelege moldoveanul însemnătatea zilei acestea și ce a pus la temelia acestei sărbători.

Anul Nou, mai înainte de toate, este sărbătoarea plugarului moldovean. Înțelegerea aceasta se vede în toate obiceiurile care se petrec acum. fiindcă plugăritul a fost întotdeauna și este și astăzi cea mai de căpetenie și chiar singura îndeletnicire a românului nostru, negreșit că moldoveanul îi dă o însemnătate foarte mare.

Încă de cu seară înaintea Sfântului Vasile se pornesc cu plugul hăitorii sau plugarii, care vestesc sosirea Anului Nou – a Sfântului Vasile. Trebuie de menționat că Anul Nou și Sfântul

Vasile în „hăituri” se înfățișează în chipul unui plugar român puternic, voinic și tânăr, care face minuni cu vredniciile sale plugărești. În „hăituri” se povestesc toate isprăvile lui „badea Vasile”, se zugrăvește toată vitejia și năzdrăvănia lui la lucrul plugului în așa chipuri, care a putut să le zidească numai mintea moldoveanului.

Tradiția hăitului se face în așa fel. Dintâi, ca și de Crăciun, se pornește băiețaraia cu clopoței, cu prăjini lungi, crăcănate la vârf, ca să semene cu plugul. De prăjini se leagă, de obicei, fire de busuioc, în semn că „hăitorii” doresc ca anul viitor să fie bogat și în pâini, și în flori, și în ierburi.

În amurgul serii se aud glasuri care zic repede hăitul și, după vreo câteva cuvinte, rostesc:

– „Și mai mânați, băieței!”

Și își răspund la îndemnarea aceasta, strigând: „Hăi, hăi” – toți într-un glas.

Când sfârșesc hăitul, apoi zic ceva, ca de pildă:

– „Dați colacul și pitacul, că vă fărâma boii pragul”.

Și primesc de la gospodina casei bani mărunței, covrigi și colăcei, făcuți anume pentru asta. Covrigii și colăceii băieții îi înșiră pe prăjină și se duc la alte case.

Mai târziu, când amurgește bine, pornesc „de-a hăitul” flăcăii. Venind la o casă, ei mai întâi se-ntreabă de fată (dacă casa-i cu fată) se poate să hăiască, împletind într-însul și cuvinte în care se laudă vredniciile (frumusețea ori vrednicia) fetei.

Hăitul flăcăilor întotdeauna este mai frumos decât al băieților, care mai adeseori strică cuvintele, nepricepând bine înțelesul lor sau chiar le uită și nu le spun pe toate.

(după Alexei Mateevici)

Alexandru Marian se întorcea de la cimitir – era duminică dimineață. Merge ape Ulița Mare la vale. În urma lui, cu un coș de papură în mână, venea Vica. Într-o mână ducea coșul, cu cealaltă scotea biscuiți amestecați cu bomboane și împărțea copiilor ce-i întâlnea. Așa o învățase bunica Nastasia... Alexandru avea în stânga o sticlă – luase vin, acum rămăsese pe fund – și un păhăruț în cealaltă.

La mormânt au îngenucheat. Era o îngrăditură modestă împrejur pe care o pusese la câteva luni după înmormântare, dar cineva apucase a rupe niște vergi și ușița atârna într-o balama. Au stat în tăcere... Am terminat de construit casa, mamă. Nu mai curge lutul... Am venit să te poftim s-o vezi și tu... Alexandru și-a sprijinit fruntea pe movilița de pământ. Se așezase în acești ani. A crescut iarbă... Iartă-mă, mamă. Dacă trăiam pe lângă tine, te-aș fi sprijinit... Când m-ai văzut mare și a venit vremea să te ajut, te-am lăsat și am plecat. Iartă-mă... Lacrimi s-au prelins în țărâna sub care dormea buna lui mamă... Vica se uita tăcută la firele de iarbă de pe mormânt – umerii tatei se cutremurară – și înțelese că tata plânge. O podidiră lacrimile și pe ea...

Au poftit pe niște femei – două bătrâne și o nevastă cu un copil în brațe, care treceau pe lângă cimitir. Le-au cinstit cu un pahar, le-au servit cu ce aveau. Femeile au zis: „Să fie de sufletul bieteii Maria și al lui Petrea, și al tuturor neamurilor moarte”... Și s-au dus în drumul lor. Alexandru și Vica au pornit printre morminte – unele prăbușite de vechime, cu un băț în loc de cruce la cap, altele cu cununii de flori de hârtie puse împrejur...

Au ieșit la drum și au luat-o spre casă.

(după Vladimir Beșleagă)

Preparată cu fructe de pădure, cu mere, cartofi, șuncă și de cele mai multe ori cu brânză sau cu carne, *plăcinta* – acest fel de mâncare – are în spate o istorie de mii de ani și a cucerit o lume întreagă.

Se spune că egiptenii au gătit primele cruste de plăcinte. Acestea erau cunoscute sub denumirea de „galettes” și erau umplute cu orz, ovăz, seară și unse cu miere. O altă versiune spune că originea plăcintei este atribuită grecilor, care preparau o pastă din făină cu apă, la care se adaugă grăsime. Apoi rulau pasta în jurul unei bucăți de carne.

În anul 160 î.H., omul politic roman Marcus Porcius Cato a scris despre cea mai populară plăcintă, denumită „Placenta”. „Libum”, cum îi mai spuneau romanii, se aseamănă cu o prăjitură cu brânză și era oferită ca jertfă zeilor.

Odată cu dezvoltarea Imperiului Roman, rețeta preparării plăcintelor a ajuns în întreaga Europă. Acestea erau gătită cu carne și servite ca fel principal de mâncare. Cele cu fructe sau tarte, la fel și produsele de patiserie au început să fie preparate în anul 1500. Istoria o amintește pe Regina Elisabeta I a Angliei care a gătit prima plăcintă cu cireșe.

Plăcintele umplute cu rinichi sau cu carne tocată de vită, pui și ciuperci sunt populare în Regatul Unit, Australia și Noua Zeelandă.

Plăcinta tradițională a americanilor este cea cu mere, devenită faimoasă din 1890.

Rețetele variază de la o țară la alta, însă ingredientele de bază rămân aceleași: făină, apă și grăsime, iar gama largă de umpluturi fac ca plăcinta să fie un fel de mâncare deosebit.

În Republica Moldova se organizează diverse festivaluri, iar plăcintele, ca și alte bucate tradiționale, au „festivalurile” lor.

În satul Hăsnășenii Mari din raionul Drochia se organizează *Festivalul Plăcintelor*.

Un festival dedicat plăcintelor pentru toate gusturile are loc și la Cigârleni, Ialoveni? Festivalul *La vatra plăcintelor* este organizat din 2011. Mirosul îmbietor de plăcinte pentru toate gusturile – cu varză, brânză, cartofi sau vișine – cuprinde tot satul Cigârleni din raionul Ialoveni și-i așteaptă pe toți pofticioșii.

Începând cu anul 2013 în satul Chișcăreni, raionul Sângerei, are loc *Festivalul Sarmalelor și Plăcintelor?* De diferite dimensiuni, în foi de varză, viță-de-vie, tei sau podbal, toate sarmalele își găsesc loc pe masa de sărbătoare.

Din anul 2015 la Șolcani, Soroca se organizează Festivalul-concurs regional de tradiții și obiceiuri populare *La cuptorul cu plăcinte*, unde zeci de gospodine care știu să coacă cele mai gustoase plăcinte își prezintă „creațiile” delicioase.

- De fapt, culorile tradiționale ale Crăciunului nu sunt roșu și alb, cum ar crede unii, ci roșu, verde și auriu? Roșul reprezintă sângele lui Isus Hristos, verdele reprezintă viața și renașterea, iar auriul reprezintă lumina și bunăstarea.
- La începuturi, pomul de Crăciun era împodobit cu mere.
- Primul brad de Crăciun a fost decorat la Riga, în 1510. A fost împodobit cu lumânări de ceară și se afla într-o grădină. Nu a fost tăiat și nici adus în casă.

- Beculețele puse în brad sunt invenția lui Edward Johnson, asistent al lui Edison, care în 1882 inventează prima instalație electrică pentru pomul de iarnă.
- Noul an trebuie să fie întâmpinat cu multă gălăgie pentru că, potrivit legendei, zgomotele puternice ar alunga spiritele rele.
- De fapt, cuvântul „revelion” folosit în limba română pentru a numi petrecerea dintre ani, vine din franceză și se referă la *a sta de veghe* și *a cina la miezul nopții*, cu prilejul unei sărbători.
- Șampania este băutura aleasă de oamenii din întreaga lume pentru a sărbătorii noul an, datorită faptului că dopul care împușcă are un sunet caracteristic și care, evident, a rămas imprimat în mentalul colectiv ca fiind un sunet festiv, dar și care sporește zgomotul care are menirea de a alunga spiritele.
- sărbătoarea Anului Nou este cea mai veche sărbătoare, fiind sărbătorită pentru prima dată acum 4000 de ani de către babilonieni.

Hai să râdem împreună!

Bancuri de Crăciun

- Mămico, ce ți-ai dori de Crăciun?
- Să am un băiețel cuminte!
- Uraaa! Asta înseamnă că voi avea un frățior!
-

- Cum slăbește un om de zăpadă, de Crăciun?
- Așteaptă primăvara.

Cele trei etape din viața unui bărbat:

1. Crede în Moș Crăciun.
2. Nu crede în Moș Crăciun.
3. Este Moș Crăciun.

- Nu-i așa, mămico, că mai este până vine Moș Crăciun?
- Sigur că da. Mai întâi, trebuie să vină iarna, să ningă.
- Și atunci de ce trebuie să fiu cuminte de pe-acum?

- Mami, de ce întârzie Moș Crăciun atât de mult? o întreabă Bulă pe maică-sa în seara de Ajun. Anul trecut îmi amintesc că a ajuns mult mai repede...
- Da, așa este puiule... răspunse ea. Însă anul trecut el a venit cu renul.
- Și anul acesta, cu ce vine?
- Cu trenul...

Doi copii își spuneau rugăciunile, în noaptea de ajun. Unul dintre ei spune cu glas tare:

– Dragă Moș Crăciun, nu uita sa-mi aduci un trenuleț frumos.

Celălalt spune:

– De ce strigi așa tare, Moș Crăciun nu e surd!

– Moșul nu, dar bunica da!

Tândălici plângea așezat pe scaunul de lângă poartă. Un polițist îl întrebă:

– De ce plângi, băiete?

– Păcălici mi-a dat jos plăcinta!

– A fost cu intenție? se interesă omul legii.

– Nu, a fost cu brânză! sclifosi băiatul.

DE LA LUME ADUNATE ȘI-NAPOI LA LUME DATE

Motto:

Datinile, poveștile, muzica și poezia sunt arhivele popoarelor. Cu ele se poate oricând reconstitui trecutul întunecat.

(Alec Russo)

Cizma cocostârcului

(legendă)

Odată cocostârcul a găsit două ciuboțele pe malul unui iaz. Și erau tare drăguțe: roșii, dat cu lac, și luceau, de-ți luau privirile. Norocosul își spală bine piciorușele în apă și încălță una. Spre norocul lui, îl încăpea de minune. Parcă ar fi fost croită pe piciorul lui. Însă, când a dorit s-o încălțe și pe a doua, nu i-a intrat piciorul. Era prea mică. Dar cocostârcul s-a mulțumit și cu puțin. A fâlfâit din aripi și s-a îndreptat spre coada iazului, la vânat broaște. Când să coboare în apă, și-a adus aminte de bunătatea ceea de ciuboțică, și-a tras îndată piciorușul încălțat sub aripă. Încălțăminte era prea drăguță și n-ar fi vrut s-o strice în apă. Nici o pasăre din câte știa el n-avea așa încălțăminte. Și de câte ori cocostârcul își dădea drumul în apă după broaște, întotdeauna ridica în sus piciorul încălțat.

Acum cocostârcul nu mai poartă ciuboțică. A scăpat-o, sârmanul, deasupra unei păduri mari, pe când se întrecea în zbor cu niște vulturi. În ziua aceea a căutat-o prin toată pădurea, dar n-a mai găsit-o.

Multă vreme a trecut de atunci, dar cocostârcul, când intră în apă, tot mai ridică un picior. Îi este teamă să nu-și înmoaie ciuboțica în apă.

Baba Dochia, soacra din poveste

Se spune că baba Dochia avea un băiat renumit pentru frumusețea sa. Dragobete îi spunea lumea. Toate fetele erau îndrăgostite de el, dar băiatul își dăruise iubirea doar uneia. Baba Dochia era extrem de rea – copiii fugeau din calea ei când o vedeau, iar oamenii se ascundeau în curți. Bătrâna nu a acceptat-o pe fată și, din răutate, i-a poruncit fetei să meargă la râu cu un ghem de lână neagră și să o spele până va deveni albă, și abia atunci se poate întoarce la feciorul ei. În mijlocul iernii, când era un ger de crăpau pietrele, fata spăla în continuu lâna primită. Obosită și cu mâinile degerate, fata își pierdea speranța. Lângă ea, la râu, se pare că a venit o bătrână, Sfânta Vineri se crede, care i-a oferit o floare roșie cu care să spele lâna. Ghemul, din negru-tuciuriu cum era, a devenit pe dată alb ca laptele. Supărată că fata a reușit și crezând că floarea este un semn de primăvară, baba Dochia a plecat pe munte cu turma sa de mioare. Și tot înaintând, mai arunca câte un cojoc. Ajunsese baba să poarte numai o ie. Și exact atunci, se pare, a pornit un viscol care a făcut-o stană de piatră pe Dochia cea haină și oile sale.

Păcală și caisele

(snoavă)

Într-o zi un boier a zărit într-un pom două caise mari și frumoase. Atunci el și-a chemat argatul, căruia îi zicea Păcală:

- Ia vino încoace, măi Păcală!
- Am și venit, cucoane!
- Ia coboară caisele acelea!

- Îndată, cucoane!
- Și se sui în pom. Văzând caisele mălăiețe și mari, n-a putut răbda și a înghițit una.
- Unde-i cealaltă, Păcală?
- Am mâncat-o, cucoane!
- Cum ai mâncat-o, Păcală?
- D-apoi bine, cucoane!
- Cum bine, Păcală?
- Iată-așa, cucoane – și o înghite și pe cealaltă.
- Astfel a rămas păcălit încă o dată boierul.

Tot la vânătoare

Păcală și Tândală s-au dus odată la vânătoare. Nimerind într-o pădure, se cam îndepărtase unul de altul, iar Tândală, pe neprins de veste, se pomeni în brațele unui urs.

- Măi Păcală, măi! răcni el atunci. Am prins un pui de urs!
- Adu-l încoace.
- Dacă nu pot !
- Atunci lasă-l încolo!
- Dacă el nu mă lasă!...

Cum se rotește soarele

Trăia cândva un bogătan tare-tare zgârcit. De fiecare dată, când se așezau la masă, se străduia în fel și chip să nu-i cadă argatului său o bucată de carne mai bună ca a lui.

Și iată că odată, când au pus pe masă farfuria cu carne, cea mai mare bucată s-a nimerit în partea argatului. Stăpânul cel zgârcit a început să vorbească despre soare, a întors farfuria cu bucata de carne mai mare spre sine, zicând cu mulțumire:

- Iată așa se rotește soarele pe cer!
- Argatul (care nu era deloc prost) și-a dat seama ce-i treaba și a adăugat:
- Da' iată așa apune!... Și a întors farfuria cu bucata de carne spre sine.

Răspuns

Odată un boier porni la drum cu vizitiul său – un țigan foarte isteț – , dar fără să-și ia de ale gurii. De la o vreme, vizitiul, nemaiputând de foame, zice către boier:

- Cucoane, d'apoi ce mâncăm noi astăzi?
- Ce să mâncăm, bre? răspunse boierul. Ia răbdări prăjite!
- Dar țiganul de colo:
- Dumneata asta, dar eu?!...

Soarele și Luna (baladă)

Colo-n vale, peste vale
Picatu-ș-o brumă mare,
N-o picat de gerul mare,
C-o picat de supărare:
Umblă-un voinic să să-nsoare,
Să ia pe soru-sa-re.

– Soră, soră, soră mie,
Hai cu mine-n cununie!

– Eu atunci, frate, voi veni
Când tu, frate, vei semăna
O holdiță de mălai
Împrejur pe lângă rai.

El atâta a umblat
Până ce a semănat.
Iar a mers și a rugat:
– Soră, soră, soră mie,

Hai cu mine-n cununie!
– Eu atunci, frate, voi veni
Când tu, frate, vei semăna
O holdiță de secară
Împrejur pe lângă țară.

El atâta a umblat
Până ce a semănat.
Iar a mers și a rugat:
– Soră, soră, soră mie,
Hai cu mine-n cununie!
– Eu atunci, frate, voi veni
Când tu, frate, vei semăna
O holdiță de tăciune
Împrejur pe lângă lume.

El atâta a umblat
Până ce a semănat.
Iar a mers și a rugat:
– Soră, soră, soră mie,
Hai cu mine-n cununie!

Când în biserică a intrat
Biserica a tremurat,
Icoanele-au lăcrimat.
Da' icoana Precistei
Din fundul bisericii:
– Nu ești popă cu dreptate
Să cununi soră cu frate,
Când sunt străine bogate
Și aici și p-alte sate.

Doina

Doina, doiniță!
De-aș avea o puiculiță,
Cu flori galbene-n cosiță,
Cu flori roșii pe guriță!

De-aș avea o mândruliță
Cu-ochișori de porumbică
Și cu suflet de voinică!

De-aș avea o bălăioară
Naltă, veselă, ușoară,
Ca un pui de căprioară!

Face-m-aș privighetoare
De-aș cânta noaptea-n răcoare
Doina cea dezmierdătoare!

Doină, doiniță!
De-aș avea o pușculiță
Și trei gloanțe-n punguliță
Și-o surioară de bărdiță!

De-aș avea, pe gândul meu,
Un cal aprig ca un leu,
Negru ca păcatul greu!

De-aș avea vreo șapte frați,
Toți ca mine de bărbați
Și pe zmei încălecați!

Face-m-aș un vultur mare,
De-aș cânta ziua, la soare,
Doina cea de răzbunare!

Doină, doiniță!
Și i-aș zice: „Mândruliță,
Mă jur p-asta cruciuliță
Să te țin ca un bădiță!”

Și i-aș zice: „Voinicele,
Să te-ntreci cu rândunele
Peste dealuri și vâlcele!”

Și le-aș zice: „Șapte frați,
Faceți cruce și jurați
Vii în veci să nu vă dați!”

Hai, copii, cu voinicie,
Să scăpăm biata moșie
De păgâni și de robie!

Doina

Doină, doină, cântec dulce!
Când te aud nu m-aș mai duce,
Doină, doină, vers cu foc!
Când răsuni, eu stau pe loc.
Bate vânt de primăvară.
Eu cânt doina pe afară,
De mă-ngân cu florile
Și privighetorile.
Vine iarna viscoloasă,
Eu cânt doina-nchis în casă

De-mi mai mângâi zilele,
Zilele și nopțile.
Frunza-n codru cât învie,
Doina cânt de voinicie.
Cade frunza jos în vale,
Eu cânt doina cea de jale.
Doina zic, doina suspin,
Tot cu doina mă mai țin,
Doina cânt, doina șoptesc,
Tot cu doina viețuiesc!

Bună dimineața, An Nou!

Bună dimineața, An Nou!
Să trăiți,
Să-nfloriți,
Ca merii,
Ca perii
În timpul primăverii.
Să trăiți,

Să-nfloriți,
Ca un măr,
Ca un păr,
Ca un fir
De trandafir!
La anul și la mulți ani!

Grâu' să-ncolțească

Să ningă,
Să plouă,
Să picure rouă,
Și grâu' să-ncolțească,
Bogat să rodească!
S-aducă nădejde
Trecând de primejdie.
Copiii să crească,
Mulți ani să-nflorească
Ca merii,

Ca perii,
În mijlocul verii
Și-n timpul primăverii.
Tare ca piatra,
Iute ca săgeata,
Tare ca fierul,
Iute ca oțelul.
La anul și la mulți ani!

Bună dimineața, An Nou!

Bună dimineața, An Nou!
Să trăiți,
Să-nfloriți,
Ca merii,
Ca perii
În timpul primăverii.
Să trăiți,

Să-nfloriți,
Ca un măr,
Ca un păr,
Ca un fir
De trandafir!
La anul și la mulți ani!

Măriuț, mărgăritar

Noi umblăm și colindăm,
Măriuț, mărgăritar,
Și pe domnul căutăm.
Dar boierii nu-s acasă,
Ci-au plecat la vânătoare,
Să vâneze căprioare.
Căprioare n-au vânat,

Ci-au vânat un iepuraș, Să facă din blana lui
Veșmânt frumos Domnului.
Rămâneți cu bine,
Fiți fericiți,
Să vă deie Domnul
Tot ce doriți!

Iată vin colindători

Iată vin colindători,
zorile-s dalbe,
Noaptea pe la cântători,
zorile-s dalbe.

Și ei vin mereu, mereu,
zorile-s dalbe
Și ne-aduc pe Dumnezeu,

zorile-s dalbe

Dumnezeu adevărat,
zorile-s dalbe,
Soare-n raze luminat,
zorile-s dalbe.

Plușorul

Aho, aho, copiii și frați,
Stați puțin și nu mânați,
Lângă boi v-alăturați
Și cuvântul mi-ascultați:
S-a sculat mai an
Bădica Traian
S-a încălecat
Pe-un cal învățat
Cu nume de Graur,
Cu șaua de aur,
Cu frâu de mătășă
Cât vița de groasă
Și-n scări el s-a ridicat,
Peste câmpuri s-a uitat,
Ca s-aleagă-un loc curat
De arat și semănat.
Și curând s-a apucat

Câmpul neted de arat
În lungiș
Și-n curmeziș.
C-un plug cu doisprezece boi,
Boi bourei,
În coadă cudălbei,
În frunte țintăței.
Mânați, copiii!
– Hăi, hăi!
Ziua toată a lucrat,
Brazda neagră-a răsturnat
Și prin brazde-a semănat
Grâu mărunț și grâu de vară,
Deie Domnul să răsară!
Mânați, măi!
– Hăi, hăi!

Urătură

Sară, sară, de astă-sară,
Să vă pară bună și ușoară,
Ca un miez de nucușoară!
Noi cu uratul ne-om lua
Și pe voinicul (cutare) l-om ura.
La ureche zurgălăi,

Mai ziceți o dată, măi!
– Hăi, hăi!
Bucură-te, bucură-te (cutare),
Și te veselește,
Că mâine-dimineață
Anul Nou sosește!

(Cutare) s-a bucurat,
 Dimineața s-a sculat,
 Pe ochi negri s-a spălat,
 La grajd de piatră a alergat.
 Grajdul de piatră l-a descuiat
 Și-o scos un cal bun
 Cu picioare de alun, Cu dungă neagră pe
 spinare,
 Potcovit la trei picioare,
 Cu copitele
 Ca pitele,
 Cu copitele crăpate,
 Cu mălai astupate.
 La ureche zurgălăi,
 Mai ziceți o dată, măi!
 – Hăi, hăi!
 Pe unde călca, Broasca făcea „Oac-aca!”,
 Iar (cutare) de ticălos ce era,
 Nici pe cal nu se putea arunca.
 A lui nevastă a alergat
 Și pe cal l-a aruncat.
 (Cutare) înspre Movilău a plecat.
 La târg când a intrat,
 La negustori nici bună dimineața n-a dat,
 Iar negustorii s-au minunat:
 Ce negustor la noi a intrat,
 Că nu ne-a salutat?
 (Cutare) a intrat în bazar,

A început a târgui perechea de boi mari –
 Plătea grămadă de bani, Perechea de
 juncănași
 Plătea mii de gălbenăși.
 La ureche zurgălăi,
 Mai ziceți o dată, măi!
 – Hăi, hăi!
 S-a întors acasă
 Și s-a pornit la arat
 La mărul rotat,
 Unde de mii de ani n-a fost arat.
 S-a arat marțile,
 Toate fânașurile,
 Și-o arat joile
 Toate văile.
 Înainte ara,
 Din urmă boronea,
 Grâul verde răsărea,
 Lanul lui de departe-nverzea,
 De aproape-ngălbenea –
 Înalt cât casa,
 Verde ca mătasa,
 Des ca peretele,
 Unde s-ascundeau băieții cu fetele.
 La ureche zurgălăi,
 Mai ziceți o dată, măi!
 – Hăi, hăi!...

O, ce veste minunată

O, ce veste minunată
 În Betleem ni se arată:
 Astăzi s-a născut
 Cel fără de-nceput,
 Cum au spus prorocii.

Că la Betleem Maria
 Săvârșind călătoria,
 Într-un mic sălaș,

Lâng-acel oraș,
 A născut pe Mesia.

Pe fiul în al său nume
 Tatăl L-a trimis în lume
 Să se nască
 Și să crească,
 Să ne mântuiască.

Sorcova

Sorcova, vesela,
 Să trăiți, să-mbătrâniți,
 Ca un măr, ca un păr
 Ca un fir de trandafir.
 Ca merii, ca perii,
 În mijlocul verii.
 Ca vița de vie,

La Sfânta Marie.
 Tare ca piatra,
 Iute ca săgeata.
 Tare ca fierul,
 Iute ca oțelul.
 Vacile lăptoase,
 Oile lănoase,

Porcii unsuroși,
Copii sănătoși.
Câte cuie sunt pe casă,

Atâția galbeni pe masă.
La anul și la mulți ani!
Să trăiți să ne dați bani!

Bănuțul

Tândălică și Păcălici au venit la medic. Ambii plâng de rup pământul. Tândălică zice printre lacrimi:

- Domnule doctor, eu am înghițit un bănuț!
- Iar tu de ce plângi? îl întreabă medicul pe celălalt băiat.
- Fiindcă bănuțul era al meu! Răspunde supărat Păcală.

Un „doi” pe față

Tândălică se întoarce de la școală. Intră în casă cu o mutră cam tristă.

- Iar ai luat azi un doi? îl întreabă îngrijorată mama.
- Da’ de unde știi? se miră băiatul
- Păi, pe față ta e scris.
- Altă dată o să mă spăl pe față înainte de a veni acasă, zice Tândală.

Păcălici la doctor

Pe Păcală într-o zi îl prinse a dura burta.

- Haidem la doctor, să vedem ce ai! se sperie mama.
- Nu merg, mamă, că mi-e frică! protestă băiatul.
- Nu-ți fie frică că nu-ți face nimic!
- Atunci de ce să mai merg degeaba, dacă oricum nu-mi face nimic?

Tândală – cititor

Tândală stă la umbra unui nuc și încearcă să citească o carte. Moțăie cât moțăie deasupra ei, și peste un timp adoarme cu capul în piept.

- Tândălică, ți-a căzut cartea din mână! exclamă sora Tândălița, apropiindu-se de fratele său.
- Vai, eram atât de cufundat în lectură, încât nici n-am observat! se dezvinovăți acesta.

Cu mâneca lungă sau scurtă?

Tândălică se pregătește să meargă la bunica.

- Mamă, ce fel de cămașă îmi dai – cu mâneca lungă sau scurtă?
- Scurtă, dar de ce întrebî?
- Să știu până unde să mă spăl pe mâini!

Frământări de limbă (Ziceți repede!)

Stan stă-n castan ca stanca.
Un moș cu un coș.
În coș – un cocoș,
Moșul cu cocoșul,
Coșul cu cocoșul.

Găina ouă nouă ouă,
Nouă ouă nouă.

A răsărit răsărita la răsăritul soarelui.
S-a întâmplat o întâmplare pe strada tâmplarilor.
Tot am zis și-am zis c-oi zice, dar de zis eu n-am mai zis...
Căruțașul căra cărțile cărturarului cu carul.

Capra calcă-n piatră,
Piatra crapă-n patru...

Numărători

Una, două –
Hai că plouă,
Trei, patru –
Hai la teatru,
Cinci, șase –
Spală vase,
Șapte, opt –
Porumb copt,
Nouă, zece –
Un pahar cu apă rece
Și-o cafea amară,
Ieși pe uș-afară!

Din oceanul Pacific
A ieșit un pește mic
Și pe coada lui scria
Ieși afară dumneata!

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Un pahar cu apă rece,
Și-o cafea amară
Ieși pe uș-afară!

Ghicitori

Casa mare-și duce-n spate,
Pe tălpici adevărate,
Iar pe unde trece lasă
Fir de-argint și de mătase. (melcul)

Vine moșul pe cărare,
Cu cojocul în spinare. (ursul)

Din grădina lui Mihai,
De sub tufe de urzici
A ieșit un ghem de scai
Ca să caute furnici.
Ce să fie oare, ghici? (ariciul)

Are-o coadă înfoiată,
Hoață este și șireată;
Dar e vai de coada ei,
Când dă peste Grivei. (vulpea)

Din flori plicuri de dulceață
Strânge de cu dimineată. (albina)

Are-un ac micuț și fin,
Zboară lin din floare-n floare,
Acul este cu venin
Iar polenu-i pe picioare. (albina)

Colorat e ca o floare,
Trupul fin și mic el are,
Zboară vara pe câmpie,
Spuneți ce-ar putea să fie. (fluturile)

Mică, dar voinică,
În spate ridică
Sacul cu povară,
Să-l ducă la moară. (furnica)

Care-i dobitocul
Ce păzește focul
Și-și spală cojocul? (pisica)

Cred că macu-i place tare,
Zilnic cere-n gura mare
După atâta mac-mac-mac
Pleacă să înoate-n lac. (rața)

Zboară-n sus,
Zboară-n jos,
Neagră este
De la coadă până la cioc. (rândunica)

Curelușă verde
Prin iarbă se pierde. (șopârla)

Ronțăie nuci și alune
Sare grațioasă
Coadă-i e stufoasă –
De-o ghicești, îndată spune! (veverița)

Are zeci de ace groase,
Dar nu țese, nici nu coase. (ariciul)

Jupâneasă durdulie
Cu rochița cenușie,
Lucrată din pene lucii,
Caută pe lac papucii. (gâsca)

Vine fuga pe cărare
Culegând la semincioare. (găina)

Cine cântă toată vara
Prin fânețe cu chitara? (greierele)

Ureheat cu haine sure
Stă pe câmp și în pădure. (iepurele)

Poare fi un șoricel
Însa are aripioare,

Zboară noaptea-n chip și fel
Purtând numele de floare. (liliacul)

Vara umblu după miere,
Iarna dorm să prind putere. (ursul)

În cojoc întors pe dos,
Mormăind morocănos,
Umblă pustnic prin pădure
După miere, după mure. (ursul)

La cap limbă cu miere,
La coadă limbă cu venin. (albina)

Animal cu capu-n jos
Și este foarte țepos
De vrei să-l ridici de jos. (ariciul)

Este un prieten bun,
El mă duce unde-i spun,
Cu căpăstru și cu șa
Iarna-mi plimbă sania. (calul)

Roade oase,
Stă în cușcă,
Pe dușmanii săi îi mușcă. (câinele)

Are blană mătăsoasă,
La căldură toarce-n casă;
La lăbuțe-are gheruțe –
Stau ascunse în pernuțe. (pisica)

Am un frate
Țese-o pânză minunată
Fără ițe, fără spată. (păianjenul)

Am aici în băătăură
O uzina cu untură,
Care umblă prin ogradă
C-un șurub în loc de coadă. (porcul)

Cumetrița cea șireată
Vine-adesea prin vecini
Și-amatoare se arată
De a „cumpăra” găini. (vulpea)

Cât e vara – cucurigu!
Cucurigu – când dă frigul!
Cine-i frate dumnealui?
Cum îl cheamă?
Poți să-mi spui? (cocoșul)

În aer ramurile-și are
Acest trofeu de vânătoare. (cerbul)

Mândru, înalt și frumos,
La ochi este luminos;
Urechi are, coarne n-are
Și te poartă în spinare. (calul)

Barbă are,
Popă nu-i;
Coarne are,
Vacă nu-i. (capra)

E nins de ani îmbătrânit,
Eu îl ascult doar sunt mai mic,
Iar el este bunul meu... (bunic)

O iubesc atât de mult!
Și mereu eu o ajut...
Azi îi dau o păpușică...
Doar e ... (sora mea mai mică)

Ne iubește, ne răsfată,
Zi de zi ne dă povață
Desigur, v-ați dat seama,
Nu e alta decât... (mama)

Cu mistria și lopata
Cine tot lucrează?
(tata)

Seara la culcare,
Îmi spune povești,
E bătrână tare,
Cred că o ghicești...
Umblă toată ziua
Și e harnică... (bunica)

Are pagini colorate
Și scie în ea de toate.
Și cu cât o îndrăgești,
Tot mai mult o folosești.
(cartea)

Are foi și nu e pom,
Îți vorbește și nu-i om,
Dă exemple, sfaturi multe
Celor ce vor să le-asculte!
(cartea)

Animalele din casă
Umblă pe sub masă,
Când se întâlnesc,
Rău se ciondănesc. (câinele și pisica)

Cine umblă mult prin lume
Și tot se strigă pe nume? (cucul)
Voinicel cu cornișoare
Umblă cu casa-n spinare. (melcul)

O sportivă cu renume
Umblă-n pomi după alune. (veverița)

Are foi și scoarță
Dar nu e copac,
Cine-o înțelege
Minte are-n cap.
(cartea)

E o grădină mândră, semănată
Cu poezii, cu glume și povești,
Dar nu se lasă lesne vizitată
Decât când știi, copile, să citești.
(cartea)

Ne e ca a doua casă
Ani la rând ea ne învață
Să citim, să socotim,
Și de asta o iubim.
(școala)

Care este locul unde
Noi cu drag învățăm
Să citim dar și să scriem
Clar, e vorba despre ... (școală)

Bănci la fel ca trenul are,
Tot în clase se împarte.
Iar în plus, știm fiecare,
Că, cu ea ajungi departe.
(școala)

Ne e dragă, ne învață
Lucruri bune pentru viață
Hai ghicește-n gura mare
Este vorba despre ...
(școala)

Are poze minunate
Literale așezate
Rânduri, rânduri, cumițele
Și ne cheamă printre ele.
(cartea)

Mă așteaptă cumințel
În penar de școlărel,
Să-l ascut eu frumușel
Ca să pot scrie cu el.

(creionul)

Azi, creionul buclucaș
Și-a pierdut vârful poznaș
Spune iute copilaș,
Cine ascute-un creionaș?

(ascuțitoarea)

Cu ele poți desena,
Orice vrei, chiar casa ta. (culorile)

Pată neagră pe perete
Poți să scrii pe ea cu creta.

(tabla de scris)

Tubulețe colorate,
În cutie așezate.
Lângă pensulă, hârtie
Și puțină măiestrie
Mi-ați făcut o bucurie.

(acuarelele)

Negru, drept și subțirel,
Scriem pe caiet cu el. (creionul)

Am o minge colorat
Toată lumea mi-o arată. (globul pământesc)

Are limbă de cărbune,
Pe foaie de toate spune. (creionul)

O pernuță moale, lată
Tabla o fac curată. (buretele)

E ușoară și e albă,
Cu ea poți să scrii pe tablă. (creta)

Băț cu vârful de oțel
Litere scriem cu el. (pixul)

Dacă intri în clasa mea,
Trebuie să bați în ea. (ușa)

Jumătate de pătrat
Ajută la liniat. (rigla)

Nu lipsește din ghiozdane,
Poartă gume și creioane. (penarul)

Bibliografie

- BARBU, Eugen. *Jurnal în China*. București: Editura Eminescu, 1970.
- BEȘLEAGĂ, Vladimir. *Nepotul*, Chișinău: Editura Litera, 1998.
- BLAGA, Lucian. *Hronicul și cântecul vârstelor*. Chișinău: Editura Hyperion, 1993.
- BLANDIANA, Ana. *Coridoare de oglinzi*. București: Editura Cartea Românească, 1984.
- BLANDIANA, Ana. *Calitatea de martor*. București: Editura Litera Internațional, Chișinău: Editura Litera, 2004.
- BOȚU, Pavel. *Corăbier în furtună*, Chișinău: Editura Cartea Moldovei, 2006.
- BĂJENARU, Grigore. *Cișmigiu & Comp. Bună dimineața, băieți*. București: Editura Litera Internațional, 2009.
- BRĂTESCU-VOINEȘTI, Ioan Al. *Întuneric și lumină*. București: Editura Litera Internațional, Chișinău: Editura Litera, 2003.
- BUICAN, Alexandru. *Brâncuși. O biografie*. București: Editura Artemis, 2006.
- BUSUIOC, Aureliu. *Unchiul din Paris. Singur în fața dragostei*. Chișinău: Editura Litera, 1998.
- BUSUIOC, Aureliu. *Culori*. Chișinău: Editura Prut Internațional, 2015.
- CAZIMIR, Otilia. *Baba Iarna intră-n sat*. Oradea: Editura 100+1 Gramar, 2004.
- CĂLINESCU, George. *Scrinul negru*, București: Editura pentru literatură, 1968.
- CETEA, Doina. *Binoclul motanului Potifar. Povești de dimineață*. Editura Virtual. 2010.
- CHIRILĂ, Tudor. *Exerciții de echilibru*. Iași: Editura Polirom, 2012.
- CIOBOTEA, Radu. *Apărătorii. O fereastră de timp*. Vol. II. București: Editura Cartea Românească, 2006.
- CODREANCA, Lidia. *Realizări basarabene (2008-2011): eseuri lirice*, Chișinău: Editura Cetatea de Sus, 2012.
- COȘBUC, George. *Balade și idile*. Chișinău: Editura Prut Internațional, 2003.
- COȘERIU, Eugeniu. *Universul din scoică. Interviu realizate de Gheorghe Popa, Maria Șleahtițchi și Nicolae Leahu*. Chișinău: Editura Știința, 2004.
- DABIJA, Nicolae. *Cerul lăuntric*. Chișinău: Editura Litera, 1998.
- DABIJA, Nicolae, *Tema pentru acasă*, Chișinău: Editura pentru Literatură și Artă, 2011.
- DELEANU, Liviu. *Poezii*. Chișinău: Editura Hyperion, 1991.
- DRUMEȘ, Mihail. *Elevul Dima dintr-a șaptea*. București: Editura Art, 2009.
- DRUȚĂ, Ion. *Scrieri. Vol. III*. Chișinău: Editura Hyperion, 1990.
- DRUȚĂ, Ion. *Vatra Blajinilor*. Chișinău: Editura Cartea Moldovei, 2007.
- DUMBRĂVEANU, Victor. *Păunița sau pasărea din noi*. Chișinău: Casa Editorial-Poligrafică „Bons offices”, 2009.
- ELIADE, Mircea. *Memorii, I*. București: Editura Humanitas, 1991.
- ELIADE, Mircea. *Romanul adolescentului miop*. București: Editura Litera, 2009.
- ERIZANU, Gheorghe. *Ce spun cărțile*. Chișinău: Editura Cartier, 2012.
- ESINENCU, Nicolae. *Copacul care ne unește*. Chișinău: Editura Litera, 1997.
- ESINENCU, Nicolae. *Doc. Microroman*. Chișinău: Editura Lumina, 2011.
- FILIP, Iulian. *Rochița leneșă*. Chișinău: Editura Prut Internațional, 2009.
- FURTUNĂ, Dorian. *Cugetările unui (ne)cunoscut*. Chișinău: Editura Litera, 2017.
- GĂRNETȚ, Vasile. *Interviu la Contrafort*. Chișinău: Editura Cartier, 2010.
- GOLESCU, Iordache. *Povățuiri pentru bună-cuviință*. București: Editura Eminescu, 1975.
- HASDEU, Iulia. *Prințesa Fluture*. Chișinău: Editura Literatura artistică, 1990.
- IACHIM, Ion. *Cu jăraticul pe buze*. Chișinău: Editura Pontos, 2012.
- LABIȘ, Nicolae. *Moartea căprioarei*. București: Editura Minerva, 2009.
- LIICEANU, Aurora. *Cuvinte încrucișate*. Iași: Editura Polirom, 2012.
- LUPAN, Ana. *Flori de toamnă*. Chișinău: Editura Cartea Moldovei, 2007.
- MACEDONSKI, Alexandru. *Excelsior*. București: Editura Curtea Veche Publishing, 2011.
- MARIAN, Simion Florea. *Legende despre păsări*. Chișinău: Editura Prut Internațional, 2007.

MARIN, Gheorghe. *Misiuni și destine*. Chișinău: Editura Pontos, 2008.

MATCOVSCHI, Dumitru. *Bucurați-vă. Antologie de versuri*. Chișinău: Editura Cartier, 2014.

MATEEVICI, Alexei. *În zarea anilor*. Chișinău: Editura Litera, 1998.

MENIUC, George. *Interior cosmic. Poezii. Proză. Eseuri*. Chișinău: Editura Litera, 1997.

Mihai Volontir sau despre vocația omenescului, Chișinău: Editura Știința, 2011.

MIHĂILESCU, Vintilă. *Scutecele națiunii și hainele împăratului. Note de antropologie publică*. Iași: Editura Polirom, 2013.

MINULESCU, Ion. *Romante pentru mai târziu*. București: Editura Litera, 2009.

MITRU, Alexandru. *Legendele Olimpului*. Vol. II. București: Editura Ion Creangă, 1983.

MÎNDÎCANU, Valentin. *Veșmântul ființei noastre // Nistru*, nr. 4, 1988.

PALER, Octavian. *Viața pe un peron*. București: Editura Litera, 2009.

PALER, Octavian. *Deșertul pentru totdeauna*. București: Editura ALBATROS, 2001.

PARTOLE, Claudia. *Învață de la toate*. Chișinău: Editura Pontos, 2005.

PAVELCU, Emil. *Fluturașul amiral*. Chișinău: Editura Pontos, 2004.

Păcală și Tândală, pe când erau mici, Snoave culese și repovestite de Silvia Ursache. Chișinău: Editura Silvius Libris, 2012.

Năzdrăvăniile lui Păcală, Snoave culese și repovestite de Silvia Ursache. Chișinău: Editura Silvius Libris, 2012.

POPESCU, Petru Demetru. *Legende și povestiri istorice*. Chișinău: Editura Prut Internațional, 2011.

POPESCU, Simona. *Exuvii*. Iași: Editura Polirom, 2011.

POPESCU-BOGDĂNEȘTI, Nicolae. *Călătorie neterminată*. Craiova: Editura Scrisul românesc, 1986.

POPESCU-SIRETEANU, Ion. *Cuvinte românești fundamentale*. Iași: Editura Bucovina, 1995.

ROIBU, Nicolae. *Insectarul vesel (Întâmplări cu personalități din Republica Moldova)*. Chișinău: Editura S.n. 2015.

RUSSO, Alecu. *Opere*. Chișinău: Editura Literatura artistică, 1989.

SADOVEANU, Mihail. *Viața lui Ștefan cel Mare*. Chișinău: Editura Cartea Moldovenească, 1989.

Să trăiți, să-nfloriți! Chișinău: Editura Prut Internațional, 2011.

SÂNTIMNREANU, Mircea. *Recreația mare*. Chișinău: Editura Prut Internațional, 2015.

SCOBIOALĂ, Aurel. *Vorba bună ne adună*. Chișinău: Editura Lumina, 2011.

SILVESTRU, Aurelian. *A doua șansă sau făuritorii de școli*. Chișinău: Editura Prut Internațional, 2011.

SILVESTRU, Aurelian. *Fărâme de suflet*. Chișinău: Editura TOCONO, 2012.

SLAVICI, Ioan. *Scrieri alese. Vol. 2*. Chișinău: Editura Știința, 1993.

SOARE, Tiberiu. *Nouă povești muzicale*. București: Art Print SRL, 2016.

ȘTEFĂNESCU DELAVRANCEA, Barbu. *Hagi Tudose: nuvele*. București: Editura Erc Press, 2009.

TEODOREANU, Ionel. *Ulița copilăriei. În casa bunicilor*. Chișinău: Editura Prut, 2014.

TEODOREANU, Ionel. *Lorelei*, București: Editura Minerva, 1991.

Un discipol al lui Orfeu, Chișinău: Editura Prut Internațional, 2005.

VATAMANU, Ion. *A vedea cu inima*. Chișinău: Editura Literatura artistică, 1984.

VIERU, Grigore. *Taina care mă apără*. Iași: Editura Princeps Edit, 2008.

VLAHUȚĂ, Alexandru. *România pitorească; Schițe și povestiri*. București: Editura Curtea Veche Publishing, 2011.

VOSGANIAN, Varujan. *Cartea șoptelor*. Iași: Editura Polirom, 2012.

Zâmbește, copilărie!, București: Editura CD Press, 2009.

<http://www.agendainvatatorului.ro/clasa-a-ii-a/lectura/ase-pui-si-o-biata-mama--234>
<http://revistalr.ro/2014/11/despre-puterea-cuvintelor-de-ce-sunt-ele-importante/>
<https://www.carticusuflet.ro/cartile-au-suflet-iar-sufletul-e-o-carte/>
<https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/articol/de-ce-nu-mai-citesc-copiii->
<https://agentiaizvordecultura.wordpress.com/2013/09/26/hora/>
<https://gindurisenine.wordpress.com/2017/07/22/locuri-frumoase-din-republica-moldova/>
<https://adevarul.ro/locale/botosani/copilaria-nessiuta-baietului-mihai-eminescu>
http://traducator1.rssing.com/chan-9208267/all_p58.html
<https://www.eva.ro/divertisment/cea-mai-mare-familie-din-lume-un-barbat-de-87-de-ani>
https://www.prime.md/ro/demni-de-carte-recordurilor-guinness-mihai-si-maria-ungureanu-din-capriana-sunt-unica-familie-din-mo_68839.html
<http://www.povesti-pentru-copii.com/poezii-pentru-copii/coligi-de-clasa.html>
<http://kidsout.ro/editoriale/stiati-ca/stiati-ca-scoala-jurul-lumii/http://www.anidescoala.ro/divertisment/stiati-ca/altele/curiozitati-despre-prima-zi-de-scoala-intreaga-lume/>
<http://www.cartedelaora5.ro/cele-mai-frumoase-povesti-de-dragoste-din-literatura-romana/>
<http://www.scrigroup.com/educatie/literatura-romana/DARUL-LUI-MIHAI-EMINESCU73891.php>
<http://astra.iasi.roedu.net/pdf/nr59p5-7.pdf>
<http://www.rasfoiesc.com/educatie/istorie/Studiu-De-Caz-ISTORIOGRAFIA-RO49.php>
<https://romania-misterioasa.blogspot.com/2017/03/nicolae-milescu-spataru-1636-1708-fost.html>
<http://www.learningnetwork.ro/articol/13-virtuti-care-iti-dezvolta-caracterul/608>
<https://blogaditigheran.wordpress.com/2013/11/25/modelul-meu-in-viata/>
http://stiri.tvr.ro/6-octombrie-ziua-zambetului-si-a-faptelor-bune_822880.html#view
<http://www.ipn.md/ro/societate/47415>
adev.ro/pbbx2s
https://www.pestcontrol-expert.ro/blog/libelule_info/
<https://blog.jorjette.ro/curiozitati-despre-randunica/>